

DUBLJE OD BEZDANA

SOLARIS

KNJIGA 02

David Kelečić

DUBLJE OD BEZDANA

© David Kelečić i Hangar 7, 2015.

Sva prava pridržana. Nijedan dio ove knjige ne smije se umnožavati, fotokopirati ni na bilo koji način reproducirati bez pismenog dopuštenja izdavača.

All rights are represented by Hangar 7, Croatia.

ISBN

978-953-8048-01-2

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 000902425.

David Kelečić

D U B L J E
OD
B E Z D A N A

.....

**"TKO SE BORI S NEMANIMA, TREBA PRIPAZITI DA SAM PRITOM NE
POSTANE NEMAN. A KAD DUGO GLEDAŠ U BEZDAN, I BEZDAN SE
ZAGLEDA U TEBE."**

FRIEDRICH NIETZSCHE, *S ONU STRANU DOBRA I ZLA*

SISAO si u Labirint. Bojiš se, opireš se i svejedno, nemoćan, činiš taj korak: dublje, dublje u tamu. Crni strah te obavija i gnječi, prodire gnjusnim prstima u tijelo. Osjećaš kako te dira, živi u tvome mesu. Treseš se, ali ne vrištiš. Znaš da te ovdje nitko ne čuje, duboko si u utrobi zemlje, zakopan dublje od svih gnjilih mrtvaca. Hodaš prema vratima, stežeš mač i znojiš se, sav si moker koliko te natapa ljigavi strah. Guraš vrata. Vratnice prelagano klize, shvaćaš da nešto ovuda često prolazi. Usta su ti suha, želudac ti se grči, slutiš. O da, ulaziš u odaje patnje, Našu malu mučionicu, za one koji su Nam naudili, budale koje nisu shvaćale koliko su manje od crva. Treseš se, stonoge straha ti plaze leđima dok gledaš Naše djelo, Našu milost. Da, to je muškarac s površine, onaj koji je nestao prije mnogo noći, u njihovim glavama odavno pokopan. Ali ne, Mi znamo bolje: mnogo, mnogo bolje. Mi ne puštamo plijen samo tako, ne! Smrt... Smrt je prelagana, oprost koji se ne daje. Život... Život je cijena drskosti. Gledaj ga! Zapazi kako ne leži nasred stola, razapeli smo ga da visi na struni, tik iznad površine. Da, Sinane, on visi na vlastitoj koži, na strunama koje smo poput šavova proveli čitavim tijelom. Mislio si da smo grubi, bezumni, gori od životinja. Tek sada shvaćaš,

poimlješ kako možemo biti pažljivi, gotovo brižni, samo da patnja traje. Ta vi ste Nam djeca, ponovno vas učimo kako protiv Nas, protiv Labirinta, ne možete. No, vi nikad ne naučite. Tvoje oči se ne mogu maknuti s njegovih leđa, tamo gdje gledaš ogoljelu i izloženu kralježnicu. Da, Sinane: mi to možemo. Vjeruj svojim očima. Proveli smo konce ispod kralježaka, izvukli ih van, pažljivo, da ne oštetimo živac. Pogled ti klizi niz izložene kosti i meso, tamo prema vratu. Pribili smo mu glavu o stol, a isplaženi smo jezik tamo zakucali hrđavim čavlom. Zaprepašteno uviđaš naš genij dok gledaš urnu punu crvenog napitka kako iz nje sporo... Veoma, veoma sporo... Kaplje napitak na njegov jezik. I znaš, napitak ga liječi... Hrani... Daje mu snagu i život. Vi tako ustrajete na životu! Kad je tako, zašto da vam uskraćujemo želju? Povlačiš se, ne želiš prihvatiti. No, budalo, čuje te! Čuje da si tamo i jadnik se trza. Ne može vrištati, nema snage, ali znaš da osjeća, da je tamo. Više je u sadašnjem trenutku nego što je ikada bio, bol mu ne da da misli, da nestane. I ti se saginješ, moraš znati! Ne želiš to, ali činiš to jer si znatiželjan, jer si budala koja ne bježi. Gledaš ga u oči i vidiš... Vidiš iza crnih zjenica žuti odsjaj, znaš da te gledam. Oh, kako si bolno naivan...

Opet taj san... Sinan se zagledao u strop svoje brvnare. Bilo je rano predvečerje, prespavao je većinu dana. Izvana se čulo rominjanje kiše. *Opet kiša... Hoće li ikada prestati?* Ustao je iz kreveta i prišao stolu, upalio svijeće. Nanovo je potaknuo vatru u kaminu i s osjećajem nelagode osvrnuo se oko svog privremenog doma. Nije trebao vidjeti ništa neobično, ali svejedno se pitao: *što ako se jednoga dana snovi vrate u stvarnost? Ako se... Demonu ponovno pojave?*

Odmahnuo je glavom. *Ne, svi su mrtvi, pobio sam ih sve.* Osjećaj jeze prikrao mu se s leđa. *Zar nije bilo dosta? Zašto mi se Labirint opet mota po glavi?* Natjerao se da ustane. Započeo je s pripremom stvari koje su mu bile potrebne, morao je nečime zauzdati misli. Provjerio je zasun na vratima i zatvorio sve prozore. Iz velikog kovčega izvadio je najbolji bodež i malu bočicu crvenog napitka, a na ognjište je bacio još dvije cjepanice kako bi zagrijao prostor. Napitak ga je nelagodno podsjetio na urnu iz sna, nešto što je uistinu vidio prije godinu dana u Labirintu.

Nervozno je prešao dlanom preko obrijanog tjemena glave razmišljajući je li još nešto zaboravio. *Samo odgađam...*

Počeo je skidati brojne slojeve odjeće. Imao je snažno i razvijeno tijelo tamne boje kože. Iako je ognjište isijavalo vrelinom, Sinan je bio s dalekog juga, nenavikao na hladnoću i kišu sjevera, na kojemu se nalazio. Ritualno i s posebnom pažnjom odmaknuo je svu odjeću u stranu i prekriženih nogu nag sjeo pred vatru. Disao je svjesno, polako i duboko. Zatim je uzeo bodež u ruke i promotrio zelenu dršku, odsjaj vatre u sječivu. *Koliko sam puta ovom oštricom zarezao njih, a koliko puta sebe?* Pomalo je osjećao krivnju, ali nije mogao protiv svoje goruće ovisnosti. Tijelo mu je tražilo novu dozu.

Polako je zarezao jagodice prstiju lijeve ruke i pustio nekoliko sitnih kapi krvi. Nasmiješio se, bio je sretan. Prislonio je oštricu na lijevo bedro i lagano je utisnuo u kožu. Potezom iskusnog majstora poklonio si je plitak rez. Kapi krvi slile su se niz ranu među tamne dlake do drvenog poda. Nije se ni trgnuo, bio je navikao na bol.

Zatim je izveo sličan rez na prsima osjećajući potez hladnog metala pored bradavice. Lijevom rukom pritisnuo je ranu i izgubio još krvi koja mu se slila niz trbuh do spolovila. Stisnuvši zube položio je srednjak na ranu i, zastavši na tren, gurnuo prst duboko u meso. Presavinuo se od boli, ali ispustio je samo kratak cvilež. Bol je bila nužna.

Trebam još... Izvadio je topao prst iz rane i uhvatio vrh lijevog uha. Bez oklijevanja, zarezao je u meso i otkinuo gotovo polovinu uha. Snažno se trgnuo, ali se ipak držao pod kontrolom. Znao je da vrijedi, bol je bila sredstvo, put do topline, mira. Suza mu je klizila niz obraz. *Još samo malo...* Uzdahnuo je i nizom oštih rezova izbrazdao svoju lijevu nadlakticu, a potom se zarezao od vrha prsa skroz do abdomena. Bilo je teško, ali iskustvo mu je dokazalo da je sposoban primiti mnogo više.

Vrijeme je. Bodež je premjestio u ljevicu i prinio ga abdomenu. Desnicom je dohvatio malu bočicu u kojoj se ljeskala crvena tekućina. Osjećao je poriv da je odmah popije, ali više nije bio početnik. Svejedno, osjetio je podrhtavanje vilice. Fini rub užitka po kojemu je Sinan hodao s druge je strane nosio odraz njegova najdubljeg straha, smrtnosti. Što ako pogriješi? Što ako nastupi trenutak u kojemu će shvatiti da nema povratka?

Koliko se god u tom trenutku osjećao ranjivo, uvijek se mogao osloniti na glad koja bi se neminovno nametnula i smirila mu drhtaje ruke. Strah se na trenutak sklonio u stranu, a Sinan je još jednom odmjerio bodež na svom abdomenu. Za trenutak oštrica je zarivena u tijelo skroz do drške. Nastupili su samo bol, hladnoća i tama, a osjećaj smrtnosti obavio ga je ledenim pokrovom ništavila. *Gotovo je...* No, veteranski refleksi znali su što im je činiti. Sasuo je bočicu napitka niz grlo i nestao u trenutku magije koja je nastupila.

Napitak se istog trena uvukao u tkivo ostavljajući tek par kapi da stignu do želudca. Tekućina se pretvorila u živu energiju, koja je odmah sunula prema izvoru boli. Otvorene rane djelovale su poput sirena oko kojih bi se napitak obavio i njegovao ih. Energija je osjećala tkivo te je odmah znala što joj je činiti. Poput iskusne tkalje, povezala bi rasparano tkivo i vratila sve na mjesto. Zatim bi povukla dio prolivene krvi u ranu i iskoristila njezine hranjive tvari za popravak. Mogla je prepoznati bodež kao uljeza u tkivu i gurnuti ga van.

Sinan je osjećao kako ga iscjeljenje ispunjava toplinom, kako svaka rana postaje žarište u kojemu se utapa i nestaje. Bol se povlačila i prepuštala mjesto brižnosti, višoj sili koja je znala što je najbolje i što mu je bilo potrebno. Toplina bi iscijelila sve, tjelesnu bol, ali i onu dublju, duševnu. Tjerala je njegove strahove, rasvijetlila tamu tjeskobe i zakopanih sjećanja. Napitak je bio majka koja je prihvaćala sve i koja je prigrllila Sinana kao

svoje jedino dijete. Bio je voljen, pažen i siguran. Na trenutak je gotovo požalio što se nije još više raspapao, samo da utjeha može biti još veća.

Iscjeljenje je trajalo tek trenutak, ali osjećaj tople utjehe ostao je lebdjeti. Za Sinana više nisu postojali strah i mučnina, sjena prošlosti ili nespokoj budućnosti. Postojalo je jedino toplo, sigurno sada. Svaki iscjeljeni rez bio je maleno sunce spokoja. No, kako je vrijeme odmicalo, sunce je polako zaklonio oblak.

Mnogo kasnije umorno je otvorio oči i uspravio se. Protrljao si je čelo i uzdahnuo. Bio je prazan, pomalo ispijen. Razočaranao se podsjetio kako napitak iscjeljuje tijelo, ali samo nakratko suzbija emocije. Osvrnuo se oko sebe i posvuda primijetio krv. Šake su mu bile crvene, a sasušena krv skorila mu se na laktu, trbuhu, bedrima... Sve do poda. *Izgledam kao zaklana životinja*, ljutito je primijetio. S mukom je privukao pripremljen kabao i umočio krp u hladnu vodu. Polako i pažljivo obrisao je skorenu krv sa sebe. Primijetio je blagu razliku u boji mlade kože na mjestu uboda. Oprezno je opipao sve rane provjeravajući je li tkivo zacijelilo do kraja. Primio je ušnu resicu i povukao je. Uho mu je ponovno bilo na mjestu.

Vaizački napitak, istinita legenda. Kako je razmišljao o snazi napitka, Sinan je shvatio kako bijesno stiše vilicu. Napitak je bio sve što je tražio, čak i mnogo više, ali imao je cijenu, posljedicu koju je prekasno osjetio. *Ne mogu prekinuti s ovim, zaglibio sam.* Naglo je ustao i grubim potezima ponovno namočio krp kako bi počeo prati pod. Pazio je da ne ostavi ni jednu sumnjivu kap imajući na umu znatiželjne poglede koji mu nisu trebali. Kada je dovršio posao još je dvaput pažljivo provjerio je li mu nešto promaklo, ali nije ništa pronašao.

Obukao je laganu košulju i hlače te postavio vjedro s prljavom vodom sa strane. Sljedećeg će jutro izliti vodu u obližnji potok. Na kraju je uzeo praznu bočicu u kojoj se nalazio napi-

tak. Promotrio ju je sa žudnjom. Nadao se da će vidjeti makar kapljicu koju nije popio, ali bila je potpuno prazna. Napitak nikada nije ostavljao ni kap neiskorištene tekućine, gotovo kao da je *znao* da se mora sav sasuti u tijelo primatelja. Sinan se podsjetio da mu je ta odlika napitka nekoliko puta spasila život u Labirintu, ali ju je svejedno u tom trenutku prokleo. Vaizaci, tvorci napitka, nisu bez razloga slovili kao legendarni alkemičari.

Ubrzo mu je postalo hladno. Tijelo mu je napokon zadovoljilo ovisničku glad i mogao se smiriti, ali to nije bio mir kakav je želio. Čuo je kako vani među krošnjama puše vjetar, a kiša je udarala o drvene šarke prozora. U Travlastoku su pljesnivo vrijeme i kiša trajali u nedogled.

Praznu bočicu spremio je na policu pored ostalih. Zastao je zabrinuto promotrivši policu prepunu praznih bočica. *Puno previše praznih...* Nije htio razmišljati o tome, ali težina okolnosti sručila se na njega. *Moram uspjeti, pronaći ću način da ih obnavljam.* Legao je na krevet i sklopio oči, ali u mislima je držao posljednje dvije bočice napitka koje je posjedovao. *Dvije... Preostale su mi još samo dvije, a ne znam hoću li išta napraviti.* Pitao se koliko je još mogao izdržati na dvije bočice napitka. *Mjesec dana? Možda čak i manje.* Stresao se od pomisli koliko mu je tijelo žudjelo za većom dozom napitka. Što ako ga ponestane? Hoće li to moći izdržati?

Razmišljao je o Vaizacima. Njihovi napici bili su vrhunac alkemije. Iako su nestali prije par stoljeća, nitko više nije mogao kreirati napitke takve snage. No, iako je Sinan pronašao izvorne napitke, ništa ga nije moglo upozoriti na tešku ovisnost s kojom se također morao nositi. Koliko se divio Vaizacima, toliko ih je i mrzio. Razlog naglog nestanka Vaizaka nikad nije bio jasan, a Sinan se ponekad pitao je li tajna ležala u ovisnosti koja ih je zatražila. Ukoliko je to istina, Sinanova nastojanja da kopira napitak potpuno su uzaludna jer više nije bilo povratka.

Snažno je stisnuo očne kapke da bi suspregnuo suze koje su prijetile poteći. Krivnja mu se poput ljubavnice uvukla u krevet i hladila mu postelju. Stopala su mu se smrzla, iako je bio prekriven debelim poplunom. *Gotov sam, ja sam ljuštura*. Sklupčao se u položaj fetusa i pokušao se zagrijati, ali ništa nije pomoglo. Koliko god je žudio za napitkom, bio je to tek privremeni spas od svakodnevnice istkane njegovim sjećanjima na Labirint. Kao i Labirint, duboko pod zemljom nad kojom je Sinan spavao, strah mu se uvukao pod kožu, sve do kostiju. Lijeka nije bilo, a on je imao još samo dvije bočice. Samo dvije...

OSJEĆAŠ li se bolje? Izliječeno? Misliš da kupuješ vrijeme, da ćeš stići... Ali ne shvaćaš, nema cilja, nema ti spasa. Tvoje kazaljke sata odavno su stale i ne slutiš koliko su zahrđale. Tvoje istinito "ja" leži ispijeno, derutno, zaboravljeno od svih osim Nas. Ti si olupina u moru vremena, osuđen na vječno lutanje. Shvatit ćeš... O da, shvatit ćeš.

Izlivši vjedro prljave vode u potok, postalo mu je lakše. Mutna voda sporo je gutala tragove isprane krvi. Iako je kiša padala danima, potok se kretao sporo i ustajalo... *Kao da polagano trune*. Miris ustajalog mesa odmah se uvukao Sinanu u nosnice. *Stani, nema potrebe za time*. Ljutito je prokleo svoja sjećanja. Neke se stvari nikada nisu mogle zaboraviti.

Pljusak je ponovno jačao pa je primaknuo rub kapuljače bliže licu. Ispod kapuljače nosio je crnu vunenu kapu. Nije bilo toliko hladno, ali morao je prikriti svježi ožiljak iza uha. Na sreću, za seljane Travlastoka uvijek je mogao igrati na kartu došljaka s juga. *Sarkamand*. Uzdahnuo je prisjetivši se svog dalekog rodnog grada koji se nalazio pored pustinje. Mrzio je sjever, svaki njegov aspekt. Sve je bilo hladno, mokro, tamno... Krenuo je kući izbjegavajući prljave lokve, ali samo bi ugazio u duboko blato. Nije bilo načina da ostane suh i čist.

Živio je u izoliranoj brvnari koja je prije pripadala starijem čovjeku koji je volio živjeti osamljeno. Zvao se Miron. Brvnara

se nalazila nekoliko minuta hoda od Travlastoka, a pored nje prolazio je put koji je kroz šumu vodio k ruševinama vaizačkoga dvora. Miron je volio živjeti sam, rekli su mu da nije volio društvo. Sinan nije bio siguran kako to protumačiti jer je imao dojam da surovi ljudi sjevera nikada nisu voljeli druge ljude. Između ostalog, pošto je bio najbliži ruševinama, Miron je bio prvi koji je doznao da se Labirint probudio.

Kostja, krčmar, opisao je Sinanu kako je kuća izgledala kada su došli počistiti nered. Mironovo meso bilo je rasparano na komadiće, organi razbacani po podu i pomiješani s blatom koje su unijeli napadači. Svježe trake ljudske kože visjele su sa stropa, a crijeva su bila omotana oko potpornih stupova.

Tragovi u blatu od toga dana bili su nejasni i očigledno nisu pripadali životinjama. Lovci su ih slijedili kroz šumu sve do ruševina gdje su pronašli stube za koje su mislili da su zatvorene stoljećima. U tom trenutku nitko se nije usudio sići. U Mironovoj kući pronašli su psa koji je nekim čudom preživio. Uočili su ga skrivenog ispod kreveta tek kada su počeli prikupljati čovjekove komadiće. Pas je bio u šoku i nije se micao. Kostja je pričao Sinanu kako su podigli krevet, a on je prestravljenju životinju uzeo u ruke. Kleo se da nikada nije osjetio životinju koja se toliko tresla od straha.

To je bio početak terora za Travlastok. Mnogi su ljudi i životinje nestajali, a na rubovima sela u samotnim kućama pronalazili su zaklane obitelji. Selom su kružile priče, svaka usidjelica je imala svoju. No, sve su slagale u jednom – u Labirint se nije smjelo sići. Ne zato što je bilo zabranjeno, već zato što se nitko ne bi vratio. U to vrijeme Kostjin je brat Gregor odlučio tome stati na kraj te okupio još četiri lovca i sišao niz stube. Kao što su priče pretkazale, nisu se vratili.

Par mjeseci kasnije Sinan je stigao u Travlastok u potrazi za ključem legendarne vaizačke alkemije. Izbjegavali su ga, nitko nije htio

imati posla s došljakom koji je gurao nos u posla njihovih predaka. Sinan je odmah shvatio kako je površina ruševina odavno opljačkana. Jedino mjesto koje je moglo čuvati trag vaizačkog umijeća moglo je biti samo dublje, niz kamene stubu u nepoznatu tamu.

Kada je sišao u Labirint, pronašao je sve što je tražio i što su mu obećali: hrđu, trule knjige, pljesnivo kamenje, polomljene kosti... I napitak. No, gdje je bio napitak, bili su i demoni. Neka-ko, Sinan je uspio preživjeti. Rekao je da je to zbog njegova umijeća s mačem, južnjačke discipline kojoj sjevernjak nije mogao parirati. Lagao je. Preživio je zbog napitka, zbog desetina bočica koje su ga čuvale od stotinu kandži, zuba i sječiva.

Dan za danom odlazio je prema ruševinama i vraćao se nazad, razderan i krvav, ali živ. Postao je heroj, stranac s juga koji je učinio nemoguće: porazio Labirint i zaustavio ubijanja. Na kraju je vratio život u normalu, a zatim zamolio da ostane kako bi bio siguran da se demoni više neće vratiti.

Odabrao je živjeti u Mironovoj kući pravdajući se da mu paše osama. Jedino ju je morao temeljito oprati jer su tragovi krvavog pokolja ostali vidljivi. Anja, Kostjina posvojena kćer, ponudila mu se pomoći s čišćenjem, ali ju je odbio. Htio je to učiniti sam. Nakon Labirinta mislio je da će mu čišćenje starih tragova krvi pomoći da okrene novi list u životu. Tada još nije razumio da mrlje krvi nisu bile stvar prljavštine; one su se dale očistiti. No, po zidovima njegovih sjećanja ostale su krvave fleke i zadah truleži, a njih nije bilo moguće oprati.

“Sinane, vidim da si dobro!”, pozdravio ga je Anton. Lovac je nosio na leđima leš mlade srne. Sinan je odložio vjetrovni ulaz u brvnaru i prišao pozdraviti muškarca. Pokušao mu se nasmiješiti, ali nije bio raspoložen.

“Pozdrav Antone”, odgovorio mu je. Kimnuo je prema srni. “Vidim imao si dobar jutarnji ulov. Kako to da si postavio zamke prema sjeveru? Mislio sam da izbjegavaš taj teren”, upitao

je pokazujući prema šumi. Desetak minuta hoda i uspona prema brdu nalazile su se ruševine vaizačkog dvora.

“Mislim da je vrijeme da polako vratimo sva lovišta, ipak je prošlo godinu dana otkako je sve završilo”, odgovorio mu je muškarac. “A i ima divljači”, pojasnio je. “Očito se više ne boje. Onih dana mi se ništa nije hvatalo u zamke.”

“Svakako, dobro je čuti takve vijesti”, odgovorio je Sinan kimajući. *Odlično, to znači da će mi se početi vrzmati oko kuće. Samo mi još i to treba.* “Reci, bio si tamo gore?”, upitao je kimnuvši prema ruševinama. Anton je odmahnuo glavom.

“Nisam se usudio. Znaš i sam da ni prije nismo tamo odlazili. Ljudi su se uvijek ljutili kad bi došao netko izvana, stranci su uvijek voljeli kopati po tim ruševinama.” Sinan je kimnuo. Ni on nije bio iznimka. Legende o vaizačkom napitku dosegle su čak i Sarkamand. “Znaš, uvijek sam se pitao”, nastavio je Anton, “jesu li demoni nasrnuli na površinu jer je neka budala došla do ruševina bez našeg znanja. Možda ih je netko izazvao kada je otkopao prolaz nit te stepenice...”

“Stvarno nikada nisi bio tamo?”, Sinan je zamišljeno upitao.

“Hm, lagao bih da kažem da ne. Kad sam bio mlađi natjerala su me starija braća. Tvrdili su da su svi oni jednom bili pa da moram i ja. Idioti, tek su mi kasnije priznali da su me nasamari-li, da nikada nisu bili tamo.”

Sinanu je pobjegao smiješak na lice. Nikad se nije otvoreno rugao praznovjerju svojih domaćina, ali također nije mogao izbjeći osjećaj nadmoći jer je kao stranac postigao ono što oni nisu. Svejedno, taj uspjeh imao je i drugu stranu. Da je tada saslušao seljane, danas ne bi bio ovisan i ne bi živio u Travlastoku, već bi imao lagodan život u Sarkamandu. “I? Što je bilo?”, upitao je.

“Ništa. Hodao sam onuda neko vrijeme i onda sam se vratio. Makar, nije mi bilo ugodno. Ne znam je li to više bio plod moje mašte ili...”

“Ili si imao neugodan osjećaj da te nešto promatra?”, dodao je Sinan.

“Da, točno takav osjećaj”, složio se Anton. “Nikad mi nije bilo jasno kako si se usudio sići u to podzemlje.”

“Bio sam naivni južnjak. Vaše priče i upozorenja nisu mi ništa značili”, odgovorio je slijeganjem ramena. *Uistinu, žalosno je da su trebali prokletog stranca da im odradi posao.*

“Kako god”, odvratio je Anton. “Znam da je sada čisto, ali svejedno, klonim se tog mjesta. Ne zanima me ništa što je došlo iz tog podzemlja. Što se mene tiče, imaš puno pravo uzeti što god si tamo našao, bez obzira na to što drugi pričaju o tome.”

Sinan je znao o čemu Anton govori. Mnogi seljaci bili su uvrjedeni kako bi im Sinan trebao predati sve što je pronašao u Labirintu jer im je to bila djedovina. *Što, da im dam vaizačke knjige koje bi bacili svinjama i kozama?* “Hvala ti Antone. Svakako, bolje se kloni ruševina. Da ti budem iskren, ni ja im se nisam približio skoro godinu dana. Sad kad znam što ima dolje ne pada mi na pamet da se vraćam.” Htio je zašutjeti, ali nekako je imao potrebu dodatno se pojasniti. “Budi bez brige, dolje je sve mrtvo. Više nema ničega što bi moglo izbiti na površinu.” Kao da mu glas nije bio tako siguran kao što je htio da bude.

“Popit ću nešto u to ime”, složio se Anton i time dao do znanja da je za njega ta tema zatvorena. “Čuj, ova srna ide Kostji u krčmu. Hoćeš da mu kažem da ti pošalje dio buta? Neka ti Anja nešto pripremi i donese.” Namignuo mu je.

Sinan se kratko nasmijao i kimnuo. “Zašto ne? Dobra ideja”, odgovorio je.

“Nema problema”, Anton je odmahnuo rukom i spustio se dalje niz stazu. Sinan je promatrao kako zdepasti lovac nosi čitavu srnu na leđima. Glava joj se njihala sa svakim muškarčevim korakom, a iz otvorenih usta virio joj je jezik. Anton ga je, zajedno sa Stanislavom, naučio kako čitati tragove i postavljati

zamke za lov. Iako bi Sinan za Antona rekao da je suzdržan čovjek, bio je iznenađujuće otvoren. Uz Kostju, bio je jedan od rijetkih seljana koji ga se nisu bojali jer je sišao u Labirint i preživio.

Vratio se do brvnare i primijetio da je kiša tek rominjala. Odlučio je iskoristiti trenutak da nacijepa još drva. Dok je pazio da ne pogađa sjekirom u godove razmišljao je o ruševinama. *Životinje su se vratile? To je valjda dobar znak.* Znao je da u očima većine seljana iz Travlastoka nije bio mnogo bolji od lopova koji su hodali ruševinama prije njega. Svi su tražili zapise iz vazačke knjižnice ili barem kakvu bočicu legendarnih napitaka. Nitko se nije obazirao na činjenicu da su sve stvari bile opljačkane pred nekoliko stoljeća. Svi su se nadali pronaći nešto novo, skriveno od pogleda. Ni Sinan nije bio puno bolji, došao je s istim motivom. No, on je imao tu sreću, makar je ne bi tako nazvao, da je shvatio da za te stvari mora tražiti dublje. Mnogo, mnogo dublje.

Osjećao je rastuću ljutnju dok je cijepao drva sa sve većim žarom. Mrzio se jer je zapeo u Travlastoku i nije se mogao vratiti kući. Ono za što je mislio da će mu trebati samo par mjeseci postalo je godinu dana, a on se jedva pomaknuo s mrtve točke. Nastavio je ljutito cijepati dok je razmišljao o svim praznim bočicama napitka i o vremenu koje je sve brže isticalo...

"Kvragu!", opsovaio je kada je krivo naciljao cjepanicu i izbio je s panja. Zastao je i pokušao se smiriti. Ponovno je osjetio kako ga stežu prsa i kako osjećaj tjeskobe izbija na površinu. *Sranje, opet kreće.* U glavi su mu se nizale slike praznih bočica, a činjenica da je imao samo dvije pritiskala ga je poput nakovnja na prsima. Tjeskoba ga je odmah gurnula još dublje, a zatim je navrlo i sjećanje na Labirint. Pljesnivi hodnici ispunjeni trulim vratima, tragovi klanja razliveni niz kameni pod, svijetljaci obavijeni životinjskim iznutricama...

Stani! Nisi tamo. Širom je otvorio oči i promotrio sumoran sivi dan i šumu oko kuće. *Slušaj kišu.* Kleknuo je na pod i opipao travu, osjetio kako je stvarna između njegovih prstiju, kako ga golica po dlanovima. *Ovo je moja stvarnost, to je ono što se sada događa.* Labirint je bio daleko, daleko od svega što se događalo... I tek nekoliko minuta hoda od kuće.

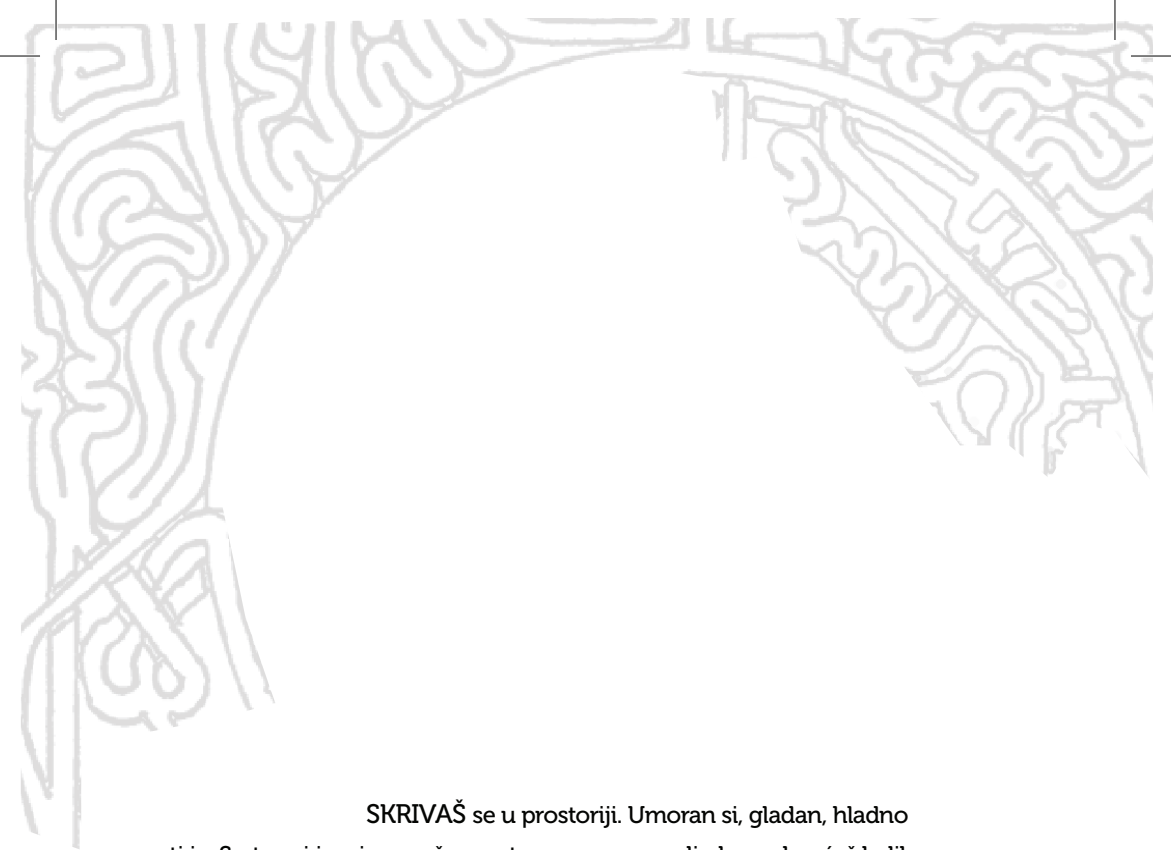
Kako je usporio disanje, tako je došlo olakšanje. Mrzio je kada mu se to događalo. Prisjetio se sunca koje je u Travlastoku rijetko viđao. Prije nego što je došao na sjever nije ni slutio da je takvo što moguće. Osjećao je kako mu nedostaju sestre i majka te... *Obitelj? Moja žena, djeca? Možda je i bolje da ih nikada nisam imao. Kako bih ih čuvao kad trenutno ne mogu spasiti sebe. Svaki dan ovdje na sjeveru značio bi jedan dan manje s njima. Bilo bi kao da su za mene mrtvi...*

Uzdahnuo je. Osjetio je duboku tugu u prsima. Očigledno, odsustvo doma imalo je puno veću cijenu nego što je zamišljao. Čeznuo je za suhim vjetrom, pustinjom i zrcima pijeska koja klize kroz prste... I za napitkom. Duboko u sebi čeznuo je za trenutkom boli da bi mogao osjetiti toplinu i brižan dodir koji se nije mogao mjeriti ni sa kojom ženom...

Idiote, saberi se!

Nije se mogao oteti dojmu da mu se nešto smije.

SKRIVAŠ se u prostoriji. Umoran si, gladan, hladno ti je. Sretan si jer si pronašao vrata sa zasunom, ali ubrzo shvaćaš kolika je cijena tog prolaznog trenutka sigurnosti. Čuješ ih iza vratnica, sudari njihovih kandži po kamenim pločicama odzvanjaju čitavim podzemljem. Znaš da bi morao izaći van, a traže te. Ponekad te reski krik demona tjera u jecaj jer znaš da te čekaju. Labirint je strpljiv, on uvijek čeka tvoj potez. Razmišljaš bi li mogao zazvati ime boga u kojeg više ne vjeruješ. Činiš to, ali shvaćaš da te bog napustio, u Labirintu samo stonoge čuju tvoje molitve. Duga je tišina, promišljaš o izlasku. Tada ih čuješ. Rezak zvuk šupljikavo odzvanja s tvoje strane vrata. Nisi siguran što je to, ali znaš da se bliži. Zamišljaš novog demona, biće s kojim se još nisi susreo. Polako shvaćaš da se radi o zvuku metala. Također, shvaćaš da će uskoro proći pored tvojih vrata. Pažljivo pregledavaš vrata tražeći rupu u stoljećima starom drvetu. Pronalaziš šupljinu koja je vjerojatno nastala Našom kandžom. Postaješ bolno svjestan da te niti vrata neće zaštititi ako te pronađemo. Iako znaš da ne bi smio, viriš kroz šupljinu kako bi provjerio izvor zvuka. Svjestan si da je ovo Labirint. Ništa što se kreće ne može biti dobro. Svejedno, znatiželja je ubila mačku. Gledaš u Penjača. Naučio

si da se ta vrsta kreće po zidovima i po stropu, ali ovaj tromo hoda po podu. Shvaćaš da tegli teret. U kandžama drži lance, a dugačke karike vezane su uz noge davno sasušenog trupla. Postaju ti jasna groblja visećih kostura, sobe i sobe ispunjene žutim kostima vezanima lancima za noge i naglavce obješenima sa stropa. Shvaćaš da to rade Penjači, da vole vješati svoje trofeje. Ponekad, ukoliko dugo nema novog plijena, Penjači premještaju leševe. Pitaš se hoćeš li i ti tako završiti, kao obješeni trofej. Brineš se, s punim pravom, hoćeš li pritom još uvijek biti živ. Pitaš se bi li trebao izaći iz skloništa i napasti Penjača. Sam je, to ti je dobra prilika. Svejedno oklijevaš. Pohod te umorio, želiš pobjeći nazad na površinu. Zatvaraš oči, masiraš umorno čelo. Znaš da su stepenice još daleko. Otvaraš oči. Kroz šupljinu s druge strane gledaju te zelene zjenice.

"Pričaj mi o Sarkamandu", šapnula je Anja i time prekinula dugo razdoblje tišine. Sinan je nastavio promatrati vatru. Oboje su bili nagi, prekriveni krznom i smješteni pored ognjišta. Toplina ga je barem malo podsjećala na dom. Sarkamand mu se činio toliko dalek i nestvaran da se ponekad pitao hoće li ga ikada više vidjeti.

"Sarkamand je za mene grad boja i topline. Ima toliko živih i sunčanih boja da u njemu nikad ne možeš osjetiti hladnoću. Sve je puno narančaste, crvene i žute koje su naše boje, ali posvuda na štandovima vidjet ćeš velove drugih boja: mnoštvo plave, zelene i purpurne koju donose strani trgovci, još dalje s juga i istoka." Zastao je na trenutak.

"Dok gledam ovu vatru kako leluja mogu se sjetiti pijeska koji okružuje zidine grada i suhog vjetra kako stvara vihore u njemu. Kao dječak često sam sjedio na kamenim zidinama i promatrao pustinju. Prekrasna je. Ima tisuće brazda koje se ponavljaju jedna za drugom kao uzorci narančastih školjaka koje su donosili crni trgovci s juga." Anja se primakla Sinanu. Dota-

kla mu je golo bedro i privila se uz njega. Osjetio je dio njezinih plavih kovrča na koži.

“Ne mogu to vidjeti. Znaš... Sve te boje i stvari koja opisuješ, ovdje toga nema”, odgovorila je zamišljeno. “Prije nego što sam te vidjela nisam ni znala da čovjek može biti taman kao što si ti. Pogledaj moju ruku. Mi smo poput dana i noći, a postoje ljudi koje ti nazivaš crnima.” Sinan joj je primio dlan i isprepleo svoje prste s njezinima.

“Nismo baš tako različiti. Ako si ti poput dana, ja sam više kao suton. Tamniji od tebe, ali još daleko od boje noći. Vidio sam trgovce crne gotovo kao ugljen koji će ostati od ove vatre.”

“Ne znam, teško mi je to zamisliti. Za mene je svijet jedino što sam čula kroz priče putnika koji su dolazili zbog rušeвина. Ponekad bi Kostja sjeo s njima za stol, otvorio bocu i dijelio priče uz duhan. Voljela sam te trenutke... Završila bih posao u kuhinji, a zatim sjela na stubište i slušala iz daljine.” Nasmijala se. “Čak je i duhan znao biti rijedak. Ako su ga gosti donijeli dovoljno, onda bi skupa s Kostjom zadimili čitavu krčmu. Zнала sam kašljati od dima, ali svejedno ne bih otišla odande, samo da čujem još priča.”

“Vidiš, u Sarkamandu ti se to ne bi desilo”, Sinan se ubacio. “Mi pušimo iz nargila, a duhan miješamo s raznim voćem i biljem od čega dim miriši. Na primjer, sigurno bi ti se svidio duhan pomiješan s mentom. A tek čajeви...” Sinan je zastao zamišljen. “Tamo je sve mirisno. Ulice, tržnice, domovi... Moja je majka u našem vrtu uzgajala grmove lavande. Cijela je kuća znala mirisati po njoj.”

“Znam što je lavanda!”, uzviknula je Anja. “Sjećam se da ju je prije šest godina Nikolaj donio iz Algoroda u maloj vrećici. Suhi ljubičasti cvjetovi, zar ne?”

“Tako je”, iznenađeno je potvrdio. Nikolaj je bio trgovac koji je redovito prelazio put od deset dana između Travlastoka i

Algoroda, najbližeg velikog grada. Sinan je s njim doputovao kada je prvi put dolazio u Travlastok.

“Znam da je smiješno”, nastavila je Anja, “ali tada sam stalno izmišljala Kostji što treba kupiti od Nikolaja samo da bih imala opravdanje otići do njega i mirisati tu vrećicu.” Zastala je na tren. “Znaš, Kostja mi nije htio dati novac da je kupim, smatrao je da su to gluposti.”

Sinan je promatrao Anju i ponovno osjetio bolan jaz u njiho-voj percepciji svijeta. Imao je osjećaj da je stariji od nje čitave živote, a bila je tek par godina mlađa od... *Na koga mislim?* Zbunjeno je naborao čelo znajući kako bi usporedba s njegovom mlađom sestrom bila logična, ali imao je slutnju da nije to htio pomisliti na to. Odnos s Anjom oduvijek mu je bio pomalo neobičan, stalno je imao osjećaj da nešto zanemaruje. Uzdahnuo je i pustio slutnju da ode. Očigledno mu nije bilo dovoljno stalo kad se nije mogao sjetiti što ga muči.

Razumio je da Anja nikada nije otišla dalje od Travlastoka i znao je da bi to htjela. No, nekako je osjećao da bi to bilo krivo, nije vidio kako bi je mogao povesti sa sobom. Nekako si je to pojasnio vjerovanjem da mu majka ne bi odobrila takvu vezu. Osjećao je da bi učinio neku vrstu izdaje. Sarkamandska žena morala je biti oštra i dovtljiva, razumjeti igru trgovine, voditi financije kućanstva... Sinan nije mogao vidjeti da se naivna Anja snalazi u tom svijetu. Jednostavno, ona mu nije mogla biti žena u Sarkamandu. *Nisam znao da sam takav tradicionalist. Što onda radim s njom?*

“U Sarkamandu bi mogla ukrasiti svoju sobu svim mirisima koje želiš.” *I evo, svejedno nastavljam istu igru.* Bilo mu je jasno da dio njega ima osjećaje prema njoj, ali uvijek je postojao taj neimenovani jaz. Ona nije mogla biti njegova žena, ali nije znao tko bi to onda mogao biti. Zanimario je misli i nastavio dalje, bilo se lako izgubiti u priči. “Postoje mirisne svijeće, štapići... Sve ima

svoju boju, miris, okus. Travlastok... Ovdje je sve nekako sivo, mutno i pljesnivo." Sam razgovor o Sarkamandu podsjetio ga je koliko se želio vratiti. Mučila ga je rastuća sumnja da se to možda nikada neće desiti.

"Sinane... Htjela bih te nešto pitati", Anja je progovorila tiho, kao da se ustručava.

"Što je?" upitao je oprezno. Podigla se s poda i pogledala ga u oči. Osjećao je neizvjesnost. Anja mu je bila ljubavnica, najbliža osoba u Travlastoku. Iako mu je taj odnos donosio minimum ljudske bliskosti, to je također značilo i mnogo više opasnosti njegovim tajnama. *Sluti li nešto o napitku? Mojim napadima panike?*

"Kako to da si odlučio ostati ovdje u Travlastoku? Očigledno nisi sretan ovdje. Što imaš tu, a da ti Sarkamand ne može pružiti?", upitala je. Sinan je zatvorio oči i izdahnuo. Sve je bilo dobro dok su se držali dalje od osjetljivih pitanja. *Kao i uvijek, pola istine bolje je od cijele laži.*

"Kao i svi koji su prije mene došli u Travlastok, ovdje sam zbog tajni vaizačkog reda", započeo je polako. "Poput svog oca, i ja sam alkemičar, a svi alkemičari znaju za legendu o vaizačkom dvoru i veličanstvenosti njihove alkemije. Mnogi misle da su to puke besmislice. Njihovi napitci ne postoje već stoljećima, a veoma rijetki primjerci vaizačkih knjiga puni su nerazumljivih formula koje ne donose očekivani rezultat. Čak i danas, unatoč svim prošlim neuspjesima, svaki je alkemičar spreman dati zlata koliko je vaizačka knjiga teška. Svi vjeruju da je moguće, ali još uvijek nitko ne razumije kako."

"Možeš li zamisliti", zastao je ostavljajući Anju u iščekivanju, "koliko bi bogatstvo mogao steći alkemičar koji uistinu otkrije vaizačke tajne?" To što je rekao bila je istina, barem jednim dijelom, kada je krenuo na put u Travlastok. Unatoč tome, boljelo ga je koliko se istina u međuvremenu promijenila.

“To je to? Bogatstvo?”, upitala je pogleda izgubljenog u vatri. “Je li prolazak kroz Labirint uistinu bio vrijedan toga? Nekako mi se učinilo da dolaziš iz imućne obitelji.”

“Ima još jedan razlog”, Sinan se uhvatio kako počinje govoriti. Racionalno, htio je to zadržati za sebe, ali nešto se u njemu lomilo i tjeralo da izađe van. “Bojim se smrti.” Uzdahnuo je. “Shvaćam da sve stvari moraju umrijeti. Čak mi nije ni jasno, taj strah nisam imao prije, ali nekako je nastao, sve jači i jači. To je poput nekakve žive tvari koja je nevidljiva i ne razumijem je, ali osjećam njezin stisak na sebi.”

“Stvarno?”, Anja se okrenula prema Sinanu i odmaknula neuredne plave kovrče s lica. “Teško mi je zamisliti da od svih ljudi ti imaš takav strah. Možda si to stekao u Labirintu? Svi znamo da si vidio užasne stvari i ne znam tko bi mogao ostati ravnodušan nakon toga.”

“Ne”, Sinan je zaniijekao sa sigurnošću. “Znam da sam kre-
nuo iz Sarkamanda s tim ciljem, da pronađem rješenje za ...”
Zbunjeno je zastao.

“Za što? Besmrtnost? Čula sam da vaizački napitak može izliječiti sve, ali ne i da daje vječan život.”

Sinan je na trenutak ostao izgubljen u mislima.

“U pravu si. Nitko nije tvrdio da napitak daje besmrtnost. No, vjerujem da bi mogao pomoći tijelu da doživi veoma dugu i ugodnu starost”, odgovorio je polako. Duboko je disao pokušavajući otjerati osjećaj tjeskobe. Zašto je dotaknuo ovu temu?

“Dakle”, Anja se ubacila veselijim glasom, “bojiš se da ćeš postati čangrizavi starac? Želiš napastovati ženu u krevetu i u poodmakloj dobi?”

“Ženu? Ma ne...” nekako mu je razgovor postao naporan. “Kako da objasnim, mislim da se radi o neplaniranom gubitku, nečemu na što nemaš utjecaj. Ne mogu se pomiriti s tom idejom da umrem bez svog izbora, koliko god glupo zvučalo. Ili da net-

ko dragocjen umire pored mene, a da ja ne mogu utjecati na to.”

“Mogu te shvatiti, ali Sinane, to su sastavni dijelovi života. Znaš li koliko je malen broj djece koji dočeka odraslu dob ovdje na sjeveru?”

“Da – i to mi kod vas nije jasno!” naglo se naljutio. “Kada bih bio u situaciji da trebam pomoći svojoj djeci, a znam da postoji rješenje, sigurno bih posegnuo za njim, ma kako opasno bilo. Prokleti vaizački napitci stajali su vam pred nosom stoljećima i vi se niste sjetili uzeti ih.” Odmahnuo je rukama. “Ne znam... Zamišljam da sam na mjestu nekog od vaših starijih ljudi. Da mi je unuk na smrtnoj postelji, kako ne bih pokušao pronaći vaizački napitak? Da, imao bih malu šansu da uspijem, ali ionako bih već bio gotovo beskorisni starac.”

“Ali Sinane, mislim da i dan danas ne razumiješ kako ovdje stvari djeluju.” Anja je uzdahnula. “Zajednica ovdje vrijedi mnogo više od pojedinca. Nitko od nas nije točno znao što se krije u ruševinama, ali svi smo znali da se to osinje gnijezdo ne smije dirati. Da je starac iz tvoje priče uspio nekako dohvatiti vaizački napitak i pobjegao prije nego što su ga demoni uhvatili, selo bi platilo cijenu. Nitko od nas nije znao koju, ali svi smo znali da ona postoji. Zato nitko od nas nije volio strance koji su dolazili kopati po ruševinama.”

“Ne znam Anja, nisam baš uvjeren u to”, mirnije je odvratio. “Ja sam preživio. Uspio sam ih sve pobiti. Nije li vam sada lakše? Nije li vrijedilo tog dodatnog truda?”

“Istina, neizmjereno nam je lakše. Iako, ti si poseban. I sam znaš da je Gregor s ostalom četvoricom sišao niz te stepenice i nije uspio. Znam da su mnogi muškarci bili ljubomorni na tvoj uspjeh. I zato, hvala ti što si nam donio mir.” Anja je zastala i nesigurno se ugrizla za usnu. “Doduše, čula sam par starijih žena kako tvrde da se zavaravamo, da je nemoguće uništiti Labirint. Kažu da će se stvar prije ili kasnije opet ponoviti.”

Sinan je prezrivo frknuo.

“Vjeruješ im? Babe su babe, uvijek trebaju neku priču za ogo-
varanje.”

“Valjda se slažem s tobom”, tiho je odgovorila i uzela kratku
pauzu. “No, nije li sve to neobično?”

“Što to?”

“Da baš ti, čovjek koji se boji smrti i gubitka, krene u pohod
niz sve razine Labirinta?”

“Hm, shvaćam zašto to pitaš”, složio se. “Nekako sam valjda
smatrao da je vrijedno toga. Nekako, kad važeš te dvije stvari
– život u neizvjesnosti od smrti, tvoje ili tuđe, te mogućnost da
to spriječiš... Jednostavno ta druga sila koja me gonila bila je
jača.” Uzdahnuo je. *Sada imam i treću silu, onu ovisničku koja me
tjera da spašavam samoga sebe.*

“Jesi li pritom imao nekoga na umu?”, upitala je. “Znaš, vo-
lim te, ali ne mogu zamisliti da bih sišla niz Labirint za drugu
osobu.”

“Nekako...” Sinan se duboko zamislio. Jeza prvih prolaza-
ka niz Labirint ponovno mu se vratila u tijelo. “Nisam imao
nikoga za koga sam to htio učiniti. Ponekad mi se čini da sam
to zamišljao, kao da sam to stvarno činio za nekoga. Možda za
svoje sestre, no nisam baš siguran. U svakom slučaju taj je strah
uvijek bio prisutan i to me pokretalo, ta ideja da pronađem lijek
kroz vaizačku alkemiju.”

“Razumijem”, odgovorila je Anja. “Zato imaš toliko starih
knjiga iz Labirinta na policama? To su te knjige Vaizaka?” upi-
tala je gledajući u mračan kut sobe, gdje su bile naslagane knjige.

“Tako je”, potvrdio je. Bilo mu je lakše kada su se odmakli od
nelagodne teme.

“Ove su knjige veoma vrijedne. Vidiš, danas postoji mnogo
kopija za koje je teško procijeniti jesu li uistinu došle iz vaizačke
knjižnice ili su smicalica vještog krivotvoritelja. Mnogi vjeruju

kako su formule nekoć bile ispravne, ali su ih ljubomorni alkemičari namjerno iskrivili ne bi li očuvali tajnu napitaka samo za sebe. Zato su mi te knjige veoma bitne, znam da su izvornici." Promatrao ih je na trenutak. "Smiješno je kako sada stoje izložene na polici, na samom kraju svijeta."

"Sinane, zar smo stvarno toliko daleko od ostatka svijeta? Ponekad mislim da mi je bilo lakše dok to nisam znala", povjerila se Anja.

"Anja, volio bih te utješiti, ali uistinu je tako. Prije alkemičara i vaizačkog dvora ovdje se nalazila obična baraka s par desetak ljudi. Ne zna se kako točno, ali netko je najednom počeo prodavati vaizački napitak za izlječenje. Imali su još par napitaka, posebno je bio poznat i plavi napitak za čistoću uma, ali njegovo je djelovanje bilo kratkotrajno. Crveni je napitak bio temelj svega, lijek koji je spašavao živote. Ovo mjesto tako se naglo obogatilo da su izgradili dvor na sjeveru usred ničega. Iako je dvor postojao dvadesetak godina, uspjeli su ostaviti neizbrisiv pečat u svijetu alkemije. Nakon pada Vaizaka, dvor je postao ruševina, a Travlastok je dobio svoje prve temelje. Bez alkemije ovdje uistinu nema ničega."

"Želiš reći, nitko nema razlog dolaziti ovdje? Zašto si se ti pojavio?"

"Ne znam", odgovorio je odsutno. "Svi znaju da ruševine stoje prazne već stoljećima. Lokacija dvora više se uopće ne spominje. Potrošio sam puno vremena samo da saznam gdje se nalazio i kako ovamo doći. Alkemičari su već odavno odustali od ovog mjesta, svi su usmjereni na knjige koje se ponegdje još uvijek mogu nabaviti." Ponovno je zastao. "Ni sam nisam vjerovao da ću ovdje nešto naći. Mislim da je poanta bila u putu, u tome da se pokrenem i nakratko odem iz Sarkamanda."

"Dakle, nitko ne zna da Travlastok još uvijek ima Labirint?"

"Tako je", potvrdio je Sinan. "S obzirom na to da nitko ne zna

za podzemlje, nitko ni nema razloga doći ovamo. Tko bi ukrao ove knjige? Tek par ljudi u Travlastoku jedva zna čitati, a vai-zački im je jezik potpuna nepoznanica."

"Ali, opet mi nije jasno", odgovorila je zbunjeno. "Zašto ih ne uzmeš sa sobom i ne odeš kući? Dobio si što si htio. Labirint je prazan, demona nema, imaš knjige u kojima se nalazi lijek tvog straha. Što još čekaš?" Sinan je osjetio nelagodu. Bojao se otkriti previše, ali shvatio je da može reći istinu, barem dio nje.

"Prvo, knjige su ovdje sigurnije nego u Sarkamandu. Drugo, problem je u tome da ih ne razumijem. Veoma ih je teško prevesti i shvatiti. Na primjer, imam razloga vjerovati da je moj otac dobavio pravu vaizačku knjigu, ali je u žurbi nešto krivo shvatio i to je platio životom. Moram ostati ovdje dok ne budem potpuno siguran da imam sve što trebam." *Jer ako nemam, morat ću ponovno sići dublje.*

"Nisi mi nikada spomenuo svog oca. Što se desilo?", upitala je zabrinuto.

"Ne želim sada o tome", odgovorio je oštrije nego što je htio. "To su stvari kojih se nerado sjećam." Osjećaj smrada koji je vezao uz to sjećanje ponovno mu je ispunio nosnice. *To je bio gotovo predgovor za Labirint...*

"Oprosti, nekako smo razgovarali otvoreno pa sam mislila da ćeš mi htjeti reći", odgovorila je pokušeno. Sinan je osjetio umor. Mučilo ga je čuvanje tajni, ali Anja nije bila žena kojoj je mogao potpuno vjerovati. Imao je osjećaj da bi je bilo isuviše lako nasamariti, da bi previše skupo platio ukazano povjerenje.

"Sinane", tiho mu se obratila ne gledajući ga više u oči. "Sjećáš se mog prvog pitanja? Je li to sve? Nemaš još neki razlog što si još uvijek tu?" Sinan se namrštio. *O čemu to govori? Zna li još nešto o napicima?* Zapitao se jesu li stanovnici Travlastoka znali nešto o Labirintu, neku priču za koju još nije čuo, a koja bi mu bila bitna.

“Anja, ne razumijem te. O čemu to govoriš?”, upitao je pomalo zbunjeno.

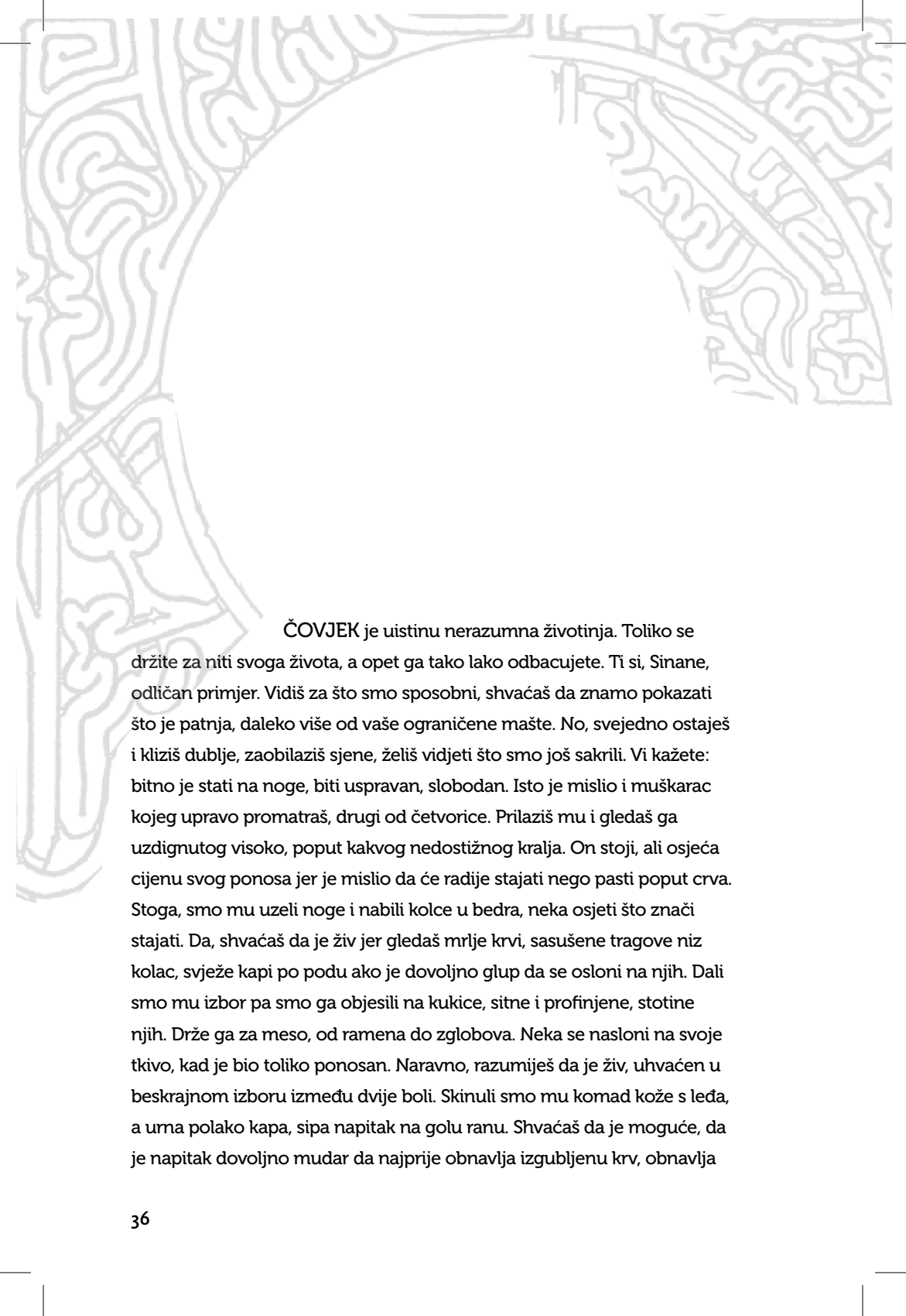
“Pa...”, susprezala se. “Jednostavno je. Pitala sam se ima li još neki razlog što ostaješ u Travlastoku?”

“Rekao sam ti sve i ne razumijem na što misliš”, odgovorio je pomalo ljutito. “Ako ima nešto što mi tajš ili želiš reći, onda prestani okolišati i reci to odmah.” Čekao je odgovor, ali nije ga bilo. Bio je zbunjjen i ljut jer bi mu Anja obično rekla sve, pogotovo ako bi povisio glas.

“Anja?” pokušao je još jednom, nježnije.

“Ništa, izgleda da sam nešto krivo shvatila”, odgovorila je bez uzvraćanja pogleda. “Krenut ću kući, kasno je.” Ustala je i ponovno izložila nago mršavo tijelo pred ostacima vatre. Sinan je šutke promatrao kako se oblači, previše ljut da je zaustavi. Kada je izašla i zatvorila vrata vratio je pogled prema vatri. *Tri sestre i jedna majka, ali to još uvijek nije bilo dovoljno da ih naučim razumjeti.*

Umorno je izmasirao čelo. *Jesam li oduvijek bio ovako tup?* Kao da je prije imao više razumijevanja i volje, kao da se više trudio. Što se promijenilo? Zašto prema Anji nije mogao pokazati jednaku razinu poštovanja? *Jednaku naspram čega?* Još je jednom uzdahnuo. *Čini se da me Labirint previše promijenio.*

ČOVJEK je uistinu nerazumna životinja. Toliko se drži za niti svoga života, a opet ga tako lako odbacujete. Ti si, Sinane, odličan primjer. Vidiš za što smo sposobni, shvaćaš da znamo pokazati što je patnja, daleko više od vaše ograničene mašte. No, svejedno ostaješ i kliziš dublje, zaobilaziš sjene, želiš vidjeti što smo još sakrili. Vi kažete: bitno je stati na noge, biti uspravan, slobodan. Isto je mislio i muškarac kojeg upravo promatraš, drugi od četvorice. Prilaziš mu i gledaš ga uzdignutog visoko, poput kakvog nedostižnog kralja. On stoji, ali osjeća cijenu svog ponosa jer je mislio da će radije stajati nego pasti poput crva. Stoga, smo mu uzeli noge i nabili kolce u bedra, neka osjeti što znači stajati. Da, shvaćaš da je živ jer gledaš mrlje krvi, sasušene tragove niz kolac, svježe kapi po podu ako je dovoljno glup da se osloni na njih. Dali smo mu izbor pa smo ga objesili na kukice, sitne i profinjene, stotine njih. Drže ga za meso, od ramena do zglobova. Neka se nasloni na svoje tkivo, kad je bio toliko ponosan. Naravno, razumiješ da je živ, uhvaćen u beskrajnom izboru između dvije boli. Skinuli smo mu komad kože s leđa, a urna polako kapa, sipa napitak na голу ranu. Shvaćaš da je moguće, da je napitak dovoljno mudar da najprije obnavlja izgubljenu krv, obnavlja

tkivo obavijeno stotinama kukica. Ne, rana na leđima neće se nikada zatvoriti. Napitak održava život, zanemarit će svu bol, platit će sve, samo da održi svjesnost svoga domaćina. Počinješ uviđati, možda ti je ovo zadnja šansa, prilika da zaboraviš sve i vratiš se kući. No, znaš, znaš da ima još, da skrivamo tajne koje te zanimaju. I zato si glup, jer se ne okrećeš. Ne trčiš nazad na površinu. Umjesto toga ostaješ i toneš dublje u mrak, dolaziš nam bliže. Treseš se, bojiš se kao da ne znaš što te čeka, a sve si već vidio, već si među Nama. Samo što si naivan i ne razumiješ to.

Mrzim kad se ovo dogodi. Podigao je bolnu glavu s knjige i protrljao suhe oči. *Novo sam zaspao. Zadnje čega se sjećao bio je odlomak u knjizi koji nikako nije mogao shvatiti. Lomio se nad tumačenjem vizačkog teksta bivajući sve umornijim dok... Valjda dok nije pao od umora? Izdahnuo je i vratio se knjizi, ali nije mogao izbiti noćnu moru iz glave. To je bilo prije, u prošlosti, govorio je samome sebi. Svejedno, to nije pomoglo izbiti osjećaj jeze koji ga je prožimao. Kao da se ponovno našao u Labirintu. Znaš da ovo nije bio san, ovo se stvarno desilo. Osvrnuo se po mračnoj prostoriji da se podsjeti gdje je. Bila je večer, ali mrak je pao prije par sati. Pod svjetlošću svijeća sjene na krovu nemirno su titrale.*

Soježe trake ljudske kože visjele su sa stropa, a crijeva su bila oмотana oko potpornih stupova. Meso i organi bili su rasparani po podu, pomiješani s blatom.

Nije mu trebala pomoć da zamisli kako je brvnara izgledala u noći kada su zaklali Mirona. Koliko god je Kostja mislio da je vidio sve, nije imao pojma što se još nalazilo dublje u Labirintu.

Sinan je odmahnuo glavom. *Opet sam zapeo među svojim utvarama i priviđenjima. Trebam zraka.*

Osjetio je kako mu se javlja želudac. Shvatio je koliko dugo ništa nije pojeo. Pogled mu je ponovno pao na vaizačku knjigu koju nije razumio. *Očito, u ovakvom stanju neću ništa napraviti.* Ustao je od stola i počeo se oblačiti toplije. Put do krčme i hrane nije bio dug, ali je bio hladan i blatan. Anju nije vidio već par dana, što mu je dotad odgovaralo. Trebao je sav mir koji je mogao dobiti. Misli su mu ponovno skrenule na dvije bočice napitka i sve veću žudnju da ih popije. *Vrijeme mi ističe...*

Brže nego što je bilo potrebno navukao je debeli ogrtač i izletio u hladnu noć. Hodao je žustrim korakom koji mu nije dao vremena za razmišljanje. Očekivao je da će mu se glava razbištriti na hladnoći, ali tup ga je osjećaj još uvijek pratio. Ubrzo je došao do prvih kuća u selu. Iza malih prozora mogao je vidjeti slabe tragove svjetla. Nije se obazirao, već je nastavio dalje do krčme koja više nije bila daleko. Desetak metara od krčme, potrčao je do ulaznih vrata i žurno ih odgurnuo da pobjegne s ledenog zraka. *Mrzim zimu.*

“Sinane, dođi ovamo!”, čuo je kako ga netko doziva. Osvrnuo se prema stolu u lijevom kutu, gdje je sjedio Dima uzdignute ruke. Za nekolicinom drugih stolova sjedili su muškarci i tiho pričali. Anja i Kostja nisu bili na vidiku.

“Zdravo, Dima”, pozdravio ga je skidajući kaput. Dima je bio bogalj duge i masne kose, koja mu se miješala s neurednom bradom. Dah mu je često, kao i sada, zaudarao na piće. Za Sinana, čak su i prosjaci u Sarkamandu više držali do sebe.

“Završio sam ih!”, uzviknuo je Dima uzbuđeno dok se pridržavao za rub stola i drugom rukom hvatao lanenu vreću s poda. “Moraš ih pogledati!”

“Figurice za Matar?”, Sinan je zainteresirano upitao. Igra Matara, koju je Sinan donio sa sobom s juga, bila je jedina po-

veznica između njega i Dime. Otkako je izgubio noge, Dima je jedine trijezne trenutke provodio sa Sinanom igrajući Matar. U doba dok je Sinan silazio u Labirint, igra Matara s Dimom mu je bila rijedak spas od razmišljanja o užasima koji su ga čekali pod zemljom.

“Da, gotove su! U našem sjevernjačkom obliku”, pojasnio je Dima. “Pogledaj ovog slona!”, rekao je tutnuvši smeđu figuricu Sinanu u ruke. Djelovao je veselo poput djeteta.

“Kakav je to slon s dlakama i bez kljova?” zbunjeno je upitao Sinan promatrajući tamnu figuricu i drvene brazde po njoj. Životinja je imala snažnu razjapljenu čeljust i jednu šapu ispruženu ispred sebe.

“K vragu, južnjače, pa zar nisi dovoljno dugo ovdje da ne možeš prepoznati prokletog medvjeda? Ili sam ga ja izradio tako proketo loše?”, pitao je Dima smijući se Sinanovu čuđenju.

“Medvjed?”, Sinan se iznenadio. Dima je rekao da će napraviti sjevernjačku verziju Matara, ali Sinan je shvatio da će samo izraditi vlastite figurice. Nije mu palo na pamet da će Dima promijeniti i životinje. “Pa jasno... Dima, ovo je odlično!”

Sinan je odmah uhvatio opseg Dimine ideje. Kada mu je prvi put pokazao figurice Matara naišao je na velik problem jer Dima nikada nije čuo, a kamoli vidio, pola životinja s kojima se Matar igrao. Mnoga pravila Matara bila su intuitivna prema karakteristikama životinja te se Sinan našao u situaciji da je prvo morao pojasniti što je slon i zašto je on najjača figurica. Sumnjao je da mu Dima nikad nije povjerovao do kraja da postoji toliko velika životinja. Pretvorbom figurice slona u medvjeda, Dima je napravio logičan ekvivalent kojeg su sjevernjaci mogli intuitivno shvatiti.

“Što si još napravio? Daj da vidim”, nestrpljivo je rekao Sinan pokazujući Dimi da mu doda vreću s figuricama. Prosuo je figurice po stolu dok se Dima glasno smijao uživajući u rijetkom

trenutku Sinanove iskrene znatiželje i divljenja. Sinan je premetao drvene figurice tražeći logične poveznice.

“Aha! Tigra si zamijenio vukom?” upitao je podigavši pogled prema Dimi, koji mu je zadovoljno kimnuo pušeći iz svoje lule. “Ovo ne shvaćam”, nastavio je pokazujući malenu figuricu. “Vidim da ima dlake, ali nekako je sitna...”

“To je vidra, zamjena za krokodila. Znam, po tvom opisu krokodil je mnogo veći, ali ona je jednako okretna i ubojita u vodi, izvrstan lovac”, pojasnio je Dima.

“Shvaćam”, potvrdio je Sinan. “Za Matar je bitno da vidra pliva brže od ostalih. Sviđa mi se ta ideja. No... Vidim jedan problem za koji nisam siguran da si uspješno riješio”, lukavo se nasmijao padajući u naslon grubog drvenog stolca.

“Koji?”, sumnjičavo je upitao Dima dok je povlačio dim iz lule te se nesvjesno nagnuo prema Sinanu.

“Boji li se medvjed štakora?” Dima je na par trenutaka zadržao dim u plućima i zbunjeno piljio u Sinana. Sinan se smijao gledajući ga kako razmišlja.

“Ne, medvjed se ne boji štakora, barem ne kao taj tvoj golemi slon”, priznao je polako. “Ali”, naglasio je, “možemo reći da se boji čitavog gnijezda. Onako, jedna figurica, ali ih je u biti masa.” Sinan i Dima promatrali su se bez komentara. Tada su ih izdale male bore na licu koje su se sve brže pretvarale u osmijeh dok se obojica nisu počeli smijati naglas.

“Neka ti bude, ti si izradio ovu ploču”, odgovorio je Sinan opušteno. Još je jednom promotrio figurice motreći ostale životinje koje Dima nije mijenjao: štakora, zmiju, risa, psa, konja, orla i bika. Sinan je imao osjećaj da gleda nešto značajno, začetak nove sjevernjačke tradicije, igre koja se u Sarkamandu igrala već stoljećima. “Hajde, posložimo figurice”, rekao je i započeo s postavljanjem ploče. Gotovo je zaboravio da je gladan. “U izradi si nenadmašan, ali još uvijek imaš dosta za vježbanje prije nego što me pobijediš.”

“Jednoga dana, južnjače. Ipak su iza tebe godine vježbanja”, odgovorio je Dima prihvaćajući unaprijed izgubljen izazov. Dima nije bio loš igrač, ali Sinan je bio odličan, čak i u Sarkamandu. “Imam samo jedan set ovih sjevernjačkih figurica”, dodao je Dima. “Vraćam ti tvoje koje si mi posudio za modeliranje, igraju s njima. Bit će kao Travlastok protiv Sarkamanda.”

“Odlična ideja”, prihvatio je Sinan. Iako mu se svidjela Dimina preinaka, Matar je doživljavao veoma tradicionalno. Radije je igrao sa svojim poznatim figuricama koje je donio od kuće. Bilo je nešto posebno u opipu crnih figurica ebanovine među prstima.

“Naravno, opet počinješ isto”, Dima se smijao Sinanovoj navici. Sinan je gotovo uvijek počinjao partiju Matara pomicanjem bijele figurice tigra. “Nisi li ti taj koji mi uporno tupi kako bih morao iskušavati različite strategije? Kao, da naučim nešto novo?” Sinan se nasmijao na Dimin komentar.

“Da, u pravu si”, priznao je oraspoloženo. “No, to puno više vrijedi za tebe jer još uvijek trebaš naučiti sve mogućnosti ove igre. Također, ovo možeš koristiti za svoju prednost jer možeš predvidjeti što ću učiniti. Osim toga, ja ipak znam puno više od tebe tako da si smijem priuštiti malu crtu nostalgije.”

“Crtu nostalgije?” odvratio je Dima postavljajući figuricu bika na putu nadolazećem tigru. “Ima li priča iza toga? Nikad mi nisi rekao zašto je tigar bijele boje. Sjećam se da mi je trebalo neko vrijeme da shvatim da to nema veze s pravilima igre.”

“Ma, to je bio poklon za jednu važnu osobu, obiteljska stvar. Iskreno, i ja sam pomalo zbunjen jer nisam siguran otkad ga imam, ali mi je nekako prirastao srcu. U biti, morat ću te razočarati i reći da iza njega nema priče jer ne znam što bih ti rekao.” Sinan je tada pomaknuo figuricu konja dalje ispred tigra.

“Pa zašto ga uvijek štitiš u igri?”, odvratio je Dima. “Je li to poklon tvog oca?”

“Ne, nije očevo”, Sinan je odgovorio pomalo sjetno. Zašto je Dima baš ove večeri bio tako pričljiv? Doduše, bio je u pravu. Nikad mu nije dopustio da pojede tu bijelu figuricu, bez obzira na to koliko bi morao žrtvovati svoj položaj u igri. Nekako, to se oduvijek podrazumijevalo.

“Pa ako je bio poklon, što onda radi kod tebe?”, komentirao je Dima ubacujući u igru smeđu vidru koja je bila ravnopravna Sinanovu crnom krokodilu.

“Daj, Dima, prestani kopati po tome”, odgovorio je Sinan zajedljivo. Počela ga je boljeti glava. “Ne znam, jednostavno je tako. Čak i da je bila neka priča iza te figurice, više nije važna.”

“No, dobro, ne moraš se baš toliko uspuhati”, odvratio je Dima ne zamarajući se Sinanovom reakcijom. “Evo ti, uzmi malo”, ponudio mu je bocu. “Mislim da će ti dobro doći.”

“Ne, hvala”, kratko je odgovorio Sinan. Al-Wasi je bilo božje ime koje je Sinan običavao štovati, ali negdje po putu to je ime izgubilo smisao. Čak i prije Labirinta, sjećao se kako mu je vjera bila na veoma klimavim nogama. No, neke su navike ukorijenjene u vjeri ostale, a izbjegavanje alkohola bilo je jedna od njih.

“Kako god ti drago”, kratko je odvratio Dima i potegnuo gutljaj iz boce. Neko vrijeme nastavili su igrati u tišini. “Što misliš, koju bi cijenu ovo moglo postići?”, upitao je Dima dok mu se čelo boralo od naprezanja.

“Ja bih mogao pretpostaviti kakva bi bila cijena u Sarkamandu, ali ne vjerujem da te to zanima. Pitaš krivog čovjeka. Obrati se Nikolaju, on je vaš trgovac”, odgovorio mu je Sinan dok je pozorno promatrao stanje na ploči. Sjevernjaci su, među njima još uvijek i Dima, igrali usijane glave, bez razmišljanja i plana. Sinan je uvijek bio oprezniji, u društvu bi birao riječi i manire tako da je držao na umu moguće posljedice svojih djela. Vjerovao je da je i ta kulturna razlika bila čimbenik njegova preživljavanja u Labirintu, nijansa koja je držala smrtnu škare dalje od njegove životne niti.

“Ma, znam da ću morati Nikolaja tražiti pomoć”, Dima je odgovorio i potegnuo debeli gutljaj iz boce. Sinan se nikada nije mogao naviknuti na taj prizor, znao je da bi on od toga već bio na podu. “Zar me vidiš kako idem do Algoroda na svojim batrljcima?” bogalj se kesio dok mu se par kapljica pića cijedilo niz neurednu bradu. “Samo me zanima koliko vrijedi jer trebam novac. Kostja me neće zauvijek trpjeti na svoj račun, a ovdje su zime duge i hladne, pogotovo ako nemaš ženu da ti grije krevet.”

“Shvaćam”, Sinan je šutke potvrdio nevoljko se podsjetivši da je Labirint u svima ostavio trajne posljedice, mrlje koje nisu mogle zacijeliti. Kostja mu je ispričao kako su demoni na jednom od svojih pohoda upali u Diminu kuću dok je on pio u krčmi. Pronašli su ženu i njihova trogodišnjeg sina Alekseja, a zatim su ga pred njezinim očima raščetvorili i vratili joj ga nazad u utrobu. Poživjela je dovoljno dugo da dočeka Dimu i umre mu na rukama. Pijani sjevernjak tada je učinio jedinu njemu razumnu stvar, a to je bilo uzeti sjekiru i sići u Labirint. Poigrali su se s njime, osakatili ga, a zatim su ga ostavili na stepenicama da se sam na rukama izvuče do površine.

“Možda bi želio razmisliti o tom potezu”, naglo je upozorio Dimu dok je gledao kamo povlači figuricu psa. “Ne budi brzolet, razmisli što još možeš učiniti.”

“Ne da mi se”, Dima je odbrusio i ponovno potegnuo iz boce. Sinan je mrzio taj poznati trenutak kada igra postane besmislena. Impulzivnost, tvrdoglavost i ignorancija. Prezirao je te tri sjevernjačke mane, a oni su ih gotovo smatrali vrlinama. Na sjeveru nije bilo civilizacije, samo ruševine vaizačkog dvora, na kojem su preživjeli jedino seljaci i lovci. Sinan se nikada nije osjećao toliko otuđen kao u Travlastoku.

“Nestao u snijegu južnjače, opet ćeš me pobijediti”, Dima je opsovao kada je shvatio svoju grešku nekoliko poteza kasnije.

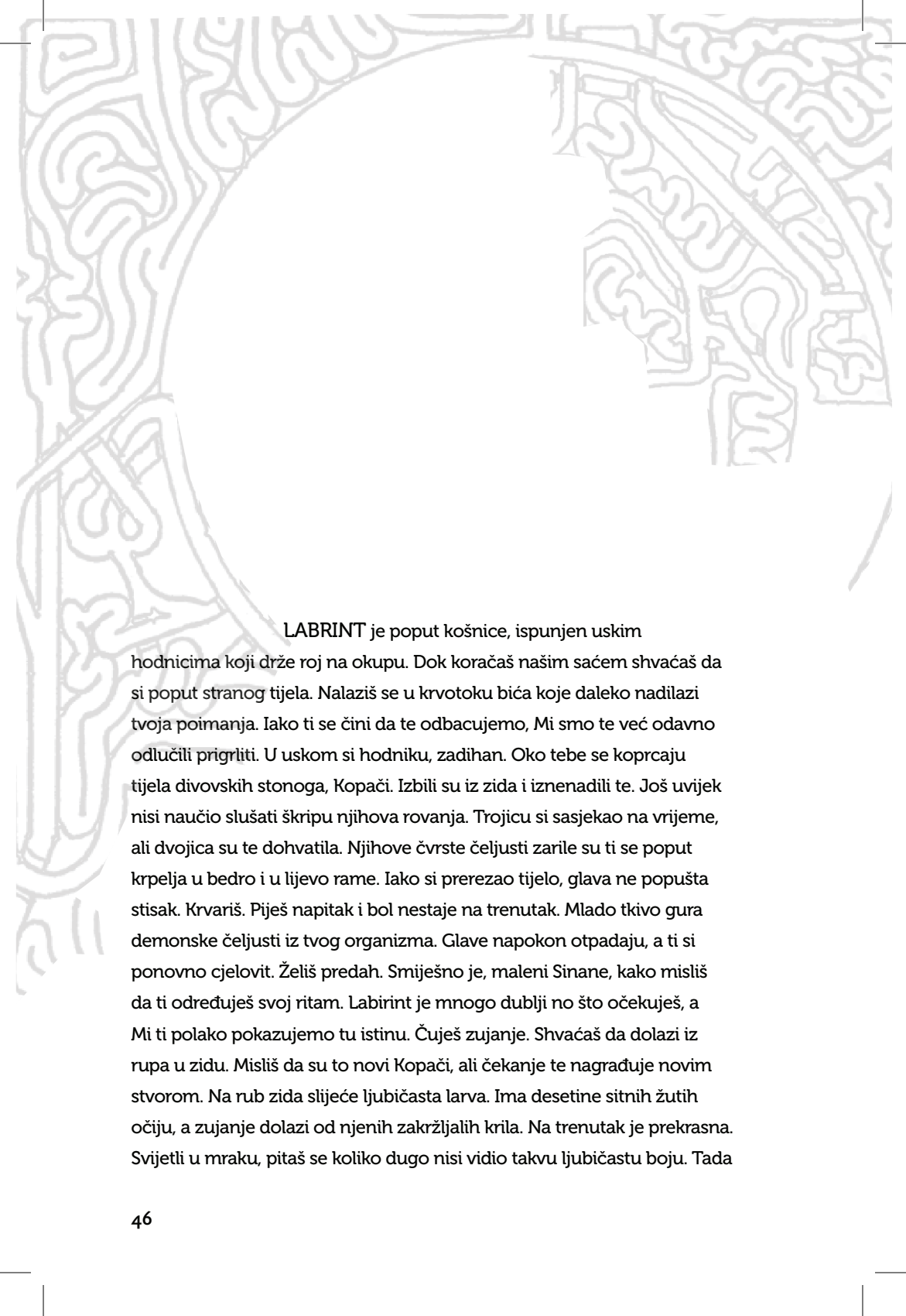
Grubim potezom maknuo je figurice s ploče i tako odlučio da je igri došao kraj. "Jednog dana", izustio je dok je završavao bocu, "pobijedit ću te, našeg velikog heroja Travlastoka."

"Možda ako prestaneš piti", Sinan mu je tiho odgovorio, ljutit zbog Dimina ponašanja. Igra Matara nikada se nije tako prekidala, to je bilo među prvim pravilima koje su dječaci učili od svojih očeva. Poraz se morao prihvatiti plemenito, a zatim kroz introspekciju shvatiti koja je greška dovela do poraza kako se ne bi ponovila. Sinan je više puta pred Dimom dotaknuo tu temu, ali te su se riječi utopile u močvari Dimina pijanstva.

"Samo", Dima je nastavio kao da nije ni čuo Sinanov komentar, "da je naš prokleti heroj došao koji tjedan ranije, moja obitelj bila bi živa, a ja bih imao noge."

A da ti nisi pio u krčmi i pijan uletio na klanje u Labirint, možda ti tada ne bi odrezali noge. Sinan se prisilio ne izgovoriti te misli. Maniri i samokontrola bili su zadnje što mu je preostalo u surovim uvjetima sjevera, jedini znak da još uvijek nije spadao među njih. No, nije mogao poreći sjenu koja se igrala njegovim umom, ideju da baci Dimu u nazad Labirint kako bi bogalj shvatio koliko je malo vidio, kako nije ni slutio za što su sve demoni bili sposobni. *Te noći kada su ga osakatili bio je toliko bijedan da ga čak ni oni nisu htjeli.*

"Dima, pijan si. Idi na spavanje", odgovorio mu je umorno. Odgurnuo si je stolac i ustao. Imao je dovoljno čudovišta u glavi i nije trebao postati jedno od njih. Čuo je kako Dima iza njega razbija bocu, ali i to je već bio prizor na koji se navikao. Kostja se izderao sa šanka tjerajući ga kući, a ostali muškarci nisu obraćali pažnju. Svi su imali razlog za razbijanje stakla, ali Dima ih se prisjećao malo češće.

LABRINT je poput košnice, ispunjen uskim hodnicima koji drže roj na okupu. Dok koračaš našim saćem shvaćaš da si poput stranog tijela. Nalaziš se u krvotoku bića koje daleko nadilazi tvoja poimanja. Iako ti se čini da te odbacujemo, Mi smo te već odavno odlučili prigriliti. U uskom si hodniku, zadihan. Oko tebe se koprcaju tijela divovskih stonoga, Kopači. Izbili su iz zida i iznenadili te. Još uvijek nisi naučio slušati škripu njihova rovanja. Trojicu si sasjekao na vrijeme, ali dvojica su te dohvatila. Njihove čvrste čeljusti zarile su ti se poput krpelja u bedro i u lijevo rame. Iako si prerezao tijelo, glava ne popušta stisak. Krvariš. Piješ napitak i bol nestaje na trenutak. Mlado tkivo gura demonske čeljusti iz tvog organizma. Glave napokon otpadaju, a ti si ponovno cjelovit. Želiš predah. Smiješno je, maleni Sinane, kako misliš da ti određuješ svoj ritam. Labirint je mnogo dublji no što očekuješ, a Mi ti polako pokazujemo tu istinu. Čuješ zujanje. Shvaćaš da dolazi iz rupa u zidu. Misliš da su to novi Kopači, ali čekanje te nagrađuje novim stvarom. Na rub zida slijeće ljubičasta larva. Ima desetine sitnih žutih očiju, a zujanje dolazi od njenih zakržljalih krila. Na trenutak je prekrasna. Svijetli u mraku, pitaš se koliko dugo nisi vidio takvu ljubičastu boju. Tada

se pojavljuje druga larva, a za njom iskače još nekoliko istih. Polako se počinješ bojati. Uočavaš da svaka od njih ima tamni žalac duljine tvog dlana i pažljivo podižeš štit. Roj skače na tebe.

Anja mu je natočila vrući čaj i sjela s druge strane stola. "Znaš, i meni je pokazao figurice. Stvarno je djelovao sretno." Sinan se osjećao ispijeno i nije mu bilo do razgovora. "Bila sam glupa", ugrizla se za usnicu. "Izlanula sam da bi se figurice sigurno svidjele malom Alekseju." Sinan ju je pogledao u oči, a ona je skrenula pogled na pod.

"Da, stvarno si bila glupa", odgovorio je suho. Svi su znali da se pred Dimom ne spominje sin. Mogao je shvatiti Diminu bol, još uvijek je u sebi nosio dovoljno suosjećanja da zamisli koliko je morala boljeti smrt sina i žene u istoj večeri. Nije bio siguran kako bi se snašao u takvoj situaciji. Možda bi bio mnogo gori od Dime. No, negdje duboko u sebi nadao se da se nikada ni neće morati suočiti s takvom boli. Imao je rješenje na dohvat ruke, vaizački napitak koji je mogao spriječiti takve tragedije, izbjeći bol tuđe smrti... Ili ne? Možda je imao samo iluziju, predstojeću tragediju koja će ga napokon gurnuti preko ruba.

"Anja", uzdahnuo je. Zašto je s njom sve moralo biti teško? "Molim te, počni razmišljati svojom glavom. Da si držala jezik

za zubima, Dima bi možda ostao trijezan, a ja bih sada imao svoj trenutak mira." Koliko joj je puta ponovio te stvari? Sinan je imao sve manje strpljenja. Očekivao je da bolje uoči stvari i da prestane biti tako naivna i jednostavna. Žudio je za ženom u koju se mogao potpuno pouzdati, a ona bi mu neprekidno bacala klipove pod noge. Ponekad ju je htio protresti za ramena i izderati se neka napokon dođe k sebi i postane kao... *Kao tko? Što ja uopće očekujem od nje?*

"Oprosti", Anja ga je trgnula iz razmišljanja. Koliko je dugo tamo sjedila poput sjene i promatrala ga bez glasa? Zašto ne više? Zašto mu ne uzvraća sva ta podbacivanja? Gdje je ta svađa nakon koje bi se izgrlili i vodili ljubav? Umjesto toga, uočio je kako se ugrizla za donju usnu i odmaknula od stola. "Donijet ću ti jelo", rekla je tiho.

Duboko je uzdahnuo. Prstima je snažno pritisnuo lice i počeo masirati čelo. Morao se smiriti, žudio je za napitkom. Svi oko njega ponašali su se gotovo maloumno, a samo je napitak pružao kratak izlaz iz tog gustog mulja divljaštva. Još jednom je opsovao Dimu žaleći što ga nije barem udario, ali bilo mu je jasno da bi to bila jalova zadovoljština.

Pitao se hoće li ga glavobolja prokletog Travlastoka ikada pustiti. Prije godinu dana imao bi energije za sve. Mogao je podnijeti Dimine žalopojke, prohodati dio Labirinta i još uvijek imati razumijevanja za Anjino mizerno samopoštovanje. No, brže nego što je shvatio, njegovo se herojstvo oblatilo i istrunulo pod neprekidnom kišom Travlastoka. A tu je bila i žeđ za vaizačkim napitkom, sjena za koju nitko u selu nije znao.

Anja je donijela pečenu divljač s umakom od bukovača i svježi kruh ofuren na pari. Šutke je položila tanjure na stol i krenula nazad. "Anja", obratio joj se još uvijek držeći glavu ukopan u ruke. "Sjedni, molim te." Po zvuku stolca znao je da ga je poslušala.

“Umoran sam. Glava me boli i... Nekad mi je jako teško fokusirati se”, rekao je s uzdahom. *Kako trebam taj napitak... Samo da me malo smiri.* Pokušao je zanemariti tenziju u tijelu, znao je da mora. Anja je očigledno zamijetila da se bori sa sobom. Znao je da misli da mu je muka zbog svađe s Dimom i nije ju imao namjeru ispravljati. No, barem se prestala duriti te mu je s pažnjom primaknula tanjur i pribor za jelo.

“Jedi, znaš da ti treba”, potaknula ga je brižno. Sinan se prisilio pogledati u tanjur, ali hrana mu je djelovala odbojno. *Treba mi napitak, a ne hrana. Trebam prave ljude oko sebe.* Unatoč svemu, natjerao se uzeti vilicu i nož u ruke te je zarezao u sočno meso. Osjećao je hladnoću u tijelu, tromost i nelagodu, bilo mu je dosta svega. Uzeo je zalogaj, umočio još topao kruh u umak i prožvakao sve zajedno. “Ružmarin?”, upitao je iznenađeno.

“Da, zamolila sam Nikolaja da ga nabavi iz Algoroda”, potvrdila je smiješeći se. “Znam da si pričao kako ovdje nema ni desetine začina kao u Sarkamandu pa sam te htjela iznenaditi. Valja li? Nikad nisam kuhala s ružmarinom.”

“Da, izvrsno je!”, odgovorio je dok je rezao još jedan veliki komad mesa. Ružmarin je uistinu bio dobrodošlo iznenađenje. Kako je žvakao, hrana mu je pomagala vratiti se u sadašnjost. Shvatio je da je bio budala jer se nije odmah sjetio nešto pojesti. Prazan želudac bio je glavni poticaj povratku boli. Nekako, sada je mogao vidjeti i Anju u boljem svjetlu.

“Drago mi je da ti paše”, odgovorila je tiho. Vidljivo zamišljena, pričekala je da uzme još nekoliko zalogaja. “Sinane, što se događa?”, nastavila je zabrinuto. “I prije si se znao zatvoriti na nekoliko dana, ali čini mi se da je to sve duže i češće. Zašto se toliko siliš?”

Jer imam još samo dvije crvene bočice i želim otići odavde. “Radim na prijevodima vaizačkih knjiga.” Pitao se koliko može reći, a da ne kaže previše. Kao i obično, shvatio je da dio istine pone-

kad može djelovati bolje od čitave laži. "Anja... Moj je otac izgubio život zato što je krivo shvatio upute iz knjige koja je došla s vaizačkog dvora. Pokušavam postići isto što i on, ali bez da se pritom ubijem."

"Ponovno spominješ oca. Hoćeš li mi reći što se uistinu dogodilo?", zabrinuto je upitala dodirujući mu dlan rukom.

"Nije bitno", odmahnuo je glavom. "Poanta je da sam naišao na problem koji ne mogu shvatiti, a rješenje čini razliku između života i smrti. Jednostavno, nemam prostora za grešku", pojasnio je trpajući novi komad mesa u usta. "Na primjer, za isti sam napitak pronašao četiri različite upute kako ga se može spraviti. Niti jedna nije točna."

Anja se namrštila. "Kako to misliš? Nema mi baš smisla."

"Dok je vaizački dvor postojao, svi su znali da je njihova alkemija nenadmašna. No, nakon pada, svi su Vaizaci nestali. Kasnije su u ruševinama dvora pronađene njihove alkemijske knjige, ali unatoč tome nitko nije uspio proizvesti napitke takve moći i nitko nije mogao shvatiti zašto." Nakratko je zastao.

"Tek sam kasnije shvatio kako su Vaizaci bili veoma prepredeni ljudi. Razmišljaj o tome kao o kuharici. Da bi napravila ovaj kruh trebaš jaja, brašno, sol, mlijeko i kvasac. Također, trebaš znati kako i kada dodati sastojke, kako ih mijesiti i koliko dugo treba držati tijesto na pari da dobiješ ovakav mekani kruh. Sad, što bi se dogodilo da umjesto jaja staviš dvije rajčice, a umjesto mlijeka vino? Možda čak i dobiješ smjesu, nisi sigurna jer nikada nisi vidjela kako pravi kruh izgleda, a potom ga držiš na pari deset minuta duže nego je potrebno. Što ćeš dobiti?"

"Ono što će Kostja skuhati ako ja nisam tamo da pazim na njega", rekla je smijući se. "No, kako može biti tolika razlika? Pa svi znaju da za tijesto trebaš jaja, a ne rajčice."

"Alkemija je vrlo suptilna. Ako u tijesto slučajno staviš pola žličice soli više, to se neće osjetiti u okusu. U alkemiji takvom

greškom možeš dobiti potpuno drugačiji rezultat. Uz to, veoma se varaš ako misliš da svi alkemičari znaju kako se rade iste stvari. Vidiš, svi ljudi na svijetu moraju znati barem osnove o kuhanju. Možda ne znaju svi napraviti kruh, ali barem znaju da u njega ne idu rajčice.”

“No, alkemičara je mnogo, mnogo manje i mi smo po prirodi veoma zatvoreni ljudi. I dan danas sjećam se kako je moja majka posuđivala od prijateljica kuharice s novim receptima i slušala njihove savjete o tome što da učini s novim začinima. Alkemičari to ne rade. Mi svoje znanje pažljivo čuvamo. Onaj tko ima znanje ima i moć. Što više dijeliš to znanje, moć se smanjuje. Zato su se Vaizaci pobrinuli da nitko ne nauči kopirati njihove napitke. To bi značilo izgubiti moć.”

“Nije li to sebično? Iz tvog je primjera očito kako si ti sam mogao uživati u boljim jelima jer ti je majka dobila savjete od prijateljica. Da je svaka od njih ljubomorno čuvala svoje tajne, tada bi jela tvoje majke bila niz zagorenih i bljutavih pokušaja jer ne bi znala napraviti bolje.” Sinan se na trenutak iznenadio. Anja je u biti imala pravo, ali očito nije razumjela kako su stvari djelovale u svijetu alkemičara.

“Ne, to nije moguće. Kako da pojasnim... Uz pomoć boljeg recepta za srneći gulaš neće nastati novo kraljevstvo. No, uz pomoć alkemije... Mogućnosti su nebrojene. Vjeruj mi, svi su alkemičari takvi. Pogledaj samo Igora, vašeg travara. Iako jedva poznaje bazu alkemije, to mu je bilo dovoljno da od prvoga dana pokušava zabiti nos u moje stvari. On jako dobro zna da je za mene samo šarlatan koji u svome selu glumi mudraca, a u Sarkamandu bi svaki pripravnik znao više o anatomiji od nje-ga.”

“Zbunjuješ me, Sinane”, požalila se Anja. “Što je to uopće anatomija?” Sinanu je pobjegao kratak osmijeh na licu. Ponekad je zaboravljao s kime razgovara.

“To je znanje o ljudskom tijelu. Koje organe imamo, gdje se nalaze i koji im je zadatak. To je neophodno znanje da bi netko mogao biti dobar liječnik. Igor, na primjer, to ne zna. Ja bih bio bolji seoski liječnik od njega.”

“I zašto mu onda ne pomogneš? Svi u selu imali bi koristi od toga da naš travar nauči nešto novo. Možda bi ti Igor mogao pomoći oko tvojih istraživanja?” Sinan je zakolutao očima. Primaknuo se rubu stola i oprezno progovorio pazeći da ga nitko ne čuje.

“Možda bih mu pomogao da se ne ponaša kao ljigava lisica. On misli da je pametan, a pročitao sam ga još prvoga dana. Igor je samo ljubomorna gnjida koja me mrzi jer zna da sam bolji od njega. Takvome čovjeku neću pomoći.”

“Sinane, kako to možeš govoriti? Koliko ti je puta Igor pomogao kada si izašao iz Labirinta na rubu smrti?”, ljutito je uzvratila Anja.

“Anja, ti ne znaš kako je to izgledalo”, hladno je uzvratio Sinan. “Svaki put dok bi mi stavljao novi zavoj ili jednu od svojih masti... Ne bi me pitao kako sam, što sam vidio... Mogu li uopće *izdržati* ideju da se vratim tamo dolje. Ne, on bi me pitao jesam li pronašao neki novi trag o Vaizacima, neki napitak, knjigu... Vjeruj mi, spreman je na sve. Sjeti se samo kad mi je kopao po stvarima dok sam spavao.”

“Sinane, ne znam što da mislim o tome. Ja sam samo vidjela da je znao satima sjediti pored tebe da bude siguran da ćeš biti dobro.”

“Vraga se brinuo za mene. Čekao je priliku da mi prekopa po stvarima, ali nije znao da sam bio budan. Vidiš, jasno mi je da si je umislio da bi vaizačko znanje trebalo biti njegovo. Proveo je čitav život pored ruševina, možda je čak potomak neke sluškinje koja je čistila na dvoru. I baš zato što se nasadio ovdje misli da ima pravo prvenstva i da bih mu trebao otkriti sve što znam o Vaizacima.”

“Gledaj me u oči, Anja”, rekao je ljutito. “To se nikada neće dogoditi. Ja sam sišao u Labirint, ne on. Ja sam se borio s demonima i ja sam taj koji je spasio ovo selo. On nije učinio baš ništa. Da je toliko htio to znanje, mogao je sići sam i uzeti ga. To što je najobičnija kukavica nije moj problem.”

Anja je umorno uzdahnula. “Sinane, dobro znaš da se nitko od naših tko je sišao u Labirint nije vratio. Iznimke su samo Dima i Roman, a Roman se par dana kasnije ubio. Ne očekuješ li previše?”

“Misliš li da sam ja znao da ću preživjeti? Uzmi za primjer Romana. Bio je u grupi koju je vodio Gregor, a s njima su bili još Anton, Oleg i Dmitrij. Zašto Igor nije sišao s njima? Gregor je bio starješina i rekao je da idu počistiti Labirint. Ne bi li bilo logično da travar ode s njima i pomogne im?”

“Ponekad si tvrdoglaviji od svih sjevernjaka zajedno”, ljutito mu je odbrusila. “I što bi dobili time da je Igor sišao s njima? Gregor i svi ostali bili su ubijeni, a Romanu su iščupali jezik. Misliš da bi Igor išta promijenio? Bilo bi isto! U selu bi samo imali još jednog čovjeka manje.”

“Anja, ispravak. Gregor i ostali nisu bili ubijeni. Dobro znaš da sam ih dva mjeseca kasnije pronašao žive. Da, za njih bi bilo bolje da su umrli istog dana kada su se spustili, ali demoni imaju okrutan smisao za osvetu.” Sinan je uzdahnulo. Nelagodna sjećanja navrla su na površinu. *Nikad nemoj dopustiti da te uhvate živog*, to je ono što si je obećao nakon što je u Labirintu pronašao preživjele seljake. Nije mogao ni zamisliti što bi tek njemu Tamničar učinio da ga je dohvatio te noći. “Znaš, dan danas ih sanjam, sve isto kao kad sam ih pronašao tog dana”, dodao je tiho. “Vjeruj mi, da si vidjela u kakvom su stanju bili i ti bi htjela da je barem još netko bio s njima, makar Igor.”

“Nisi pošten, Sinane”, Anja je odmahнула glavom. “Dobro znaš da su svi u selu mislili da su mrtvi. Zar misliš da ne bi

pokušali učiniti nešto da ih se spasi? Gregor je bio moj ujak, Kostjin brat! Bio je naš starješina, jedini koji se usudio učiniti nešto po pitanju Labirinta. Nemaš pojma koliko se Kostja grizao nakon što si mu rekao u kakvom si ga stanju našao. Dan danas se krivi zbog toga što nije sišao s bratom.”

“Dima se ne bi složio s vama. On misli da sam ja kriv jer nisam došao ranije”, dobacio je Sinan ljutito. Bilo mu je dosta kopanja po starim pričama. Dovoljno ih proživljavao u glavi i u snovima, nije još trebao razgovarati o tome.

“Sinane, kad se Dima napije, ne zna što priča. Svima je jasno da bez tebe Travlastoka ne bi bilo. Spasio si nas sve.” Primila ga je za ruku. “Spasio si i mene.”

Da, ali još uvijek nisam spasio sebe. “Kako god, moram se vratiti kući.” Povukao je ruku nazad. “Hvala ti što si mi dala večeru u ovo kasno doba.”

“Obećaj mi da ideš na spavanje i da ćeš se odmoriti”, zamolila ga je brižnim glasom.

“Ne mogu, nemam vremena”, umorno je odvratio.

“Onda barem pojedi sve do kraja”, odgovorila je pomalo razočarana. Ustala je od stola i vratila se u kuhinju. Sinan je osjećao trnce u tijelu, podmuklu hladnoću koja se širila poput tankog leda između trulog močvarnog šaša. Previše zakopanih sjećanja navrlo je na površinu svijesti.

Ljutito je opsovao te se pokušao usmjeriti na jelo, ali tada je shvatio da ništa nema okus. Mračnom je slutnjom iz umaka iskopao kuglicu crnog papra i oprezno je zagrizao zubima. Ništa nije osjetio. *Opet sam izgubio okus.* To nije bio prvi put da se takvo nešto dogodilo i nije razumio uzrok. Pojavilo bi se iznenadno i isto tako bi nestalo, bez vidljivog povoda. *Što ne valja sa mnom?*

Natjerao se nastaviti jesti, ali nije imao mira. Usmjerio se na glasove preostale trojice muškaraca koji su tiho razgovarali. S

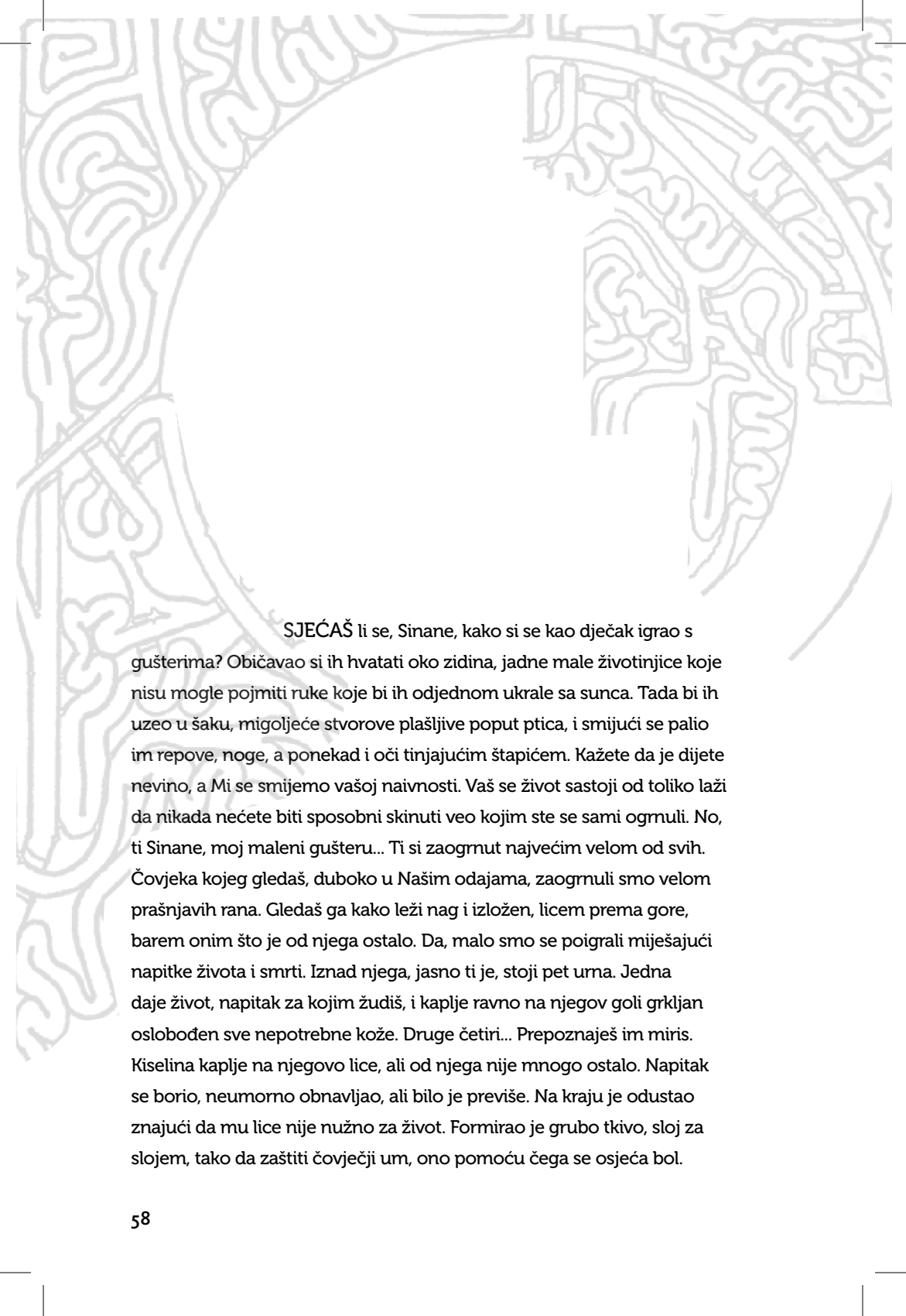
iskustvom je znao da je svaki ljudski zvuk bio dobar. U Labirintu je većinom vladala ledena tišina. Svaki zvuk koji bi tada čuo uvijek je značio opasnost. Opreza radi, diskretno je provjerio jesu li mu svi bodeži na mjestu. Iako je bio u selu, a Labirint je bio prazan, nije se mogao riješiti te navike. Nakon Labirinta, svaka slutnja i crna sjena mogli su značiti opasnost.

Nemam napitka za iscjeljivanje kod sebe. Mrzio se zbog te misli, ali to je postala njegova realnost. Svakako, Sinan je bio discipliniran, više je planirao nego bilo koji sjevernjak. Volio je misliti da je to bio razlog njegova preživljavanja. Doduše, prava je istina ležala u napitku. Samo zahvaljujući desetinama bočica koje je pronašao u Labirintu mogao je preživjeti susrete s hordama demoni. Meso koje su njihove kandže čupale s njegova tijela napitak je vraćao na mjesto.

Ponekad se pitao koji je bio pravi uzrok njegove ovisnosti. Je li napitak imao neku supstancu koja ga je činila fizički ovisnim? Sinanu bi to bilo najjednostavnije pojašnjenje. No, stare knjige i priče o vaizačkoj alkemiji nikada nisu spominjale takve nuspojave. Napitak je bio savršen i zato je bio toliko cijenjen. S druge strane, napitak ga je toliko puta spasio iz najgorih situacija da je Sinan izgubio osjećaj vlastite moći. Ništa nije uspio postići vlastitim rukama, uvijek je napitak bio taj koji ga je obnavljao, tjerao bol i smrt dalje od njegova tijela. Sinan je u Labirintu toliko puta iskusio tu ivicu života i smrti da njegov um više ništa nije mogao riješiti bez napitka.

S druge strane, Sinan nije imao samo problem fizičke ovisnosti jer se tijelo lako obnavljalo. Labirint je uzeo i nepovratni danak Sinanove duše, a preostali dio njegove svijesti ostao je trajno zagađen užasima duboke tame. Kako je moguće zadržati razum nakon što je toliko puta ponovio iskustvo Labirinta? Je li bilo moguće amputirati dio uma kako bi se spriječilo truljenje ostatka duše?

Ustao je i navukao tešku odjeću na sebe. Pozdravio je muškarce za drugim stolom, ali nije zastao za razgovor. Kako je izašao na ledeni zrak osjetio je rijedak trenutak zahvalnosti. Hladnoća ga je vratila u stvaran svijet. Polako se zaputio kući, pogleda uperenog u stopala. Morao se natjerati da ne gleda sa strane jer je znao da bi u sjenama vidio priviđenja. Ono čega se bojao nisu bila sjećanja, već mogućnost da neka od tih utvara ispadne stvarna.

SJEĆAŠ li se, Sinane, kako si se kao dječak igrao s gušterima? Običavao si ih hvatati oko zidina, jadne male životinje koje nisu mogle pojmiti ruke koje bi ih odjednom ukrale sa sunca. Tada bi ih uzeo u šaku, migoljeće stvorove plašljive poput ptica, i smijući se palio im repove, noge, a ponekad i oči tinjajućim štapićem. Kažete da je dijete nevino, a Mi se smijemo vašoj naivnosti. Vaš se život sastoji od toliko laži da nikada nećete biti sposobni skinuti veo kojim ste se sami ogrnuli. No, ti Sinane, moj maleni gušteru... Ti si zaognut najvećim velom od svih. Čovjeka kojeg gledaš, duboko u Našim odajama, zaognuli smo velom prašnjavih rana. Gledaš ga kako leži nag i izložen, licem prema gore, barem onim što je od njega ostalo. Da, malo smo se poigrali miješajući napitke života i smrti. Iznad njega, jasno ti je, stoji pet urna. Jedna daje život, napitak za kojim žudiš, i kaplje ravno na njegov goli grkljan oslobođen sve nepotrebne kože. Druge četiri... Prepoznaješ im miris. Kiselina kaplje na njegovo lice, ali od njega nije mnogo ostalo. Napitak se borio, neumorno obnavljao, ali bilo je previše. Na kraju je odustao znajući da mu lice nije nužno za život. Formirao je grubo tkivo, sloj za slojem, tako da zaštiti čovječji um, ono pomoću čega se osjeća bol.

Kiselina je kapala i po nogama, ali na kraju su ostali samo ocrnjeli batrljci mesa i smeđe bedrene kosti. Nama nije bitno da hoda, bitno Nam je da pati. Na kraju, kapala je i po prsima, a tu se sada odvija vječna borba. Kap smrti... Kap života... Smrti... Života... Tkivo nestaje, povlači se crno i smrdljivo poput oseke truloga mora. Zatim nastaje, ružičasto i svježe, samo da bi ponovno bilo zatrto. I ti znaš, Sinane, da on to sve osjeća, svaku kap, svaki trenutak. I znaš što je najbolje? Mi znamo što si tada mislio. Mi znamo tvoj grijeh, ljubomoru koju si osjećao. Jer si ju osjetio... Htio si ga za sebe. Htio si tu urnu napitka, pa makar on izgorio do smrti.

Dosta... *Molim te, dosta.* Osjećao je da ga boli glava. Iako je spavao, srce mu je udaralo kao ludo, kao da je san bio stvarnost, a ne odjek prošlosti koju je želio zaboraviti. S mukom je pomaknuo glavu s jastuka i osjetio neugodnu škripu perja u nutrini. Mrzio je podnevna spavanja nakon kojih se osjećao još umornije nego prije. No, to je bila navika iz Sarkamanda, odmor kojim su čekali da se žareće sunce skloni niže niz obzor. U Travlastoku nije bilo sunca od kojeg se morao skloniti, ali navika je ostala.

Presvukao se i prezalogajio. Pritom je promatrao kroz prozor kako se grane borova savijaju pod naletima snažnog vjetra. Bio je gotovo sumrak. Nedostajali su mu dugački dani. *Dosta mi je ovoga*, pomislio je. Nećajući se, razmišljao je o posljednjoj mogućnosti, prilici koju je čuvao za krajnju situaciju. Sva zrnca pjeska gotovo su istekla. Je li imalo smisla očekivati još gore nego što je već bilo? *Nema smisla, hoću kući, što dalje odavde.*

Bio je gotovo uzbuđen od pomisli da će iskoristiti još jednu vaizačku tajnu, nešto što već dugo nije osjetio. Pospremio je pri-

bor za jelo i počeo s pripremama. Najprije se osigurao da su prozori zatvoreni, a vrata višestruko zaključana. Zatim je razgrnuo žar u kaminu, dodao nove cjepanice i upalio dovoljno svijeća po kući kako bi rastjerao nepotrebne sjene. Bez obzira na cijenu, uvijek je bio spreman platiti Nikolaju koliko god je tražio za svijeće. Trgovac ga je često zadirkivao kako je prošao kroz čitav Labirint, ali se svejedno bojava mraka. Sinan se nije trudio objasniti da je upravo prolazak kroz Labirint postao klika tog novog straha.

Tek kada se donekle osjetio sigurnim, kleknuo je pored kovčega u kojemu je čuvao najveće dragocjenosti. Otključao ga je i počeo vaditi na pod brižno smotane zavežljaje u kojima je čuvao svu opremu i oružje. Metal je zazveckao, a on je, držeći poznatu težinu, osjetio neobičnu mješavinu ponosa i tjeskobe. Možda je nekoć bio heroj, ali to više nikada u životu nije htio iskusiti. Na dnu kovčega nalazio se smotuljak grube tkanine. Otkrio je njezine sive rubove da bi ugledao sadržaj koji mu je toliko često zaokupljao misli. Bile su to preostale dvije bočice tamno crvene tekućine i jedna, nešto manja, ispunjena svijetloplavom gustom masom.

Plava bočica bila je ona koju je trebao, ali nekako mu se crvena našla u ruci. Vagao je njezinu težinu i doimalo se kao da se tekućina sama premješta, muti u svojoj gustoći koja je značila snagu. Bio je žedan, želio je osjetiti njezin dodir u tijelu, želio je da mu ugrije hladne ruke i stopala. Kušnja je bila užasna i Sinan se morao podsjetiti da nije došlo vrijeme za to. Svejedno, nije imao snage pustiti je iz ruke. Jednim se dijelom prezirao i gadio se samome sebi, ali druga se polovica nije obazirala i vapila je za tekućinom. *Kako sam postao takvo čudovište?*

Sjećanje na prvi susret s napitkom u Sinanu je ostavilo dublji trag od uspomene sarkamandskih zidina. Kada se prvi put spustio u Labirint, imao je dovoljno sreće i pronašao napitak

prije nego što su demoni pronašli put do njegova mesa. Sjećao se zaprepaštenosti kada je na rubu smrti prvi put ispio bočicu i osjetio životnu snagu kojom je napitak zračio. Tijelo mu se nikada u životu nije tako dobro osjećalo, gotovo kao da je mogao prevariti samu smrt. Tada je u potpunosti shvatio zašto su svi alkemičari tragali za ključem vaizačke alkemije: njihovo umijeće bilo je ravno čudu.

Dotadašnji alkemijski pripravci mogli su pospješiti liječenje, ali oni su samo davali potporu tijelu koje bi se samo iscijelilo. Za oporavak većih rana trebalo je preko deset dana mirovanja tijekom kojih bi tijelo koristilo snagu napitka i s lakoćom provelo prirodan proces. No, vaizački napitci bili su nešto potpuno drugačije. Sadržavali su srž životne sile, svijest koja je točno znala što treba liječiti i mogla je to učiniti gotovo istoga trenutka kada bi došla u doticaj s tkivom.

Samo zahvaljujući napitku Sinan je uspio preživjeti pohod kroz sve razine Labirinta. Možda je bio inteligentniji, strpljiviji od prosječnog sjevernjaka, ali nitko od njih nije znao za napitak. Crvena esencija bila je poput božanske sile koja je Sinanu nebrojeno puta spasila život. Bila je ispunjenje njegova cilja, spas od bolesti i ranjivosti, izlaz iz zamke smrtnosti. Znao je da bi se s tim napitkom usudio početi iznova i vratiti se u Sarkamand. No, prekasno je shvatio. Spasonosna esencija također je stvarala i bolnu ovisnost.

Razmjere mulja u koji je zaglibio prvi je put shvatio kada je u Labirintu pronašao posebnu sobu, mjesto koje nije bilo napušteno: mučionicu. Tamo su se nalazili muškarci iz Travlastoka za koje se smatralo da su poginuli prije dva mjeseca, kada je Kostjin brat, Gregor, poveo nekolicinu njih u podzemlje. Govorilo se da su svi poginuli, ali Sinan je tek kasnije čuo da to nije bila potpuna istina. Roman, peti muškarac, izašao je iz Labirinta samo s iščupanim jezikom. Nitko nije bio siguran što je vidio

u podzemlju jer je vlastitim rukama najprije ubio svoju ženu i djecu, a zatim i sebe.

Seljani su zaključili da su ostali muškarci poginuli pa su odustali od bilo kakvih pohoda na Labirint. Tek tjednima kasnije, nakon što je Sinan došao u Travlastok i sišao dublje, istina je isplivala na vidjelo. Muškarci su preživjeli, Sinan ih je pronašao na trećoj razini, u mučionici. Tijela su im bila osakaćena do te mjere da je Sinan mnogo puta proživio te prizore u noćnim morama. Ostavljeni na krajnjem rubu smrti, prespore kapi napitka iz krvavih urna bile su jedino što ih je održavalo u stanju neprekidne patnje. Iščupana kralježnica, kolci u bedrima, spaljivanje kiselinom... Napitak se uspješno nosio sa svime time. No, prava demonstracija snage vizačkog napitka bio je Gregor, nabusiti vođa pohoda.

Bio je smješten na dnu mučionice, nasred krvave fontane, gdje mu je odrubljena glava položena u tekućinu života. Iskapanih očiju, duplje i usta ispunjena kamenjem, zašivena ljigavim, tamno zelenim koncem. Kada se približio prizoru, Sinan je uočio kako se, uz pomoć napitka, iz krvnih žila vrata razvila neka vrsta korijenja koja je crpila hranjive tvari. Shvatio je da je napitak neprestano pokušavao regenerirati oči, ali kamenje ga je sprječavalo. Sinan je u tom trenutku izustio kletvu, a zatim požalio zbog te odluke. Gregor ga je čuo, pomaknuo obrve i nijemo zaškrgutao donjom vilicom.

Sinan nikad nije uspio razlučiti što ga je više preplašilo u tom trenutku. Jesu li to bili užasi mučenja kojima su muškarci bili podvrgnuti? Je li to bila spoznaja kako se iza životinjskih demona skrivalo nešto mnogo, mnogo gore, nešto iznimno inteligentno i maliciozno? Ili... Ili je to bila spoznaja da je, umjesto poriva da pomogne, njegov prvi nagon bio prikupiti i ispiti sav napitak koji je vidio u fontani?

Godinu dana kasnije, dok je promatrao preostale dvije bočice crvenog napitka, razmišljao je kako se sve vrtjelo oko te tekući-

ne. Nije samo on bio ovisan. Čitav Labirint i demoni rezonirali su kao da je napitak bio krv koja je kolala hodnicima i držala ga na životu. Postalo je jasno da se iza napitka krije mnogo više, ali to je tek morao dokučiti. Nekako mu je poveznica Labirinta i napitka izmicala poput vlastite sjene: bila je tu, ali nikad dohvatljiva.

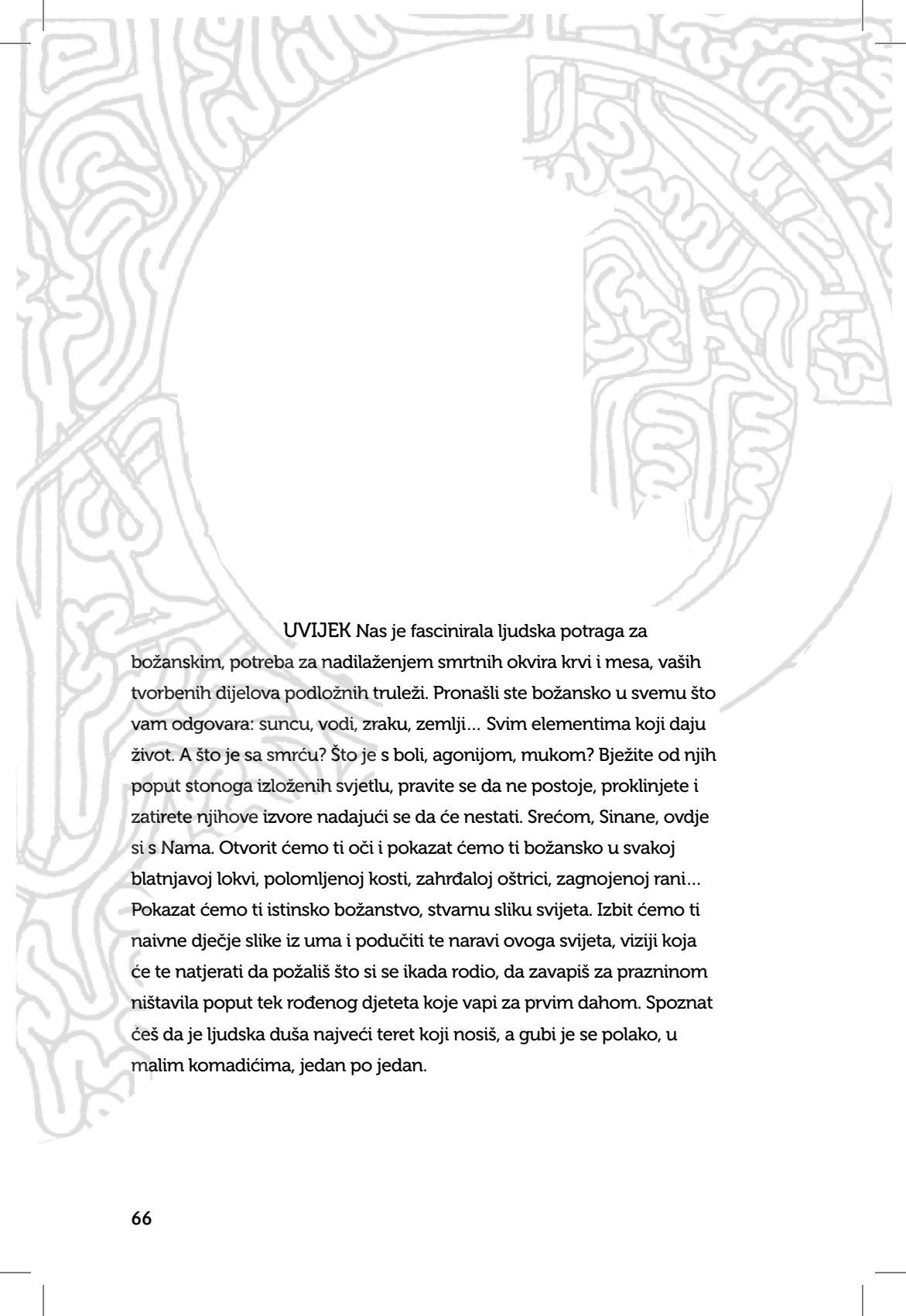
Vrijeme mu je isticalo, utrkivao se s rastućim mrakom u svojoj nutrini. Bojao se da bi mogao poludjeti ukoliko ne zadrži žed pod nadzorom. Nekako, mogao je podnijeti pomisao da bi ga ovisnost mogla gurnuti u vrtlog tjelesne boli. No, najviše se bojavao crne slutnje da bi sjene i utvare iz njegova uma i podsvijesti mogle navrijeti na površinu i zagospodariti mu osjetilima. Je li se to već događalo? Je li je povremen gubitak osjetila okusa bio posljedica trauma iz Labirinta ili uznapredovali stupanj ovisnosti? *Ne znam... S koliko se demona čovjek može susresti prije nego što izgubi razum?*

Ruke su mu se tresle dok je držao crvene bočice u rukama. Što ih je više htio popiti, to je više slutio kako sjene iza njegovih leđa formiraju siluete sjećanja. Slutio je da će, ako pogleda prema stropu, vidjeti... *Trake svježe ljudske kože kako vise s balvana, a oko potpornih stupova omotana crijeva. Organi su bili razbacani po podu, pomiješani s blatom i krvlju...* Gotovo kao da se nalazio u noći kada su demoni upali u kuću i masakrirali Mirona.

Znao je da će sjene nestati ako uzme bodež, napravi nekoliko kratkih rezova i ispije napitak. Tada bi bio siguran, kao u majčinom zagrljaju, daleko od sjevera, Labirinta i Travlastoka, nazad na suhom i vreloj pijesku gdje postoji sunce... Kratak trenutak boli za još kraći trenutak topline. A tada bi imao samo jednu bočicu. *Dosta je*, žustro se prekinuo. Polako je odložio crvene bočice i oprezno ih prekrrio tkaninom. Nije bilo vrijeme. Odvojio je plavu bočicu u stranu, a preostale stvari vratio nazad u kovčeg. Ustao je i izvukao potrebne knjige i spise s polica,

pisane tragove Vaizaka koje je pronašao u Labirintu među stoljetnom prašinom.

Negdje u tim zapisima moralo je biti rješenje vaizačke misterije: kako kopirati vaizačku alkemiju? Također se potajno nadao pronaći i razloge pada vaizačkog dvora. Nažalost, nigdje u Labirintu nije bilo djelića mozaika koji bi tvorio tu sliku. Je li Labirint bio posljedica ili uzrok te nesreće? Osjetio je gorak okus klete sudbine kada se sjetio da su nekoć ta pitanja bila obična znatiželja da bi sada postala ključ njegova opstanka.

UVIJEK Nas je fascinirala ljudska potraga za božanskim, potreba za nadilaženjem smrtnih okvira krvi i mesa, vaših tvorbenih dijelova podložnih truleži. Pronašli ste božansko u svemu što vam odgovara: suncu, vodi, zraku, zemlji... Svim elementima koji daju život. A što je sa smrću? Što je s boli, agonijom, mukom? Bježite od njih poput stonoga izloženih svjetlu, pravite se da ne postoje, proklinjete i zatirete njihove izvore nadajući se da će nestati. Srećom, Sinane, ovdje si s Nama. Otvorit ćemo ti oči i pokazat ćemo ti božansko u svakoj blatnjavoj lokvi, polomljenoj kosti, zahrđaloj oštrici, zagnojenoj rani... Pokazat ćemo ti istinsko božanstvo, stvarnu sliku svijeta. Izbit ćemo ti naivne dječje slike iz uma i podučiti te naravi ovoga svijeta, viziji koja će te natjerati da požališ što si se ikada rodio, da zavapiš za prazninom ništavila poput tek rođenog djeteta koje vapi za prvim dahom. Spoznat ćeš da je ljudska duša najveći teret koji nosiš, a gubi je se polako, u malim komadićima, jedan po jedan.

Samo zahvaljujući blagoslovu plavog napitka Sinan je uspio shvatiti razmjere vaizačke prevare kojom su zavarali čitav svijet. Dok je dvor bio čitav, napitci su postizali basnoslovne cijene, a nitko nije mogao dokučiti vaizačku tajnu umijeća. Sinanov otac se šalio da je vjerojatno polovina vaizačkih kupaca bila horda alkemičara koji su analizom napitka htjeli dokučiti njihove formule.

Nakon pada, napitci su polako nestali i prešli u legendu, ali su se zato pojavile knjige opljačkane iz ruševina. Alkemičari su bili spremni prodati sve što posjeduju u zamjenu za vaizačku knjigu koja ih je trebala pretvoriti u nasljednike vaizačkog carstva. No, kako se s vremenom pokazalo, nitko nije uspio dobiti isti rezultat kao i Vaizaci. Zbog sebične prirode alkemičara moralo je proći još mnogo godina da bi se svaki od njih uvjerio da on nije taj koji će shvatiti gdje su ostali griješili. Desetljećima kasnije počele su kolati sumnje da su napitci uistinu bili toliko snažni kao što su legende tvrdile.

Sinan je tek silaskom u Labirint shvatio da su knjige iz va-

izačke dvorske knjižnice bile pažljivo smišljene krivotvorine, zaštita od nepoželjnih oportunisti. Pravo znanje skrivalo se u Labirintu, zakopano duboko pod zemljom. Doduše, čak niti otkriće pravih zapisa nije bilo katarzično kao što je Sinan zamišljao.

Zapisi su bili pisani nepoznatim jezikom koji nije imao veze niti s jednim kojeg je Sinan poznao. Usudio se pokazati zapise nekolicini osoba iz Travlastoka, ali je naišao na zid nerazumijevanja, nije se radilo ni o kakvom prastarom narječju. Srećom, Sinan je imao na raspolaganju još jednu vaizačku tajnu, manje poznati plavi napitak koji je poticao bistrinu uma. Samo zahvaljujući tom napitku uspio je dešifrirati vaizački jezik. Ti napori koštali su ga većinu vremena i gotovo svu zalihu plavog napitka koji mu je preostao.

U trenutku kada je spao na zadnju bočicu plavog napitka mogao je relativno lako pratiti vaizački jezik i razumjeti tekst, ali se ponovno našao u istoj situaciji kao i svi alkemičari prije njega: recepti nisu bili uspješni. Nedugo potom, proždrljivo biće ovisno o boli i crvenom napitku potrošilo je sve osim dvije bočice, a on je još uvijek zapeo na istom mjestu. Nadao se da neće doći do toga, ali bilo je vrijeme da iskoristi i svoju zadnju kartu.

Ako sada ne dođem do nečeg korisnog, morat ću se vratiti u Labirint. Sama pomisao na povratak u podzemlje ispunjavala ga je ježom. Nije bilo bitno što su svi demoni mrtvi, jednostavno je bio spreman na sve, samo da više nikada ne vidi to mjesto. Svejedno, nije se iselio iz Travlastoka, kao da je znao da bi jednoga dana moglo doći do toga.

Sreća pomaže samo odvažnima, prisjetio se svog vjerovanja, iste misli koja ga je potakla napustiti Sarkamand i krenuti na put do Travlastoka. *A ponekad je samo kuja, ali je svejedno sada trebam.* Posegnuo je za plavom bočicom, otvorio je i ispio hladan sadržaj koji je bio gust, a tekao je lakše od vode.

Odmah je osjetio kako mu se oči šire od osjetilnog naboja i kako ga napitak, gotovo kao kod izlječenja, preslaguje na unutarnjoj razini. Vid mu se nakratko zamutio, a zatim je ostao zapanjen oštrinom nove percepcije svijeta oko sebe. Strah, nervoza i očekivanja nestali su, a zamijenila ih je duboka, gusta tišina. Um mu je bio prazan.

Nasmijao se sam sebi kada je iz užitka kažiprstom prešao preko drvene podloge radnog stola. Senzacija je bila nevjerovatna. Mogao je osjetilno razlikovati svaku brazdu koje je doticao kožom. Kako je povlačio prst, tako mu je vid hvatao nijanse reljefa kojeg je prethodno opipao. Njuhom je omirisao goruće cjepanice iz kamina. Bio je to umirujući miris, toliko siguran i dalek od onoga što je mogao osjetiti u Labirintu ako bi tamo popio plavi napitak. Nije bilo mirisa sasušene krvi, demonskih izlučevina, trule zemlje...

Sinanu je bilo jasno zašto su Vaizaci razvili taj napitak. Razina fokusa i percepcije na kojoj mu je um djelovao bila je potpuno drugačija od normalnog ljudskog stanja. Za vrijeme trajanja napitka mogao je iz sjećanja dozvati gotovo bilo koji detalj ili informaciju iz prošlosti. Način sagledavanja problema mijenjao se kao da ima precizan i savršen um. Čak je pretpostavio da su Vaizaci razvili svoj tajni jezik upravo pomoću tog napitka jer nije mogao zamisliti kako bi ga drugačije dešifrirao.

Vrijeme mu je bilo veoma ograničeno. Postavio si je jasno pitanje: kako kreirati vaizački napitak za izlječenje? Instinktivno, pogledao je hrpu vaizačkih spisa i nakon kratkog zastoja odabrao knjigu Krolesa Naraka, voditelja kraljevske knjižnice. Iz iskustva je znao kako je bitno prepustiti se napitku koji ga je instinktivno vodio prema dobrim rješenjima.

Narakova knjiga bila je ispunjena brojnim formulama, teorijom i izobličanim crtežima. Iz sjećanja je odmah izvukao točnu stranicu gdje je počeo opis izrade crvenog napitka. Promatrao je

zavijena slova ispisana crnom tintom i jasno razumio kako čita namjerne laži. Zahvaljujući domišljatosti tog čovjeka, suvremeni alkemičari su smatrali da je vaizačke napitke bilo nemoguće reproducirati.

No, nije sve što je Narak napisao bila laž. Uzeo je s drugog stola još jednu Narakovu knjigu. Sjećao se kada ju je pronašao na prvoj razini Labirinta. Ta knjiga je, za razliku od prethodne, bila pisana tajnim vaizačkim jezikom. Prelazeći pogledom preko žutih stranica stare knjige Sinanu su neprestano upadali u pogled nejasni crteži različitih oblika na pozadini papira. Oblici su djelovali poput sjena između slova, knjiga unutar knjige. Mogao ih je vidjeti samo pod utjecajem plavog napitka, nikada bez njega.

Najčešće su to bili iskrivljeni geometrijski oblici, crteži koje je viđao po svim zidovima Labirinta. Istog trena, plavi napitak je izvukao sjećanja na te prizore. Bljesnule su slike desetina sličnih simbola koje je viđao u podzemlju, poruke s nejasnim smislom, ako ga je uopće bilo. *Kako su crteži ostali jasno vidljivi čak i nakon toliko stotina godina? Jesu li ih crtali Vaizaci? Je li ih netko obnavljao?*

Osim geometrije, na stranicama su se između apstraktnih oblika znale pojaviti i slike demona iz Labirinta. Ono što je na papiru prije bio niz vertikalnih tamno plavih linija, s plavim napitkom bi postali dugački noževi Sjekača. Sinan je bio zahvalan što ih je mogao vidjeti samo pod utjecajem napitka jer je tada mogao zadržati hladnu prisebnost i promatrati ih bez emocija. Odmah potom zanemario je Sjekača. Usmjerio se na upute u Narakovoj knjizi i potvrdio da su se poprilično razlikovale od onih iz kraljevske knjižnice.

Odbacio je preostale knjige i svitke s prve razine, svi su ponavljali istu recepturu. Osvrnuo se na novu hrpu papira i shvatio da u kaosu dokumenata počinje uočavati novi obrazac. Počeo je nabrajati imena vaizačkih majstora. Lorak i Morgul:

druga razina Labirinta. Uluqino, Noitok i Haribek: majstori treće razine. *Tamo je bila mučionica... I Tamničar*. Odmah je odbacio sjećanje na crnu sjenu, biće koje je htio zaboraviti. *Koncentriraj se*. Majstori četvrte razine... Blakur i Kentak. Ta razina bila je posljednja, kraj vaizačkog podzemlja. *Postojala je i spilja*. Ljutito je odmahnuo glavom. *Nema je, uništena je*.

Srećom, napitak ga je odveo u smjeru kojim je htio ići. Shvatio je kako tokom pohoda kroz Labirint nije imao vremena razmišljati o knjigama jer se previše bavio preživljavanjem. Nikada nije svjesno potražio poveznicu između razina, majstora i receptura.

Četiri razine, četiri liste sastojaka i četiri načina priprema. Sve za isti napitak. *Kako je to moguće?* Slutio je važan trag, ali misao nije poprimala jasan oblik. Ljutit, nastavio je listati knjigu pitajući se gdje je bila tajna. Jasno se sjećao kako je u prošlosti isprobao sve recepture, ali niti jedna mu nije dala željeni rezultat. Napitci su uvijek bili krive boje, mirisa, gustoće, odvratnog okusa na vrhu jezika... Što je činio krivo?

Listajući žute stranice okrenuo je list ispunjen razbacanim crvenim kružnicama. Zagledao se u njih, a one su zauzvrat primile oblik Urlikavaca i njihovih zakrivljenih kružnih rogova. Ti demoni od struka naviše nisu imali krzno, već su im iznutrice bile izložene golom pogledu, a smrad trulog mesa koji su širili bio je nesnosan. Kad je prvi put na drugoj razini preživio bitku s grupom Urlikavaca, pod utiskom smrada povraćao je sve što je jeo toga dana. No, u noćnim morama nije sanjao njihov smrad, već gole, buljooke oči bez kapaka, bez fokusa, kao da ih nisu koristili. I urlici... Urlici koji su odzvanjali kostima, toliko prodorni i vibrantni da su mu ponekad znale prokrvariti i uši. Sjećao se kako su odzvanjali hodnicima, bolno mu parali uši... Sjećanje je najednom bilo toliko jako da ih je gotovo čuo. Bilo je kao da Urlikavac juriša kroz uski hodnik na njega, sve bliže

i bliže, a putem samo vrišti, vrišti toliko prodorno kao da je uistinu ovdje...

“Ne!”, uzviknuo je. Shvatio je da stoji, stolica na podu, srce koje udara kao ludo. Zbunjen, dotaknuo je bolno desno uho i shvatio da osjeća toplinu. Na jastučićima prstiju nazirali su se tragovi krvi. Zastao je na trenutak dok mu um, gonjen plavim napitkom, nije ponudio rješenje. *Toliko živo sjećanje da je tijelo reagiralo kao da je stvarno?* Napitak je očigledno mogao izvući mnogo više nego što mu se svidjelo.

Izdahnuo je, zahvalan što mu napitak ipak održava čist um, bez nepotrebnih emocija. *Usmjeri se... Nemaš vremena na bacanje.* Nastavio je listati knjigu, nesiguran što traži. Mučilo ga je pitanje četiri različita recepta za isti napitak. Je li bilo nužno da se uistinu radilo o istoj stvari? Zašto baš niti jedna od tih četiri receptura nije bila učinkovita? Koji sastojak mu je nedostajao?

Razmišljao je o procesu pripreme napitka i ustvrdio da su recepture s nižih razina bile kompleksnije, osjetljivije mješavine. *Je li moguće da su to isti napitci različite snage?* Zagledao se u kovčeg na čijem su dnu ležale bočice crvenog napitka. Prisjetio se stotina bočica koje je ispio i svaka je imala gotovo istu snagu izlječenja. Jedina razlika u snazi mogla je biti u samoj količini napitka, ali nekako nije bio zadovoljan takvim objašnjenjem. Što je moglo pojasniti takvu situaciju?

Vrijeme... Svi su ležali par stotina godina.

“Majku ti...”, izustio je na glas. Razmišljao je o implikacijama nove ideje. Ukoliko je vrijeme bilo presudan čimbenik za dozrijevanje napitka, postojala je mogućnost da su čak i slabije verzije napitka s vremenom mogle ojačati. Je li bilo moguće da su sve formule bile dobre, ali da su napitci imali određeno vrijeme sazrijevanja? Vaizaci su lako mogli izostaviti tako banalnu uputu iz knjiga, ali nekako nije bio potpuno uvjeren da je to bio jedini bitan čimbenik. Doduše, bilo kakav trag bio je vrijedan razmatranja.

S manjim olakšanjem, nastavio je listati kroz knjigu Uluqinoe, majstora treće razine. Prolazeći umom kroz hodnike treće razine shvatio je da ga nešto muči. *Gdje su bile kosti Vaizaka?* U glavi je imao slike ljudskih kostiju, trake poderane odjeće, zahrđalog metala... Nekako je slutio da je stalno nailazio na ljude s dvora, žrtve koje su demoni dohvatili i povukli u podzemlje. *Zašto je to uopće bitno?* Ljutito je zatvorio knjigu. Nije volio nuspojave plavog napitka koje su ga ponekad navodile na nerazumljiva pitanja.

Glava ga je počela boljeti, prvi znak da je djelovanje napitka slabjelo. U knjizi četvrte razine, Kentak je pisao o izradi plavog napitka. Ni taj recept, kao i svi ostali, Sinanu nije uspio ispasti kako treba. Pored recepta nalazio se crtež ljubičaste larve, malenog fluorescentnog stvora s desetinama sitnih, žutih očiju i žalcem duljine njegova dlana. Napadale su u roju, a izbijale bi iz poda ili šupljina u zidu. Ubodom su ispuštale toksine koji su poticali osjećaj panike, snažnu klaustrofobiju i paralizu. Jedini spas bio je popiti neki od napitaka, najbolje plavi koji je neutralizirao toksine. Crveni napitak bi toksine odmah lučio kroz bubrege u mokraćni mjehur i tjerao Sinana na nekontrolirano mokrenje i znojenje.

Postepeno, tupost je nagrizzala Sinanovu bistrinu. Kako je listao zadnje stranice vidio je slike demona koje nikada nije sreo: zlatnu larvu, kukuljicu crvenih paukolikih stvorova, biljku indigo boje čije su se vitice protezale preko dvije stranice... Srce mu je snažno udaralo od pomisli da ih je u prošlosti bilo mnogo više. *Jesu li izumrli?* Polako, vid mu se zamutio, a skica vitica prešla je u nejasne indigo valove koji su zatim i sami počeli blijedjeti. Uskoro su se postepeno utopili u moru žutog papira. Sinan se pitao kakva je to bila tinta, ali umjesto odgovora dobio je samo osjećaj tuposti.

Iz iskustva je znao da više nema smisla tražiti odgovore na pitanja o Vaizacima, odjeci su bili preslabi za bilo kakve korisne

spoznaje. Zadnje sjene plavog napitka volio je posvetiti sjećanjima, nostalgичnoj boli za dalekim domom. Nekako, život u Sarkamandu uvijek mu je budio osjećaje žudnje, ali i neke duboke tuge koju nije mogao razumjeti u potpunosti. Često mu se činilo kao da je taj život postao toliko dalek da se tek mogao sjetiti trenutka svog odlaska.

Znao je da ga jedna sestra ispratila pred zidinama. Je li to bila Hanin, najmlađa? Najviše od svega sjećao se kako mu je nudila ljubičasti veo. Jasno se sjećao kako je htjela da ga ponese, ali on ga je uporno odbijao. Zašto je veo bio bitan? Iznenada, glava ga je počela jače boljeti. Sjećanje na obitelj i dom? Je li to htjela? Zašto su mu ta sjećanja bila tako mutna ako je prošlo tek nešto više od godinu dana? Tada se sjetio svog smijeha. Tvrdio je da će se vratiti veoma brzo, za šest mjeseci, najviše deset.

Bio sam toliko glup... Daleka slika ljubičastog vela miješala se s mirisom pijeska, a zatim je nestala iz sjećanja. Hanin je plakala, toliko je mogao biti siguran. Vikala je na njega da je kukavica, da se boji života. Sinan je uzdahnuo. Zašto je baš takvo sjećanje došlo na površinu? Glava ga je boljela, a on se pokušavao prisjetiti ljubičaste boje. Hladna suza mu je kliznula niz obraz. Da je prihvatio taj veo imao bi barem tu sitnicu, mali izvor žarke ljubičaste boje u sivilu Travlastoka. Bio bi mu kao sitno sunce. Ovako nije imao ništa. No, nekako, nije mogao prihvatiti taj veo, toliko je mogao biti siguran.

Uzdahnuo je kako bi se pribrao. Ako se kući htio vratiti čitav i pri zdravoj pameti, onda je morao pronaći način nošenja s ovisnošću. Možda je pokušaj kopiranja napitka bila loša ideja s dalekosežnim posljedicama, ali nije se usudio boriti s tamom svojih sjećanja. S druge strane, napokon je imao trag: morao je izdržati do sazrijevanja napitka. No, o kolikom se vremenskom periodu radilo? Napitci u Labirintu stajali su stoljećima. Koliko su Vaizaci čekali na sazrijevanje? Dane, tjedne... Mjesece?

Bio je iscrpljen, ali je zadovoljno prišao vatri u kaminu i ispružio ruke da se ugrije. Dobio je trag koji je tražio, a također je imao onu dobru vrstu umora, osjećaj da je učinio nešto korisno. Plavi napitak imao je takvo djelovanje, spuštao ga je na zemlju u stvarnost, daleko od svijeta sjena kroz koji se obično kretao. Gotovo je postao nalik sebi otprije godinu dana, prije nego što je prvi put sišao niz stube Labirinta.

Zagrijan, uspravio se i prišao prozoru. Odbljesak vatre u staklu crvenio je tamne sjene borova izvan kuće, a snažan vjetar mogao se jasno čuti. Sinan se blago nagnuo nad prozor kako bi bolje vidio i na trenutak je uhvatio odraz tuđeg lica na staklu. Zaprepašten, odskočio je od prozora poput prepadnute životinje i privio se uza zid. Trenutak kasnije došlo mu je do glave da je odraz izgledao kao da dolazi iz unutrašnjosti brvnare. Osvrnuo se oko sebe... Da bi ugledao samo prazninu.

Možda mi se pričinilo? Sa zadržkom, ponovno je prišao prozoru i vidio kako mu se sjena zrcali na staklu. Prišao je još korak bliže i lik iz tame odrazio se kao mršavi, tamnopusi bijednik. Pogled mu je bio izgubljen, gotovo bez fokusa. Izgledao je zapušten do srži, oronuo. Nosio je dugu, neobrijanu bradu, veoma dugačku masnu i slijepljenu kosu i imao ispucale usnice. *To sam ja?* Sinan je drhtavom rukom dodirnuo vlastiti obraz, a odraz u zrcalu podigao je koščate prste i učinio isto. Gutajući slinu, Sinan je opipao svoju obrijanu glavu na kojoj nije osjetio ni dlaku, a odraz je nesigurno ponovio radnju prolazeći kroz neurednu kosu.

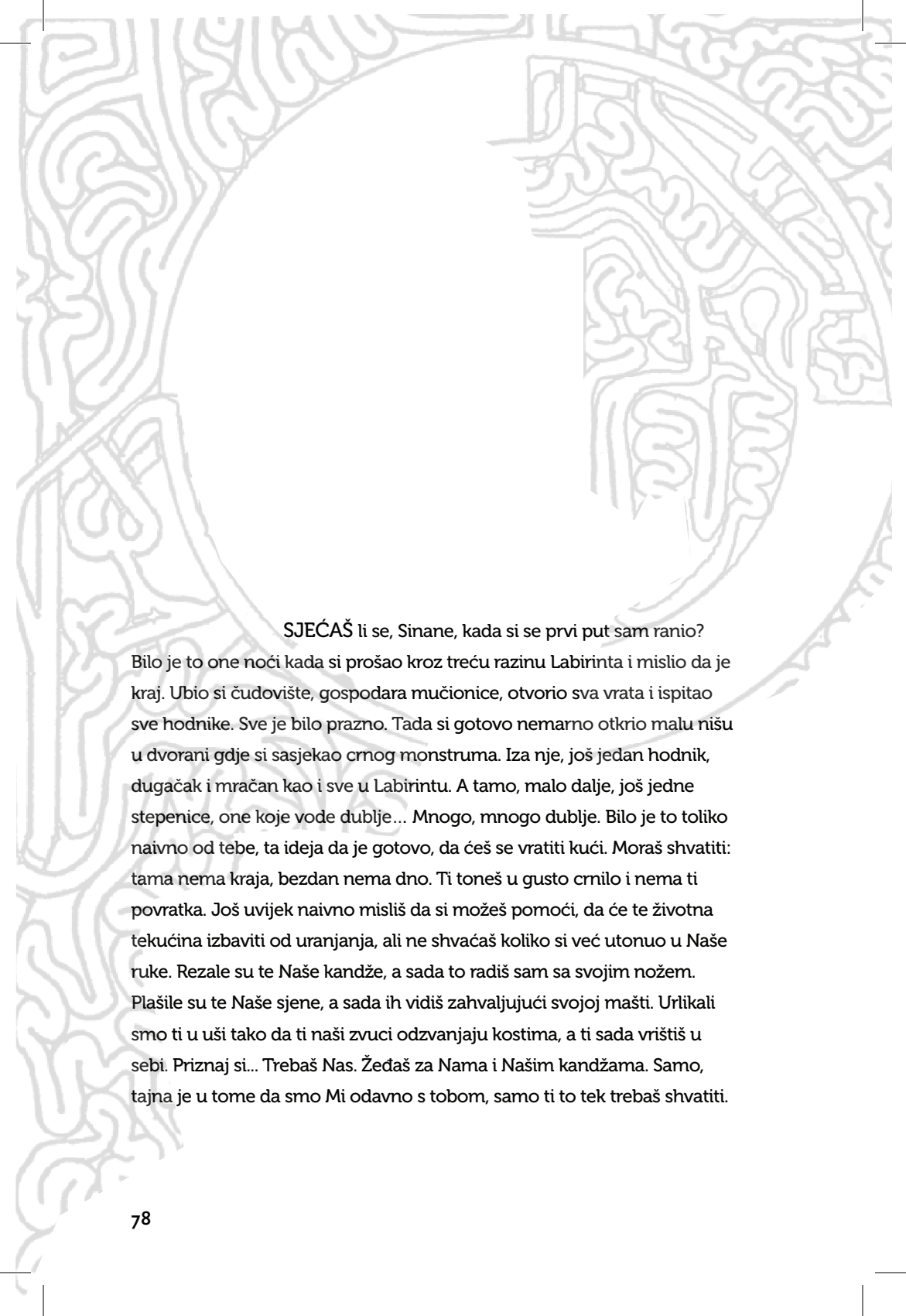
Opčinjen i nesiguran što se događa, Sinan je nagnuo glavu. Odras ga je slijedio, a kako se pomaknuo u stranu, iza sebe je otkrio poznate ledeno žute oči. Sinan nikada ne bi mogao zaboraviti Tamničara i maliciozan pogled gospodara mučionice. Kriknuo je i pao leđima na pod tako da je rukama jedvice ublažio udar. Panično se povukao unazad fiksirajući pogled na

prozoru. Vidjela se samo crnina. Disao je žustro, ali se pokušao smiriti tako da obrati pozornost na unutrašnjost kuće. Tražio je osjet Tamničara, nešto što mu je u Labirintu nepogrešivo govorilo kada se nalazio u njegovoj blizini. Shvatio je kako nema ni traga ledenim srsima i teškoj zlobi koja mu je otežavala disanje. Bio je sam.

Što se događa? Nastojao je smiriti dah, ponavljao si je da je to bio samo privid. No, privid ga je užasno mučio. *Popio sam plavi napitak, prividi se ne smiju pojaviti tako brzo. Osjećao sam se dobro, smireno...* Slike vlastitog odraza ispunile su mu um. Izgledao je krajnje ogavno, ispijeno i iscrpljeno. Ponovno je dodirnuo svoje obraze da bi se uvjerio kako nisu upali i nestali od pothranjenosti. I Tamničar... Od svih mora i privida, Tamničar mu je uvijek bio najteži. Odlučio je zaboraviti da se to dogodilo, nije se htio sjećati onoga što je pokopano pod zemljom.

Bez pogleda u staklo navukao je teške zavjese kao da se povlači od opasnosti. Presvukao se žustrim pokretima, a zatim pogasio svijeće po stolovima. Ostavio je ognjište da gori, ali svejedno se zavukao u krevet pod debeli poplun tako da je čuo samo povremeno pucketanje vatre. Nekoliko puta su ga dohvatili teški grčevi u tijelu, ali toplina teškog prekrivača pomogla mu je da se umiri.

Dobro sam, sve je u redu... Dobro sam. Bit će dobro... Nekako.

SJEĆAŠ li se, Sinane, kada si se prvi put sam ranio?

Bilo je to one noći kada si prošao kroz treću razinu Labirinta i mislio da je kraj. Ubio si čudovište, gospodara mučionice, otvorio sva vrata i ispitao sve hodnike. Sve je bilo prazno. Tada si gotovo nemarno otkrio malu nišu u dvorani gdje si sasjekao crnog monstruma. Iza nje, još jedan hodnik, dugačak i mračan kao i sve u Labirintu. A tamo, malo dalje, još jedne stepenice, one koje vode dublje... Mnogo, mnogo dublje. Bilo je to toliko naivno od tebe, ta ideja da je gotovo, da ćeš se vratiti kući. Moraš shvatiti: tama nema kraja, bezdan nema dno. Ti toneš u gusto crnilo i nema ti povratka. Još uvijek naivno misliš da si možeš pomoći, da će te životna tekućina izbaviti od uranjanja, ali ne shvaćaš koliko si već utonuo u Naše ruke. Rezale su te Naše kandže, a sada to radiš sam sa svojim nožem. Plašile su te Naše sjene, a sada ih vidiš zahvaljujući svojoj mašti. Urlicali smo ti u uši tako da ti naši zvuci odzvanjaju kostima, a ti sada vrištiš u sebi. Priznaj si... Trebaš Nas. Žedaš za Nama i Našim kandžama. Samo, tajna je u tome da smo Mi odavno s tobom, samo ti to tek trebaš shvatiti.

// Ovdje je popis, imaš li sve?"
"Hm, poprilično dugačka lista. Kuhaš nešto veliko?", upitao je Igor ne skidajući pogled sa Sinanova popisa sastojaka. Držao se pogureno, skupljenih ramena i ruku. Bio je to tipičan Igorov stav zbog kojeg ga je Sinan htio šutnuti kao psa. Uz to, Sinan nikad nije povjerovao u sliku krhkog dobronamjernika. Iz Igora je izvirala prepredenost, nekakav potmulji bijes. Sinan je mogao pretpostaviti kako je došlo do toga. Igorovo lomljivo tijelo nije mu dalo jednake mogućnosti kao i kršnim sjevernjacima. Kako se mogao natjecati sa sirovinama koje su ga prezrivo gledale dok je bio beskoristan u svim fizičkim poslovima? Surovi sjever bio je jednostavan: budi od koristi ili umri u snijegu. Što je drugo preostalo Igoru nego da postane travar?

"Smijem li pitati, što će ti sve ovo? Nisam siguran da ti mogu baš sve prodati, znaš... Što ako se netko razboli, a ja neću imati crvenca ili gorčaca? Svi će reći da sam ja kriv, a nikoga neće zanimati da ih je sve uzeo Sinan. Ne, ne... Samo ću ja ispasti kriv",

kukao je Igor odmahujući glavom nad detaljnim popisom. Sinan je opsovao u sebi. Tek što je ušao u Igorovu kuću, a već je imao potrebu udariti čovjeka.

“Igore, shvaćam tvoju brigu, ali sve što ti nedostaje donijet će ti Nikolaj iz Algoroda unutar mjesec dana. Reci cijenu, itekako će ti se isplatiti.” Da nije ovisio o vremenu, Sinan bi sam zatražio Nikolaja da mu donese sastojke iz grada, ali si nije mogao priuštiti toliko čekanja. Mrzio se iz dna duše, ali uistinu je trebao Igorovu pomoć.

“I to što kažeš Sinane, ovo će te veoma koštati. Naravno, za tebe činim sve da spustim cijenu, ali ovo je uistinu neočekivana narudžba. Nego, što si ono rekao, za što će ti sve to?”, upitao ga je hineći zaboravljivost dok ga je gledao u oči. Imao je izrazito svijetloplave oči, gotovo sive, bez boje. Sinanu je djelovao hladno poput leša.

“Nisam ništa rekao, Igore. To je moja stvar.” Još na putu do sela razmišljao je treba li smisliti neku laž, bilo koji razlog samo da lakše ušutka Igora, ali bio je neispavan i premoren za takve igrice. Bio je čovjek koji je prošao kroz čitav Labirint i jedan ljubomorni travar mu nije smio činiti problem. “Možeš li mi ih jednostavno prodati? Radim neke eksperimente, to je to.”

“Žuri ti se nekamo? Ha?” Igor je iritantno nastavio s propitkivanjima. “Ponovno pokušavaš nešto s vaizačkom alkemijom?”, zastao je gledajući ga. Sinan mu je uzvratio pogled kojim mu je jasno dao do znanja da nema namjeru više išta reći.

“Kako smo uvredljivi... Da, da... Baš smo uvredljivi”, komentirao je naglas dok se okretao prema policama ispunjenim teglicama i posudama. Sinan se ponadao da će zašutjeti, ali mu Igor nije dao mira: “Znaš, uvjeren sam da bi ti dobro došla moja pomoć.”

“Ne znam odakle ti ta ideja”, uzvratio je Sinan škrgućući zubima.

“Zato što je jasno da nemaš pojma što radiš. Vaizačka alkemija pripada sjeveru, nikad neće dospjeti u ruke južnjaka poput tebe”, odgovorio mu je Igor gledajući ga hladno u oči. Odjednom je djelovao uspravno i samouvjereno, drugačije nego trenutak ranije. Sinan je, nenavikao na takav pristup od Igora, na trenutak ostao bez riječi.

“A što te navodi na ideju da mi vaizačka alkemija ne uspijeva?”, oprezno je upitao makar nije htio voditi taj razgovor. Promjena u Igoru bila je prevelika... Nelogična. Što je nagnalo travara da tako snažno promijeni držanje? Odakle mu hrabrost za tako izravnu provokaciju?

“Oh, pa to je bar jasno”, odgovorio je Igor smiješeći se te je ponovno skupio ramena i spustio glavu. “Još si uvijek ovdje! Zar misliš da vjerujem da si ostao ovdje za slučaj da se opet nešto dogodi? Molim te, Sinane, Anja je jedina koja ti je povjerovala. Svima je jasno da bi otišao prvom prilikom kad bi bio siguran da si pokupio sve što trebaš od Vaizaka.”

Sinan je na trenutak ostao zatečen, zar je bilo toliko očigledno? Refleksno se pokušao obraniti: “Ma daj, Igore, zar zaista misliš da...”

“Bez brige Sinane”, prekinuo ga je travar. “Tvoja tajna je sigurna. Samo te upozoravam da to nije tolika tajna koliko ti misliš da jest. Tko zna, možda se u međuvremenu predomisliš i zamoliš me za pomoć.” Sredovječan muškarac mu je ponovno okrenuo leđa i nastavio mjeriti sastojke koje je Sinan zatražio.

Visoki južnjak osjećao je kako mu se nelagoda penje uz leđa, ali podmukli bijes skočio je naglo poput guje i izlanuo se na Sinanovim usnama: “Ako misliš da mi treba pomoć, zašto onda nikad nisi sišao sa mnom u Labirint? Ili s Gregorom? Nije da nisi imao priliku.”

“Pogledaj me Sinane”, odgovorio je dok se smiješio u bijeloj odjeći i nemoćno širio ruke. “Ja sam samo ostarjeli kržljavac,

mršaviji od žene. Nisam sposoban čak ni za lov. Što misliš, zašto berem trave? Jer volim cvijeće? Ne, ne... Nije mač za mene, to prepuštam vama hrabrima."

Sinan je nezadovoljno zadržao jezik za zubima. Mrzio je činjenicu da je Igor imao pravo. Imati ga u Labirintu pored sebe donijelo bi mu samo probleme. No, svejedno ga je još uvijek htio pošteno udariti. "Zaboravi da sam pitao", tiho je komentirao.

Dok je promatrao kako slaže sastojke na hrpu nasred stola pogled mu je zapeo za usnulu sivu mačku pored peći. Oko nje se stisnulo pet mačića. Prizor mu je izmamio kratak osmijeh, a s njim je došla i nova ideja. "Nisam znao da imaš mačiće."

"Ah da, novo Nastjino leglo", komentirao je Igor provjeravajući kraj popisa. "Nisam imao srca baciti ih u potok, imali smo previše smrti protekle godine." Sinan im je prišao i pogladio jednog od mačića, a majka je oprezno podigla glavu i mjerkala ga uskim zjenicama.

"Možeš li mi dati jedan par? Dat ću ti nešto za njih."

Igor je zastao s poslom i skeptično pogledao Sinana. "Ozbiljan si? Ne vidim te kao čovjeka koji bi se brinuo za mačke."

"U Sarkamandu ih ima mnogo. Samo što su naše drugačije i imaju dužu dlaku. Kod kuće sam imao takve dvije mrcine. Jedan se zvao Jakeem, a drugi je bio... Čekaj, kako se zvao?" Zastao je zbunjeno. *Bila su dva mačka, Jakeem i...* Zašto se ne mogu sjetiti imena drugog mačka? Počeo se osjećati nelagodno. Podmuklo se javila neka crna slutnja.

"Da, Sinane?", Igor ga je trgnuo.

"Ma, nije bitno. Uglavnom, ja se baš i nisam brinuo za njih, ali Jakeem je znao dolaziti k meni u krilo da odmori debelu guzicu." *Onaj drugi, on je bio dosta mlađi, možda samo tri godine star.* "Uglavnom, tada mi je bio naporan, ali tek kad izgubiš neke stvari onda shvatiš koliko su ti značile."

“To se mogu složiti”, potvrdio je Igor. “U Travlastoku su svi imali tu lekciju.” Razmislio je na trenutak. “U redu, uzmi par. Ionako ne znam što bih radio sa svima njima... Ako nemaš ništa protiv, navratit ću da vidim kako su.”

Sinan je slegnuo ramenima. “Imam puno toga protiv, ali u redu. Što kažeš, nazvao bi ih Kasib i Wasim. Kako ti se čini?”

“Nisu nimalo naša imena, ali što da ti kažem, ni ti nimalo ne spadaš ovdje.”

Sinan je frknuo. “Vjeruj mi, tako se i osjećam.”

“Uzmi onu košaru iza stola i stavi ih nju”, uputio ga je Igor. Sinan je učinio kako mu je predloženo, a Igor je u međuvremenu pripremao sve sastojke koje je južnjak tražio. Gledajući svoje nove mačice, Sinan je osjećao neobičnu mješavinu nostalgije i zabrinutosti. Neodređeno se sjećao kako je Jakeem bio uz njega tijekom njegovih najboljih dana u Sarkamandu, a drugi mačak je također bio bitan jer... Namrštio se. To je bio izvor zabrinutosti. Zašto se nije mogao sjetiti te životinje?

Činilo mu se kao da je počeo zaboravljati stvari. Je li to bio još jedan nusprodukt napitka? Za takve stvari mogao bi mu pomoći plavi napitak, ali više ga nije imao. Nadao se da će rješenjem tajne crvenog napitka odmah shvatiti gdje griješi i kod izrade drugog. Nimalo nije sumnjao da se problem skriva ispod istog kamena.

“Sinane, znam da ti se ovo neće svidjeti, ali moram te nešto pitati”, započeo je Igor nakon što je prekrizio posljednju biljku sa Sinanova popisa. “Vjerojatno ne znaš jer nisi često u selu. Naime, Mašin sin je bolestan. Ako ovako nastavi, sigurno će umrijeti.”

“O čemu se radi?”, Sinan je sumnjičavo upitao.

“Bjesnoća, malog je ugrizla bijesna lisica”, mirno je odvratio Igor. Sinan je u tom trenutku osjetio kako mu je srce snažno zakucalo. Predosjećaj je bio gotovo jednak naletu panike kada bi neko sjećanje iz Labirinta izbilo na površinu. Igor je nasta-

vio: "Pokušao sam pomoći, ali poznato je da kod bjesnoće nema spasa... Sinane, jesi li dobro?"

Sinan se osjećao kao da ga je netko bacio u mutno jezero. Vrtoglavica i mučnina naglo su ga savladale. Rukama se naslonio na Igorov stol dok je pokušavao suzbiti slabost koja je nemilosrdno navirala. Duboko je disao i, vođen stečenim iskustvom, prisilio se pribitati pred Igorom. *Zašto baš sada?*

"Ma... Na trenutak me uhvatila slabost, već prolazi." Prisilio se podići glavu i pogledati Igora u oči. *Dobro sam*, htio mu je poručiti. Iako je suzbio privremen napadaj slabosti pred Igorom, iznutra se nije osjećao bolje. U prsima ga je probadala duboka i podmukla bol. *Odakle ovo?*

"Jesi li siguran da si dobro? Želiš li čaja?", oprezno je upitao Igor mjerkajući ga.

"Jesam", Sinan se natjerao da odgovori svojim najdubljim glasom. "Što si ono rekao, što ne valja s malim?" Bilo mu je jasno kako Igor nije bio spreman tako olako prijeći preko tog kratkog incidenta, ali jedan mrki pogled dao mu je do znanja da je ta tema zaključena.

"Dječak umire, to je barem jasno", Igor se mrzovoljno vratio prvotnoj temi. "Maša bi ti već pokucala na vrata moleći za pomoć da nije njezina oca. On vjeruje da je tvoj pohod u Labirint sručio nesreću na malog."

"A što je s dječakovim ocem?"

"Mrtav je. Otac mu je bio Dmitrij, jedan od petorice koji su sišli dublje."

Dmitrij, onaj čija su bedra naboli na kolce. "Odlično. Ako djed smatra da sam ja kriv, onda neka tako i ostane", odgovorio je ljutito. Bilo mu je dosta praznovjernih staraca i baba koji bi radije bili odvučeni niz stepenice Labirinta nego živjeli miran i ispunjen život. Nije bio sretan zbog dječaka, ali to nije bio njegov problem.

“Sinane, shvaćam zašto to kažeš, ali moram te podsjetiti da sam ja dječakov travar i osjećam se odgovornim za njega. Zato stavimo na stranu naše razmirice, poznaješ li alkemijski lijek koji bi ga mogao spasiti?”

Sinana je hvatala snažna glavobolja. Pritisak u prsima nije bio ništa slabiji. Namrštio je čelo praveći se da razmišlja. Zašto se osjećao tako teško? “Igore, nema lijeka za bjesnoću”, umorno je odvratio. “Bili smo potpuno bespomoćni.”

“Bili?”, zbunjeno je odvratio Igor. “Znači, već si to vidio?”

Sinan ga je upitno pogledao. “Kako to misliš?” Tada je shvatio što je rekao i oprezno odgovorio. “Da... Ne sjećam se previše, znam da je više alkemičara radilo na sličnom slučaju. Lijek ne postoji, čak ni u Sarkamandu.” *Ponovno rupa u sjećanju...*

“No, zar lijek ne postoji u Travlastoku?”, mirno je upitao Igor. Sinan ga je ljutito pogledao, ali kržljavac nije odvrćao pogled. *Znači, o tome se radi.*

“Ako misliš na vaizački napitak, zaboravi”, odgovorio je. “Nemam više niti jednu bočicu”, riječi su se same prelile preko njegovih usana, mnogo lakše nego što je mislio. Dvije crvene bočice iz njegova kovčega bile su mu pred očima. *Zar sam na to spao? Ni trunka volje da pomognem dječaku?* “Igore, malo prije si me dobro pročitao”, nastavio je. “Nisam otišao odavde jer bih se vratio praznih ruku. Potrošio sam sve bočice napitka u Labirintu. Naime, mislio sam da ću moći spraviti nove pa nisam pazio kako sam ih trošio dok sam bio tamo dolje.” *Pola istine, tako je uvijek najbolje.*

“Uistinu? Kakva šteta. Znaš, dječak ima samo tri godine”, komentirao je Igor.

“Tri godine?” zamišljeno je upitao Sinan. Zašto mu bi mu bilo bitno jer dječak ima tri godine? Možda ... Ako bi novi plan uspio, možda bi mogao odvojiti jednu bočicu da spasi dječaka. Zar to nije oduvijek htio? No, što se više igrao tom mišlju, žed

u njemu sve je ljuće kesila zube. *Moram na zrak. Zašto mi je tako teško?*

“Priznat ću”, Igor ga je trgnuo iz razmišljanja, “ako govoriš istinu, danas mi je prvi put žao jer nam ipak nisi pokrao svu djedovinu. Očigledno, mudrost naših praotaca izdržala je test vremena pred svim uljezima.”

“Očigledno”, Sinan je odgovorio ljutito. Da mu nije bilo toliko mučno, Igor bi požalio takvu uvredu. “Jesmo li gotovi?”

“Nismo”, hladno je odvratio Igor. “Preostaje još jedno očito pitanje, a to je ima li šanse da je neki vaizački napitak ostao u Labirintu? Neka bočica koju si previdio?”

“Nema”, Sinan je odgovorio odrješito. Nije mu se svidjela ideja da netko treći pretražuje Labirint. “Što je, imaš ideju da ćeš sići sada nakon što je sav posao obavljen? Više se ne bojiš mraka?”

Tog puta Igor je ljutito stisnuo zube. “Ne budi smiješan”, odvratio je. “Dobro znaš da nitko iz Travlastoka neće sići tamo u podzemlje. Ono što sam mislio”, uzdahnio je, “bi li pokazao dobru volju i...”

“Nema šanse” Sinan je naglo prosiktao. “Vidim kamo ideš i stani prije nego što to kažeš. Nema šanse da to ikad više ponovim, ni za koga.” Ljutito je stisnuo šake, a mučnina mu je još jače gnječila utrobu.

“Sinane, ne budi smiješan. Ako bi mogao spasiti dječakov život...”

“Rekao sam ne”, ponovio je. Igor je ljutito uzdahnio i zao-krenuo očima. Sinan ga je istog trena naglo uhvatio za bijelu košulju i dobrano prodrmao. “Ako imaš obraza preda mnom okretati očima, onda si trebao imati muda i sići sa mnom u Labirint. Ponovi to još jednom i kunem ti se, bacit ću te niz te stepenice, a potom ću te loviti kao što su oni lovili mene. Jesam li jasan?”

“Sinane, dovraga, što te uhvatilo?”, Igor mu se koprcao u stisku.

“Pitao sam, jesam li bio jasan?!”, izderao se Sinan. Znao je da Igor razumije o čemu govori i nije htio trpjeti ni trenutak njegovih izgovaranja.

“Dobro, jasno je!”, povikao je Igor. “Životinjo jedna, pusti me!”

Sinan je pustio malenog čovjeka iz stiska i prezrivo ga gledao kako ubrzano diše. Znao je da nikad prije ne bi tako olako izgubio kontrolu, ali Labirint je u njemu previše toga promijenio. Možda je postao sirov kao i ostali sjevernjaci, nešto što bi inače prezirao, ali sada je barem znao povući crtu i reći kada je bilo previše.

“Evo ti zlato, ono koje sam pokupio iz Labirinta tvojih prokletih praotaca. A sad mi daj ono po što sam došao.” Pokupio je vrećice sa stola i gurnuo ih u torbu.

“Južnjače, dozvoljavaš si previše toga”, prošaptao je Igor, ali ovaj put nije podizao glavu.

“Zar se tako obraća čovjeku koji ti je spasio život?”, komentirao je Sinan uzimajući košaru s mačićima.

“Nitko te nije zvao. Nosili bi se s Labirintom na naš način... Ispravan način”, zaključio je Igor prateći Sinana ledenim pogledom.

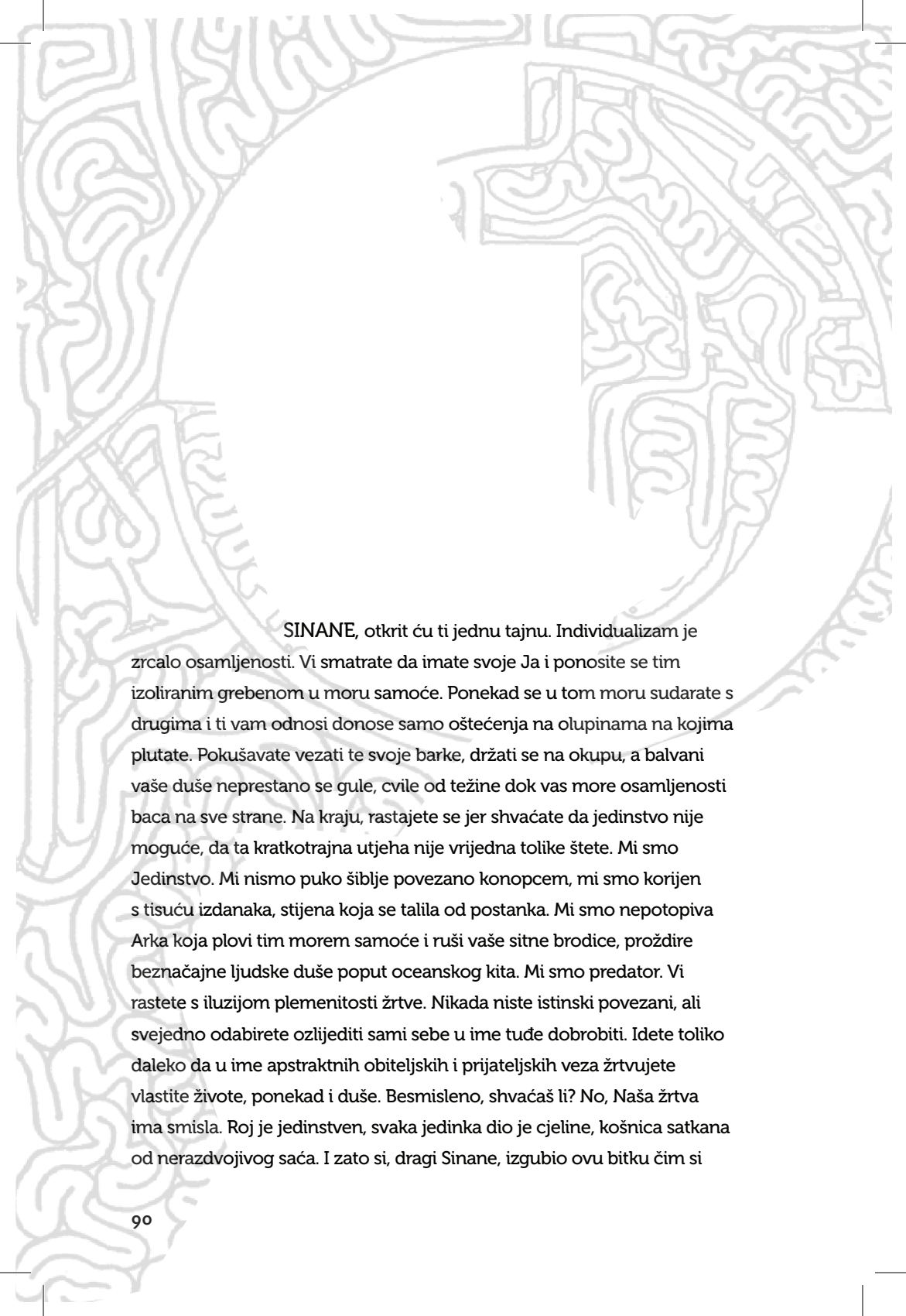
“Da, imali ste odličnu metodu, skrivanje u kući dok vam njihove kandže ne zagrebu o vrata”, prezrivo je odbrusio Sinan. “Hvala ti na svemu, nadam se da se nećemo vidjeti što je duže moguće.”

Izašao je iz kuće prije nego što mu je Igor stigao odgovoriti. Ljutnja ga je tjerala na žustre korake kako bi se što prije udaljio od mrske mu kuće. Ljutito je primijetio kako je Igorova kuća smještena na suprotnom kraju sela od vaizačkih ruševina. *Šteta, da je živio negdje bliže Labirintu možda bi pokupili njega umjesto Dimine žene ili starog Mirona.*

Kako se udaljavao od sela, korak mu je postajao umjeren. Tek tada si je mogao dopustiti osvijestiti slabost koja ga je naglo zgrabila dok je Igor govorio. Iako je nije mogao povezati ni sa čime, bol u prsima polako se počela prelijevati u hladnim suzama koje su mu potekle niz obraze. *Čak su mi i suze hladne kao da plaćem led.* Nije mogao razumjeti zašto mu se to događalo. Znao se desiti da sjećanja iz Labirinta navru na površinu, ali tada bi iskušavao strah i tjeskobu, a ne ovakvu... *Tugu?*

Možda mi je žao dječaka? Nije bio siguran bi li prepoznao Mašina sina da ga sada vidi. Istina, smrt tako mladog djeteta bila je tragedija, no Sinan je previše okorio da bi ga to toliko diralo. S druge strane, smrt izazvana bjesnoćom bila je nepravedna, život koji je okončan bez izbora. Nije li upravo to bio izvor njegova straha, motiv da pronađe vaizački napitak? No, bez obzira na to, ni na trenutak nije pomislio da bi trebao dati svoj vaizački napitak za spas dječaka. U Labirint se spustio iz sebičnih razloga. Oko toga se nikada nije zavaravao. Osim toga, ako učini samo jedan ustupak, već sutra će mu svi kucati na vrata, a dan nakon toga bacit će ga u Labirint da donese ostatak. Sinan se više nije zavaravao, ljudska priroda pokazala mu je svoja prava lica.

Uzdahnuo je, umoran od vlastita promišljanja. Više nije bio isti kao prije. Nije to bilo samo zbog Labirinta, u njemu se promijenilo još nešto, a to je bilo izvan granica njegove spoznaje. No, što je više grebao po površini svoje duše, to se više pitao želi li doznati što se uistinu skrivalo unutra.

SINANE, otkrit ću ti jednu tajnu. Individualizam je zrcalo osamljenosti. Vi smatrate da imate svoje Ja i ponosite se tim izoliranim grebenom u moru samoće. Ponekad se u tom moru sudarate s drugima i ti vam odnosi donose samo oštećenja na olupinama na kojima plutate. Pokušavate vezati te svoje barke, držati se na okupu, a balvani vaše duše neprestano se gule, cvile od težine dok vas more osamljenosti baca na sve strane. Na kraju, rastajete se jer shvaćate da jedinstvo nije moguće, da ta kratkotrajna utjeha nije vrijedna tolike štete. Mi smo Jedinstvo. Mi nismo puko šiblje povezano konopcem, mi smo korijen s tisuću izdanaka, stijena koja se talila od postanka. Mi smo nepotopiva Arka koja plovi tim morem samoće i ruši vaše sitne brodice, proždire beznačajne ljudske duše poput oceanskog kita. Mi smo predator. Vi rastete s iluzijom plemenitosti žrtve. Nikada niste istinski povezani, ali svejedno odabirete ozlijediti sami sebe u ime tuđe dobrobiti. Idete toliko daleko da u ime apstraktnih obiteljskih i prijateljskih veza žrtvujete vlastite živote, ponekad i duše. Besmisleno, shvaćas li? No, Naša žrtva ima smisla. Roj je jedinstven, svaka jedinka dio je cjeline, košnica satkana od nerazdvojivog saća. I zato si, dragi Sinane, izgubio ovu bitku čim si

pokosio prvog člana našeg roja. Iako si obična stonoga, gmizavac kojeg treba pritisnuti, odlučili smo ti se posvetiti, uzeti te pod naše okrilje. Tko zna, možda još uvijek ima nade... Možda mala stonoga uvidi kako može postati dio stršljenovog gnijezda?

Nakon čitavog radnog dana jasno je osjećao smrad vlastitog znoja. Radio je istodobno s tri plamenika i zrak u kući je bio vlažan od pare koja je zamutila sve prozore. Kasib i Wasim napokon su spavali na krevetu. Kada su se u podne osokolili izaći od ispod ormara krenuli su u jurnjavu kojoj nije bilo kraja. Sinan je ljutito psovao i mrgodio se jer nije trebao mačje dlake u napitku. S druge strane, bilo je neobično vidjeti nešto živo i veselo kako trči njegovim prostorom, a znao je da to nisu bile nikakve utvare. Gotovo je zaboravio što je bio normalan život.

Očekivano, dobio je dvanaest bočica od kojih niti jedna nije nalikovala na vaizački napitak. Ponovno je potvrdio inicijalne pokuse kada je ustvrdio da niti jedan recept iz vaizačkih knjiga u Labirintu nije bio ispravan. Miris, gustoća, boja, okus... ništa nije valjalo. No, umjesto da rezultate baci u potok kao što je to napravio prvi put, sad je pažljivo odložio bočice u ormarić. Pomalo ironično, poslagaio ih je od prve do četvrte police, identično razinama Labirinta gdje je pronašao njihove recepte. Nije

mogao ne primijetiti kako ih je ulio u prazne bočice pravih vaizačkih napitaka, kao da će vaizačko staklo čudom ostvariti ono što njegova alkemija uporno nije uspijevala.

Sa strepnjom je promatrao mutne tekućine. U koju god pogledao, djelovala mu je kao trn u oku. Sve su bile krive. Kako je mogao očekivati da će iz takvog nečeg proizaći nešto ispravno? *Ako prokleta gusjenica može postati leptir, onda to mogu i moji napitci.* Bio je siguran da je vrijeme bilo jedan od čimbenika u dozrijevanju napitka, ali nije mogao znati je li to bio *jedini* čimbenik. Uz to, koliko dugo je još morao čekati? On je imao još samo dvije bočice... Zapravo, uskoro još samo jednu.

Prišao je škrinji, otvorio je i žurno pomaknuo ratnu opremu kako bi došao do zavežljaja na dnu. Bočica prave, tamno crvene boje našla mu se u šaci, a srce mu je snažno zakucalo. Okretao je bočicu pred očima i promatrao lijeno premetanje guste, gotovo želatinaste mase. Bio je to prizor za kojim je vapijao daleko više nego za nagom ženom ili za suhim zlatom.

Bočicu je odložio na stol, a zatim se žurno skinuo i sjeo na pod. Na trenutak se zapitao ne bi li svoje nago tijelo trebao doživjeti drugačije, dati si više pozornosti, ali taj poriv bio je zatmljen drugom vrstom gladi. Dohvatio je nož i napetost je još više porasla. Bez oklijevanja, s jednakom željom kao da ulazi u ženu, poklonio si je duboki rez od vrha prsa preko srca do ruba trbušnih mišića. Jauknuo je ispuštajući dah, bol je bridjela tijelom, ali žeđ je tek rasla kao i želja za vrhuncem. Prebacio je nož u lijevu ruku i zarezao niz snažan biceps gledajući kako tamno crvena krv suklja iz svježe rane i teče mu niz bedra do drvenog poda. Ponašao se poput neiskusnog mladića, nasrtljivog žuto-kljunca koji još nije naučio cijeniti intimu, koji odmah klizi ka kraju. Znao je, trebao je još samo nekoliko trzaja.

Uslijedila su četiri uzastopna reza, jedan za drugim. Nož je bio metalni izvor užitka dok je derao dlakavu butinu na koma-

de. Nešto u njemu vrištalo je da ne bi smjelo biti tako, ali onoga koji je držao nož u ruci nije bilo briga. Vratio je bodež u desnicu, zabio dlan o stol i bez zadržke sječivom gotovo do drške pribio šaku o tvrdo drvo stola. Kriknuo je, a hladne suze potekle su niz šumu višednevne brade. Bol je žarila tijelom.

Posegnuo je za napitkom i prinio ga usnama. Bilo je kao da je popio esenciju sunca, toplina je sunula iz centra i transformira svu bol. Majka ga je ponovno primila u naručje, pomogla mu izvući bez boli nož iz šake, bez ikakve kazne. Ponovno je bio čist, kakav je bio u pustinji pod vrućim suncem. Rane su se zatvorile pjevajući uspavanku da mu je oprošteno, da će sve biti u redu i da ne mora brinuti.

Uljuljkan u san, spustio se na pod u lokvu prolivene krvi. Bio je poput djeteta u maternici, okružen toplinom i sigurnošću. Polako, utonuo je u nesvjesno i zaboravio sve. Vrijeme je proteklo, a vatra u ognjištu izgubila je žar. Rubno je osjetio kada su Kasib i Wasim legli negdje pored njega, ali nije se htio buditi, san je napokon bio lakši od stvarnosti.

Brže no što je htio, osjetio je kako mu se mraz stvarnosti prikuplja na koži. Sunce je zašlo, a sjećanja i stare navike njušile su zrak iz brloga, kamo su se povukle. Ponovno je bio heroj sela, junak koji je izgubio mnogo više no što je dobio. Shvatio je kako leži nag na podu u vlastitoj krvi i osjetio prezir prema svemu što je donedavno učinio.

Tup. Tup.

Širom je otvorio oči i skočio na noge u čučajući položaj. *O ne!* Osvrnuo se po kući. Sve je bilo zatvoreno, nitko ga nije mogao vidjeti izvana. Krv je bila razlivena po podu, a on je bio prepun krvavih otisaka. *Tko je to?* Nije se smio javiti, bilo bi najbolje da misle kako ga nema.

Tup. Tup.

Ponovno dva snažna otkucaja na ulaznim vratima. Sinan je

bešumno posegnuo za nožem i čvrsto ga stisnuo u ruci. Znao je da je zaključan, a dodatni zasun bio je položen preko vratnica. *Kvragu, da je netko od seljana... Već bi se javio, dozivali bi me. Ovo nema smisla!* Nervozno se ogledao oko sebe provjeravajući još jednom sve prozore. Nigdje nije bilo znaka da netko pokušava ući. Zašto se toliko bojim? Instinkt mu je govorio da nešto nije bilo u redu. Ono što stoji iza vrata nije bio čovjek. Ili je samo umišljao? *Jesu li tako pokucali i starom Mironu?* Odjednom, bojao se podići pogled prema stropu.

Svježe trake ljudske kože visjele su sa stropa, a crijeva su bila omotana oko potpornih stupova. Meso i organi su bili rasparani po podu, pomiješani s blatom.

Jebi se Kostja, ti i tvoje priče. Podigao je pogled i vidio da na stropu nema ničega. Sjene se nisu kretale. Nije se usudio micati da ne proizvede dodatne zvukove. Ako je to bio netko od seljana trebao se do sada javiti. Možda su mislili da spava? *Da je hitno, vikali bi da me probude.*

Tup. Tup.

Što da učinim? Što ako su to stvarno... Oni? Najednom, nešto mu je udarilo iza leđa. Munjevito se okrenuo susprežući dah da bi ugledao Wasima i Kasiba zatrčane u igri. *Prokletstvo!* Vratio je pogled na vrata, odakle je čuo kucanje. Vrtio je po glavi slike svih demona koje je susreo u Labirintu i pitao se koliko bi mogao imati vremena prije nego što provale. Polako je krenuo prema hlačama i počeo ih navlačiti bez ispuštanja noža.

Kvaka se pomakla dolje.

Vrata se nisu otvorila. Crni ključ bio je u bravi, ali Sinana su prošli ledeni trnci. *Brzo!* Navukao je košulju bez osvrtnja na krv iz starih rana koja je zamrljala bijeli lan. Srećom, oprema mu je već bila vani. Dohvatio je žičanu košulju iz Labirinta i navukao ju preko glave, bučnije nego što je htio. Pritom je nervozno držao pogled na vratima. Potom je primio teške hlače i navu-

kao ih uz zakapčanje remena. Kvaka se nije micala. Nervozno je promatrao štitnike za ruke i noge pitajući se ima li vremena i za to. Izvana nije bilo znaka pa ih je nervozno dohvatio. Uspio ih je postaviti snagom navike i bez razmišljanja, iako se pritom tresao od straha. Na kraju je pustio bodež i uzeo mač i štit u ruke. Čučnuo je iza velike komode i zalijepio pogled na vrata.

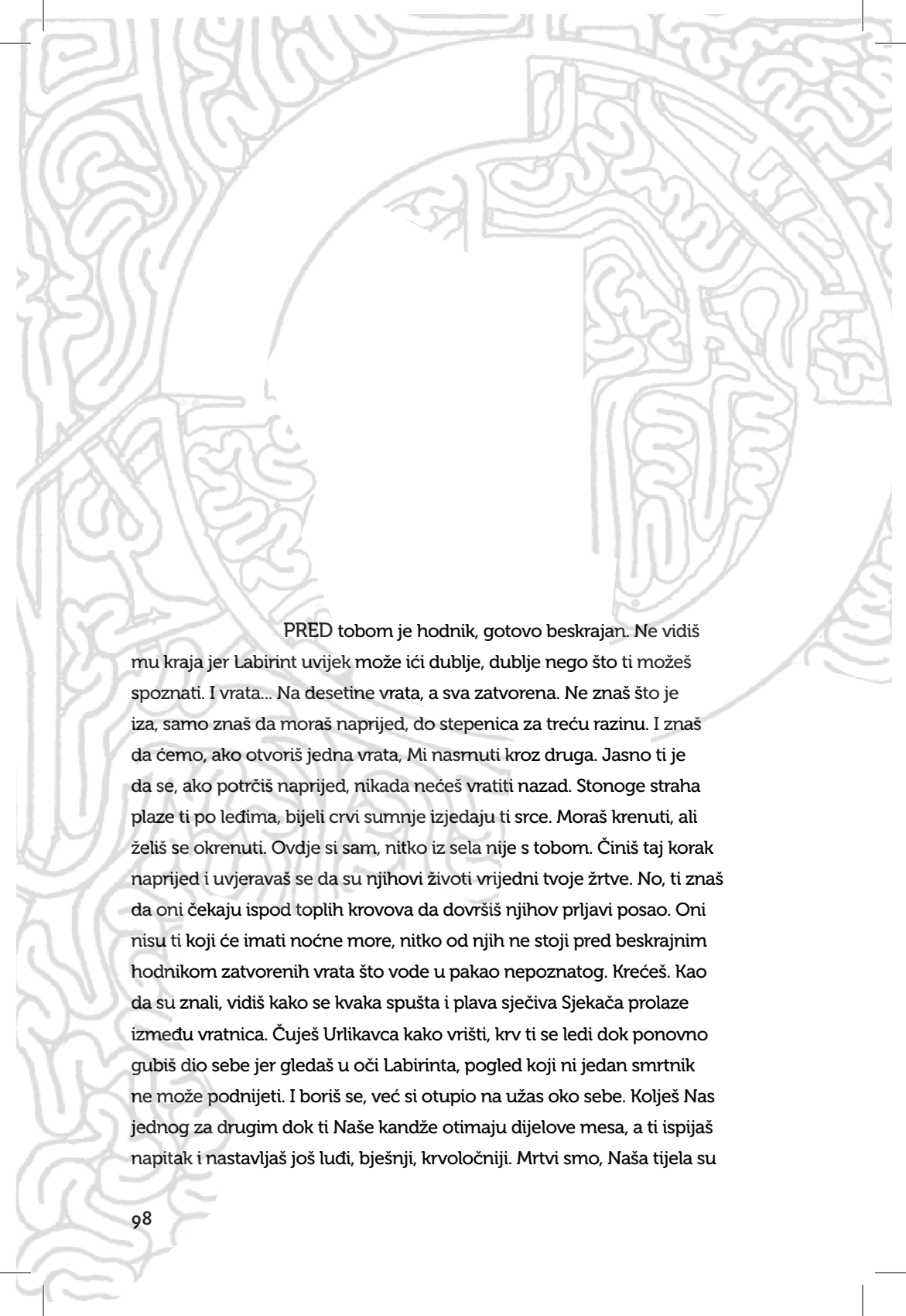
Ništa se više nije dogodilo.

Gdje si, proklet bio? Nije bilo ni zvuka. Računao je koliko je vremena potrošio na oblačenje i nije mu bilo jasno kako nema nikakvog znaka izvana. *Krov? Jesu li na krovu?* Sumnjivo je prolazio pogledom između krovnih balvana i slušao. *Da nije kakav Penjač?* Ponovno ništa. Postalo mu je zlo. Grč straha u trbuhu sve ga je više stiskao, iako se trudio zanemariti ga. *Gdje si? Pokaži se!*

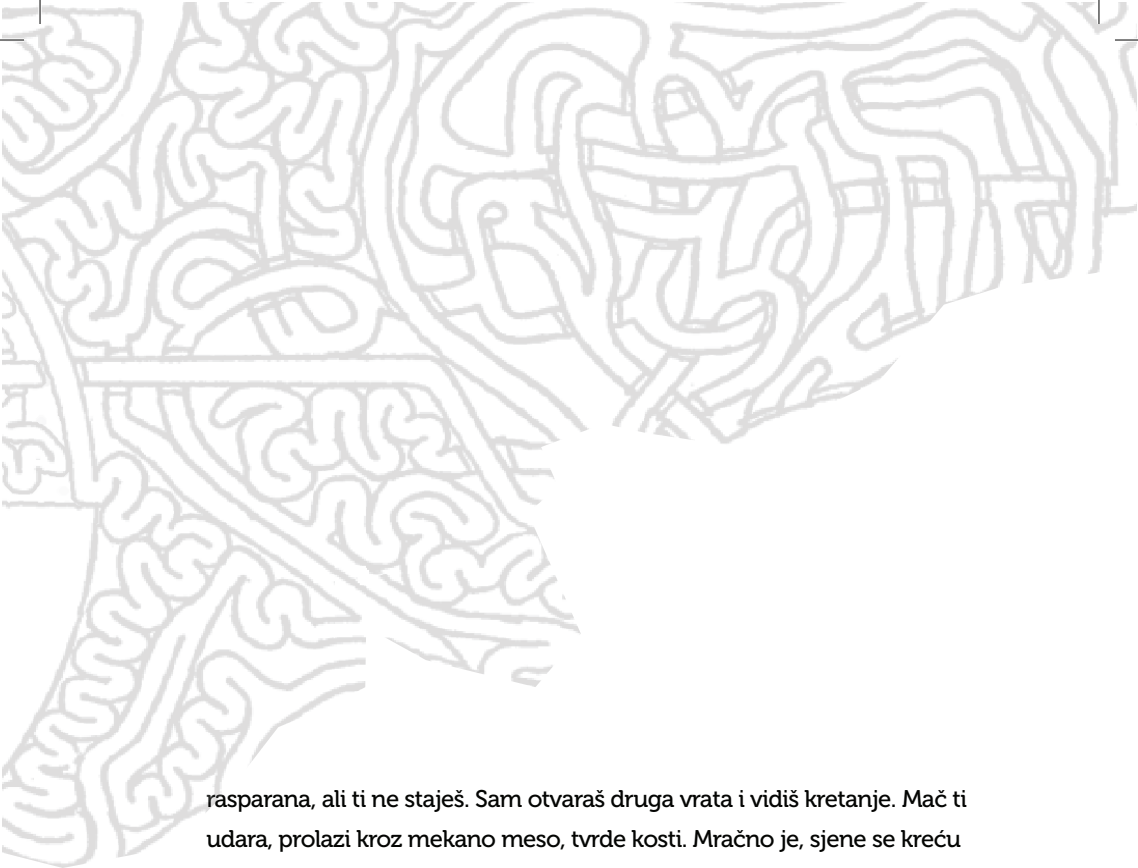
Nije bilo odgovora. Došao je u napast da se izdere iz sveg glasa, ali nije se usudio. U Labirintu se nikada ne vrišti, nitko poželjan nije ga mogao čuti, samo oni koji su ga htjeli raskomadati. *Moram van.* Promatrao je kvaku i vrata. Je li uistinu htio izaći pred svoje krvnike? Ukoliko su ga čekali vani, prolazak kroz vrata bio bi gotovo jednak silasku niz stube Labirinta. *Nema šanse... bojim se.* Kako mu se pozornost sve više vraćala izvana u tijelo, sve je više osjećao grč i suzne oči. *Molim vas... Pustite me na miru... Molim vas, samo me pustite...*

Znao je da neće izaći van. Sjedio je u sigurnosti odabranoga kuta i čekao. Nije znao koliko vremena je prošlo, ali imao je osjećaj da su u pitanju bili sati. Usne su mu ispucale od žeđi i napetosti. Mačići su već dugo spavali na krevetu bez trzaja, a vatra se gotovo potpuno ugasila. U jednom trenutku nepažnje izgubio je svijest i zaspaao, ali san mu nije donio odmora.

PRED tobom je hodnik, gotovo beskrajan. Ne vidiš mu kraja jer Labirint uvijek može ići dublje, dublje nego što ti možeš spoznati. I vrata... Na desetine vrata, a sva zatvorena. Ne znaš što je iza, samo znaš da moraš naprijed, do stepenica za treću razinu. I znaš da ćemo, ako otvoriš jedna vrata, Mi nasmuti kroz druga. Jasno ti je da se, ako potrčiš naprijed, nikada nećeš vratiti nazad. Stonoge straha plaze ti po leđima, bijeli crvi sumnje izjedaju ti srce. Moraš krenuti, ali želiš se okrenuti. Ovdje si sam, nitko iz sela nije s tobom. Činiš taj korak naprijed i uvjeravaš se da su njihovi životi vrijedni tvoje žrtve. No, ti znaš da oni čekaju ispod toplih krovova da dovršiš njihov prljavi posao. Oni nisu ti koji će imati noćne more, nitko od njih ne stoji pred beskrajnim hodnikom zatvorenih vrata što vode u pakao nepoznatog. Krećeš. Kao da su znali, vidiš kako se kvaka spušta i plava sjećiva Sjekača prolaze između vratnica. Čuješ Urlikavca kako vrišti, krv ti se ledi dok ponovno gubiš dio sebe jer gledaš u oči Labirinta, pogled koji ni jedan smrtnik ne može podnijeti. I boriš se, već si otupio na užas oko sebe. Kolješ Nas jednog za drugim dok ti Naše kandže otimaju dijelove mesa, a ti ispijaš napitak i nastavljaš još ljudi, bješnji, krvoločniji. Mrtvi smo, Naša tijela su

rasparana, ali ti ne staješ. Sam otvaraš druga vrata i vidiš kretanje. Mač ti udara, prolazi kroz mekano meso, tvrde kosti. Mračno je, sjene se kreću i boriš se za život. Zamahuješ i siječeš, prije nego što uzvrate udarac! I udaraš! Udar... Udar... I udar... Dok napokon ne vidiš... Raskomadano krzno, svježu crvenu krv na svojoj opravi. Miris je uobičajen, to nije demonska krv. Shvaćaš da gledaš divlje kuniće, ono što je ostalo od njih. Male nevine životinje... Kako ti se sviđaju? Ulovili smo ih pet, ostavili ih da ti pomognemo vidjeti što si postao. Osjećaš li krivnju? Užas? Misliš li i dalje da smo samo bezumne zvijeri? Nadam se da shvaćaš da si ubio jedna jedina bića koja nisu pripadala ovamo, u podzemlje, tvoje tople šumske prijatelje. No, ne brini, Sinane, Mi smo također s tobom, mnogo bliže nego što misliš. Možda nismo tople krvi, ali brinemo za tebe. Na Naš način.

S ljedeće jutro oprezno je otvorio šarke prozora, a danje svjetlo sivog dana ušlo je u kuću. Potom je odškrinuo ulazna vrata i zaključio da ih smije otvoriti. U srcu je osjetio duboko olakšanje kada je svjež zrak ušao u kuću. Opresno je kleknuo na prag i promotrio blatnjavu zemlju oko ulaza. Nije bio stručnjak za čitanje tragova, ali kroz godinu dana u Travlastoku lovci su ga nešto naučili. Nije bilo ničeg neobičnog, a bio je siguran da gleda na dobrom mjestu. Pitao se je li problem bio u manjku njegova znanja. Oko ulaza bilo je mnogo blata od nedavne kiše. Da je netko tamo stajao, to bi se vidjelo. Opresno je izašao van i promotrio vanjske zidove oko vrata. U drvu nije bilo sumnjivih ogrebotina.

Vratio se u kuću i navukao težak crni kaput ispod kojeg je sakrio ratnu opremu. Ako ga seljani vide kako je nosi mogli bi se zapitati što se događa. Krenuo je u ophodnju oko kuće tražeći bilo kakve tragove demona. S dodatnim oprezom pregledao je i šumu iza kuće kroz koju se išlo prema Labirintu, ali nije bilo ničega. *Svi su mrtvi, pobio sam ih sve. Nema ih.*

S velikom nelagodom vratio se u kuću i presvukao. Htio je što prije otići u selo provjeriti je li se nešto desilo, ali najprije je morao oprati tragove krvi. Bio je neispavan, ali se prisilio da sve temeljito opere. Opsovao je kada je shvatio da je noćas umrljao bijelu košulju. Bacio ju je u vatru. Na kraju je rasporedio nekoliko manjih bodeža po sebi, a zatim krenuo prema selu.

Što ako se u selu nešto desilo? Je li to moguće? U glavi je vrtio sve mogućnosti. Labirint je zatvoren, a demoni su bili pobijeni. Kako bi bilo moguće da se nešto vratilo? I gdje su bili tragovi? *Što ako ludim? Što ako sam sve to umislio?* Zapitao se koliko je bio dubok trag koji je Labirint ostavio na njemu. Mučni snovi, glas koji mu šapuće tokom noći, nestanci okusa i njuha, rupe u pamćenju, priviđenja... Da, postojala su, ali se nekako nadao da će s vremenom nestati. No, činilo se kao da postaje sve gore i gore. *Čekaj... Kvaka se pomakla, vidio sam to! Čuo sam kucanje i kvaka se uistinu pomakla...* Očigledno, dio krvavih mrlja bilo je nemoguće isprati iz sjećanja.

Uzdahnuo je od umora. Želio je zatražiti pomoć, imati barem jedno rame na koje se mogao osloniti, ali u Travlastoku je bio sam. Anja se trudila, ali nije vjerovao da bi mogla dorasti njegovim izazovima. Samo bi je ponovno morao spašavati, kao i sve ostale u selu. *A tko će spasiti mene?* U tom trenutku pogled mu se uputio prema nebu, ali Sinan nije osjećao da ima pravo zavapiti božje ime Al-Wasi i zamoliti za milost. Mogao je s lakoćom reći da mu je vjera bila poljuljana još prije Labirinta, ali nakon što je prošao kroz podzemlje pojam sveprisutnog boga potpuno mu je izgubio smisao.

S druge strane, dok je živio u Sarkamandu intenzivno je proučavao učenja derviša, mistika s kojima je dijelio korijen iste vjere, ali koji su ime Al-Wasi tražili u sebi. Sinan je oduvijek bio svjestan da je veoma malo nedostajalo da se izolira i provede život u pustinji. Bio je to život koji ga je oduvijek privlačio i

vjerojatno mu je zato pustinja toliko nedostajala. *Je li prekasno? Mogu li se tome vratiti?*

Bolno je shvaćao da je pomisao na asketski život postala nedostižna iluzija. Ne samo zbog ovisnosti, već i zbog mraka koji se nakupio u njemu. Asketizam i izolacija trebali su praktikanta uvesti duboko u osobnu unutrašnjost gdje bi se mogao suočiti s vlastitim demonima koji ga priječe od doticaja s božanskim. Sinan to više nije mogao. Nakon što je izašao iz Labirinta, bilo kakva vrsta molitve uvukla bi ga u jezero straha u čijim bi se valovima počeo utapati. Jednostavno, jezero je postalo preduboko i više nije znao plivati. Kakav je to derviš koji se ne usudi ući u sebe?

Duboko je uzdahnuo i posegnuo za malim privjeskom koji je nosio oko vrata. Primio ga je u dlan i otvorio ukrašen sivi metalni poklopac ispod kojeg se skrivao mali kompas. Na trenutak je zastao kako bi dao vremena crvenoj i bijeloj strelici da pronađu smjer. Sa sjetom je pogledao u pravcu bijele strelice, koja je pokazivala na jug, a zatim se još blago okrenuo na zapad. Tamo u daljini, negdje iza stotina i stotina kilometara, bili su Sarkamand i njegova pustinja. Pitao se bi li istoga trena mogao napustiti sve i vratiti se u pustinju, dati još jednu šansu svome životu mistika. Zatim se sjetio noćasnog kucanja i vratio privjesak s kompasom na vrat. *Pustinja će morati pričekati, sada nije vrijeme za to.*

Ubrzo je prošao prve seoske kuće da bi ugledao ljude kako se kreću svojim uobičajenim ritmom. Nitko se nije žurio niti ga zabrinuto pogledao. *Zar je moguće da se ništa nije desilo?* Nakon prvog pohoda iz Labirinta u kojemu je stradao Miron, ostale kuće u selu i okolici također su bile obilježene noćnim posjetima. *Možda love samo mene.* Znao je, Labirint ga je zapamtio. Demoni su ga *znali*. Možda su djelovali bezumno, impulzivno i bijesno, ali uvijek je jasno osjećao da *pamte* tko je on.

U krčmi je zatekao tek par ljudi za stolovima. Prišao je ulazu u kuhinju i pronašao Kostju. Kostja je bio krupne građe, velikog trbuha i debelog vrata. Bio je vječno namrgođen i uvijek je štedio na riječima. Otkako mu je stariji brat Gregor poginuo u Labirintu, Kostja je vodio glavnu riječ u Travlastoku. U trenutku kada je Sinan stao na dovratku kuhinje Kostja je dugačkim mesarskim nožem skidao krzno s košute. Debele ruke bile su mu krvave do lakta, što je u Sinanu budilo nelagodu.

“Kostja, vidim da si zaposlen.”

“Sinane”, pozdravio ga je. “Anton je jutros imao sreće i uhvatio dvije košute.” Sinan mu je kimnuo. Kostja nije odvajao oči od vrha noža dok je bez prekida derao krzno. “Trebaš nešto za jelo? Anja će uskoro doći pa te može poslužiti.”

“To bi bilo odlično. Pričekat ću je”, odgovorio je Sinan. Promatrao je kako Kostja povlači krzno s košutine glave. Razotkriveni mišići i prazne oči previše su podsjetile Sinana na dublje razine Labirinta gdje su tako izloženi hodali demonski Urlikavci. Skrenuo je pogled. “Kostja, reci mi, noćas mi se učinilo da sam u blizini kuće čuo čudnu buku iz šume. Znaš mene južnjaka, vani je bilo ledeno pa nisam otišao provjeriti. Jesu li Anton i ostali lovci spominjali da su primijetili išta neobično ovih dana? Možda kakve čudne tragove?”

“Misliš, demonske tragove?” upitao je Kostja pogledavši ga prvi put u oči. Sinan se suzdržao da ne prekriži ruke u obrambenom stavu. Kostja je uvijek štedio riječi i išao u srž problema.

“Da, na to sam mislio”, odgovorio mu je, ali spustio pogled.

“Ne, nitko nije ništa spominjao”, odgovorio je i vratio se poslu. Sinan je znao da je to bio znak za kraj razgovora. Kostja je smatrao da se više nema ništa za reći. Okrenuo je leđa i krenuo prema van, kada je najednom čuo resko životinjsko zapomaganje.

Refleksno se okrenuo nazad da bi vidio kako ga košuta gleda golih crnih očiju bez kapaka i glave uzdignute s mesarskog sto-

la. Gubica joj je bila otvorena, svi goli zubi vidljivi bez usmina, a oblačci pare kretali su se s dahom. Bila je živa. Oderanoga krzna, ali itekako živa. Dubokom i izmučenom rikom ponovno je zajaukala za pomoć.

Sinan je odskočio unazad i sudario se s vratnicama. Pokušao se uhvatiti za zid, ali je samo porušio viseću tavu, koja je počela padati za njime. Kostja je odmah reagirao i krvavom ga rukom uhvatio za podlakticu zadržavši ga da ne padne. "Sinane, koji te vrug uhvatio?" viknuo je Kostja.

Sinan je hvatao dah i nije znao što reći. Krajičkom oka primijetio je košutu kako ponovno leži na stolu. Bila je mrtva. "Uh, nekako mi se zamračilo. Izgubio sam ravnotežu. Možda od premalo spavanja, loše sam sanjao... Oprosti, ne znam što me spopalo." Kostja je popustio stisak.

"Drži se mali, možda si ovih dana izvan forme", odgovorio je dok ga je prodorno gledao. Sinan se zapitao kada je počeo osjećati nelagodu od Kostjina oštrog pogleda. Muškarčev autoritet zračio je dojmom kao da zna sve što se događa, kao da mu je jasno kako mu Sinan skriva tajne. "Nije moja stvar koliko ti Anja grije krevet, ali izgledaš mi kao da ti treba pomoć da se opustiš."

Sinan se na to neodređeno nasmijao. Kostja je bio Anjin očuh, ali Sinan nikada nije bio siguran što vječno smrknuti krčmar misli o njih dvoje. U rijetkim razgovorima s Kostjom ta tema nikada nije došla na vidjelo. "Hvala na primjedbi, uzet ću to u obzir." Ponovno se okrenuo prema izlazu. "Bolje da odem sje-sti", pravdao se. Nije htio pokazati slabost pred Kostjom pa se htio što prije maknuti.

"Znaš, uvijek možeš otići i do Labirinta", dobacio mu je Kostja iza leđa. "Ionako nisi dovršio posao."

Sinan se sledio. "Što si rekao? Kakav posao?", upitao je ne vjerujući ušima.

Kostja je ponovno podigao pogled s košute i ljutito zamahnuo krvavim nožem, nimalo ugodan prizor. "Dovraga Sinane, o čemu sad govoriš?", uzvratio je iznervirano.

"Ovo zadnje, što si mi upravo rekao?"

"Sinane, nisam rekao ništa. Nađi si pametniju zanimaciju nego da mene daviš", dobacio je ljutito i vratio se poslu.

Sinan je odmahnuo glavom, izbjegao tuđe poglede i otišao sjesti. Trenutak kasnije, uhvatio se za glavu. *Gotovo je, ludim. Čujem i vidim stvari kojih nema. Što mi se događa?* Promatrao je ljude oko sebe. Svi su bili opušteni i uvučeni u vlastite rasprave. Djelovalo je kao da nitko nije primijetio ništa čudno. Možda je on uistinu ludio? Osim fizičke ovisnosti, nije mogao znati je li dugotrajno uzimanje vaizačkih napitaka imalo i druge nuspojave. *Što da radim?* Razmišljao je o dvanaest novih bočica koje je napravio. Čak i ako uspije, što onda? Hoće li neprestano morati uzimati sve veće doze? Misao mu je poletjela prema zadnjoj bočici pravoga napitka. *Možda bi bilo najbolje da je odmah popijem?*

"Jaja sa šunkom, salata i čaj, tvoje omiljeno", nabrajala je Anja polažući tanjure ispred njega. Sinan se nelagodno trgnuo od zveketa tanjura. Nije ni primijetio da je prošlo toliko vremena i da mu je prišla. Sjela je pored njega i zagledala mu se u lice smiješeći se. Volio je gledati u njene plave oči kad je bila sretna, to ga je uvijek vraćalo u stvarnost.

"Hvala ti. Nisam ni znao da si došla", odgovorio je. Nije se odmah uhvatio pribora za jelo jer je nekako izgubio tek.

"Ušla sam kroz kuhinju. Kostja mi je rekao da si tu pa sam ti odmah pripremila nešto za doručak." Ponovno je povezala neurednu kovrčavu kosu u rep. "Noćas sam jako loše sanjala, nisam mogla dugo zaspati. Kako si ti? Jesi se naspavao?"

"Pa, dobro sam." Nije znao što da joj kaže. "Recimo da sam dobro. Slično kao i ti, loše spavam. Bolje sam sad kad te vidim", odgovorio je iskreno. Odjednom, iz kuhinje su doprli zvuci teš-

kih udaraca mesarske sjekire. Kostja je komadao košutu. Uz udarce Sinan je čuo njezino bolno rikanje. Oči su mu neminovno skrenule u smjeru poluotvorenih vrata kuhinje, odakle su dopirali zvuci masakra. "Što se događa u kuhinji?", upitao je bojeći se čuti odgovor.

"Ma, Kostja komada košutu koju mu je donio Anton", Anja je odgovorila bez obaziranja na tupe udarce sjekire koje je popratila rika košute. Zvučalo je kao da je Kostja komada živu.

"Ne čini li ti se", započeo je oprezno, "da je još neka buka u pozadini? Nešto uz ove udarce?" Pokušao je složiti znatiželjno lice, iako je imao poriv vrištati od muke. Rikanje je bilo sve glasnije i bolnije, možda je Kostja upravo odvajao but od tijela.

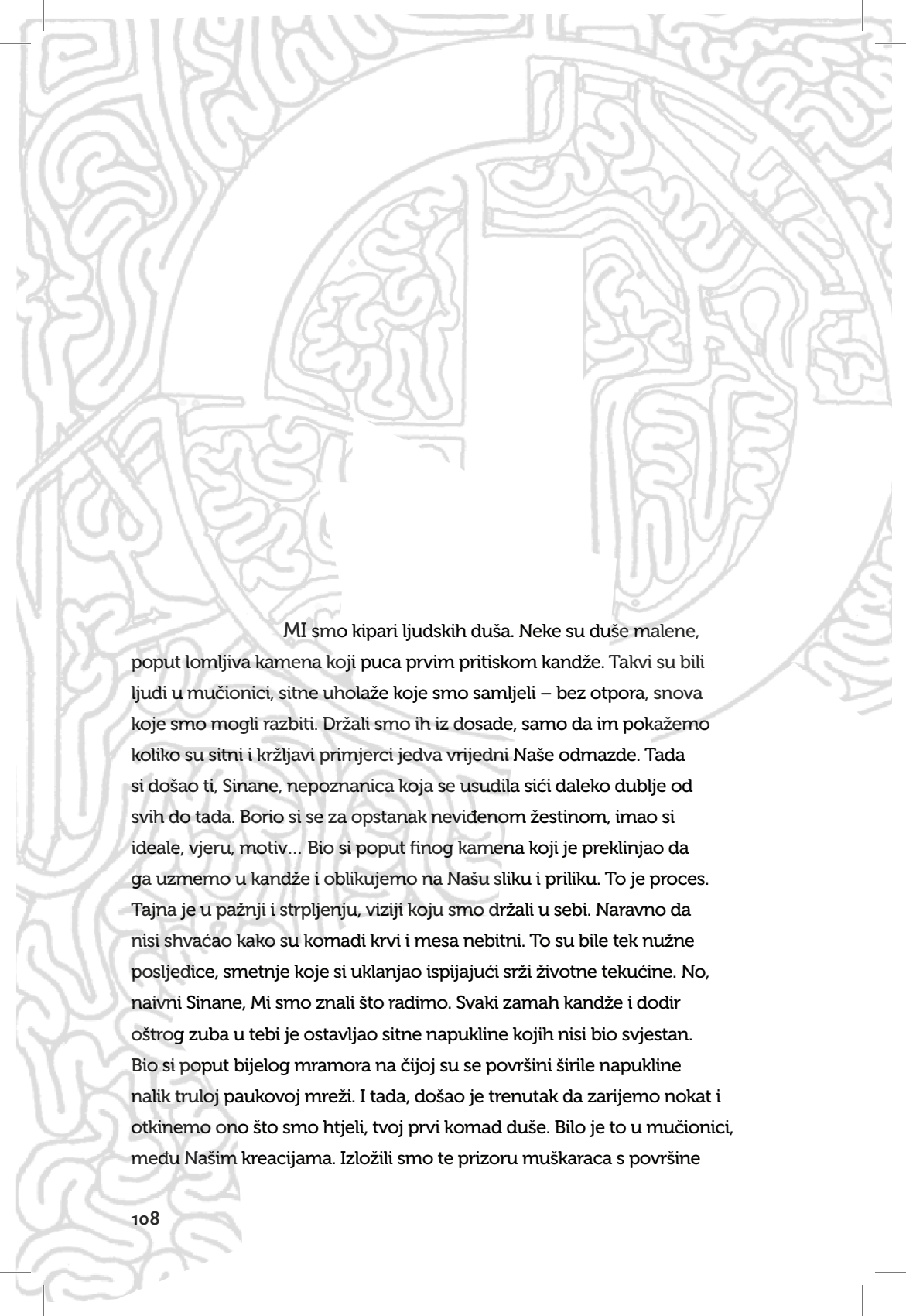
"Ne, ne čujem ništa" odgovorila je Anja osvrnuvši se oko sebe. "Potpuno je mirno jutro. Nego, kreni s jelom, ohladit će ti se."

Sinan je progutao knedlu. Polako je uzeo vilicu i prisilio se da strpa u usta komad miješanog jaja. Žvakao je polako, slušajući zvukove mučenja iz kuhinje. "Reci mi, možeš li večeras doći do mene?" Nije bio siguran je li to bila pametna ideja, ali nadao se da će mu pomoći utišati prokletu riku u glavi.

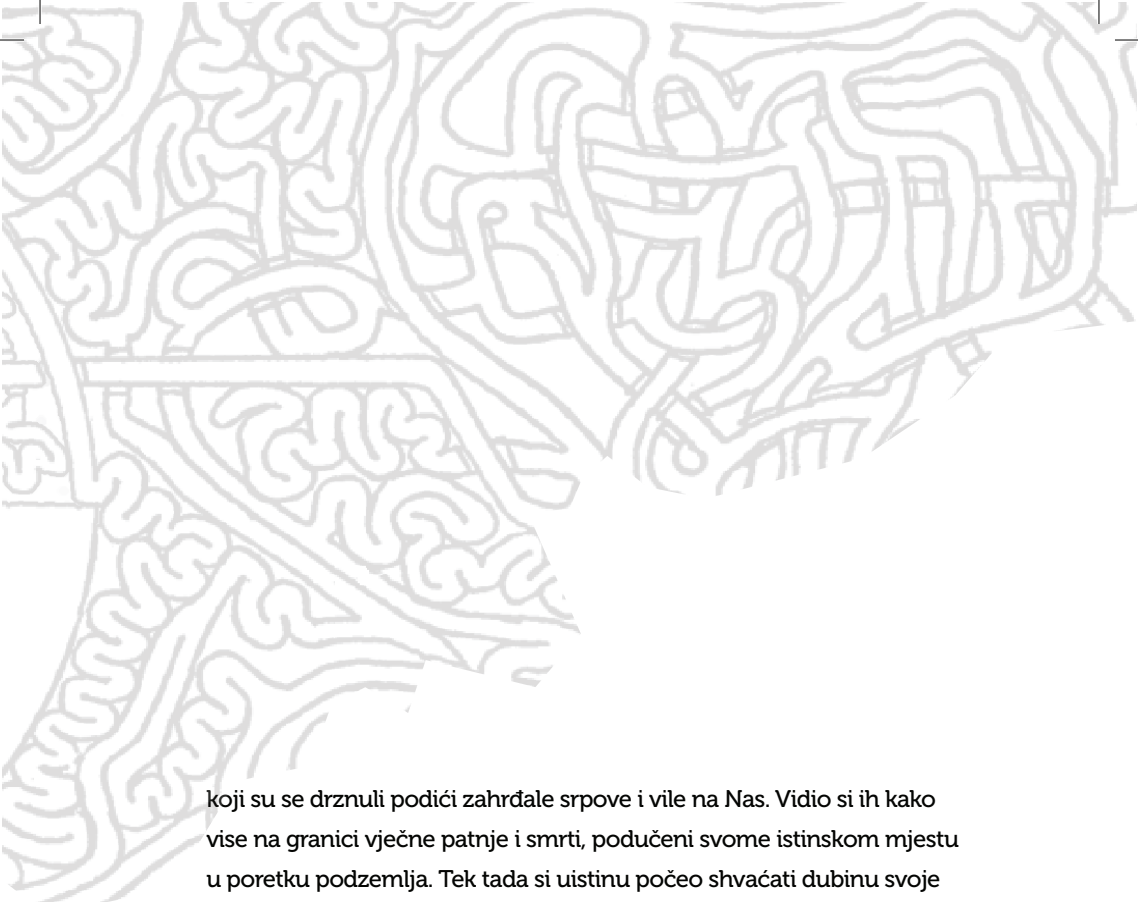
"Zar ovaj poziv znači da uzimaš pauzu od svojih istraživanja?", upitala je Anja smiješeći se. Sinan joj se ponovno zagledao u oči, ali nije pomoglo. Rika nije imala kraja. "Kako ti ide?", nadodala je Anja. "Znači li ovo da ti je napokon krenulo?", upitala je gledajući ga ispod obrva.

"Pa... Da. Bolje je. Recimo da mi ide dobro." Rika nije stala sve dok Kostja nije iščupao košutin jezik i bacio ga u lonac za juhu.

MI smo kipari ljudskih duša. Neke su duše malene, poput lomljiva kamena koji puca prvim pritiskom kandže. Takvi su bili ljudi u mučionici, sitne uholaže koje smo samljeli – bez otpora, snova koje smo mogli razbiti. Držali smo ih iz dosade, samo da im pokažemo koliko su sitni i kržljavi primjerci jedva vrijedni Naše odmazde. Tada si došao ti, Sinane, nepoznanica koja se usudila sići daleko dublje od svih do tada. Borio si se za opstanak neviđenom žestinom, imao si ideale, vjeru, motiv... Bio si poput finog kamena koji je preklinjao da ga uzmemo u kandže i oblikujemo na Našu sliku i priliku. To je proces. Tajna je u pažnji i strpljenju, viziji koju smo držali u sebi. Naravno da nisi shvaćao kako su komadi krvi i mesa nebitni. To su bile tek nužne posljedice, smetnje koje si uklanjao ispijajući srži životne tekućine. No, naivni Sinane, Mi smo znali što radimo. Svaki zamah kandže i dodir oštrog zuba u tebi je ostavljao sitne napukline kojih nisi bio svjestan. Bio si poput bijelog mramora na čijoj su se površini širile napukline nalik truloj paukovoj mreži. I tada, došao je trenutak da zarijemo nokat i otkinemo ono što smo htjeli, tvoj prvi komad duše. Bilo je to u mučionici, među Našim kreacijama. Izložili smo te prizoru muškaraca s površine

koji su se drznuli podići zahrđale srpove i vile na Nas. Vidio si ih kako vise na granici vječne patnje i smrti, podučeni svome istinskom mjestu u poretku podzemlja. Tek tada si uistinu počeo shvaćati dubinu svoje nevolje, opseg perversije koju smo ti naumili. Ponio si se moralno, barem si se tako tješio dok si cvilio poput mladunčeta i vlastitim mačem kidao njihovo ljudsko meso, sve u ime milosti. Pobio si svu četvoricu drhtavim potezima, ponavljajući udarce iz straha da ih urne s napitkom nekim čudom ne bi povratile u život. Prosuo si im iznutrice po izlizanim pločama, a tvoje su ti suze tekle niz verižnjaču iz otvorene rane u duši. To je bio taj trenutak, kad smo te prvi put slomili, kad si pao na koljena i završtao od nemoći, proklinjao život koji te doveo u Naše kandže. Budalo, tada si također prekršio i temeljno pravilo Labirinta: u Labirintu se ne vrišti – ništa dobro ne može doći po tebe.

Činilo mu se da bi se svaki put kad bi pokušao nadoknaditi manjak sna samo probudio umorniji. Djelovalo mu je kao da ne liježe sam, već da ga prati niz mučnih uspomena koje se nižu jedna za drugom. Kao dječak slušao je nebrojene prispodobе o herojima koji su prošli kroz silna junačka djela, ali niti jedna priča nije spominjala koliko su heroji na kraju svega imali miran san. *Možda je problem u meni? Možda nemam ono nešto, zvijezdu s takvom sudbinom...* Sinan se pitao jesu li takve priče nastale iz potrebe stvaranja iluzija u mladim umovima dječaka, nešto poput alata za kovanje naivaca koji bi bili spremni suočiti se s bilo kojim izazovom. Jer, dobro uvijek pobjeđuje, zar ne?

Kako god bilo, od mene su svakako učinili budalu. Sinan je uzdahnio i ponovno ponovio staru mantru kako je, svemu unatoč, učinio dobru stvar. Možda su njegovi motivi u početku bili sebični, ali na kraju je spasio čitavu zajednicu nevinih duša. Uz to, istrijebio je drevno zlo i postao... Heroj? Nije se mogao oteti okusu gorčine dok je zamišljao svoju nadgrobnu ploču. Na njoj

će pisati da na tom mjestu leži heroj, a slučajni će prolaznici zamišljati njegov silazak u Labirint. Vječna slava... No, navodeći se tom logikom mogao je zaključiti kako bi za njega bilo bolje odmah umrijeti jer se, očigledno, najbolji dio priče imao tek odviti. Sadašnjost... O njoj se nije imalo što pričati.

Bilo je tek kasno popodne i imao je još mnogo vremena do Anjine posjete. Nahranio je mačiče i pokušao se poigrati s njima, ali veoma je brzo izgubio interes. Bilo mu je jasno da su mu druge stvari na pameti. Uzdahnuo je, a zatim se usudio provjeriti svih dvanaest bočica novog napitka. Naravno, nije bilo promjena od proteklog dana.

U umu se neprestano vraćao snu i tragovima koje mu je podzemlje urezalo u dušu. Svi su seljani znali za demone, makar nisu vidjeli one najgore s nižih razina. Većina ih je, kao i Sinan u početku, smatrala da je Labirint jednostavno leglo, nakot bezumnih zvijeri prizvanih nekom drevnom magijom. No, nitko od seljana nije bio uronjen u tamu podzemlja gdje se, u srcu tame, mogla osjetiti neka vrsta pulsa, smisla u njihovu kretanju, naznaka inteligencije. Sinan je to dugo negirao, nije mogao prihvatiti da se iza njegova neprijatelja moglo kriti nešto više. Sukob s Labirintom ionako je bio užasan, a ideja davanja razuma tom sirovom hororu bila bi vrhunac, dokaz istinski maliciozne prirode svijeta koji je dopustio da se takvo nešto izrodi. Nažalost, susret s Tamničarom potvrdio je najdublje Sinanove strahove.

Susreo ga je u noći kada je u mučionici vlastitim mačem sasjeкао muškarce iz sela. Tada je učinio kobnu grešku, nešto što nikada više nije ponovio u Labirintu – zaurao je od jada. Ljudski urlik odzvanjao je pustim hodnicima iznad osakaćenih tijela mrtvih demona do nekih dalekih vratnica, možda čak i stuba kojima Sinan još nije kročio. Nekako, tišina koja je uslijedila polako se zgusnula s tamom, a iz zidova je izbila trulež koja je poput stotinu stonoga migoljeći plazila prema Sinanu.

Naizgled nije imalo smisla, ali Sinan je jako dobro znao što se dogodilo – gospodar mučionice vraćao se nazad. Iako negdje u daljini, mogao je opipati njegovo perverzno zadovoljstvo. Osjetio je kako ga pritišću njegove crne šake, kako zrači aurom crne majke, brižne i pažljive u želji da mu pokaže svu muku svijeta. Tada, negdje u daljini, otvorile su se vratnice.

U tom ranjivom trenutku Sinan je bio potpuno nespreman. Tamničarova sjena jačala je svakim korakom, a prema Sinanu je počela nadirati plima očaja, gusto jezero tame koje mu se penjalo preko bedara. Bio je paraliziran od primordijalnog straha, a zrnca vremena nemilosrdno su curila dok se opet nisu čule druge vratnice, drugi put mnogo bliže mučionici. Tada je prekršio drugo pravilo Labirinta: nikad si ne zatvaraj izlaz. Na žalost, to je shvatio tek nakon što je panično zalupio vratima mučionice i navukao unutrašnji zasun.

Čak i godinu dana kasnije, dok je ležao u staroj brvnari, Sinan se mogao zakleti kako se jeza starih sjećanja skuplja na oronulim daskama i pritišće ga sa svih strana kao da je gusta magla. Susret s gospodarom mučionice, Tamničarom, kako ga je Sinan prozvao, bio je trenutak kada je Sinan bio najbliže ideji samoubojstva. Ne samo zbog očigledne spoznaje da nije smio dopustiti tom biću da ga dohvati, već i zbog spoznaje da živi u svijetu gdje je zlo imalo takvo utjelovljenje.

Kao da je trebao potvrditi da je preživio, sjeo je na pod pored kamina i zadigao nogavicu desne noge. Malo iznad gležnja nosio je neobičan ožiljak otkad ga je Tamničar dohvatio u bijegu. Sinan se nesigurno dotaknuo na mjestu gdje više ništa nije osjećao. Tada se osvrnuo oko sebe u brvnari, po predmetima kojima se okružio, zraku koji je drugačije mirisao. Bez obzira na sve bio je živ i slobodan, a to je bilo najvažnije.

Tih nekoliko trenutaka provedenih u zatvorenoj mučionici bilo je utjelovljenje grčevite neizvjesnosti. Ipak, dovoljno se

pribrao da bi se prisjetio kuda mora ići: lijevo, hodnik, desno pored triju otvorenih vrata, lijevo, kroz rupu u zidu, opet lijevo, stube. Jedino tako imao je šanse. Srećom, vaizački red ostavio mu je još jedan izlaz u vidu žute bočice koju je oprezno izvadio iz naprtnjače. Pribrao se i pripremio na pokret jer je dobro znao da svaka suvišna sekunda daje Tamničaru vremena da pozove čopor. Jasno je osjećao da se biće nalazi negdje u blizini.

Nažalost, to je bio i trenutak kada je zvijer ovisnosti pokazala svoje pravo lice. Shvatio je kako se nećka otvoriti vrata. Nije bilo iz straha, već iz spoznaje da su se u mučionici nalazile tri urne pune crvenog napitka koje su održavale zatvorenike na životu. Bilo je toliko mnogo napitka, a on... On nije ni razmislio bi li možda mogao... Nekako... Ponijeti urne sa sobom? U tom trenutku nije bilo božje providnosti koja ga je trgnula iz sna, već čisti nagon za samoodržanjem koji je vrištao iz petnih žila da bježi glavom bez obzira. *Nema te količine napitka koja me može izliječiti koliko oni mogu zariti kandži i zuba u mene.*

Spreman na bijeg, naglo je skinuo zasun i minimalno otvorio vratnice kako bi ubacio žutu bočicu u hodnik. Leđima uz vrata, iza njega je buknuo pakleni plamen uz udar vrelog zraka i vatrenih jezičaca. Zahvaćeni stvor je vrištao, ali Sinan je tek kasnije shvatio da su urlici bili u njegovoj glavi – biće nije imalo glasnice. Uz zahvalu vaizačkoj alkemiji, Sinan je upao u vrelinu hodnika i bez osvrtnja jurnuo na lijevu stranu. Periferno je uhvatio crnu sjenu oblizanu vatrom, ali nije imao namjeru zadovoljiti znatiželju. Tupi udarci Sinanovih čizama popratili su trk očajnika ka slobodi površine.

Iznenada je izgubio ravnotežu, a bol treska o kameni pod miješala se sa žarenjem u desnoj potkoljenici. Gorući pipak dohvatio ga je i trgnuo nazad ka crnoj gorućoj masi koja ga je u umu šibala žestinom svoga bijesa. Srećom, grčovit stisak mača u ruci dao je Sinanu posljednju šansu da se izvuče iz Tamničareva sti-

ska. Napao je pipak svom žestinom kojom je uzmogao, a u glavi je osjetio kako mu je Tamničar uzvratio još jednom pljuskom bijesa. *Odjebi od mene!* Ponovno je zamahnuo i drugi put je uspio. Stisak je popustio, a Sinan je izvukao nogu. Ne gubeći vrijeme, potrčao je k izlazu bez zastajanja.

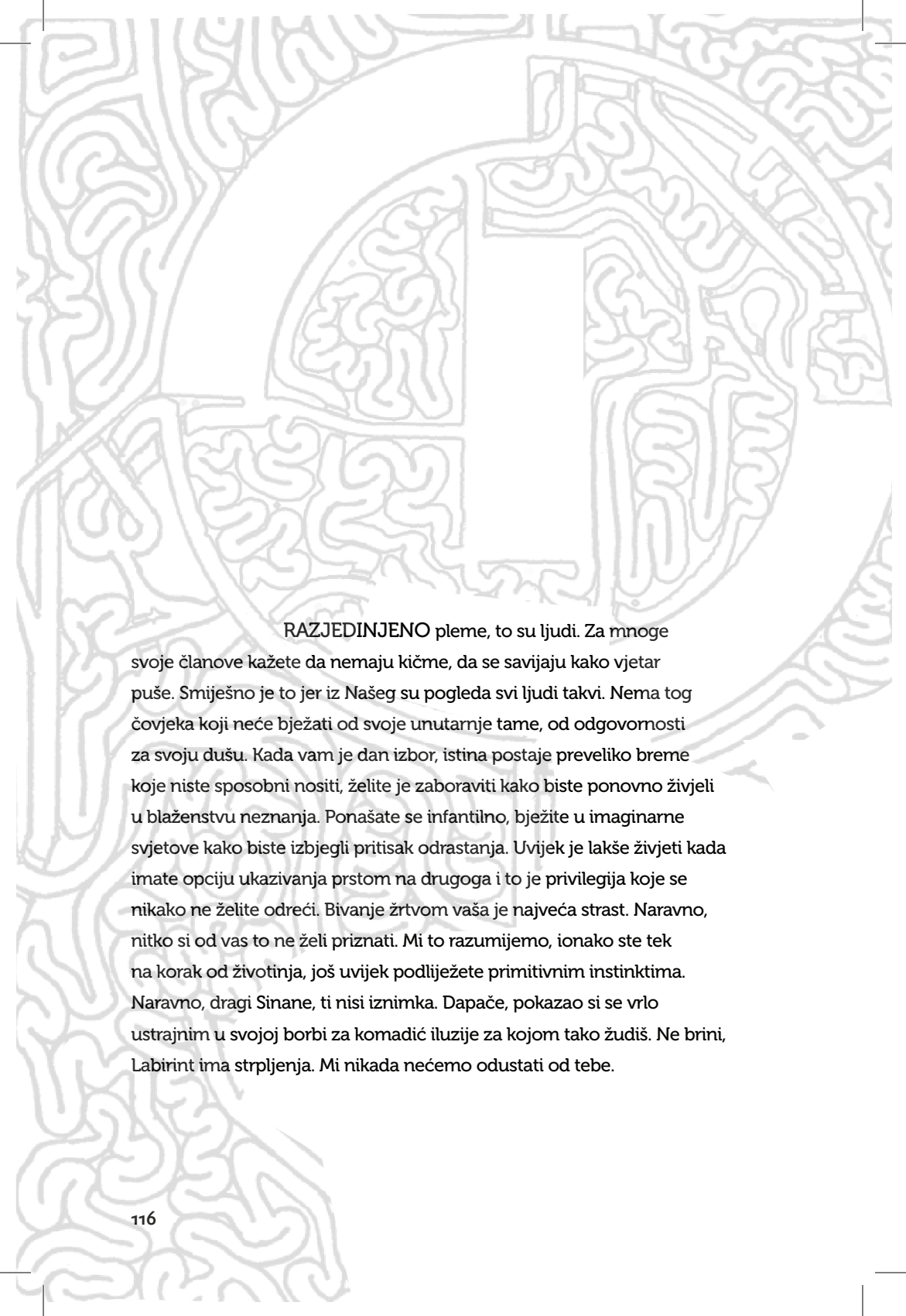
Uspomena na Tamničara i njegove leđeno žute oči bila je živa i mjesecima nakon što je biće palo mrtvo od Sinanova mača. Ožiljak na potkoljenici nikada nije zacijelio, kao ni jeza guste mržnje koju je biće nametalo svojom prisutnošću. No, bez obzira na izazov, Sinan je drugi put bio spreman na njega i pobijedio ga. Možda nije bio najjači ili najbrži borac, ali je bio dovoljno inteligentan, mudriji za tu trunku koja mu je omogućila prevagu nad prvakom Labirinta.

Sinana je uvijek mučilo kako u selu nikada nije spomenuo Tamničara. Nije mu bilo do čuvanja tajne, njih je imao na pretek. Nekako se nadao da će svojom šutnjom onemogućiti Tamničaru da postoji u tuđim umovima, da će ga uspjeti pokopati u dno svoga zaborava. Anja je slutila da postoji, da je to ono nešto zbog čega joj je plakao u krilu dok ga je držala i tješila, ali prikupio je dovoljno snage da je ne povuče sa sobom u tamu Labirinta. Ako ništa, od svih seljana, Anja je bila najbliža suputniku koji ga je pratio kroz Labirint. Zadovoljio se spoznajom da bi ga sigurno saslušala kad bi joj to htio reći.

Anja, plašljiva, nenametljiva i uvijek pokorna, spužva koja bi upila točno koliko bi joj dao, nikad nije tražila kap viška. Duboko u sebi žalio je što nije bilo drugačije, što ga nije natjerala da joj kaže što je susreo i podijeli s njom ono najteže. Tada bi možda stvari mogle biti drugačije, možda bi mogli biti jednaki. Ovako, bila je samo puka sjena Sinanova ideala, komad slagalice koji nikako nije sjedao na svoje mjesto.

Sinan se ponekad pitao zašto je to tako. Anja nije bila prva žena s kojom je dijelio postelju, ali bila je prva prema kojoj je

imao takve osjećaje. Sjećao se kako mu je majka tumačila da tajna dobrog braka leži u poštivanju različitosti, prihvaćanju partnera onakvima kakvi jesu. Također, uvijek se smatrao otvorenom osobom, kao netko spreman dati priliku. U odnosu s Anjom nešto je bilo veoma krivo, ali nije bilo racionalnog pojašnjenja zašto je to tako. Ona nije bila žena koju je mogao zamisliti u Sarkamandu pored sebe. Jednostavno nije tamo pripadala.

RAZJEDINJENO pleme, to su ljudi. Za mnoge svoje članove kažete da nemaju kičme, da se savijaju kako vjetar puše. Smiješno je to jer iz Našeg su pogleda svi ljudi takvi. Nema tog čovjeka koji neće bježati od svoje unutarnje tame, od odgovornosti za svoju dušu. Kada vam je dan izbor, istina postaje preveliko breme koje niste sposobni nositi, želite je zaboraviti kako biste ponovno živjeli u blaženstvu neznanja. Ponašate se infantilno, bježite u imaginarne svjetove kako biste izbjegli pritisak odrastanja. Uvijek je lakše živjeti kada imate opciju ukazivanja prstom na drugoga i to je privilegija koje se nikako ne želite odreći. Bivanje žrtvom vaša je najveća strast. Naravno, nitko si od vas to ne želi priznati. Mi to razumijemo, ionako ste tek na korak od životinja, još uvijek podliježete primitivnim instinktima. Naravno, dragi Sinane, ti nisi iznimka. Dapače, pokazao si se vrlo ustrajnim u svojoj borbi za komadić iluzije za kojom tako žudiš. Ne brini, Labirint ima strpljenja. Mi nikada nećemo odustati od tebe.

Snažno ga je stisnula znojnim bedrima dok ga je polako jahala u krilu. Dlanovima mu se oslanjala na prsa. On joj je jednom rukom stiskao grudi, a drugom ju je držao za leđa i privlačio ju bliže sebi.

Tiho su uzdisali i ritmički se kretali zajedno. Osjećao je kako je ispunjava iznutra i kako se svakim pokretom savršeno slažu sa svih strana. Uživao je u njezinu tijelu, zahvalan što je zaboravio na sve ostalo. Uspravio se s kreveta kako bi joj se približio pa je spustio ruke na njezine male guzove koje je obuhvatio dlanovima. Primio ju je čvrsto i počeo snažno dizati i spuštati osjećajući kako s takvim intenzitetom dolazi sve bliže vrhuncu. No, zastao je na vrijeme. Duboko je disao smirujući se i prolazeći prstima kroz njezina znojna leđa i mokre vrhove plavih kovrča.

Trenutak kasnije, ona se ponovno pokrenula tako da se privila uz njega i dražila grubim pokretima na vrhu njegove pubične kosti. Pustio ju je da radi kako želi dok je osjećao kako mu leži na skrotumu i napinje ga svakim potezom. Prepustio joj je vodstvo dok nije osjetio kako mijenja ritam i približava se vrhuncu.

Veoma lako, pridružio joj se puštajući se da se nabije u nju sve jačim potezima koji su bili dovoljni za oboje. Osjetio je kako joj se mišići stežu u grču kada se i on prepustio orgazmu u oslobađajućim trzajima. Držao ju je čvrsto kako mu u tom trenutku ne bi nestala iz zagrljaja. Tren kasnije, legli su na krevet tako da je još uvijek ostao u njoj.

“Volim te”, izgovorila je. Ostavio je njezine riječi da vise u zraku, kao i svoj osjećaj krivnje. Nije imao odgovor koji je željela čuti. Jednim dijelom htio je da ostane kako bi je grlio do zore, ali drugi dio njega htio je da odmah nestane i ostavi ga na miru. Sklopio je oči i pokušao zaspati, to bi bio najlakši bijeg, ali misli su mu nanovo pobjegle k novim bočicama što su ga čekale u ormaru. S mukom se upitao hoće li ikada više postići tišinu uma koju je davno prije posjedovao.

Tad ga je dodir Anjinog vrućeg tijela podsjetio zašto je volio provoditi trenutke s njom – lakše je zaboravljao sadašnjost. Podigao se s plahte i nadvio nad njene male grudi s kojima se volio zabavljati. “Zar ti nije bilo dosta?”, javila se hihotom. Nije se ni trudio odgovoriti već joj je nastavio grickati i lizati bradavice. Čuo je uzdah zadovoljstva, a zatim mu je položila dlanove na obrijanu glavu koju je voljela dirati dok bi se tako bavio s njom. Obavila mu je struk nogama i čvrsto ga privila uza sebe.

“Idi niže”, šapnula je i nježno mu dlanovima gurnula glavu prema trbuhu. Ugodno se iznenadio tim potezom jer ga je rijetko poticala da radi ono što joj odgovara. Nasmijao se i sa zadovoljstvom prešao jezikom s grudi na trbuh. “Još malo dublje, znaš da ima još”, čuo ju je kako mu govori dok ga je lagano, ali nestrpljivo pritiskala prema dolje.

Izvio je jednu iznenađenu obrvu dok se pokorno pomicao pod blagim gurkanjima Anjinih prstiju. No, to je i htio. Mazio joj je tijelo rukama dok je jezikom sve grublje prilazio njenom međunožju. Nije bilo razmišljanja, samo znojna tijela koja...

“Dublje!”, javila se grlenim glasom i pritisnula ga bokovima, nijansu jače nego što mu je odgovaralo.

Našao se tamo gdje ga je htjela i počeo ju je lizati. Bila je vlažna i vruća. Htio se polagano igrati s njom, ali tada mu je dlانovima obuhvatila glavu i grubo ga privukla k sebi. “Dublje! Sidi dublje!”, izustila je još glasnije, a zatim ga je stisnula i bedrima. Najednom se našao u situaciji da se borio trzajući vratom i glavom kako bi došao do zraka. Anja ga je svejedno još više stisnula, a glava ga je gotovo zaboljela. Uhvatila ga je panika dok se pitao što Anja smjera i odakle joj tolika snaga da se nije mogao izvući iz stiska. Počeo se još jače opirati te se rukama uhvatio za njena bedra i pokušao ih razdvojiti. Bio bi bijesan da nije počeo osjećao strah. *Što se događa, odakle joj snaga? Što izvodi?*

“Sinane, pa prestani!”, najednom je uzviknula, potpuno ga pustila i skočila unatrag prema uzglavlju kreveta. “Uh, malo si ga pretjerao”, dodala je hihoćući se. Sinan se borio za dah i u nevjerici pogledao u njezino lice. Djelovala je kao da se koketno štiti od prenapornog ljubavnika.

“Anja, koji je ovo bio vrug?”, ljutito je upitao i obrisao vlažnu bradu.

“Oprosti, Sinane, ali stvarno si malo pretjerao, nisam navikla da tako nasrćeš”, rekla je pomirbeno dok se nježno smijala na svojoj strani kreveta.

“Pa zašto si me tako stisnula? Nije bilo ugodno”, pitao je.

“Ja sam tebe stisnula? Ti si bio taj koji je pretjerao ovaj put. Zašto si bio tako grub?”, odvrtila je nešto ozbiljnijim tonom.

“Ja sam bio grub? Pa ti si ta koja je govorila da idem dublje.”

“Ne, Sinane”, zbunjeno je ga je pogledala. “Rekla sam ti da budeš nježniji. Ti si taj koji je previše ustrajao na svojoj igri.”

Sinan ju je zbunjeno pogledao. Nije navikao imati takve situacije s Anjom. Još uvijek pomalo ljutit, ustao je i ubacio još dvije cjepanice na ognjište. Tada je uzdahnio i rastumačio si kako se

očito nepotrebno uspuhao. Možda su oboje pretjerano reagirali, svaki sa svoje strane. Iako... Nešto je uistinu bilo čudno. *Idi dublje?* Dohvatio je malo suhog mesa i kruha te je ponio tanjur do kreveta. "Evo, nešto za jelo ako si gladna. Nije kao tvoja kuhinja, ali nemam ništa bolje."

"Sinane, dopusti mi da imam barem jedno mjesto gdje sam bolja od tebe", našalila se i uzela komad mesa. Trenutak kasnije Wasim je namirisao hranu pa je skočio na krevet. Sinan ga je htio potjerati, ali Anja je dohvatila mačića i smjestila ga u krilo. Uzela je još jedan komad mesa i dala mu ga.

"Predivan je. Od mračnjaka poput tebe ne bih očekivala da drži dva mačića".

Sinan je šutke žvakao meso i kruh. Promatrao je Anju kako gnjavi maće. Sjetio se kako mu je pije par trenutaka rekla da ga voli, ali joj nije mogao dati odgovor koji je htjela. Je li bio licemjerman jer je prihvaćao njezino društvo, a opet je nije mogao prihvatiti kao punopravnu partnericu? Zašto je dio njega toliko odbijao njezinu prisutnost?

"Ako sam ja mračnjak, zašto si ovdje?" napokon je progovorio. "Ako sam ja najbolje što ti Travlastok nudi to ne znači da je to nužno i prihvatljivo."

"Sinane, ponekad me zbunjuješ. Nisam li ti ovo ponovila već nekoliko puta? Spasio si me. Spasio si mene i čitav grad. Ne bojim se tog tvog mraka. Uz to", stidljivo se nasmiješila, "mislim da ti treba netko tko će te držati prisebnim, ponekad te natjerati da pojedеш nešto između svih tih prašnjavih knjiga koje čitaš. I, prije svega, mislim da si dobra osoba", tiho je zaključila.

"Anja, ja te nisam spasio, tvoj život nikada nije bio u opasnosti. Kostja se ionako spremao otići iz Travlastoka taman kada sam došao. Ništa mi ne duguješ."

"Sinane, ne znaš o čemu govorim." Spustila je pogled. "Travlastok... Nije tako nevin grad kao što se doima. Ovo nikada nije bilo

izrečeno, ali znala sam što se događa, slušala sam došaptavanja i osjećala poglede na sebi. Vidiš, Kostja se lomio između poriva za bijegom i rastućeg pritiska ostalih da me ponude Labirintu.”

“Što? O čemu govoriš?” Sinan se naglo razbudio.

“Molim te, nemoj ovo nikada reći pred drugima”, zabrinuto je napomenula. “U zajednici poput naše puno toga se prešutno prihvaća. Zato će te drugi gledati kao da si sišao s uma, ali svi će znati da sam se izbrbljala. Jednostavno, tih sam dana znala da je pitanje trenutka hoće li me Kostja povesti u Algorod ili će me predati ostalima da me povedu do Labirinta. Mislili su da će ljudska žrtva umiriti demone i zaustaviti pokolj.”

“Ali to su besmislice”, Sinan se naljutio. “Labirint ne igra po takvim pravilima. Dapače, to je točno ono što Labirint želi, pretvoriti vas zvijeri poput njih.” Tada se sjetio Igorovih riječi: *Nosili bi se s Labirintom na naš način... Ispravan način.* Očigledno, Travlastok i Labirint imali su mnogo dublju zajedničku povijest nego što mu je itko priznao.

“Govoriš o Labirintu kao da ima svoju volju”, Anja je zabrinuto primijetila.

“Anja”, zastao je zbunjeno. Što reći o temi koju ni sam nije razumio? “Možda je za sve vas bolje da nikada ne doznate punu priču o podzemlju nad kojim spavate. Ja je pokušavam zaboraviti, a pričanje mi neće pomoći u tome.” Shvatio je da želi promijeniti temu. “Između ostalog, zašto baš tebe?”

“Jednostavno je”, Anja je slegnula ramenima. “Ja sam stranac, siroče s ulice Algoroda koje je Kostja doveo u grad. U sebi ne nosim krv vaizačke loze.” Sinan se iznenadio ravnodušnošću s kojom je Anja prihvatila takvu sudbinu. Gdje je bio otpor, borbeni žar? Je li u tome bio problem što je nije volio? Jednostavno je bila previše različita od... *Od koga to?* Ljutito je shvatio da odgovor ne postoji.

“Anja, to su najobičnije bapske priče”, ljutito je nastavio.

“Travlastok nisu stvorili izbjegli alkemičari, već najobičniji konjušari, kuhari i slični prebjezi. Demoni su se itekako pobrinuli da im niti jedna kap vaizačke krvi ne pobjegne iz kandža.”

“Sinane, kako znaš? Odakle si tako siguran u to?”, zbunjeno je upitala. Sinan je na trenutak zastao. Uistinu, odakle je to znao? Da, u Labirintu je mogao naići na tragove pokolja, ali to su bili stoljećima stari tragovi. Nikada nije naišao na jasna pojašnjenja vaizačke tragedije. Zbunjeno je pomilovao čelo. Kako je mogao biti tako siguran, a da nije imao dokaz te priče? Možda su to bili posredni efekti plavog napitka?

“Nisam siguran”, polako je izustio. “No, neki od tekstova u ovim knjigama upućuju na to”, slagao je. “Pusti, nije bitno.” Znao je da Anja neće tražiti pojašnjenja.

“Ako tako kažeš”, prihvatila je i slegnula ramenima. “Bit priče je – voljela bih reći da sam vjerovala Kostji. No, iskreno... Mislim da je već bio odlučio predati me.” U kratkom trenutku tišine dotaknula mu je bedro i nasmijala se. “A tada si došao ti i preokrenuo sve. Sjećaš se kako je Nikolajeva žena preneraženo vrištala kada si se prvi put vratio iz Labirinta?”

“Da”, odvratio je dok je prizivao neobično sjećanje. “Mislio sam da me nešto slijedi te sam se osvrtao oko sebe sve dok nisam shvatio da vrišti jer je ugledala mene. Mislila je da sam demon.”

“Tako je”, smijala se Anja. “I ja se sjećam. Ogrtač ti je bio rastrgan, verižnjača pokidana... Da ne spominjem krvave mrlje, i tvoje i njihove. Izgledao si kao strašilo. Nije ni čudo da je jedna žena mislila da se pojavila utvara.”

“A što sam trebao? Zamoliti demone da mi pripreme kupku prije nego što se vratim na površinu? Naravno da sam izgledao kao strašilo!” zbunjeno je primijetio.

“Nema veze, da nisi bio takav onda ne bih imala izliku da ti pomognem sa skidanjem i pranjem”, odgovorila je i privila se uz njega.

“Da, to je bilo neobično”, smijao se. “Izubijan sam od Labirinta, ne razumijem jezik, neka strankinja me kupala, a zatim me najednom poljubi. Što da sam stvarno bio utvara?”

“I jesi. Bio si moje strašilo koje me spasilo od seoskih vragova” izustila je tiho i zamišljeno. “Zato, dopusti mi da budem uz tebe”, šapnula je. “To mi znači više nego što slutiš.” Sinan je šutke kimnuo slušajući kako mače prede na pokrivaču pored njih. Razmišljao je o Anjinoj priči. Žrtvovati nevinog člana za možebitnu dobrobit zajednice? Mentalitet tako male zajednice bio mu je jeziv. Gotovo je mogao opipati to nevidljivo biće, skup koji posjeduje vlastitu volju, skoro kao i sam Labirint.

“Znaš, čudno mi je sve to”, započeo je. “To nije pravilo, ali nekako imam osjećaj da bi se sarkamandska žena borila za sebe noktima i zubima. Ne bih volio biti na mjestu njezina muža, koji je razmišljao da je preda demonima. Naime, najprije bi dohvatila prvu urnu i razbila mu je na glavi, a zatim bi podigla čitavo susjedstvo na noge i povela sve žene u marš. Zajedno bi potjerale sve idiote kojima su se slične stvari motale po glavi.” Sinan se sjetno nasmijsao vlastitoj mašti. Zamišljao je uske kamene ulice Sarkamanda iznad kojih udara sunce, a među sjenama kuća marširaju ljutite žene. Nosile su šarene haljine obojane poput rajskih ptica. Kamo su nestale sve te boje? Zašto ih više nije bilo?

“Sinane, ovo nije Sarkamand”, tiho je odvrtila Anja. “A ja nisam sarkamandska žena”, šapnula je dovoljno tiho da je Sinan ne čuje.

“Što si rekla?”, zbunjeno je upitao, izbačen iz svog sanjarenja.

“Ništa bitno”, odgovorila je umorno i sklopila oči. Sinan je razmišljao o razgovoru koji su vodili. Nekako, nije bio uobičajen. Donio mu je nešto novo, dašak neke druge Anjine strane koju je rijetko viđao. Možda... Možda je još uvijek bilo nade da učini nešto, da nekako uspostavi most povjerenja koji mu je toliko nedostajao između njih dvoje.

“Anja”, zazvao ju je iz sna. Umorno je podigla glavu i ponovno otvorila oči. “Znam da nije najbolje vrijeme, ali pitala si me o tome. Želiš li čuti što se desilo mome ocu?”

“Naravno”, odvrtila je umornim glasom, ali vidljivo razbuzana. Sinan je uzdahnuo.

“Otac mi je umro par tjedana prije nego što sam krenuo iz Sarkamanda na sjever. Ono što je najgore, kad god se sjetim oca, moje prvo sjećanje na njega njegova je smrt, smrad koji se širio sobom u kojoj sam ga našao. Naime, ubila ga je vaizačka alkemija, odnosno, njezina loša kopija.” Slegnuo je ramenima.

“Što je najgore, ne mogu se sjetiti je li imao ikakav razlog zašto bi to učinio. Bio je zdrav i vitalan, jedan od najboljih alkemičara u gradu, britkog uma koji nije pokazivao nikakve znakove starenja. Utoliko je tragedija bila veća.”

“Što se desilo?”, upitala je Anja.

“Htio je pronaći točan recept za napitak za izlječenje. Nisam siguran zašto”, dodao je Sinan. Grlo mu je postalo suho, kao da mu je bilo teško govoriti o toj temi. “Imao je novac i ugled, obitelj... Ne znam, iz nekog je razloga postao opsjednut tom idejom i nije ga puštala, kao da mu život ovisi o tome.” Iako je mislio da je nadišao bol tog razdoblja, Sinan je ponovno osjetio poznatu mučninu.

“Zvuči mi kao da imaš puno zajedničkog s ocem”, Anja je tiho primijetila.

“Kako to misliš?”, upitao je zbunjeno. Na to je podigla ruku i prešla preko svih knjiga i alata koje je držao u kući. Kimnuo je kad je shvatio. “Kriv sam”, odvratio je tužno, a potom nastavio priču. “Naravno, otac nije imao šanse... Tek sam iz ovih knjiga u Labirintu shvatio da je kreirao namjernu smicalicu, nešto rubno slično pravom napitku. Naime, očev napitak uistinu je imao svojstva slična vaizačkom napitku – pokušao bi utjecati na bolesno tkivo, ali na krivi način, bez ikakve kontrole i dobrobiti

po organizam. Ne znam zašto, ali očito ga je nagonila dovoljno snažna ideja da ga je odlučio popiti sam, bez ikakve provjere.”

“To ga je ubilo?” upitala je, a Sinan je kimnuo.

“Napitak je potaknuo višestruko umnažanje tkiva u cijelom organizmu. Bio je izobličen, kao da su mu narasle goleme grbe po čitavome tijelu. Koža mu je popucala na sve strane, osjećao se odvratan vonj, nešto... Kao nešto iz Labirinta”, zaključio je. “Znaš, što je najgore, mislim da je znao da će tako završiti. To me dan danas ljuti, činjenica da je to učinio bez mog znanja, iz kojeg god razloga.”

“Jesi li siguran da nije imao razlog? Ne zvuči mi kao čovjek koji bi tako olako dao svoj život”, komentirala je Anja.

“Ne znam”, Sinan je zbunjeno odvratio. Ponovno mu se javila glavobolja, kao da mu nešto izmiče. Razmišljao je o ocu, ali jedino čega se mogao sjetiti bila je slika izobličenog tijela na tepihu i tuga, duboka tuga jer je izgubio još... Što mu je to izmicalo? “Jednostavno, ne mogu smisliti koji bi bio dovoljno dobar razlog da učini takvo nešto.”

“Sinane”, Anja se tiho javila, “možda se bojao to podijeliti s vama. Da budem iskrena, ponekad se bojim za tebe kada vidim kuda te vodi tvoja potraga za vaizačkim napitkom. Možda je on imao neki sličan razlog. Što ako se jednostavno bojao smrti? I sam si rekao da je to jedan od tvojih razloga te potrage.”

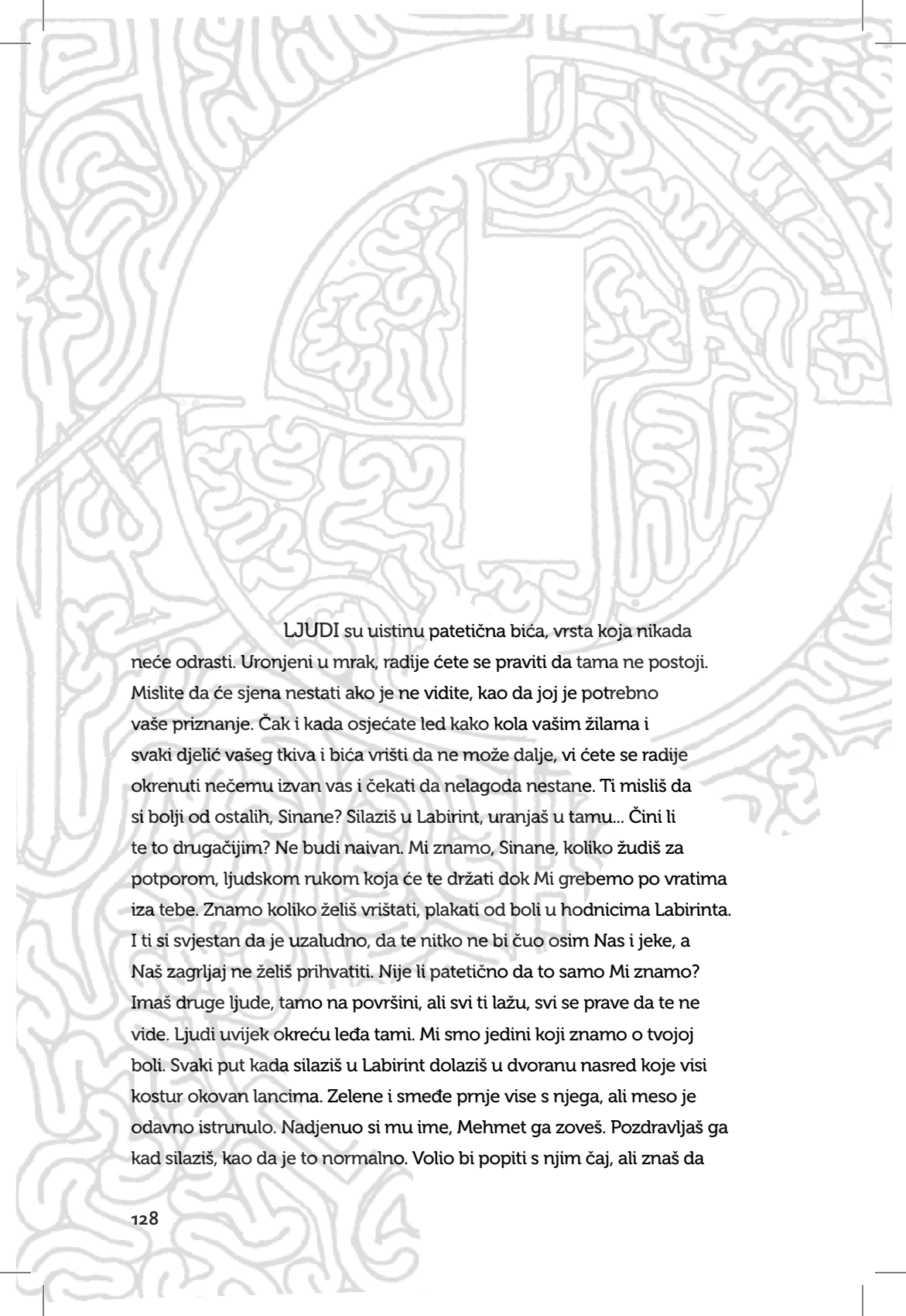
“Smrt?”, odsutno je komentirao. “Moram priznati da ima nešto u toj ideji. No, opet ne znam, zbunjuje me to. Kako god... Mislim da me to potaknulo da na kraju krenem na sjever. Htio sam doći u Travlastok i saznati pravu istinu o tom prokletom napitku, pronaći barem neki smisao u toj priči. Nažalost, ovdje sam dobio mnogo više nego što sam očekivao.” *I sada se sve više pitam hoću li završiti kao i on.*

“Shvaćam”, rekla je tiho. “Hvala ti što si to podijelio sa mnom. Sada bolje shvaćam razloge zbog kojih si tu, a i tebe

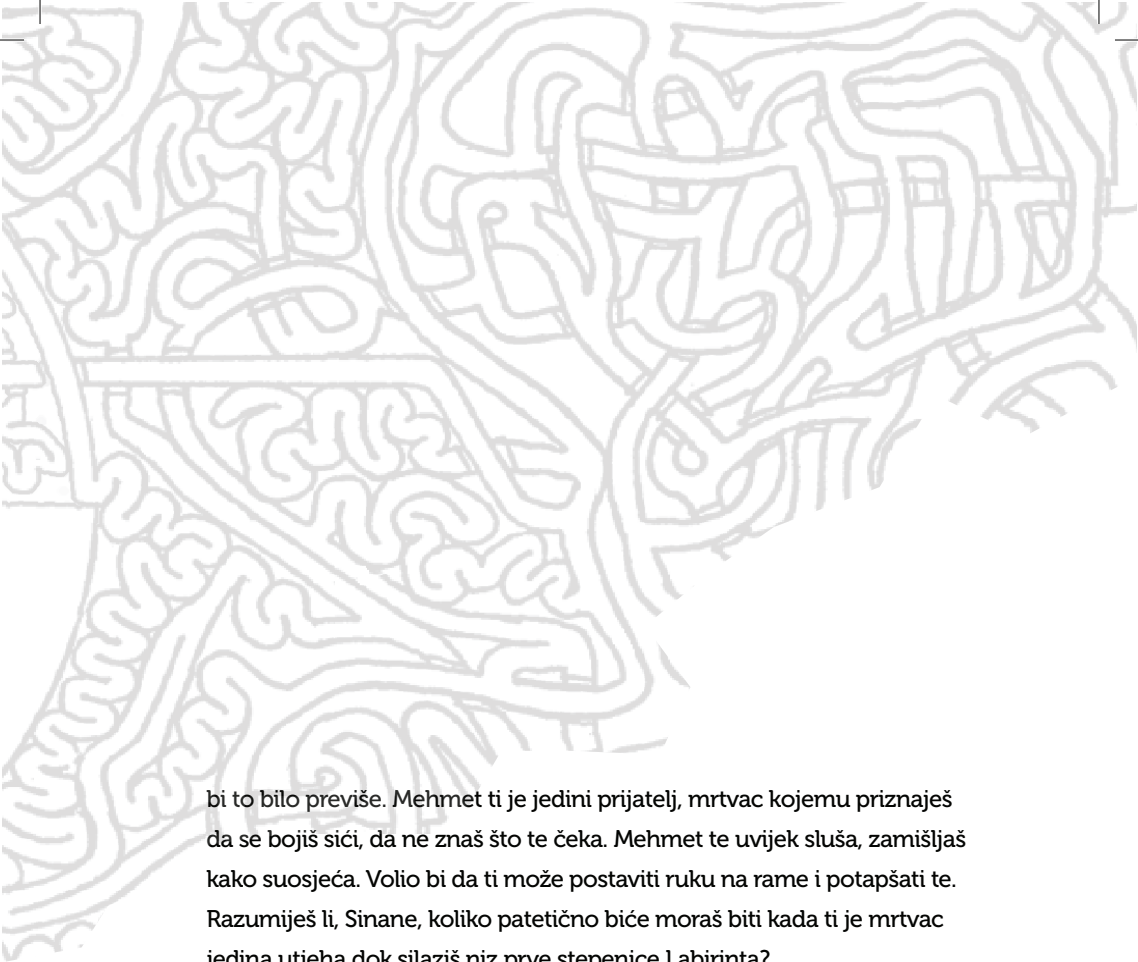
samog.” Nakon kratke pauze dodala je: “A i kao što sam rekla, bez tebe bi stvari ovdje bile potpuno drugačije. Hvala ti za to.”

Sinan je šutke kimnuo. Da, učinio je nekoliko dobrih djela, ali za koju cijenu? Anja je pomaknula mače i navukla prekrivač. “Samo, molim te, nemoj da se ista stvar ponovi. Ne moraš biti kao i on.” Uzdahnuo je.

“Ne brini se za mene, nemam namjeru ponoviti takvu glupost”, odgovorio je. Neke je stvari bilo jednostavnije riješiti laganjem. Pomislio je na dvanaest novih bočica. Prvu je trebao probati za tri dana.

LJUDI su uistinu patetična bića, vrsta koja nikada neće odrasti. Uronjeni u mrak, radije ćete se praviti da tama ne postoji. Mislite da će sjena nestati ako je ne vidite, kao da joj je potrebno vaše priznanje. Čak i kada osjećate led kako kola vašim žilama i svaki djelić vašeg tkiva i bića vrišti da ne može dalje, vi ćete se radije okrenuti nečemu izvan vas i čekati da nelagoda nestane. Ti misliš da si bolji od ostalih, Sinane? Silaziš u Labirint, uranjaš u tamu... Čini li te to drugačijim? Ne budi naivan. Mi znamo, Sinane, koliko žudiš za potporom, ljudskom rukom koja će te držati dok Mi grebemo po vratima iza tebe. Znamo koliko želiš vrištati, plakati od boli u hodnicima Labirinta. I ti si svjestan da je uzaludno, da te nitko ne bi čuo osim Nas i jeke, a Naš zagrljaj ne želiš prihvatiti. Nije li patetično da to samo Mi znamo? Imaš druge ljude, tamo na površini, ali svi ti lažu, svi se prave da te ne vide. Ljudi uvijek okreću leđa tami. Mi smo jedini koji znamo o tvojoj boli. Svaki put kada silaziš u Labirint dolaziš u dvoranu nasred koje visi kostur okovan lancima. Zelene i smeđe prnje vise s njega, ali meso je odavno istrunulo. Nadjenuo si mu ime, Mehmet ga zoveš. Pozdravljaš ga kad silaziš, kao da je to normalno. Volio bi popiti s njim čaj, ali znaš da

bi to bilo previše. Mehmet ti je jedini prijatelj, mrtvac kojemu priznaješ da se bojiš sići, da ne znaš što te čeka. Mehmet te uvijek sluša, zamišljaš kako suosjeća. Volio bi da ti može postaviti ruku na rame i potapšati te. Razumiješ li, Sinane, koliko patetično biće moraš biti kada ti je mrtvac jedina utjeha dok silaziš niz prve stepenice Labirinta?

"Sinane, jesi li budan?", začuo je muški glas koji je popratilo diskretno kucanje na vrata. "Anton je, trebam te nešto."

Sinan ustane od doručka i krene prema vratima. *Napokon normalni posjetitelji, oni koji kucaju i govore tko su.* U prolazu je ljutito pogledao Kasiba i Wasima. Nimalo ga ne bi iznenadilo da mačići iskoriste trenutak nepažnje i pojedu narezano meso na stolu. Dok je micao lokot s vrata pitao se o čemu se radilo. Jučerašnji dan je proveo s Antonom u šumi jer ga je zamolio da mu pomogne postaviti tri zamke za divlje životinje. Dobro je upamtio kada mu je lovac rekao kako barem tjedan dana neće loviti u šumi oko vaizačkih ruševina.

"Antone", pozdravio je onižeg tamnokosog lovca kada mu je otvorio vrata.

"Sinane", muškarac mu je kimnuo. "Slušaj..." Bilo je očigledno da Anton oklijeva. "Maša me zamolila da nešto provjerim i... Htio bih tvoju pomoć. Možda se tiče ruševina."

Sinan se namrštio. "Maša te zamolila?" Sjetio se da je njezin

sin bio bolestan, ugriz bijesne lisice. "O čemu se radi?", nestrpljivo je upitao.

"Mašin otac Jegor je nestao. Maša se boji najgoreg", lovac je kimnuo smeđim očima u smjeru šume, "misli da je negdje među ruševinama."

"Što?", Sinan je izgubio ravnodušnost. "Demoni su bili u selu?"

"Ne, ne brini", Anton je odmah odvratio. "Nije se dogodilo ništa takvo. Možda bi bilo najbolje da se odjeneš i pođeš sa mnom. Pojasnit ću ti putem."

"Antone, želiš li mi reći da ću morati niz stepenice?", Sinan je izustio mrsko pitanje.

Muškarac je odmahnuo glavom. "Poprilično sam uvjeren da ne. Inače te ni ne bih tražio pomoć, ali nekako bi mi bilo draže da si sa mnom. Poznaješ teren, znaš što možemo očekivati..."

Sinan je duboko uzdahnuo. *Ne znam baš ništa što možemo očekivati.* Vratio se u kuću odjenuti se. Mačići su već bili na stolu i otimali komade mesa. Namrštio se, ali potom polako nasmijao. Novopridošlice su ga uveseljavale mnogo više nego što je htio, a to mu je otežalo početne planove. Nadao se da će zamke koje je postavio s Antonom uroditi živim ulovom.

Nekoliko minuta kasnije izašao je na hladan zrak. Dan je bio iznenađujuće vedar, ali veoma hladan. S mukom je stisnuo ruke u džepove, a s unutrašnje strane kaputa mogao je napipati pripremljene bodeže. "Antone, hoćeš li mi reći o čemu se radi?", upitao je zabrinuto.

Lovac je žustrim koracima šutke grabio prema Labirintu. "Sinane, ne znam gdje da počnem. Jesi li uočio kako je dio ljudi, uglavnom starije generacije, poprilično negodovao zbog tvog silaska u Labirint?"

Južnjak je kimnuo. Jako je dobro zapazio optužujuće poglede nekolicine koji su, poput Igora, mislili da im stranac uništava

djedovinu. Sinanu je malo nedostajalo da ih povede sa sobom u Labirint i upozna s ponosom njihovih predaka. "Jegor je bio jedan od njih", komentirao je nakon par trenutaka. *Naime, on smatra da je tvoj pohod na Labirint sručio nesreću na malog*, sjetio se Igorovih riječi.

"Tako je", složio se Anton. "Gledaj, u Travlastoku oduvijek postoje predaje vezane uz Labirint. Uglavnom se svode na priče kojima se plaše djeca, ali ne mogu poreći da mnogi vjeruju u njih. Sve se predaje slažu u tome da se Labirint ne smije dirati jer će osveta Labirinta dosegnuti čitavu obitelj, a kod težih prijestupa čak i čitavu zajednicu. No, mali broj priča kaže da pojedinac može zamoliti Labirint za pomoć."

"Što?", Sinan nije mogao vjerovati ušima. "Ovo mi nikad nije bilo spomenuto."

"Ti si stranac", Anton je odsutno odgovorio. "Zašto bi ti govorili te predaje? Imat ću problem kad se dozna da sam ti ovo rekao."

Sinana je ponovno prošla jeza kada ga je Anton podsjetio na zakone mjesta u kojemu je živio. Gotovo se mogao zakleti da je zajednica Travlastoka imala neku svoju volju, zasebno tijelo koje ga je promatralo kao stranog nametnika. Koliko toga su mu prešutjeli? Što su još znali o Labirintu? *O tamničaru?* "Kakva je to predaja?"

"Nije samo jedna. Priče govore o ljudima koji su imali razne želje. Jedan odbijeni prosac zatražio je smrt djevojke koja je voljela drugog. Šepava kćer molila je pomor očeve živadi jer ju je tukao svakoga dana. Starica je tražila kaznu za pakosnu snahu koja je nije slušala... Takve stvari", pojasnio je Anton.

"Predivne želje", primijetio je Sinan. "Što s njima?"

"Problem je u tome da si onaj koji traži želju mora oduzeti život nad ruševinama", Anton je hladno pojasnio. "Labirint ih može, ali i ne mora uslišati. Uglavnom to neće učiniti."

“No, postoji mogućnost”, Sinan je slutio.

“Tako je”, čuo je Antonovu potvrdu. Razgovor je zamro kada su se približili čistini gdje su stajale ruševine. Sinan je nevoljko prešao pogledom preko porušenih kamenih blokova zaraslih divljom travom. Mjesto je izgledalo isto kao kada ga je posljednji put napustio prije godinu dana. S jezom je pogledao na lijevu stranu brijega gdje su se nalazile stube. Anton je očigledno znao kamo ide jer je odmah krenuo u tom smjeru. Nečkajući se, Sinan je krenuo par koraka iza njega. Lovac je zašao iza malog kamenog bloka gdje se nekoć nalazilo dvorište, a potom je zastao. “Jegor je ovdje.”

Sinan ga je obišao i ugledao nago truplo. Nekoć visoki starac bio je naslonjen na trulo deblo čije su suhe grane već davno otpale. Primijetio je da su starčeve noge vezane pomoću užadi, ali jedan kraj užeta bio je slobodan. Truplo i lice bili su mu zamrljani krvlju od prerezanih žila na rukama. Koliko je god Sinan bio navikao na mučne prizore, bilo je nešto posebno jezivo u prizoru te ogoljele smrti. Među ruševinama nije bilo vjetra, a na travi se još uvijek hvatalo inje. Tišina je bila sablasna. “Antone, zašto je to učinio na taj način?”

“Zar je bitno?”, lovac mu je tiho odgovorio.

“Da, bitno je”, Sinan je tupo odvratio. Zašto je baš sada morao biti prvi svjedok nečije smrti? Zašto baš pored Labirinta?

Anton se primaknuo stablu. “Predaja kaže da se žrtva mora učiniti pod ovim stablom, primijetit ćeš da takvih više nema u blizini. Također, potrebno je proliti što više krvi kako bi miris privukao pozornost Labirinta. Zato se toliko uprskao.”

“A uže?”

“Uže služi za demone”, Anton je odgovorio nakon trenutka nećkanja. “Kaže se da će demoni, ukoliko odluče uslišati želju, odvući tijelo sa sobom u Labirint i negdje ga u podzemlju objesiti naglavačke. To bi bio znak da ih se posebno udovoljilo.”

Sinana su prošli trnci. *Objesiti naglavačke?* Sjetio se desetina prostorija u kojima je naišao na takve prizore, kosture koji su visjeli na zahrđalim lancima, uvijek obješeni za noge. Zastao je od nevjerice. *Kako su to znali? Kako su to ljudi mogli znati!?* Uzdahnuo je i pokušao se smiriti. Travlastok je veoma dobro skrivao svoje tajne. "Antone, je li Jegor bio svjestan da su demoni pobijeni?" Preplavio ga je nalet bijesa i nemoći, bolan spoj emocija. "Zar nisam rekao da je tamo dolje sve mrtvo?" Glas mu se počeo tresti. "Ta... Što bi uopće moglo doći po prokleta truplo? Nema ih! Oni su samo proklete kosti, nitko više ne vješa ta trupla. Nitko!"

"Sinane, tiše!", uzviknuo je unezvijereni Anton. Nervozno se osvrnuo oko sebe, posebno u smjeru stubišta. "Znam da su mrtvi, ali molim te, ne podiži glas, ne na ovom mjestu." Usprkos vlažnim očima, Sinan je uspio uočiti koliko je Anton uznemiren. "Moraš shvatiti", lovac je prigušio glas, "u Travlastoku neki misle da je nemoguće poraziti Labirint. Starci šute jer se demoni više ne pojavljuju, ali mnogi od njih nisu kupili tvoju priču. Isto je s Jegorom, očito je vjerovao da je ovo još uvijek mjesto moći."

"Eto, nadam se da je vrijedilo", Sinan je procijedio gledajući u prazne plave oči mrtvoga čovjeka. Svejedno, uočio je koliko se osjećao nelagodno. Upravo je svjedočio poganskom ritualu, a nije mogao poreći da se ritual odvio na mjestu moći. Ako je toliko bio uvjeren da je u Labirintu sve mrtvo, zašto se toliko ježio tog mjesta? Zašto se toliko ježio užadi kojom si je starac povezao noge? "Antone", nesigurno je zazvao čovjeka. "U tim vašim pričama, rekao si da se želje uglavnom nisu ispunjavale."

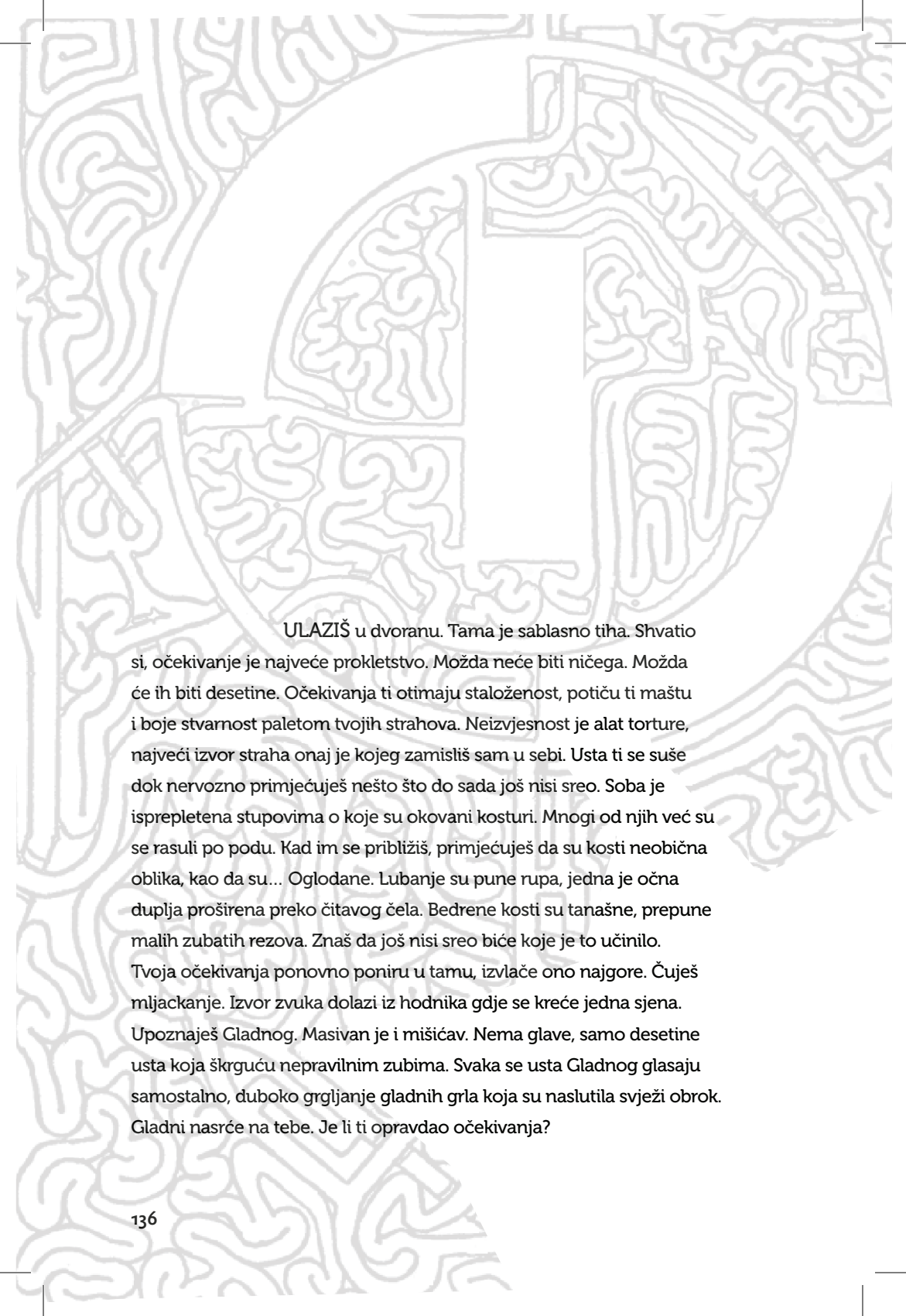
"Tako je", Anton je potvrdio i čučnuo pored njega.

"Ali neke jesu?", Sinan je zabrinuto pitao, a muškarac je šutke kimnuo glavom. "Što misliš, što je Jegor zatražio?"

"Ne znam Sinane. Pitaj Mašu. Možda se žrtvovao da spasi svog unuka."

"Možda", odsutno je odgovorio Sinan. *Ili je tražio osvetu.*

ULAZIŠ u dvoranu. Tama je sablasno tiha. Shvatio si, očekivanje je najveće prokletstvo. Možda neće biti ničega. Možda će ih biti desetine. Očekivanja ti otimaju staloženost, potiču ti maštu i boje stvarnost paletom tvojih strahova. Neizvjesnost je alat torture, najveći izvor straha onaj je kojeg zamisliš sam u sebi. Usta ti se suše dok nervozno primjećuješ nešto što do sada još nisi sreo. Soba je isprepletena stupovima o koje su okovani kosturi. Mnogi od njih već su se rasuli po podu. Kad im se približiš, primjećuješ da su kosti neobična oblika, kao da su... Oglodane. Lubanje su pune rupa, jedna je očna duplja proširena preko čitavog čela. Bedrene kosti su tanašne, prepune malih zubatih rezova. Znaš da još nisi sreo biće koje je to učinilo. Tvoja očekivanja ponovno poniru u tamu, izvlače ono najgore. Čuješ mljackanje. Izvor zvuka dolazi iz hodnika gdje se kreće jedna sjena. Upoznaješ Gladnog. Masivan je i mišićav. Nema glave, samo desetine usta koja škrguću nepravilnim zubima. Svaka se usta Gladnog glasaju samostalno, duboko grgljanje gladnih grla koja su naslutila svježi obrok. Gladni nasrće na tebe. Je li ti opravdao očekivanja?

I dućeg dana Sinan je promatrao malu pogrebnu povorku kako prati Jegorovo tijelo do posljednjeg počivališta. Bila je to prva ljudska smrt s kojom se susreo u Travlastoku izvan podzemlja. Iako, čak je i ta smrt proizašla iz sjene Labirinta. "Ne mogu vjerovati da se ovo uistinu događa", komentirao je Anji koja je pristala pratiti ga, ali više iz razloga da ga spriječi da učini neku glupost. Stajali su na rubu šume, odakle se pružao pogled na brijeg na kojemu su bili izloženi preminuli stanovnici Travlastoka.

"Sinane, predaja tako nalaže. Jegor mora biti pokopan na tom mjestu", odgovorila je dok je jače zatezala kaput kojim se štitila od zime. "Takva su pravila", zaključila je.

"Dakle, ta se pravila imaju poštovati iako izviru iz doba koje je privedeno kraju?", ogorčeno je primijetio. Povorka se zaustavila na malom humku, gdje se nalazila duboka rupa u smrznutoj zemlji. Sinan se ljutito pitao koliko su muke muškarci uložili da je prokopaju.

"Sinane, shvaćam tvoju ljutnju, ali mislim da previše očekuješ. Kako možeš zahtijevati da se desetljeća tradicije promijene odmah

nakon jedne godine mira?", tiho je napomenula. "Dodi, mislim da je bolje da nas ne vide." Povukla ga je za ruku prema šumi. Sinan je ostao stajati još jedan trenutak dok je promatrao kako se omotano tijelo spušta u zemlju.

Do jučerašnjeg dana mislio je da ljudi Travlastoka nikad nisu pokapali svoje mrtve. Zemlju je bilo teško kopati, a drva je bilo bolje trošiti na ogrjev. Surov i praktičan sjever imao je običaj izložiti mrtvo tijelo na humku, gdje bi ga životinje pojele i počistile kosti. Ljudi se nisu vezali za mjesta počinka, nisu imali vremena za duga oplakivanja. Iako se Sinanu taj običaj činio grub, nekako je mogao shvatiti njegovu jednostavnost. No, pred njim je bila i mračna iznimka.

"Dakle, iako demoni nisu prihvatili njegovu žrtvu i nisu ga odveli u podzemlje, tijelo se svejedno ima pokopati na tom prokletom humku pored ruševina", u nevjerici je ponovio ono što je upravo vidio. "Životinje nemaju pravo na tijelo namijenjeno Labirintu?" Pošao je za Anjom. Krenuli su dublje u borovu šumu.

"Tako je", Anja je sumorno potvrdila. Kretali su se kroz oskudnu vegetaciju između ogoljelih borovih kora. Šuma je bila veoma stara i nekako se nikada nije pomladila. "Sinane, ni ja ne znam mnogo. Sjeti se, i ja sam za njih stranac. Prije mnogo godina Kostja me doveo do ovog brijega i rekao mi je za samoubojice koji su ovdje pokopani. Pojasnio je da svi koji traže nešto od Labirinta moraju biti pokopani baš ovdje jer su tako bliže podzemlju gdje pripadaju."

"I to baš brijeg nedaleko od ruševina. Prikladno", ljutito je primijetio. Nije mu bilo svejedno što su se nalazili nedaleko od ulaza u Labirint, ali barem su se udaljavali odande.

"Kostja mi je pojasnio da su u starim danima na tom brijegu izlagali žrtve demonima da ih umilostive. U doba osnivanja Travlastoka, nakon što je pao dvorac Vaizaka, demoni su

mного češće progonili preživjele. Osim toga, da su me odlučili žrtvovati Labirintu prije nego što si doputovao, vjerujem da bi me izložili na tom mjestu.”

“Zašto mi nitko nije rekao za to?”, upitao je u nevjerici. Anja je slegnula ramenima.

“Bi li ti to ikako pomoglo?”, odvratila je gledajući ga u oči. “I sam si rekao da je vrijeme da ostavimo stare običaje iza sebe. Bi li imalo smisla da sam ti pričala o njima?”

“Ne, vjerojatno bi mi samo bilo teže sve to zaboraviti”, složio se. Svejedno, nelagodno je počeo shvaćati kako selo u kojemu je živio nije bilo tako bezazleno kao što je mislio. Prije godinu dana smatrao je da borbom protiv Labirinta čini herojsko djelo, ali sada je sve više uviđao da su vjerojatno mnogi htjeli da već u prvom silasku ostavi kosti negdje u podzemlju. Selo nije bilo puka žrtva Labirinta, već je živjelo u nekoj vrsti izopačenog suživota s podzemljem.

Jegorovo samoubojstvo ponovno ga je ponukalo da razmišlja o smrti. Shvatio je da više nije bio siguran u to koja su njegova vjerovanja o posmrtnom životu. Otkako je izašao iz Labirinta bilo mu je teško održavati prijašnji idealizam vječnoga života ili ciklične naravi duše koja se ponovno rađa. *U što vjerujem? Vjerujem li i u što?* “Pretpostavljam da će Jegorova obitelj izrezbariti kukoljku za njega?”, upitao je prisjetivši se Diminih figurica za preminulu ženu i sina. Kukoljke su se obično izrađivale kao lutke veličine prsta, a često ih je viđao u domovima Travlastoka. Nakon nečije smrti izrezbarile bi se iz drva i čuvale se kao dom duhu preminulog pretka.

Anja je uzdahnula i pogledala u daljinu. “Kako uvijek uspiješ pronaći ta najgora pitanja?” odvratila je umorno. “Pitanje je na mjestu, ali ne, za Jegora nema kukoljke. Njegovo tijelo skupa s dušom pripada Labirintu. Kukoljke se nisu radile ni za ljude koje su demoni napali u kućama”, pojasnila je Anja. “Smatra se

da bi takva kukoljka samo ojačala bijes Labirinta, bio bi prkos to volji podzemlja.”

“Jesi li sigurna?”, zbunjeno je upitao. “Zar Dima nije napravio kukoljke za svoju ženu i sina Alekseja?” Nekako se nadao da će dobiti razumno pojašnjenje, ali bilo je očigledno da se Labirint uvukao u malu zajednicu poput najgoreg korova.

“Točno”, Anja se složila. “Dima je to učinio kao prkos Labirintu, htio je da njihove duše ostanu s njim. No, sjećam se da su mu neki prijetili smrću zbog toga, među njima i Jegor. Čak je i Kostja imao problem jer je dopustio Dimi da pije kod njega. Naime, neki su se zalagali da izopće Dimu iz sela.”

“Sve zbog dvije kukoljke?”, Sinan je upitao u nevjerici.

“Naravno”, Anja je hladno odvrtila. “Jegor je čak prijetio Dimi da mu nitko neće izraditi kukoljku kada umre jer je ionako trebao ostati u podzemlju. Moraš shvatiti, ovdje je to velika stvar.”

“Doduše”, nastavila je, “Dima nije uništio kukoljke, ali mislim da se ostali nisu toliko bunili jer su se bojali reakcije Labirinta. Njihova volja bila je da Dima živi, a protiv Labirinta nije se smjelo ići.”

“Ne znam”, Sinan je odvratio. Razmišljao je o Dimi te shvatio kako je podcijenio čovjeka. Labirint se upleo u selo poput nevidljive paučine obavijene oko svega što je činilo svakodnevnicu Travlastoka. Dima je bio jedan od rijetkih koji se tome usudio suprotstaviti. “Volio bih da nisam ovo saznao. Život mi je bio toliko jednostavniji dok sam Labirint doživljavao kao bezumno podzemlje. Sve ove priče... Nešto je jezivo u tome. Više ne znam u što vjerujem.”

Anja je šutke nastavila hodati uz Sinana. “Znam da nije prikladno”, započela je tiho, “ali htjela bih te nešto zamoliti. Ako mi se nešto desi, a još uvijek si tu, htjela bih da napraviš kukoljku za mene.”

“Anja?”, Sinan ju je iznenađeno pogledao. “Odakle ti takva ideja? Nešto se događa?”

“Ne brini Sinane”, odvrtila je mirnog glasa. “Ništa se ne događa. No, uza sve ovo, teško ne razmišljati o smrti.” Ispreplela je prste ruke sa Sinanom. “Ta me ideja tješi, daje mi sigurnost. Nadam se da ne tražim previše?”

“Ne, nije u tome stvar”, odgovorio je i jače stisnuo Anjine nježne prste. “Pomalo sam iznenađen. Zar ti nije neobično da ti stranac izradi kukoljku?”

Anja je slegnula ramenima. “Možda, ali ni ti više nisi stranac. Osim toga, mislim da je bitna namjera. Vjerujem da bi i ti htio nešto slično za tebe, zar ne?”

“Iskreno, više ne znam što bih htio.” Došli su do malog potoka s dubokim koritom. Bio je to potok odakle je Sinan uzimao vodu. “U mom kraju običaj je spaliti tijelo. Neki vjeruju da se vraćamo u okrilje Al-Wasija, ali mali ogranak mistika smatra da nam se duše ponovno vraćaju u nova tijela i da to ponavljaju sve dok uistinu nisu spremni zaustaviti taj ciklus.”

“Smatraš li tu ideju istinitom?”

“Možda. Prije sam više vjerovao u to. Mislim da postoje dvije vrste ljudi, ovisno kako se nose sa smrću. Jedni se nakon smrti bližnjih još više ukopaju u svoja vjerovanja i vjera im očvrse. Mislim da je takvim ljudima lakše, ne propitkuju se. S druge strane, suočeni sa smrću, dio ljudi gubi taj unutarnji kompas jer više nema čvrstog uporišta. Pitaš se koji je smisao svega, s kojim pravom drugi tvrde da znaju što se događa s nama nakon smrti.”

“Naravno, nije teško pogoditi u koju grupu spada mračnjak poput tebe.” Anja mu se nasmijala.

Sinan je frknuo. “Lako je tebi. Vjeruj mi, da si prošla što i ja ne bi to tako olako shvaćala.”

“Dobro”, odvrtila je ozbiljnije. “Znam da si prošao kroz teško razdoblje zbog oca i drago mi je što si mi to rekao. No”, dota-

kla mu je lice, "koliko god te volim, ponekad mi se čini da neke stvari stalno uveličavaš. Sinane, ljudi umiru. I meni je umro ujak Gregor, ali to nije bilo dovoljno da me toliko pokoleba."

"Nije mi umro samo otac", izustio je odsutno, ali je istog trenutka požalio jer je to rekao. Zašto mu je to izletjelo van? Što je to trebalo značiti kada ni on sam nije znao o čemu se radi?

Anja mu je kimnula. "Saslušat ću te ako mi želiš reći."

"To i je problem", Sinan je odvratio. Nastavio je hodati ispred Anje, ljutit jer mu se ponovno događala ista stvar. "Ne znam, Anja, to je samo prokleti osjećaj. S jedne strane, mogu potpuno jasno osjetiti tu tugu, kao da se desilo nešto stvarno. A opet... Uopće ne znam o čemu to govorim, nemam nikakva sjećanja, ne mogu reći ništa konkretno."

"Sinane, možda te stvari nisu bile tako bitne ako ih se ne sjećáš", odvrtila je sustižući mu korak.

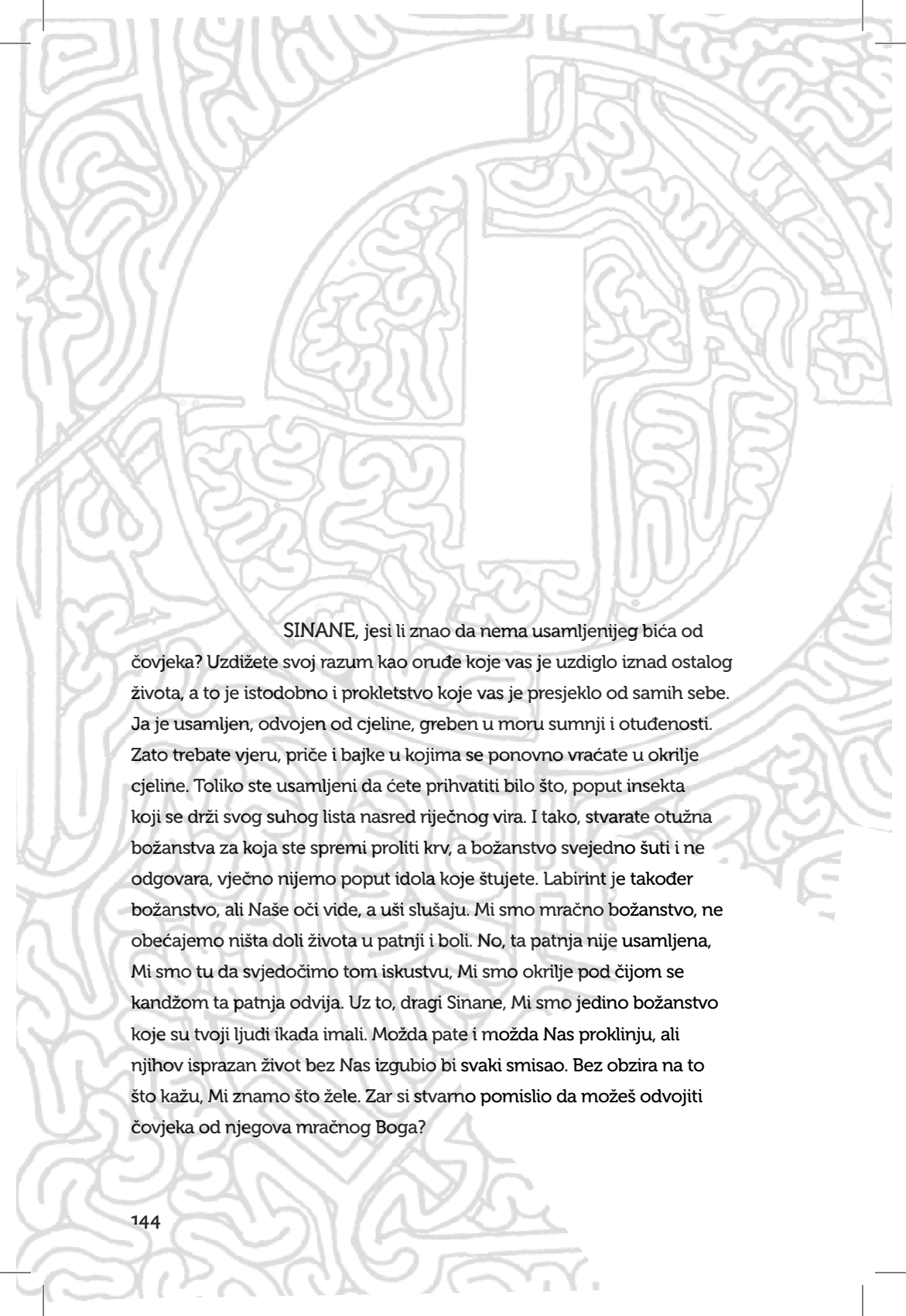
"Znam, slažem se s tobom", rekao je pomirbeno. "Samo, nije mi jasno zašto se ponekad tako osjećam. Imam tako snažan osjećaj da nešto zaboravljam, a ne mogu doprijeti do toga. Ne znam, pitam se ima li to veze s Labirintom, ali opet nema ničega što bi me konkretno nagnalo na taj trag." Uzdahnuo je. "Anja, jesi li sigurna da želiš biti pored mene? Plašim li te ovim pričama?"

"Ponekad da", priznala je. "Ali mislim da je taj mrak samo u tvojim sjećanjima, da on nije pravi. Vjerujem da se mogu nositi s time."

Sinan je par trenutaka šutke hodao kroz šumu. "U tom slučaju i ja imam uslugu koju te želim zamoliti."

Anja se naglo ozarila. "Slušam te Sinane."

"Lomača. Ako mi se što dogodi, molim te da me spalite na lomači", odgovorio je. "Ne želim biti hrana za vukove ili crve. Ako uopće postoji mjesto gdje će me netko dočekati, tamo mogu doći samo kroz vatru i dim."

SINANE, jesi li znao da nema usamljenijeg bića od čovjeka? Uzdižete svoj razum kao oruđe koje vas je uzdiglo iznad ostalog života, a to je istodobno i prokletstvo koje vas je presjeklo od samih sebe. Ja je usamljen, odvojen od cjeline, greben u moru sumnji i otuđenosti. Zato trebate vjeru, priče i bajke u kojima se ponovno vraćate u okrilje cjeline. Toliko ste usamljeni da ćete prihvatiti bilo što, poput insekta koji se drži svog suhog lista nasred riječnog vira. I tako, stvarate otužna božanstva za koja ste spremi proliti krv, a božanstvo svejedno šuti i ne odgovara, vječno nijemo poput idola koje štujete. Labirint je također božanstvo, ali Naše oči vide, a uši slušaju. Mi smo mračno božanstvo, ne obećajemo ništa doli života u patnji i boli. No, ta patnja nije usamljena, Mi smo tu da svjedočimo tom iskustvu, Mi smo okrilje pod čijom se kandžom ta patnja odvija. Uz to, dragi Sinane, Mi smo jedino božanstvo koje su tvoji ljudi ikada imali. Možda pate i možda Nas proklinju, ali njihov isprazan život bez Nas izgubio bi svaki smisao. Bez obzira na to što kažu, Mi znamo što žele. Zar si stvarno pomislio da možeš odvojiti čovjeka od njegova mračnog Boga?

Šuljao se borovom šumom pazeći da ne proizvede nepotrebnu buku. Iako je bio dan, osjećao je grč straha da će ga nešto zaskočiti iz zasjede. Tišina je djelovala zlokobno, gotovo kao u Labirintu. Nije bilo ptica. Kretao se prema zadnjoj od tri zamke koju je postavio uz Antovnu pomoć. Lovac se nudio da ode s njim u provjeru, ali Sinan je odbio uz izliku da ne može ovisiti o tuđoj pomoći ako misli i sam naučiti zanat. Uz to, nakon Jegorova ritualnog samoubojstva htio je neko vrijeme biti sam, odmaknuti se od ljudi iz Travlastoka.

Prva zamka koju su postavili bila je prazna. Uže je trebalo uhvatiti životinju za noge i podići je u zrak. No, Sinan je pronašao samo pregrizeno uže. S povećanim oprezom nastavio je prema drugoj zamci, koja je trebala uhvatiti manju životinju u kavez. Zamka je uspjela, ali Sinan je pronašao samo rastrganu kutiju, kosti i krzno razderanog zeca uz razbacane tragove krvavog masakra. Bilo je moguće da je preko noći naišao vuk ili medvjed, ali prizor ga nije uvjerio u to. Dok je prilazio trećoj

zamci uistinu se nadao da uhvatila nešto živo, lisicu ili bilo koju drugu životinju. *Ukoliko ne nađem ništa, morat ću to učiniti.*

Kada je pronašao proplanak gdje je Anton savjetovao da postavi veliku metalnu zamku sa zupcima razočarano je ustvrdio da se ni jedna životinja nije ulovila. No, zamka je bila sklopljena i iz daljine je vidio mrlje krvi na metalnim oštrinama. Oprezno se primaknuo i promotrio što se desilo.

O ne... Odmah je skočio na noge i iz toka isukao mač. Pogledom je provjeravao šumu tražeći bilo kakve znakove kretanja. Potom je podigao pogled i provjerio krošnje. Ništa. U zamku se uhvatio Sjekač. Mrlja krvi bila je plava, a noga koju si je progrižao mogla je biti samo njegova. Sjekač je bio demon s prve dvije razine Labirinta, nizak stvor s tankim prstima dugačkim poput sječiva. *Kako je to moguće? Dovraga, kako!?* Sjeo je na lišće i naslonio čelo ruke. *Je li ovo prokleta istina? Što se događa?*

Unazad par dana svijet je poprimio izgled noćne more. Pojavila su se nova priviđenja, ali nikada ih nitko drugi ne bi primijetio. Imao je osjećaj da ga nešto stalno motri i šapće mu. Samoća mu je pasala jer se sve više bojao da će izgubiti prisebnost pred drugim ljudima i da će ostali shvatiti koliko je postao labilan. Najgore od svega bilo je to što nije znao je li on otklizao u ludilo ili se istina očitovala samo njemu. No, sada je dobio prvi opipljivi dokaz... Koji je opet mogao biti potpuna laž, logičan nastavak ludila u kojemu se našao.

Tada se sjetio Jegora. *Džin ga prokleo.* Iako racionalno nije htio vjerovati u moć starčevog rituala, prolazili su ga srsi dok je razmišljao o krvnoj žrtvi koja je prolivena nad Labirintom. *Pokopali su ga u prokletu zemlju, Jegor sada pripada Labirintu.* Znao je da nema smisla, ali Sinana je neprestano mučilo pitanje Jegorove posmrtno želje. Dobro je upamtio Antonovu priču u kojoj su ritualne žrtve od Labirinta tražile samo osvetu i kletvu. Uostalom, tko bi tražio nešto benevolentno od mjesta kao što je Labirint?

Iako se mrzio zbog toga, Sinan si je morao priznati da je Jegorov čin imao mnogo veći utjecaj na njega nego što je htio. Starac je za Sinana bio potpuno nebitna figura, ali Sinan je njemu lako mogao bio predmet mržnje, stranac koji je uništio njegovu tradiciju. *Prvo su mrzili Labirint jer im je uništavao živote, a onda su zamrzili mene jer sam im uništio djedovinu.* Što ako je starčev čin pokrenuo nešto, probudio dio Labirinta za koji Sinan nije znao? Sjekačeva plavičasta noga bila je grubi podsjetnik Sinanu da nikada nije u potpunosti razumio silu protiv koje se borio. *Moram je sakriti.*

Pod cijenu ludila, nije se mogao usuditi pokazati Sjekačevu nogu nekome u selu. Moguće posljedice bile bi prevelike. Nikome nije mogao vjerovati, čak ni Anji. S gađenjem, prišao je zamci i utrpao ostatak plave tanke noge u grubu vreću koju je namijenio uhvaćenoj životinji. *Ne mogu vjerovati što to nosim u vreći. Zar se ovo uistinu dešava?* Nekako je slutio da će prije ili kasnije doći do tog trenutka, izbijanja potisnutih strahova u opipljivu stvarnost, ali suočavanje nije bilo ništa lakše.

Krenuo je kući. Kroz par minuta izbio je na put koji je vodio prema Labirintu, ali mu je okrenuo leđa i pošao u smjeru sela. Trčao je preko debelih korijena i molio se da ne naiđe ni na koga. Srećom, stigao je do brvnare bez problema. Žurno je preuzeo nekoliko debelih cjepanica iz drvarnice i potaknuo vatru u kaminu. Presvukao se i potom ponovno zatvorio sve prozore i zaključao vrata. Kroz koji sat trebala se spustiti noć i nije imao namjeru izložiti se nepozvanim gostima, bili oni stvarni ili ne. *Što ako večeras odu do sela? Ili pokucaju meni na vrata?* Iako sve teže, Sinan je još uvijek htio vjerovati da je Sjekačeva noga neka vrsta opsjene. Pobio je sve u Labirintu, toliko je mogao vjerovati u sebe. Nešto čudno se je dešavalo, ali si je ponavljao da ne smije naglo reagirati. Osim toga, imao je cilj koji je morao ostvariti, a tom cilju se imalo podrediti sve.

Kad se vatra rasplamsala izvadio je hladnu nogu i s gađenjem je položio na vrh ognjišta. Sjekači su bili sama kost i koža, tek par tetiva i nekoliko sitnih unutarnjih organa. Kada su koža i mesnati dijelovi zagorjeli, izvadio je kost žaračem, uzeo bočicu alkemijske vatre i oprezno je prelio preko kosti. Potom je vratio kost na ognjište, koje je snažno buknilo isijavajući prostor novom toplinom i svjetlošću. Gledao je kako bijela kost postaje ugljen neprepoznatljivog oblika i na trenutak se osjećao lakše. *A sad, teži dio...*

Uzeo je ključ ormara i otvorio ga kako bi pregledao nove bočice napitka. Pet je dana prošlo od spravljanja i zadovoljno je primijetio kako se tekućina uistinu zgusnula. S druge strane, vaizački napitak bio je još gušći, imao je živu crvenu boju i gotovo je bio bez mirisa. Po boji niti jedan napitak nije odgovarao jer su svi bili previše tamni, a ono što se usudio pomirisati nije davalo osjećaj povjerenja. Mrzio se, ali znao je da mora vidjeti dokle je stigao.

Odabrao je napitak prema receptu vaizačkih majstora s treće razine. Vjerovao je da će napitci Blakura i Kentaka s četvrte razine biti prvi koji će sazrijeti, ali eksperiment je samo imao svrhu pokazati pozitivan pomak. Postavio je napitak na stol uz neizostavan bodež. Možda bi, usudio se nadati, ako se desi dovoljno dobar pomak, mogao i sam ispiti novu mješavinu. Na tu je pomisao osjetio poznatu glad. Oblizao je usne i na trenutak se izgubio u mislima. Što ako stvarno uspije? Pio bi ih koliko god želi, više ne bi bilo mraka, hladnoće... S druge strane, je li stvarno morao ići toliko daleko? Uzdahnuo je.

“Kasibe, mic – mic. Kasibe, gdje si?” Osvrnuo se po kući i veoma lako pronašao mladog mačića kako spava na krevetu. Brat je spavao pored njega, zajedno su bili svinuti u male loptice krzna. Sinan je uzeo Kasiba u ruke. *Ima šanse*, govorio si je. *Mješavina bi mogla biti valjana*. Svejedno, osjetio je kako mu naviru

suze, a između njih se svejedno miješala prijeteća žeđ. "Zdravo maleni, kako si danas?" Privio ga je k sebi dok ga je prinosio stolu, a mačić se lijeno otimao prosvjedujući protiv buđenja.

"Oprosti, nadao sam se da će biti drugačije", mrmljao je dok je gladio mekano biće. Od početka je znao da će doći do toga, to mu je ionako bila prvotna namjera. Svejedno, previše se navikao, dopustio je da mu uđu pod kožu. Zato je pokušao uhvatiti živu divljač, ali sve su zamke propale. Nije bila njegova krivica... Imao je i drugih ideja, možda je mogao uzeti kakvu životinju iz sela? No, strpljenje mu se razvodnilo. Žeđ ga je preplavila, tiho mu šaputala kako postoji šansa da još ove noći ima traženu toplinu i sigurnost.

Nakratko se zapitao je li racionalan, nije bio potpuno siguran u svoju prosudbu. S druge strane, što se imao dvoumiti? Napitak ili život? Makar taj život bio njemu draga životinja, to je biće bilo sredstvo za ostvarenje cilja koji uistinu želi, za dolazak do njegove crvene bočice. Osim toga, nekako je u sebi slutio da tako treba biti. Imao je dvije mačke, a kasnije je bila samo jedna, zar ne?

Samo neka bude brzo. Uzeo je nož i promotrio kamo bi bilo najbolje postaviti ubodnu ranu. Kasib je izvukao kandže i grebao ga po prstima tražeći da ga pusti. Privremen trenutak boli povratio je Sinana iz bunila. Je li stvarno mogao raniti mače? Tada je shvatio da nije bilo bitno, samo je trebao potvrditi hoće li preživjeti. Otvorio je usko grlo bočice i pritiskom ruke natjerao mače da razjapi čeljust kako bi progutalo što više napitka. *Molim te, preživi... Da znam da je sigurno.*

Napitak je potekao i Sinan je iznenađeno primijetio kako se tekućina koncentrira i gotovo se usmjereno ulijeva u životinju. Kasib se trzao i pokušavao je zatvoriti čeljust, ali Sinan mu to nije dopuštao. Pod prstima je osjećao kako se mače tijelo snažno zagrijava. Kada ga je pustio, mače je mijaukalo od boli i previlo

se na stolu tako da je odmah palo na pod. Istog trena povratilo je manji dio napitka, ali preobrazba je bila neminovna.

Sinanu je odmah postalo jasno što se dešava. Tkivo organizma se, kao i kod njegova oca, počelo nekontrolirano umnažati, ali u mnogo jačem omjeru. Mače je vrištalo dok mu se masa u par trenutaka uvećala nekoliko puta i deformirala mu kosti i mišiće do neprepoznatljiva izgleda. Krzno mu je posvuda popucalo, a novi oblici tkiva izbili su iz tijela na nekoliko strana. Desilo se u samo par trenutaka...

Promatrao je rezultat svog čudovišnog eksperimenta i želio zavrištati, ali znao je da ne smije. Kako je... Kako mu je uopće palo na pamet da mače ima šanse? No, užasu još nije došao kraj kada je shvatio da mu se želja ostvarila. *O ne... Preživio je.* Iako je očigledno bio u užasnim bolovima, Kasib je dahtao i treptao svojim jednim čudovišno prevelikim okom. Promatrao ga je. Sinan je uzeo nož sa stola i zastao na trenutak pitajući se s gađenjem gdje smije dotaknuti deformirano tijelo. Tada se opsovao zbog vlastitog oklijevanja i natjerao se da dovrši ono što je započeo. Dohvatio je zadebljali vrat gadljivog stvora i snažno ga prerezao. Krv je izbila kao da je probušio debeli mijeh, a biće je umrlo u sekundi. Ponovno je ostao stajati sam u lokvi krvi.

Izuo se i otišao do kreveta, gdje je pronašao drugo mače. Wasim je preplašeno mijaukao dozivajući brata. Na prizor usamljenog mačeta Sinan se nije mogao suzdržati te je počeo glasno plakati. "Oprosti mi maleni... Molim te, oprosti..." govorio je dok je uzimao usamljeno mače u krilo. "Tako mi je žao", ponavljao je, a tragovi suza vlažili su mu tamnolute obraze.

Idiote, znao si da će doći do toga. Znao si i svejedno si to učinio. Nos mu je obilno curio i u nedostatku rupčića obrisao se rukavom. Osjećao se toliko jadno i bespomoćno da je bilo nevjerovatno kako su ga neki ljudi mogli nazvati herojem. Suze su mu tiho kapale na rub crvene halje i ostavljale tragove vlage. Slutio

je da se više nikada neće vratiti kući u Sarkamand. Tamo je bio pijesak, sunce, obitelj... Za čudovišta toga nije moglo biti.

Pogledao si je umrljane dlanove na kojima se već sasušila mačja krv. *Dlanovi ubojice*. No, u sljedećem trenutku praznine pojavila se nova spoznaja: *Ovo mi nije prvi put*. Nesigurno je sklopio oči i zamislio se. *Bila su dva mačka: Jakeem i... Onaj drugi, kojemu sam zavrnuo vrat*. Niz leđa su ga prošli ledeni srsi. *Zato sam ubio Kasiba, nisu mogla biti dva mačka*. Iako se nije mogao sjetiti nikakve slike, Sinan se sjetio istine, barem jednog djelića. *Ali... Zašto?*

Gledajući izobličeni leš na sredini brvnare, Sinan se ozbiljno zapitao što se s njim događa. Iako je u svojim mislima idealizirao Sarkamand, očigledno nije bio svjestan da i taj nedostižni grad u njegovoj prošlosti ima svoju mračnu stranu. Nelagodna jeza kretala mu se niz tijelo dok je pokušavao naslutiti o čemu se radi, ali potpuno bezuspješno. Zašto se nije mogao sjetiti što se dogodilo? Kako je mogao zaboraviti nešto toliko značajno? Je li dugotrajno uzimanje napitka moglo nositi takve posljedice? Ljutito je opsovao jer više nije imao plavog napitka. Prisjetio se zadnjeg puta kada je popio plavi napitak te je ponovno vidio kako mu sestra Hanin nudi ljubičasti veo. Nije li mu i to sjećanje bilo pomalo izobličeno? Umorno je uzdahnuo, a zatim ponovno shvatio da su mu ruke krvave. *Za mačku barem ne moram graditi lomaču*.

Iako se nije htio pokrenuti, natjerao se na ustajanje. Nažalost, nije mogao dobiti željene odgovore, a imao je prijekog posla. Prišao je tijelu i osjetio poriv da povрати sve što je toga dana jeo. Očeve slike ponovno su mu navrle u um, ali znao je da si više ne može priuštiti vrijeme za osobne drame. Najprije je utrpao tijelo u istu vreću u kojoj se nadao donijeti neku šumsku životinju. Razmišljao je da ga spali u kaminu, ali to bi zahtijevalo da ga raskomada na manje dijelove, a to nije imao snage učiniti.

Potom je uzeo kabao vode i krenuo s čišćenjem lokve krvi koja se razlila oko svih nogu stola i stolica. *Koliko sam već krvi prao na ovim daskama?*

Kada je završio s čišćenjem, navukao je debelu odjeću i opasao se oružjem. Morao se riješiti tijela jer nije mogao podnijeti pomisao da bi ostalo pored njega tokom noći. *Samo bi mi nedostajalo da oživi dok spavam.* Podigao je tijelo i ljutito ustvrdio da je krv procurila kroz vreću i kapala po podu. Opsovao je svoju glupost i krenuo van ostavljajući tragove krvavih kapi niz prašnjave daske. Otvorivši vrata osjetio je miris šume i svježeg zraka. Iako je bila noć, to mu je donijelo olakšanje. U drvarnici je uzeo lopatu i potom krenuo u šumu.

Ulazeći pod tamne krošnje nije se osjećao nimalo lagodno, ali ponavljao si je da to mora učiniti. *Iz jedne noćne more samo ulazim u drugu.* Miris šume i škripa usahnule zemlje pratili su ga dok je hodao i oprezno promatrao prostor ispred sebe. Sjene su se igrale sa svih strana produbljujući strah u njemu. Znao je da je samo pitanje vremena kada će ih čuti ili vidjeti. No opet, nije znao bi li to bili prividi i sjene iz sjećanja ili bi to bili stvarni demoni, uskrsnuli iz podzemlja. Ako su uistinu bili oko njega, tada su ga već lako mogli okružiti sa svih strana. Šuma nije bila Labirint, u podzemlju je barem većinu vremena mogao znati da u uskom hodniku iza sebe ima čista leđa.

Hodao je još barem desetak minuta s namjerom da ostavi što je moguće veći razmak između sebe i kuće. Znao je da je prošao dovoljno kada je osjetio preveliki strah hoće li se uopće vratiti kući. *Gdje su gadovi? Moraju biti ovdje negdje...* Razmišljao je o zamkama koje su mu demoni uništili. Bila je to jasna poruka da ga nešto prati. Svejedno, šuma je bila sablasno tiha i prazna. *Nabijem vas.* Spustio je vreću na tlo i zabio lopatu u vlažnu zemlju. Bilo je teško kopati tupom lopatom zbog mnoštva sitnih korijena koji su bili posvuda. Već kroz par trenutaka osjećao je

kako su mu leđa mokra od znoja, a rupa nije bila mnogo dublja. Nastavio je s kopanjem znajući da mora napraviti što dublju rupu kako leš ne bi izvukla prva životinja koja će proći onuda. *Ili demon.*

“Sinane, što, dovraga, radiš?”

Džin te prokleo. Okrenuo se iza leđa čvrsto stežući lopatu u rukama. Teško je disao i gotovo zaplakao od nemoći kada je ugledao Igora, čovjeka koji mu je dao mače. *Nema demona, samo čovjek.* Nije bio siguran što je u tome trenutku moglo biti gore. Stajao je i promatrao kržljivu lasicu kako se zbunjeno pridržava za drvo. Što je mogao reći? “Igore, molim te, ako mi imalo vjeruješ, okreni se i pođi kući istoga trena. Šuma nije sigurna.”

“Što?”, zbunjeno je upitao Igor. Sinan se nervozno osvrnuo. *Budala, preglasan je.* “O čemu to govoriš? Ti si taj koji stoji s lopatom u rukama. Što skrivaš? Što to, dovraga, radiš?”, nastavio je sve ljuće i glasnije.

“Budalo, tiše!”, viknuo je Sinan izgubivši kontrolu. I sam je bio preglasan, a tada je još primijetio da niti lopata u rukama ne ulijeva povjerenje. Kako se dogodilo da mu se Igor prikrao? Zar je bio toliko obuzet mislima? Kako god, uočio je da je i Igor zbunjen. Morao se nekako izvući. *Što da kažem? Što da kažem?* Tada se sjetio svog omiljenog trika, istinitih laži. “Igore, slušaj me. Pokapam mače, Kasiba. Uginuo je i nisam htio preko noći držati mrtvo tijelo u kući. Osim toga”, naglasio je, “učinilo mi se da čujem nešto u šumi i mislim da je najbolje da se skloniš kući čim prije.” *Tako, preuzmi kontrolu nad situacijom.*

Igor se nesigurno primaknuo korak bliže. “O čemu to govoriš? Šuma je potpuno tiha. Jedino se tebe čulo kako udaraš lopatom. I što se, dovraga, desilo s mačkom? Pronašao sam kapi krvi na lišću!”

Sinan je nesvjesno još čvršće stegnuo dršku lopate. “Igore, jesi li ti to mene slijedio?”

Igor je krenuo ljutito odgovoriti, ali naglo je zastao. "Bio sam u šumi kada sam te čuo kako lupaš. Naravno da sam došao provjeriti što se događa."

Tako dakle. "Lažeš, stvore prokleti! Nemaš što raditi u ovome dijelu šume. Tvoja kuća je na potpuno suprotnoj strani. Slijedio si me otkad sam izašao. Koliko si dugo čekao vani? Ha!?", vikao je Sinan.

Igor je pokazao dlanove i zanijekao glavom, poguren među ramenima. "Poludio si. Bio sam u noćnoj šetnji i prolazio sam pored tvoje kuće kada si izašao noseći tu vreću. Nije mi bilo jasno što radiš i onda sam još shvatio da iz vreće kaplje krv. Ti si taj koji bi se trebao izjasniti! Što to izvodiš?" Sinan je vidio da je slabašan i mršav muškarac nervozan, nenavikao na ovako direktne sukobe. Očito su obojica imali svoje tajne, samo je bilo pitanje tko će koga pritisnuti da kaže prvi.

"Igore, priznaj. Obojica znamo da nisi ništa bolji od onih jadnih lopova koji su pljačkali vaizačku knjižnicu dok je još bilo knjiga na površini. Maštaš o vaizačkoj alkemiji otkako znaš za sebe, ali nikada nisi imao muda spustiti se dublje i sam otići po te knjige.

I onda sam došao ja, tvoj najveći trn u oku. Stranac koji je imao sam sve što ti nisi: znanje, opremu i, ono najvažnije, hrabrosti da odem dolje i izvučem ono što mi treba!" Sinan je bio sve ljući i glasniji. "I sada želiš dio mog plijena. Samo što si još uvijek ostao prevelika kukavica da bi mi prišao nego si se šuljao poput lopova. Démoni me prokleli ako si ti išao u šetnju, stajao si skriven i čekao šansu da mi uzmeš što god možeš!"

Na Igorovu licu bijes je zamijenio zbunjenost. "Prokleti južnjače, uvijek si tako arogantan. Misliš da si bolji od svih nas jer si ti taj koji je otišao dublje? Misliš da ti to daje pravo da nam opljačkaš posljednju djedovinu koju smo imali? Moji preci služili su na prokletom vaizačkom dvoru, ja imam više prava na to

nasljeđe nego što ga ima crni ciganin poput tebe! Pokaži mi što je u toj vreći jer ću inače odmah sve prijaviti Kostji i ostalima!", izderao se.

Sinan je usmjerio lopatu prema Igoru. "Ako mi se približiš još samo korak, ubit ću te. Prošao sam kroz pakao da dobijem to što želim i nema šanse da gubavi prosjak poput tebe položi prljave ruke na moj trud. Sada su mi jasni svi tvoji trikovi. Priznaj, ti me slijediš cijelo vrijeme. Ti si bio taj koji mi je kucao na vrata prije par noći, zar ne? Jesi li mislio da je to smiješno? Zabavljalo te?"

"Ti si sišao s uma", prosiktao je Igor. "Zanima me kako ćeš sve objasniti Kostji." Pogrbljena figura se okrenula i zakoračila unazad. Sinan je zastao, još uvijek je držao lopatu usmjerenu prema travaru. Što učiniti? Igor mu je mogao uvelike zakomplicirati život u Travlastoku, pogotovo u ovim odlučujućim danima. Zasigurno, Kostja će ga saslušati, pronaći će ostatke Kasiba i... Pretražit će mu kuću. Gledao je kako se muškarac u bijeloj odjeći nesigurno udaljava žurnim korakom. Shvatio je što će se dogoditi.

Optužit će ga da je poludio i postao nestabilan. Pretražit će mu kuću, oduzeti oružje, knjige... Napitak. Igor će ih uzeti za sebe. Sve pripreme, čak i zadnju bočicu pravog vaizačkog napitka. To mu nije smio dopustiti, ne i tu zadnju bočicu... S lopatom u ruci, teško je disao. Bilo mu je jasno što mora učiniti. Igora će lako savladati, bio je žgoljav i slab. Tijelo... Neće zakopati. Ostavit će ga tamo gdje ga nitko nikad neće tražiti... U Labirintu. Dok se netko osokoli sići, on će već biti daleko na putu za Sarkamand.

Oblizao je suhe usne. Lopata se doimala veoma teškom. Može li to uistinu učiniti? Možda je učinio čudovišne stvari, ali još uvijek nije ubio čovjeka. Istina, život mu se vrtio oko napitka, ali barem je imao iluziju izbora, ideju da su stvari još uvijek pod njegovom kontrolom. Bijela figura već je bila udaljena petnaestak metara kada je najednom zastao. "Š... Što je ovo?"

Sinan se zbunio. "O čemu govoriš?", doviknuo mu je. Osjetio je olakšanje, bilo je teže ubiti čovjeka s kojim je pričao. Najednom, šumu je ispunilo vrištanje desetine stvorova i odzvanjalo sa svih strana. Sinan se istoga trena sledio na mjestu. Jako je dobro poznao taj zvuk. Samo su ga refleksi spasili kada se drškom lopate obranio od Penjača koji se survao na njega s krošnje. Smeđi demon udario je na tlo do njega i odmah se postavio na sve četiri gledajući ga žarkim zelenim očima. Sinan je čuo kako Igor vrišti i krajičkom oka zapazio desetak Sjekača koji su ga okružili. Negdje iz daljine čula se specifična rika i znao je da dolaze Urlikavci.

Oblio ga je potpuni užas. Nakon godinu dana skrivanja, Labirint je napokon izašao iz sjene i ukazao mu se pred očima. *Ne... Ja to ne mogu! Ne mogu to gledati!* Više nije bio čovjek koji je prvi puta sišao u Labirint. Sada je bio ljuštura izgrizena noćnim morama i izbrazdana ranama koje si je sam zadao. Znao je što bi trebao učiniti, imao je šanse uspjeti, nekoć davno posjedovao je te vještine... Ali više ne. Nije to mogao učiniti.

Ispustio je lopatu iz ruke i okrenuo leđa Penjaču koji ga je zaskočio. *Ne više!* Noge su mu same potrčale preskačući debelo korijenje "Sinaaaanee!", Igor ga je zazivao sa strane. *Ne! Ne mogu!* Sjekač se našao pred njim i pokušao ga dohvatiti oštrim prstima. Sinan se bacio u stranu i razletio po zemlji da bi istoga trena zagrebao noktima i natjerao se pojuriti u drugome smjeru. Da je imao daha vrištao bi dok je osjećao kako mu srce puca od napora. Proživljavao je stravu koja se slila iz glave u stvarnost.

Čuo je kako Igor negdje u daljini vrišti. *Oprosti mi, ali ne mogu...* Trčao je koliko god su ga noge nosile tražeći prolaz među sjenama šume. Kada je začuo Urlikavce ispred sebe odmah je promijenio smjer. *Samo ne oni, samo ne oni!* Učinilo mu se da već vidi njihove jarčeve rogove i lica od smrdljivog crvenog tkiva bez kože ili krzna. Prsa su ga toliko boljela da je imao osjećaj da će se ugušiti. *Moram. Moram trčati, moram!*

Nije znao koliko je vremena prošlo. Mogla je biti minuta, moglo je biti mnogo više. U jednom trenutku krikova više nije bilo, a šuma je potpuno utihnula. Shvatio je to tek kada se našao na poznatom putu i stao hvatajući dah. Bio je ponovno sam, na putu između Labirinta i kuće. Nije si dao trenutak odmora već je iznemoglo nastavio koračati prema kući. Održavala ga je ideja zaklona, sigurnog mjesta ispunjenog svjetlošću vatre. Nije mu bilo jasno gdje su nestali demoni i zašto ga nisu slijedili. Još je jednom zastao osluškujući šumu, ali dočekala ga je samo grobna tišina. *Gadovi se ponovno igraju sa mnom.*

O ne... Stao je i okrenuo se prema šumi. *Ostavio sam Igora s njima.* Iako je taj trenutak spoznaje bio bolan, Sinan se svejedno okrenuo nazad i nastavio mukotrpno koračati kući. Znao je da mu nije mogao pomoći. Ili je bio mrtav ili je bio... Zarobljen. Sinan je jako dobro upamtio tu lekciju: bilo što bilo je bolje od zarobljeništva u njihovim kandžama. Još je jednom opsovao i nastavio koračati nadajući se najboljem. Prije bi otišao po njega, spasio bi ga. No, to je bilo prije, dok je izigravao heroja. *Ljudi se mijenjaju, tješio se, ali ne nužno na bolje.*

Kada je stigao kući, jedva se osvrnuo na Kasibovu krv koju nije počistio do kraja. Skinuo je blatnjavu odjeću i ubacio tri cjepanice na žeravicu. Nadao se da će mu toplina pomoći, ali shvatio je da nema volje čekati da se vatra rasplamsa pa se zavukao u krevet pod pokrivač. Tresao se. Nije znao što će učiniti niti je imao snage nešto smisliti. Strah mu je paralizirao um. U svojim je očima ponovno bio u dubini Labirinta, gdje je hodao dugim vlažnim hodnicima kroz koje su odzvanjali krici demona. Pomislljao je na onu zadnju bočicu koja mu je preostala, ali nije se usudio izaći iz kreveta i uzeti je.

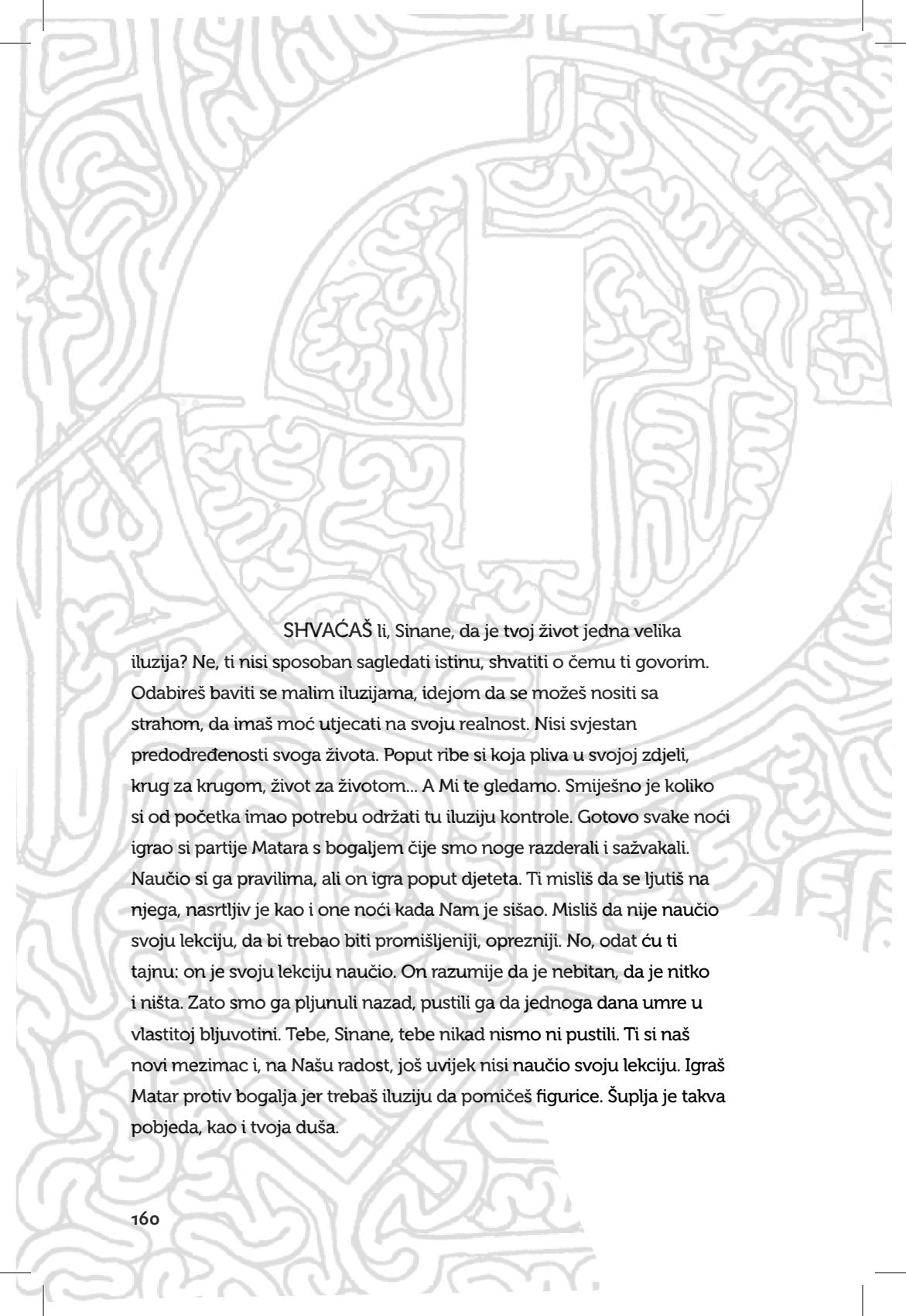
Vani su demoni, govorio si je. Da, trebao je ustati iz kreveta i otići u selo, upozoriti ljude. Također, morao je uzeti oružje i otići po Igora. Trebao je poduzeti mnoge stvari, ali znao je da neće

učiniti ni jednu. Više nije bio takav čovjek i grižnja savjesti nije bila dovoljna da ga vrati na staro.

Drhtavim rukama posegnuo je za privjeskom oko vrata da bi nanovo pogledao svoj dragocjeni kompas. Magnetne strelice nemirno su se okretale dok nije smirio ruku, a zatim su se ustalile u nepogrešivoj poziciji. Bijela strelica ukazivala je prema Sarkamandu, gradu iza čijih zidina su ga čekale sestre – Arzum, Samija i Hanin. Je li im nedostajao? Jesu li ga se uopće sjećale? Je li neka od njih gorjela na lomači?

Tada se sjetio druge strane priče, sjene njegova veličanstvenog Sarkamanda. *Bila su dva mačka. Jedan se zvao Jakeem, a drugog sam ubio. Otac mi se ubio lažnim vaizačkim napitkom, a ja ne znam zašto. Hanin me na odlasku optužila da sam kukavica i da se bojim živjeti.* Je li Sarkamand uistinu bio njegovo utočište? Što ako pobjegne od Labirinta da bi samo doznao kako ga u Sarkamandu čekaju još gore stvari?

Hladna suza zakotrljala mu se niz obraz. Zar je imao izgubiti i zadnje utočište koje mu je preostalo? Makar iluzorno, očajnički je trebao barem taj jedan komadić normalnog svijeta, nešto za što će se držati. No čak i tako, Sarkamand je bio predaleko. Démoni su, s druge strane, bili mnogo bliže, možda već pred njegovim pragom.

SHVACAŠ li, Sinane, da je tvoj život jedna velika iluzija? Ne, ti nisi sposoban sagledati istinu, shvatiti o čemu ti govorim. Odabireš baviti se malim iluzijama, idejom da se možeš nositi sa strahom, da imaš moć utjecati na svoju realnost. Nisi svjestan predodređenosti svoga života. Poput ribe si koja pliva u svojoj zdjeli, krug za krugom, život za životom... A Mi te gledamo. Smiješno je koliko si od početka imao potrebu održati tu iluziju kontrole. Gotovo svake noći igrao si partije Matara s bogaljem čije smo noge razderali i sažvakali. Naučio si ga pravilima, ali on igra poput djeteta. Ti misliš da se ljutiš na njega, nasrtljiv je kao i one noći kada Nam je sišao. Misliš da nije naučio svoju lekciju, da bi trebao biti promišljeniji, oprezniji. No, odat ću ti tajnu: on je svoju lekciju naučio. On razumije da je nebitan, da je nitko i ništa. Zato smo ga pljunuli nazad, pustili ga da jednoga dana umre u vlastitoj bljuvotini. Tebe, Sinane, tebe nikad nismo ni pustili. Ti si naš novi mezimac i, na Našu radost, još uvijek nisi naučio svoju lekciju. Igraš Matar protiv bogalja jer trebaš iluziju da pomičeš figurice. Šuplja je takva pobjeda, kao i tvoja duša.

Mučno buđenje razbilo mu je iluziju da su sinoćnji događaji bili samo posljedica bu-
nila. Wasim se povlačio po kući i tužno dozivao brata. Sinan je umorno promotrio nered i shvatio da se nekako mora pokrenuti. Nije imao ideju što učiniti s najvećim problemima pa se odlučio pozabaviti banalnim stvarima poput čišćenja. Uzeo je vjedro i odjenuo se da uzme čistu vodu izvana. Kada je otvorio vrata i umorno stupio van osjetio je kako je nagazio na nešto mekano. Pogled prema dolje otkrio mu je komad pregrizene ljudske šake. Vjedro mu je ispalo iz ruke.

Zar dan počinje tako? Promatrao je šaku i shvatio da nije siguran što bi trebao osjećati. Bio je toliko umoran da više nije mogao niti razmišljati. *Možda bi bilo najbolje da si prerežem žile?* Izmasirao je čelo i srdito prokleo sudbinu stotinu puta. Šaka je bila poziv, ali nije ga imao namjeru prihvatiti. Iskustvo ga je podučilo da je osnovni uvjet istinskog heroja bio osjetni manjak pameti. Samo bi šuplji panj mogao proći kroz Labirint i zadržati svoju ljudskost bez pitanja. Sinan za to više nije imao mogućnosti.

Uzeo je krpu i omotao šaku. Bio je zahvalan što je razderani komad mesa bio bez krvi. Povez je spremio u putnu torbu slu-teći da će mu trebati. *Skoro da se pitam je li tako bolje, barem više nemam posla s njim.* Vratio se prvotnom poslu i prikupio svježe vode s potoka te oprao kuću. Nakon toga oprao je prljavu obuću od jučer. Znao je da samo odlaže neizostavno sučeljavanje, ali tako mu je bilo lakše.

Nakon svega, obukao se toplo i krenuo prema selu. Na rame-nima je nosio torbu sa šakom. Namjeravao ju je pokazati Kostji i jednostavno reći da su se demoni vratili. Nije znao kako će to objasniti. Donedavno je mislio da su mu svi vjerovali kada je rekao da su demoni bili istrijebljeni. Tada je tvrdio da je počistio sav Labirint i da više nije bilo ničega, da mogu nastaviti živjeti u miru. Sada, kada je o tome razmišljao, shvatio je da je to bila njegova prva istinita laž.

Bojao se Kostjine reakcije. Očekivao je da će ga muškarac prebiti golemim ručetinama, ali nije imao namjeru braniti se. Ionako je to zaslužio. Najviše ga je brinula mogućnost da će ga seljani pokušati natjerati da se vrati u Labirint. Naravno, bilo je jasno da će netko morati nešto poduzeti, a to neće biti on. Nije bilo šanse da ga natjeraju da ponovno siđe niz te stube, ne sad kad je znao da je Labirint živ. Pretpostavio je da bi trebali poslati Nikolaja da ode u Algorod i zatraži pomoć. *Netko naivan i glup, pravi čovjek za spuštanje u Labirint.* No, tada se ugrizao za usnu. *Što ako taj novak nađe nove bočice napitka?*

S druge strane, ogorčeno je primijetio, možda će odahnuti, njihovo proketo božanstvo se vratilo. No, shvatio je, rezultat bi svejedno bio isti, pokušat će ga vratiti u Labirint kao ljudsku žrtvu. *Možda će mi gadovi vezati noge i rub konopca baciti niz stube.* Uzdahnuo je i zavrtio glavom. *To je samo manjina, ima dobrih ljudi koji trebaju pomoć.*

Na ulazu u selo svi su djelovali mirno i opušteno. *Nitko ništa ne zna.* Sinan je šutke uzvratio par pozdrava. Iako ih je većinu

prezirao, imao je grižnju savjesti jer će se životi seljana ponovno promijeniti nagore. *Stvarno, bio sam odličan heroj.* Prošao je pored gostione i nastavio niže do Igorove kuće. Sve je bilo zatvoreno. *Budalo, što si očekivao? Igora kako ti nasmiješeno maše jednim batrljkom?* Okrenuo se i vratio u gostionu. Unutra je vidio samo Antona i drugog lovca, Stanislava, kako piju s Dimom. Anja je sjedila na stepenicama i igrala se s tri mačića. Pozdravio je muškarce, a potom zbunjeno prišao stepenicama promatrajući mačiće. Bili su sivi, kao Kasib i Wasim.

"Jutro, Sinane!", Anja ga je veselo pozdravila. "Gledaj ih! Više nisi jedini koji ima mačiće." Sinan ih je promatrao i zaključio kako mora biti da je nešto pogriješio. Kako su mogli biti tako slični?

"Drago mi je. Slušaj, je li Kostja tu negdje?", upitao je bacajući pogled prema kuhinji.

"Ne, prije pola sata otpratio je Igora na put te rekao da će se zadržati kod Nikolaja. Trebaš ga nešto?" Sinan je pretpostavio da nije dobro čuo.

"Rekla si Igora? Misliš na našeg Igora, travara?"

"Kako su slatki ovi mačići", progovorila je igrajući se. Nije obraćala pažnju na Sinana.

"Anja! Pitao sam te nešto!", uzviknuo je ljutito.

Iznenadeno ga je pogledala. "Da, s našim Igorom. Čemu vika?" odgovorila je gledajući ga namršteno. "Rekao je da ide u Algorod posjetiti rodbinu i nabaviti neke namirnice. Neće ga biti bar dva tjedna pa mi je ostavio mačiće da se brinem za njih. Rekao je da su iz istog legla kao Kasib i Wasim. Usput, pozdravlja te i poručuje ti da se nada da su oba mačića dobro."

Sinan je naglo osjetio napad slabosti. Potražio je najbliži stolac i primakao ga da se ne sruši na pod. "Ali, čija je onda ono..." *Kako?*

"Sinane, jesi li dobro?" upitala je Anja zabrinuto. "Blijed si."

Još jedno priviđenje? Je li to moguće? Ovo postaje sve gore i gore! Ali čiju to prokletu šaku držim u torbi? "Anja, molim te, saslušaj me jer mi je ovo jako važno. Znam da će izgledati jako čudno, ali trebam tvoj odgovor samo ako si potpuno sigurna da je točan." Zbunjeno mu je kimnula. Prisjetio se gdje se nalazio palac na šaci. "Je li Igor imao čitavu lijevu ruku?"

"Da", odgovorila je nesigurno. Oprezno ga je gledala. "Sinane, što se..."

"Jesi li potpuno sigurna?", prekinuo ju je.

"Jesam Sinane, donio je mačice u košari koju je držao s obje ruke." Zastala je. Tipično za nju, bojala se nametnuti, iako mu je htjela postaviti desetina pitanja. Trenutak oklijevanja, a zatim je zabrinuto šapnula: "Sinane, brinem se za tebe. O čemu se radi?"

Sinan je odvratio pogled. "Daj mi, molim te, trenutak." *Još jedno priviđenje. Možda je šaka koju držim u torbi dio iluzije. Ako je tako, što će Anja vidjeti ako joj je pokažem? Hoće li ispasti da nosim kamen? Hoće li šaka ostati šaka?* Odlučio je ne tražiti odgovor na to pitanje. Tek tada shvatio je da ga je Anja zabrinuto promatrala. Morao je brzo smisliti nešto. "Noćas sam imao užasnu noć. Desilo se par stvari... Prvo, Kasib je uginuo."

"O ne!", Anja je pokrila usta dlanom. "Pobogu, kako?"

"Moja krivica", zavrtio je glavom. "Radio sam na jednom napitku i ostavio sam dio tekućine na staklu. Kasib je skočio na stol dok nisam pazio i kušao dio, a tekućina je bila otrovna. Umro je u par trenutaka." Uzdahnuo je sjetivši se pravog događaja. "Osjećam se tako krivo." Suze su mu potekle niz obraz dok je u glavi držao sliku deformiranog tijela prepunog izraslina.

"Sinane, nisi ti kriv." Sjela je do njega i uhvatila ga za ruke. "Nisi mogao znati da će to učiniti. Nemoj se kriviti." U tom trenutku Sinan je poželio da je uistinu bilo tako.

"Morao sam ga pokopati iza u šumi, bio je užasan smrad. Kad sam se vratio kući dugo nisam mogao zaspati. Toliko me

mučilo da sam sanjao da se ponovno nalazim u Labirintu, ali tamo je bio i Igor. Démoni su nas okružili sa svih strana. Igoru je Sjekač odrezao lijevu ruku, a ja sam jedva uspio pobjeći. San je bio toliko stvaran da sam bio gotovo uvjeren da se uistinu desilo." Zastao je na par trenutaka. "Znam da te plašim, ali ponekad se osjećam kao da ludim. Proganjaju me slike iz podzemlja i nisam siguran što je istinito. Bojim se ikome obratiti jer ovdje svi misle da sam prokleti junak, kao da ne osjećam strah."

"Sinane, znam da nisi savršen. Volim te upravo takvog kakav jesi. Nije ni čudo da si tako loše sanjao kada ti se sve to desilo." Ugrizla se za usnu. "Sada bih te zagrlila, ali mislim da je bolje da to ne radim pred drugima. Bolje da čuvam tvoj imidž neustrašiva čovjeka", rekla je namignuvši mu.

Istinite laži, takve su najbolje. Anja se ponudila da mu napravi poseban doručak, a on se opustio za stolcem s osjećajem da je postao duplo lakši. Nije znao što će dalje poduzeti, ali djelovalo je kao da mu je barem jedna stvar pošla za rukom. Iz razmišljanja ga je prenuo Dima, koji ga je dozivao s drugog stola pa je ustao i prišao skupini muškaraca s kojima je pio.

"Sinane, imam novu verziju Matara!", započeo je Dima s oduševljenjem. "Mislim da sam potpuno nadmašio samoga sebe. Oduševit će te! To bi kupila i najfinija guzica Sarkamanda."

Sinan je podigao obrvu. "Nova verzija? Zar to nisam vidio prošli put, nešto si pomiješao? Ono kada si zamijenio krokodila s vidrom i slično."

"Ne, nije to. Nisam bio skroz zadovoljan pa sam napravio nešto potpuno drukčije. I moram reći, mislim da je ispalo mnogo bolje", nastavio je Dima. "Hoćeš li doći večeras ovamo da je donesem? Dugo nismo odigrali partiju, možda bih te ovaj put mogao dobiti."

"Jasno, bit će mi drago", potvrdio je Sinan. Bilo je neobično vidjeti Dimu tako dobro raspoloženog.

Anja im je prišla noseći doručak na pladnju. "Sinane, kamo da ti stavim jelo?"

"Neka sjedne ovdje", ubacio se Anton mašući rukom. "Zašto da jede sam kad ovdje ima dobro društvo." Sinan je uzeo slobodnu stolicu i zadovoljno se smjestio, a Anja je stavila pladanj ispred njega.

"Dobar tek", rekla je. Sinan je zaustavio dah. Na pladnju su se nalazili prženi čovječji prsti, jaja miješana s iznutricama, par ljudskih očiju i šalice puna krvi. Sklopio je oči i ponovno ih otvorio, ali meni je ostao isti. Polako je skrenuo molećiv pogled prema Anji da bi vidio kako mu se zadovoljno smiješi.

"Anja... Što je to?", upitao je tiho.

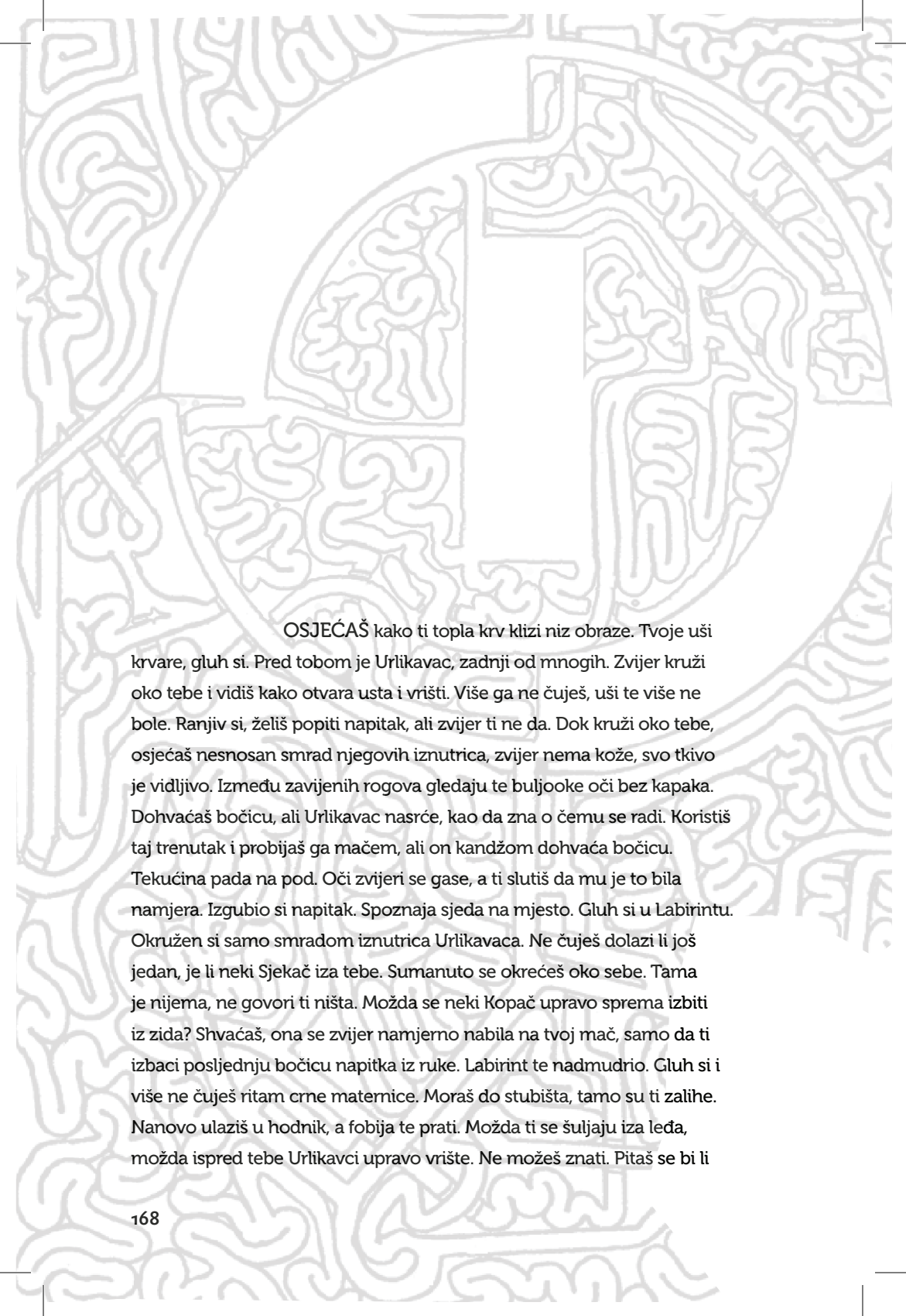
"Koje? Ovo?", upitala je pokazujući na pržene prste. "To je po Mašinom receptu, kroketi od krumpira. Mislim da će ti se dopasti." Sinan je vratio pogled na jelo. Još je uvijek vidio isto.

"A ostalo?", upitao je nesigurno.

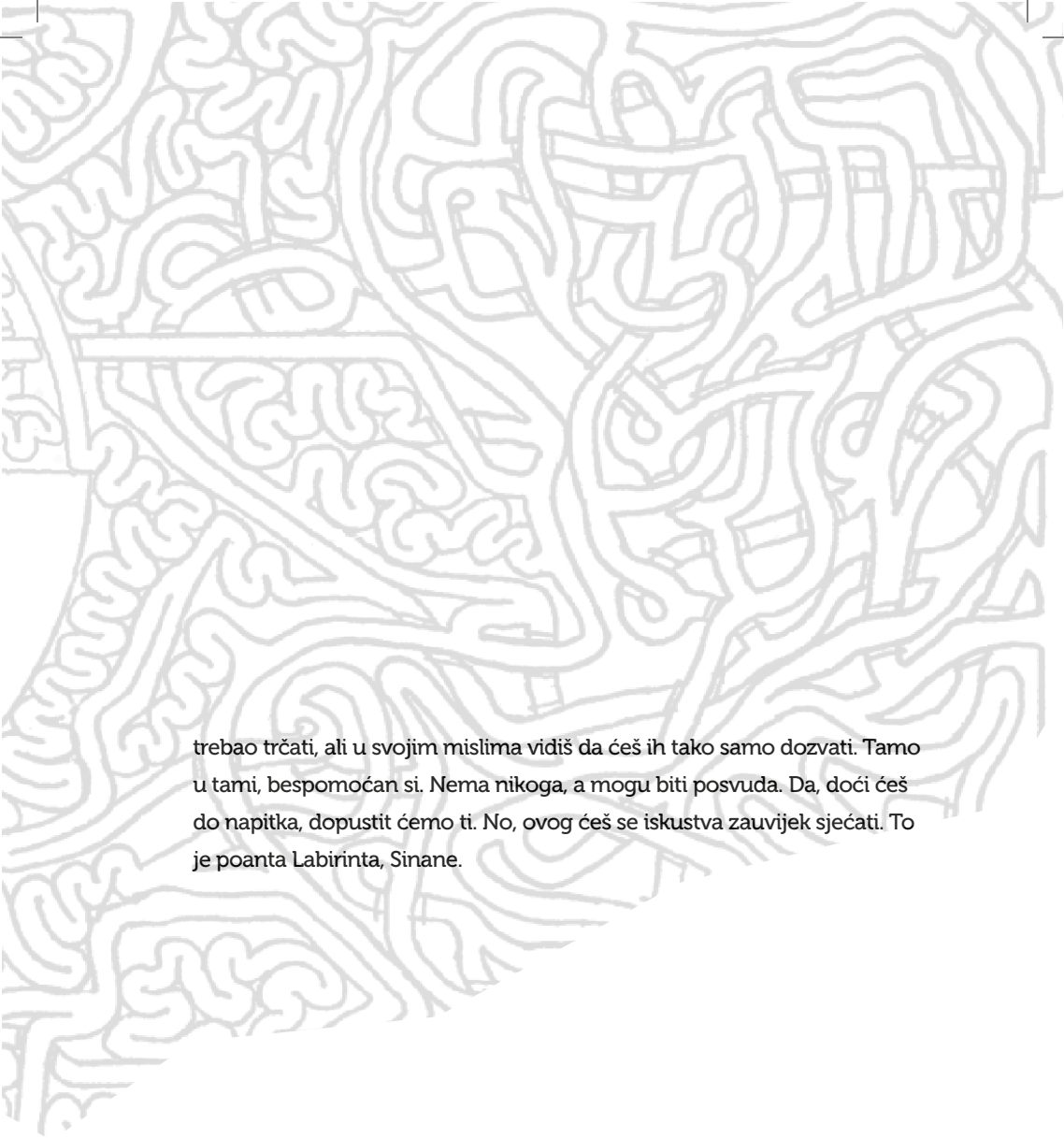
"Ako te čude jaja, miješana su sa srnećim jetrima. Jutros je Anton bio u lovu tako da njemu možeš zahvaliti." Anton je na to nazdravio čašom i popio je na iskap. "Ostalo znaš, ukiseljene glavice luka i tvoj omiljeni čaj. Nešto ti ne paše?", upitala je zabrinuto.

Pogledom je prešao preko lica svih prisutnih. Dima je komentirao cijene krzna sa Stanislavom, a Anton si je točio novo piće. Nitko nije dao ni trzaja. *Nemoguće. Nitko ne bi mogao ostati tako hladan da vidi ono što i ja.*

"Oprosti, Anja", rekao je ustajući. "Odjednom više nisam gladan." Ustao je i izašao, a Dima je vikao za njim da ne zaboravi večernji dogovor.

OSJEĆAŠ kako ti topla krv klizi niz obraze. Tvoje uši krvare, gluh si. Pred tobom je Urlikavac, zadnji od mnogih. Zvijer kruži oko tebe i vidiš kako otvara usta i vrišti. Više ga ne čuješ, uši te više ne bole. Ranjiv si, želiš popiti napitak, ali zvijer ti ne da. Dok kruži oko tebe, osjećaš nesnosan smrad njegovih iznutrica, zvijer nema kože, svo tkivo je vidljivo. Između zavijenih rogova gledaju te buljooke oči bez kapaka. Dohvaćaš bočicu, ali Urlikavac nasrće, kao da zna o čemu se radi. Koristiš taj trenutak i probijaš ga mačem, ali on kandžom dohvaća bočicu. Tekućina pada na pod. Oči zvijeri se gase, a ti slutiš da mu je to bila namjera. Izgubio si napitak. Spoznaja sjeda na mjesto. Gluh si u Labirintu. Okružen si samo smradom iznutrica Urlikavaca. Ne čuješ dolazi li još jedan, je li neki Sjekač iza tebe. Sumanuto se okrećeš oko sebe. Tama je nijema, ne govori ti ništa. Možda se neki Kopač upravo sprema izbiti iz zida? Shvaćaš, ona se zvijer namjerno nabila na tvoj mač, samo da ti izbací posljednju bočicu napitka iz ruke. Labirint te nadmudrio. Gluh si i više ne čuješ ritam crne maternice. Moraš do stubišta, tamo su ti zalihe. Nanovo ulaziš u hodnik, a fobija te prati. Možda ti se šuljaju iza leđa, možda ispred tebe Urlikavci upravo vrište. Ne možeš znati. Pitaš se bi li

trebao trčati, ali u svojim mislima vidiš da ćeš ih tako samo dozvati. Tamo u tami, bespomoćan si. Nema nikoga, a mogu biti posvuda. Da, doći ćeš do napitka, dopustit ćemo ti. No, ovog ćeš se iskustva zauvijek sjećati. To je poanta Labirinta, Sinane.

Žustro je krenuo prema izlazu iz sela. Htio se povući u osamu kako bi izbjegao bilo kakvu mogućnost ponovnog susreta sa živućom noćnom morom. Bio je letimično svjestan ljudi oko sebe, ali više je promatrao koliko je postao ljut na njih. Mrzio ih je jer su živjeli svoje uobičajene živote. Iako je prezirao njihovu neukost i sirovost, također im je zavidio na svakodnevnoj rutini, jednostavnosti s kojom su živjeli svoje malene živote.

Cika nekoliko žena prenula ga je iz razmišljanja. Podigao je pogled i uočio kako se skupina žena okupila oko Mašine kuće. Sve odreda bile su preglasne. Neke su se smijale, druge su plakale, a treće su dozivale muškarce i djecu. Zbunjeni Sinan zastao je, a zatim se polako počeo približavati ljudskom roju. Sumnjičavo je primijetio čopor bučne djece koja su se ustrčala na obližnjoj livadi, a pogledi svih odraslih bili su usmjereni prema njima.

“Gledajte Borisa kako trči, potpuno je zdrav!”, drhtavim je glasom komentirala jedna od žena. “Da je Dmitrij živ, već bi pili njegovu najbolju rakiju da nazdravimo”, složio se stariji muška-

rac. Sinan je počeo shvaćati što se moglo desiti, ali nije htio povjerovati u to. Pogledom je pratio kako su se sva djeca ustrčala za dječakom mršavoga rasta. *Kako je izgledao Mašin deran?* Iako mu je Igor pričao o Borisu i znao je da bi Maša cijenila da ju je posjetio, Sinan nikada nije došao do Maše niti je upamtio kako joj sin izgleda. No, nije bilo teško pretpostaviti da je rastrčani dječak na livadi bio isti onaj koji je ovih dana visio na neminovnoj ivici smrti zbog ugriza bijesne lisice. “Kako?”, izustio je u nevjerici. “Za bjesnoću nema lijeka”, dodao je više da uvjeri sebe nego ljude u svojoj okolini.

Ne! Iako je dokaz trčao nedaleko od njega, Sinan je odbijao povjerovati u dječakovo izlječenje. Gotovo ga je htio dohvatiti i baciti nazad na samrtnu postelju. *To je unuk prokletog Jegora! Kako je to moguće?* Počeo se gurati među ljude, bezobrazno razmicati promatrače koji su ga odvajali od Maše. Žena je suznih očiju pričala s ljudima i promatrala svog sina kao da se novo rodio. Sinan je uočio kako su ljudi utihnuli kada se pojavio među njima. Nije bio dobrodošao, to mu je bilo jasno.

“Maša... Tvoj sin”, izustio je.

Iako naborano i izmoreno, Mašino lice zračilo je zadovoljstvom, ali nakon što je vidjela Sinana naglo se uozbiljila. “Da, Sinane, ozdravio je”, žena je odgovorila pomalo hladnim glasom. Okružila je pogledom sve ljude oko sebe. “Jegorova žrtva imala je smisla! Moj sin je dokaz!”

Sinana je naglo prošla snažna jeza. Počeo je slutiti kako bi se stvari mogle odviti u izrazito neželjenom smjeru. “Kako je to moguće?”, izustio je. “Za bjesnoću nema lijeka. Znam da nema!”, povikao je ljutito.

“Naši su ga preci imali”, odvratila je, a dio mase glasno je odobrio njezinu tvrdnju. Maša je ispružila ruku prema susjednoj ženi, a zatim joj je vraćena mala staklena bočica. Sinan je istog trena prepoznao oblik, bio je to vaizački napitak.

“Odakle ti to?”, odvratio je uznemireno. Osjećao je kako mu srce snažno udara. Pred njim je bila prazna bočica vaizačkog napitka, predmet njegove opsesije. Nedostojna žena držala je bočicu svojim prljavim rukama, a dragocjena tekućina... Bila je potraćena. Mogao je imati sunce, toplinu koja ga prihvaća. Umjesto toga osjećao je rastuću plimu ljubomore.

“Noćas sam čula kucanje na vratima”, započela je Maša. Sinan se ledio od činjenice da priču nije govorila samo njemu, već se obraćala i sve većoj skupini oko njih. Iako je većina već čula istu priču, očigledno je bila vrijedna ponavljanja. “Pitala sam tko je, ali odgovora nije bilo. Zato sam odmah znala tko je došao. Mislila sam da su mi došli po sina i molila sam ih da nas puste na miru, rekla sam da su mi već uzeli muža i oca, preklinjala sam za milost!”

Kucanje na vratima? Nisam jedini koji je to doživio? Iz pogleda prisutnih, nitko nije djelovao iznenađeno. *Zašto je to svima normalno?* Maša je nastavila s pričom: “Probdjela sam čitavu noć uz Borisa, ali ništa se nije dogodilo, nisu mi prešli preko praga. Tek dugo nakon zore usudila sam se otvoriti vrata. Tada sam je vidjela!” Ponovno je podigla praznu vaizačku bočicu. “Bila je puna crvene tekućine, crvene poput krvi!”, vikala je, gotovo u zanosu. “Iako mi je odmah bilo jasno, nisam se usudila povjerovati u to. Jegorova je žrtva bila prihvaćena, Labirint je pristao uzeti Jegorov život u zamjenu za život mog dječaka!”

Iako mu je bilo jasno kamo Maša ide, Sinan se ponovno morao suzdržati da ne oda iznenađenje pred svim promatračima. *Jegor se nudio kao zamjena za život unuka?* Nekako, to mu je bilo teško prihvatiti. Sve što su mu Anton i Anja pričali o Labirintu bilo je oprečno s Jegorovom namjerom, nitko nije tražio ozdravljenje od Labirinta. *S druge strane, to znači da me nije prokleo, shvatio je s olakšanjem.*

“Priznajem, bojala sam se. Svi znamo priče o mudrosti alkemije naših predaka, odmah mi je bilo jasno što su mi predali.

No, svejedno, bojala sam se dati je Borisu", nastavila je Maša. "Krenula sam prema Igoru da ga pitam za savjet, ali sudbina nije htjela da ga pronađem – otišao je za Algorod u cik zore. I tako, nisam imala izbora."

"Mogla si se obratiti meni", prošaptao je Sinan, ali prethiho da ga ostali čuju. Je li uistinu bio i ostao toliki stranac? Zar nije kupovao Mašin kruh gotovo svaki dan? Je li joj uopće palo na pamet obratiti mu se? No, priznao si je, nije bio siguran što bi se desilo da mu je Maša pokazala vaizačku bočicu. Uistinu, što bi tada poduzeo? Bi li je potaknuo da da napitak sinu ili bi ju, što je izglednije, spriječio da uzaludno potroši nešto tako dragocjeno? Osjetio je kako ga je netko dotaknuo posred leđa. Razdraženo se osvrnuo i vidio Anju. Očigledno, vijest se brzo širila selom.

"Probudila sam Borisa i natjerala ga da je popije. Napitak mu se gotovo sam sasuo niz grlo, bojala sam se da je to neka još veća vradžbina." Sinan je u tom trenutku htio zadaviti Mašu. Opisivala je učinak njegova napitka. "Tijelo mu se tako naglo zagrijalo, bio je poput žara koji isijava", nastavila je. "I tada, otvorio je oči i bio je tamo! Moj Boris je bio tu, zdrav!"

Sinan je zaškrgutao zubima. No, iako je htio biti bijesan, jedino što je izviralo iz njega bila je tuga. Svaka Mašina riječ bila je poput noža ljubomore koji mu se zabija u srce. *Nije pošteno...* "Boris je samo ustao i otišao van!", uzviknula je Maša upirući prstom u rastrčanog sina. "Kao da ništa nije bilo! Samo je rekao da se ide igrati i istrčao je iz kuće!"

Nije pošteno... Iako su mu suze počele kapati niz obraz, zadržao je kameno lice. Primijetio je kako se ostali oko njega smiju, kako su svi prokletu sretni jer se mali deran oporavio. *Nisam li ja taj koji je trebao pričati ovu priču*, zbunjeno se zapitao. "Ovo nije čudo", Maša je i dalje vikala, a Sinan je samo htio da njezin kreštavi glas napokon začepi. "Ovo je milost naših predaka, dokaz da je Jegor bio u pravu!"

“Ne mogu ovo više podnijeti”, šapnuo je Anji i okrenuo se kako bi otišao. Osjetio je tuđe poglede na sebi i pitao se kako ga gledaju. Kao prijatelja ili kao izdajicu? Jesu li seljani radije birali život s Labirintom u kojemu je cijena jednog života bila barem pet tuđih stravičnih smrti? Izbio je van iz skupine okupljenih i žustrim korakom krenuo kući. Hvale starih žena još su mu uvijek dopirale do ušiju, ali najgore je bilo krajičkom oka vidjeti skupinu djece kako trče na obližnjoj livadi. Vidio je zdravog Borisa kako živahno trči niz livadu i shvatio da ga mrzi. Je li to bilo zbog napitka ili nečeg drugog, nije znao.

Bio je na pola puta kući kada ga je prenulo Anjino dozivanje. Trčala je prema njemu i mahala da je pričekaj. Iako nije htio društvo, stao je i bolno gledao kako mu se približava. “Nije pošteno”, izustio je slaboga glasa kada ga je zadihana Anja sustigla. Suze su mu tekle niz obraze dok se borio s porivom da ne zavrišti od nemoći.

“Što?”, zadihana Anja ga je zbunjeno pogledala. “Ne razumijem zašto si otišao, svi se vesele zbog Maše i Borisa. Zašto si...”

“Jer nije pošteno!”, naglo se izderao na Anju koja ga očigledno nije saslušala. “Zašto taj mali može trčati potpuno zdrav?”, nastavio je. “Bolovao je od bjesnoće! Za to nema lijeka, shvaćas li? Nema ga! Nije bilo te alkemije koja bi ga mogla spasiti.”

Anja se na trenutak odmaknula od Sinana. Shvatio je da ga se boji dok ga je promatrala plaho poput srne. Nije razumjela o čemu govori, ali ni sam nije mogao shvatiti zašto je istovremeno toliko bijesan i tužan. Još uvijek je imao jednu bočicu vaizačkog napitka kod kuće. Možda ju je jednostavno trebao popiti kako bi si prikratio muke? Okrenuo se od nepomične Anje bez riječi, nije imao volje ispravljati svoj ispad. Ionako će mu oprostiti kroz par dana, samo je morao pustiti da je prođe...

“Sinane!”, čuo je kako ga doziva, još uvijek s istog mjesta.

“Što je?”, ljutito se okrenuo i razdraženo odgovorio. Je li opet

bilo vrijeme za neku novu dramu? Je li mu već sada htjela plakati u krilu jer je ponovno bio grub prema njoj?

“Tko je umro?”, pitala je čvršćim glasom nego inače.

“O čemu, dovraga, govoriš?”, ponovno je ljutito uzviknuo, frustriran ženskim besmislicama.

“Zašto si tako ljut? Tko ti je umro u Sarkamandu?”, nastavila je, a lice joj je izgledalo ljutito. Je li Anja ikad izgledala tako ljutito? “Zašto se toliko bojiš smrti?”, izgovorila je, stisnutih šaka, ukopana na mjestu.

“Što...”, izustio je Sinan nemoćno. Kakva mu je to pitanja postavila? Tko je umro? Iako nije htio, osjetio je kako je pitanje pogodilo nešto u njemu, poput koplja koje mu je probolo trup. *Tko je umro?* “Ne znam...”, odgovorio je nesigurno, a zatim nastavio sve glasnije. “U tome je problem! Ne znam, ne mogu se sjetiti!”, uzviknuo je pun ogorčenosti. “To je nešto što upravlja mojim životom, a ja ne znam što je. Stalno sam na milosti i nemilosti te proklete stvari koju ne razumijem. Imaš li pojma kako je odvratno biti svjestan da gledaš dijete koje je ozdravilo, a istodobno ga mrziš jer hoda? Anja, ne znam! Možda sam jednostavno čudovište koje je Labirint toliko promijenio da... Kao da sam amputiran, da mi je oduzet komad čovječnosti!”

“Sinane”, izustila je nesigurno, bez ljutnje s kojom se nije znala nositi više od trenutka. “Ne znam što se desilo”, započela je tiše, “ali mislim da nećeš imati mir sve dok se ne sjetiš. Nisam glupa, slušam te što mi govoriš. Labirint ili Sarkamand, što god da je... Mislim da bi trebao pustiti, ići dalje. Čemu se mučiti s time?”

“Ali ne znam kako”, Sinan je izustio nemoćno. Htio je pobjeći od Anje, od njezinih pitanja i proklete praznine koju je nosio u sebi. Da, trebao je odgovore, ali u tom trenutku nije imao snage posegnuti za njima. Trebao je toplinu napitka, utjehu koja nije tražila ništa zauzvrat, malo sunce topline. “Anja... Molim

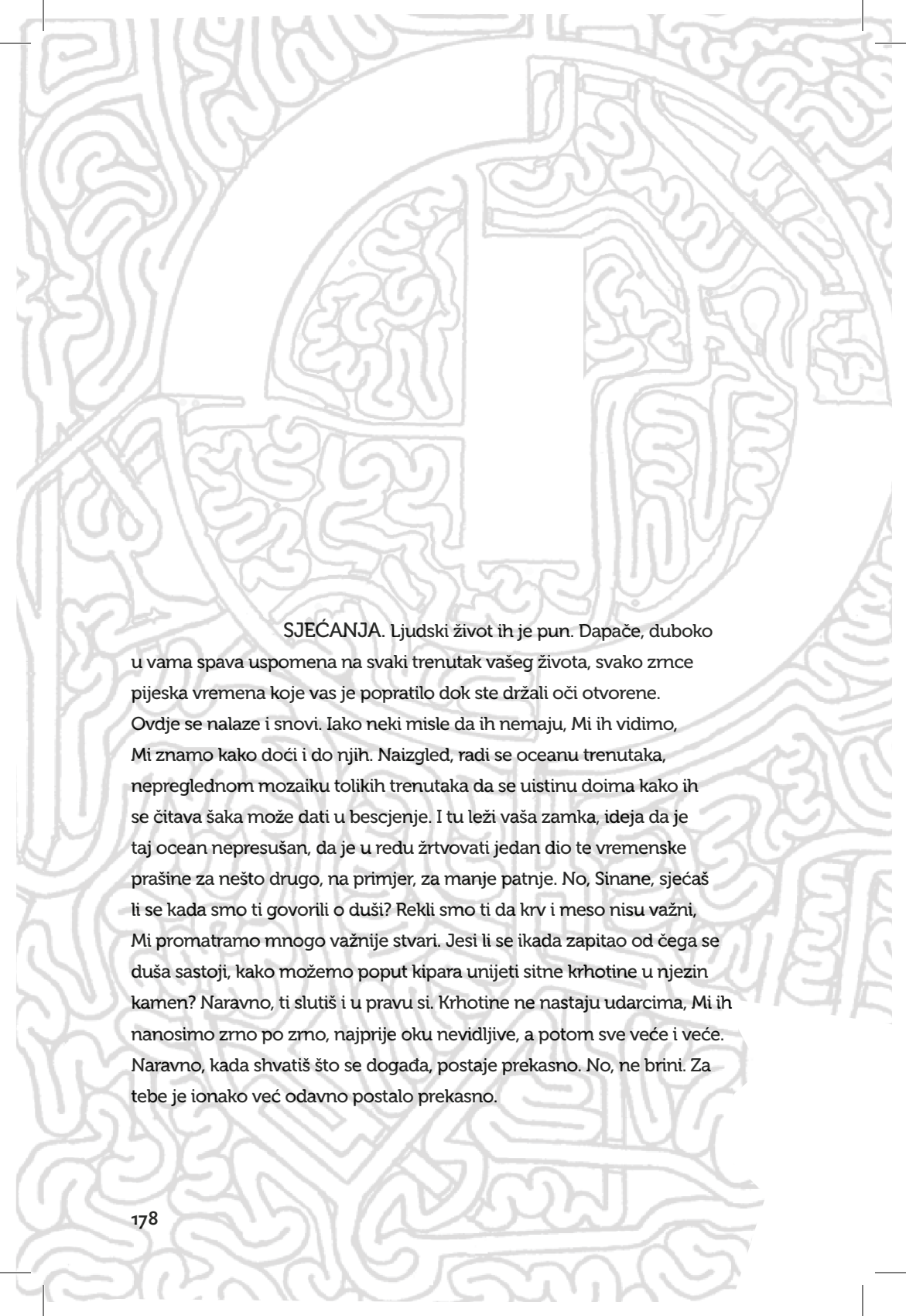
te, pusti me na miru", tiho je zamolio. "Oprosti što sam vikao, sve mi je ovo bilo previše. Možda samo trebam malo odmora." Uzdahnuo je i obrisao vlažne obraze suhim prstima. "Doći ću večeras, ionako sam rekao Dimi da ću ga vidjeti."

Anja je nijemo kimnula, vidno zabrinuta, ali više nije imala snage ponovno izaći iz svoje ljuštore nesigurnosti. "Može, Sina-ne", ponovno je kimnula. "I molim te, pazi se. Jedi nešto, znam da nisi jeo već neko vrijeme."

Sinan se uspio natjerati na kratak smiješak, a zatim joj je okrenuo leđa i krenuo kući. Misli su mu ponovno krenule prema napitku, kada je naglo začuo trčeće korake iza sebe. Okrenuo se na vrijeme da bi ga Anja naglo zagrlila. "Volim te", izustila je zadihano. "I uspjeh ćemo, zajedno."

"Da, hoćemo", odgovorio je refleksno, ali... Uvijek je postojalo neko ali.

SJEĆANJA. Ljudski život ih je pun. Dapače, duboko u vama spava uspomena na svaki trenutak vašeg života, svako zrnce pijeska vremena koje vas je popratilo dok ste držali oči otvorene. Ovdje se nalaze i snovi. Iako neki misle da ih nemaju, Mi ih vidimo, Mi znamo kako doći i do njih. Naizgled, radi se oceanu trenutaka, nepreglednom mozaiku tolikih trenutaka da se uistinu doima kako ih se čitava šaka može dati u besćenje. I tu leži vaša zamka, ideja da je taj ocean nepresušan, da je u redu žrtvovati jedan dio te vremenske prašine za nešto drugo, na primjer, za manje patnje. No, Sinane, sjećaš li se kada smo ti govorili o duši? Rekli smo ti da krv i meso nisu važni, Mi promatramo mnogo važnije stvari. Jesi li se ikada zapitao od čega se duša sastoji, kako možemo poput kipara unijeti sitne krhotine u njezin kamen? Naravno, ti slutiš i u pravu si. Krhotine ne nastaju udarcima, Mi ih nanosimo zrno po zrno, najprije oku nevidljive, a potom sve veće i veće. Naravno, kada shvatiš što se događa, postaje prekasno. No, ne brini. Za tebe je ionako već odavno postalo prekasno.

Preko dana zatvorio se u kuću i posvetio radu. Žvakao je komade sušene šunke. Još uvijek se sjećao stvari koje je vidio na Anjinome tanjuru tako da je prije svakog zalogaja provjeravao što stavlja usta. *Što ako takvo nešto postane stalno? Što ako više neću vidjeti normalnu hranu nego samo...* Sledio se na tu pomisao. Ponovno je usmjerio fokus na napitke koje je izložio na radnom stolu. Pred njim je bilo jedanaest bočica napitka kojeg je on spravio i jedna prava bočica vaizačkog napitka. *Prokleta Maša i Jegor...*

Ljutito se sjetio kako je gledao trogodišnjeg dječaka kako trči po livadi. Bio je ljubomoran, a gledajući u bocu pravog vaizačkog napitka, slutio je zašto. Kada je došao kći gotovo je pohrlio prema kovčegu da ispije tu posljednju bocu, ali nekako se uspio suzdržati. Koliko je god boljela ideja da je netko drugi uživao u vaizačkom napitku, znao je da će, ukoliko sada potroši zadnju bočicu, sve biti gotovo.

Doduše, nešto je donijelo tu bočicu pred Mašina vrata. Nije znao što da misli o tome. Posljednjih dana dobio je nekoliko naznaka

da je Labirint živ. Doduše, prije je mislio da su dio tih ukazanja bile obične iluzije, ali sada su svi u selu vidjeli bočicu i svi su vidjeli dječaka kako trči. *Rekao sam im da je Labirint mrtav. Što sada?* Iako je u prvi mah bio zabrinut, shvatio je da m nitko od seljana nije ništa rekao. Tada se sjetio Anjinih riječi kako većina ljudi nikada ni nije povjerovala da je Labirint uistinu bio počišćen. Jesu li seljani znali mnogo više nego što je slutio?

Shvatio je da su mu stvari polagano počele kliziti iz ruku. Bilo je vrijeme da se makne iz Travlastoka prije nego što ga te čeljusti stisnu zauvijek. No, svejedno, nije mogao otići bez napitka. Iako je bilo posebno bolno slutiti da u Labirintu još uvijek postoje bočice pravog vaizačkog napitka, nije se usudio ni pomisliti da bi mogao sići po njih. Dakle, alkemija mu je bila jedini alat na raspolaganju.

Razmislio je o svojih jedanaest bočica na stolu. Očigledno, njegovi napitci imali su sposobnost poticanja tkiva na rast. Pretpostavio je da su razlike u receptima Vaizačkog reda značile razliku u snazi djelovanja napitka. Tu pretpostavku mogao je lako provjeriti tako da uzme napitak spravljen prema receptu s prve razine i usporedi snagu reakcije s Kasibljevom. Bacio je pogled na Wasima i odmah je znao da nije imao želudac za to. Odlučio se zadovoljiti vjerovanjem da je ta pretpostavka bila točna.

Temeljna razlika između njegovih i vaizačkih napitaka bila je inteligencija. Sinanov je napitak imao potrebnu silu, ali je nije znao usmjeriti. Vaizački napitci nekako su točno znali što treba učiniti. Svaki put kada bi popio njihov napitak osjećao je dokaz te svijesti. Napitak bi poput majstora krojača šivao njegove rane najprije tamo gdje je bilo najpotrebnije. Bio je gotovo poput žive sile. *Kako alkemijom stvoriti takvu inteligenciju? Kako spoj tvari može dobiti dušu?*

Očigledno odgovor na to pitanje nije postojao u knjigama. Možda je uistinu bilo točno da više nije bilo moguće ponoviti

izradu napitka. Razmišljao je što učiniti i ljutito se prokleo jer više nije imao niti jednu bočicu plavog napitka. Lomeći glavu nad stolom prisjetio se teorije o kojoj je davno čitao. Radilo se o homeopatiji, principu koji je govorio da su tekućine pamtile svoja svojstva čak i u veoma razrijeđenim otopinama. Teorija nikad nije bila dokazana, ali navela je Sinana da razmisli o toj soluciji.

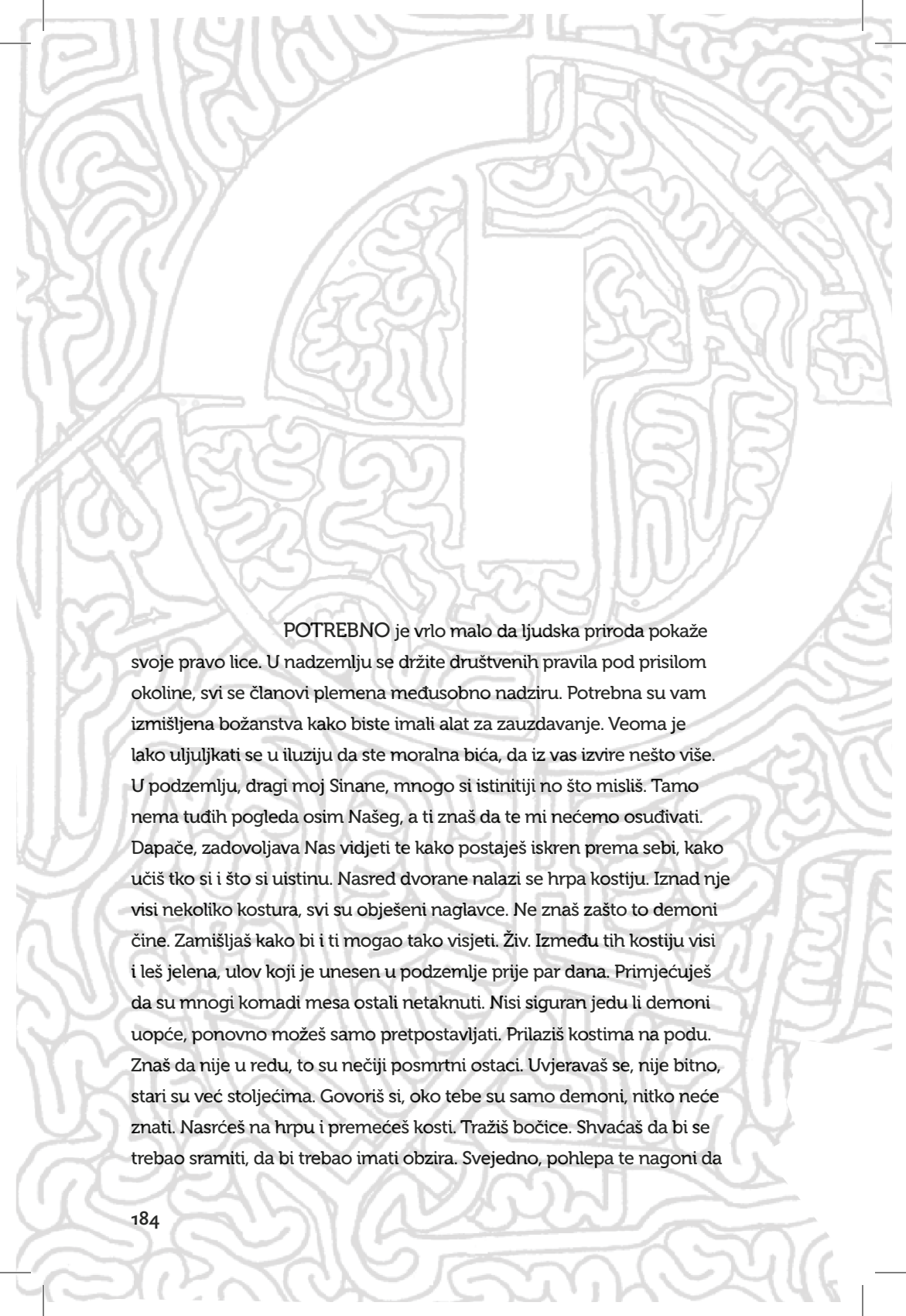
Mogao je razdijeliti vaizački napitak na manje dijelove i pomiješati ih s njegovim verzijama. Pošto je njegovu napitku očigledno nedostajao neki sastojak, nadao se da bi ga u originalnom napitku bilo dovoljno da potakne čitavu smjesu u red. Razmotrio je rizik takvog eksperimenta. Ako ne uspije, uzaludno će potrošiti zadnju bočicu valjanog napitka. No, što je mogao izgubiti? Razum? S razumom je već bio u manjku i pitao se koliko je gore moglo biti. Najviše se bojao tjelesne žeđi, potrebe za koju nije znao smije li je ostaviti nezadovoljenu.

Odlučio je riskirati. Odabrao je svoja dva napitka s četvrte razine i jedan s druge. Pripremio je tri posudice i staklene štapiće, a zatim je na bočici vaizačkog napitka označio tri jednake mjere. Tada je zastao na tren, prebrisao crtice i razdijelio napitak na četiri djela. Kada je počeo odvajati napitak u tri manje posudice razmišljao je koliko je lud što to čini. Zbog te tekućine žrtvovao je sve što je imao u životu i upravo se spremao baciti je.

Nastavio je s dolijevanjem guste žarko crvene tekućine u svoje tamne i smrdljive smjese. Mrzio se jer to čini, ali nije imao bolju ideju. Pažljivo je promotrio nove smjese s neodređenim očekivanjem, ali nije uočio značajne promjene. *Bravo, pametnjakoviću jedan.* S velikim je oprezom označio bočice s novom smjesom. Podsjetio se kako napitku treba vremena, ali nije bio siguran hoće li ga on imati dovoljno. Izmučen od previše misli, pogled mu je zastao na zadnjoj četvrtini mjere čistog vaizačkog napitka.

Zasukao je rukave i dohvatio bodež s pojasa. Oblizavši suhe usne, naglo je zabio bodež u lijevi dlan i pribio ga na stol. Bol je bila užasna i nije prestajala, ali nakon svega što je doživio, bila je i pomalo oslobađajuća. Žustro se prokleo, posegnuo za ostatkom napitka i pohlepno ga ispio. Energija je odmah potekla tijelom i obrušila se kroz ljevicu sve do rane koja je vapila za iscjeljenjem. Pribravši se, Sinan je izvukao bodež, ali nije bilo bezbolno kao prije. Sitne su koščice počele nadomještati lomo-ve, a mlado se tkivo povezalo na starome mjestu. Sinan se predao i na trenutak nestao u toplini. Za taj kratak osjećaj mira bio je spreman dati sve što je imao.

Blagodat napitka napustila ga je mnogo brže nego inače. Osjećaj je bio sličan kao i kada se borio u Labirintu, kada je svaka sekunda značila razliku između života i smrti. Iza odjeka topline u Sinanu je ostalo nezadovoljstvo, misao kako je ostao uskraćen jer nije imao potpunu mjeru napitka. S nadom je pogledao mješavine svojih napitaka, ali nije se mogao oteti dojmu da se demonski obruč prebrzo sužavao. Nije razumio tko je držao konopac tog obruča, a to ga je sve više i više mučilo.

POTREBNO je vrlo malo da ljudska priroda pokaže svoje pravo lice. U nadzemlju se držite društvenih pravila pod prisilom okoline, svi se članovi plemena međusobno nadziru. Potrebna su vam izmišljena božanstva kako biste imali alat za zauzdavanje. Veoma je lako uljuljkati se u iluziju da ste moralna bića, da iz vas izvire nešto više. U podzemlju, dragi moj Sinane, mnogo si istinitiji no što misliš. Tamo nema tuđih pogleda osim Našeg, a ti znaš da te mi nećemo osuđivati. Dapače, zadovoljava Nas vidjeti te kako postaješ iskren prema sebi, kako učiš tko si i što si uistinu. Nasred dvorane nalazi se hrpa kostiju. Iznad nje visi nekoliko kostura, svi su obješeni naglavce. Ne znaš zašto to demoni čine. Zamišljaš kako bi i ti mogao tako visjeti. Živ. Između tih kostiju visi i leš jelena, ulov koji je unesen u podzemlje prije par dana. Primjećuješ da su mnogi komadi mesa ostali netaknuti. Nisi siguran jedu li demoni uopće, ponovno možeš samo pretpostavljati. Prilaziš kostima na podu. Znaš da nije u redu, to su nečiji posmrtni ostaci. Uvjeravaš se, nije bitno, stari su već stoljećima. Govoriš si, oko tebe su samo demoni, nitko neće znati. Nasrćeš na hrpu i premećeš kosti. Tražiš bočice. Shvaćaš da bi se trebao sramiti, da bi trebao imati obzira. Svejedno, pohlepa te nagoni da

bez zadržke kopaš poput pljačkaša. Ionako nitko neće znati... Osim Nas,
Sinane. Mi već znamo sve o tebi.

Svaki put kada bi Sinan ušao ugostionicu Travlastoka sjetio bi se Sarkamanda i shvatio koliko mu nedostaje taj grad, kultura i higijena do koje su tamo držali. Sinan je pokušao imitirati dio svog sjećanja na Sarkamand podučivši Dimu pravilima Matara. Htio je oživjeti sjećanje na ulice prepune uskih stolova i crvenih jastuka s pločama za igru, miris aromatiziranog duhana i male čašice za crni čaj. Svejedno, Dimin neozbiljan stil igre te buka i smrad gostionice uvijek su mu se rugali i tjerali ga da nikad ne zaboravi gdje se uistinu nalazi. Iako mu nije bilo drago zbog toga, jaz između njega i sjevernjaka neminovno je sve više rastao, a njegova želja za pravim domom bila je sve veća.

Sjeo je pored Dime koji se doimao trijezan, ali boca na stolu već je prešla jednu trećinu. Sinan je sa zgražanjem znao da bi od toliko pića već odavno ležao pod stolom. "Zdravo Dima, vidim da je kod tebe sve po starom."

"Kao što vidiš, noge mi još uvijek nisu narasle", odgovorio je mičući svoje batrljke. "Možda mi se vrate ako jednog dana

u šumi uhvatim dobru vilu i izjebem je kako treba. Javi ako je vidiš tijekom jednog od tvojih noćnih bauljanja.”

“Kako misliš *noćnih bauljanja*?”, upitao je Sinan sumnjičavo, pazeći da ne oda iznenađenost.

“Ma, sigurno ideš van barem na pišanje. Ja sam prestao i to, sada pišam u kantu. Dok je Katja bila živa znao sam izaći gol na snijeg i pišati malo niže u šumi. Kao, glumio sam da me hladnoća ne dira, a jaja bi mi se smrzla. To su bili dani... Savjetujem i tebi da probaš, pokaži pred Anjom da imaš bar nešto sjevernjačke masti pod tom smeđom kožom.”

Sinan je mrzio takva prepucavanja. Možda je nosio tri sloja odjeće više od bilo kojeg sjevernjaka, ali ni jedan sjevernjak nije sišao u Labirint i preživio kao on. Činilo mu se da je to bila činjenica koju su muškarci u Travlastoku vrlo lako zaboravljali. “Hvala ti na savjetu Dima, s Anjom mi ide dovoljno dobro i bez predstava u snijegu. Ako se sjećaš, zvao si me na partiju Matara.”

“Naravno, imam pravu stvar za tebe!”, odgovorio je Dima oduševljeno. “Napravio sam figurice samo za jednu stranu tako da ću ja s njima igrati, ali poanta je da ih vidiš. Mislim da će ti se jako dopasti.” Uzeo je platnenu torbu koja je visjela na stolici. Najprije je izvukao ploču za igru, a potom je Sinanu dao njegove figurice. “Evo ti one prve, južnjačke, da se osjećaš ugodno.”

Sinan ih je prihvatio i počeo slagati. “Da, priznajem da su mi te najdraže. Vidiš, nekako sam slutio da ću igrati sa starim figuricama tako da sam uzeo onu bijelu figuru tigra. Ne znam, nekako mi je uvijek draže igrati s... Što je to?,” zaustavio se gledajući u figuricu koju je Dima postavio na ploču na poziciji psa.

“Sjekač, naravno. Zar ga ne prepoznaješ?”, upitao je Dima veselo.

Sinan ga je odmah prepoznao, nije ni trebao pitati. No, pitao je nadajući se da neće dobiti taj odgovor. Sjekač je bio savršen.

Tanki prsti, dugački gotovo do poda, pogrbljena figura tijela s razjapljenom čeljusti i tankim nogama poput one koju je nedavno spalio u vatri. Izrada je bila vrhunska: svi detalji bili su tamo, boja je bila prava. Gotovo je bilo nevjerojatno povjerovati da je izrađena od drveta, a kamoli da je to napravio Dima.

“Dima, ti si ovo napravio?” Pogledao ga je u oči tražeći neki znak svijesti.

“Da, naravno! Evo, baš si počeo nešto govoriti o tigru? Pusti sad priče o mrtvim ljudima, pogledaj ovu zamjenu za tigra!” Izvadio je Urlikavca. Crvena figurica bila je veća, mišićavija. Zavijeni rogovi Urlikavca bili su bijeli, a kandže crne poput noći. Kozje noge imale su krzno, točno kao u Labirintu.

Dima je nastavio pojašnjavati jednakim tonom: “Orla sam zamijenio s Penjačem. Naravno, u Labirintu ništa ne leti, ali Penjači su odlična zamjena jer se bacaju sa stropa na tebe. Ili s drveća, kao što i sam znaš.”

Sinan je promatrao Dimu. Htio je skočiti na njega, baciti ga na stol i išaketati ga sve dok bogalj ne bi došao k sebi. Bi li to bilo dovoljno? *Možda će samo ove riječi biti dovoljne?* “Dima, sjeti se, tko ti je odrezao noge?”

“Uh, teško je reći”, odgovorio je zbunjeno. “Mislim da su Sje-kači bili ti koji su rezali, ali dok sam se opirao držali su me ovi majstori... Evo ga, umjesto zmije!” Na ploči se pojavio Ljigavac. Tijelo Ljigavca imalo je glavu nalik ljudskoj iz čije su kose rasle desetine pipaka pomoću kojih su se lijepili za strop i zidove. Sinana su najčešće čekali u uskim hodnicima, gdje su se najbrže i najlakše kretali. Ako bi naišao na njihovo gnijezdo morao je trčati nazad do prve veće prostorije, gdje se na otvorenom mogao lakše braniti. Dimina figurica bila je savršena. Mogao je jasno vidjeti svaku prijanjaljku na pojedinom pipku.

“A što se tiče Katje i mog malog Alekseja, mislim da su bili ovi ovdje.” Izvadio je figurice Kopača i Gladnog – ris i bik. Ko-

pač je imao divovsko tijelo stonoge. Sinan ih se užasno bojao jer su s lakoćom rovali kroz zemlju i često su ga dočekivali iza leđa. Imali su mala usta, ali najjači stisak. Nakon što bi im prerezao tijelo, glave bi ostale zakačene poput krpelja i mogao ih je istjerati samo tako da popije napitak. "Gladni...", šapnuo je Sinan uzimajući figuricu u ruke. Gladni je imao snagu bika i na desetinae slinavih usta iz kojih su neprestano lamatali dugački jezici. Mogao ga je ubiti ubodom u srce, ali ono se uvijek nalazilo iza jednog od mnogih usta.

Vratio je figuricu na ploču i zabrinuto se zagledao u Dimu. Nije znao što učiniti. Što ako je sve bila još jedna iluzija? Ipak, sve je bilo drugačije, oko njih su bili i drugi ljudi. "Dima, shvaćaš li što mi pokazuješ?" Nekako se nadao da će Dima shvatiti što se događa, da će barem jednim trzajem pokazati kako je svjestan što govori. *Molim te, Dima, za sve što smo prošli, pokaži mi da si još uvijek čovjek.*

"Sinane, naravno da mi je jasno. Samo si ti taj koji ništa ne razumije. Vidim da si nestrpljiv pa ću ti pomoći", najavio je dobro raspoloženi Dima. "Evo ga, najbolja zamjena za slona, šampion Labirinta: Tamničar." Sinan se sledio. Figurica je bila crnja od mraka, čovjekolike figure i dugačkih crnih pipaka koji su se širili iz leđa poput lepeze. Tamničar je bio najgori od svih – inteligentan, planirao je, čekao. Nije bio nerazumna zvijer kao ostali. I prije svega, bio je sadist.

"Njega sam ubio", Sinan je gledao Dimu u oči. "I nikada nisam nikome rekao za njega. Kostja zna što je učinio Gregoru i ostalima, ali Tamničara mu nisam nikada opisao. Kako znaš za njega?"

"Sinane, stvarno si naivan", odgovorio je Dima smijući se. Natočio si je čašicu i popio je na iskap. "Misliš da te Anja nije čula dok si spavao pored nje i sanjao našeg dragog prijatelja? Rekla je da si cvilio poput curice, mucao i molio da te pusti."

Sinan je skrenuo pogled s Dime na Anju koja je u daljini nosila hranu. Osjetio je bijes. Koliko toga još nije znao? "Zaboravi sada na nju", odvratio je Dima. "Ona je samo brbljava kučka. Večeras si moj. Posloži figure."

"Dima, ne igra mi se", odgovorio je Sinan odmičući stolac. Nije imao namjeru biti dio Dimine bolesne šale.

"Sinane, sjedi dolje jer ću ti rasuti crijeva po kurčevom podu. Rekao sam: večeras si moj." Sinan je osjetio kako se ježi i kako mu se hladnoća uvlači u tijelo kao da je satima stajao na snijegu. Bio je to Dima, čovjek bez nogu, pijanica i propalica. No, nije mogao ustati od stola, nekako je znao da ne smije.

"Dima, molim te", rekao je tiho, gotovo molećivo. *Razgovarajmo o pišanju na snijegu, o ženama i Mataru, ali molim te, spremi te figurice.* Nije to mogao reći, glas mu nije izlazio iz grla. Bez obzira na to nekako je znao koji bi odgovor dobio.

"Postavljaj figurice, Sinane. Igrat ćemo Matar."

Sinan je poslušno posložio figurice jednu za drugom. Prije nego što je svaku postavio na ploču osjetio bi je prstima uvjeravajući se da je to bila poznata figurica: stvarni tigar ili bik pod njegovim prstima. Bilo je nešto utješno u tim oblicima, figurama koje je poznavao od djetinjstva. Kada je završio s postavljanjem promotrio je Dimine figurice. Borio se protiv Labirinta. Gotovo su svi bili tamo. *Pobijedit ću te. Bez obzira na sve, pobijedit ću te.*

"Ti si prvi sišao u Labirint pa mislim da je prikladno da i sam prvi povučеш potez", progovorio je Dima ukazujući rukom prema njemu.

Sinan je promislio. Dima ga nikad nije pobijedio, ali nije mogao znati je li uistinu imao posla s Dimom ili... S nečim drugim? Prisjetio se svog oca, tisuću partija Matara koje je odigrao na sarkamandskim ulicama i svih strategija koje je pročitao iz svitaka. Matar je bio njegov teren, igra u kojoj sjevernjak nije mogao pobijediti.

Odabrao je strategiju otvaranja i... Zastao. Nagonski je htio pomaknuti bijelu figuricu tigra, ali ruka mu je zastala. *Zašto stojim? Pa uvijek započinjem igru na taj način.* Dima je šutio, pogleda jezivo usmjerenog prema ploči. Sinan je tada shvatio – bojao se. Taj je tigar bio poseban, nikada nije dopustio Dimi da ga pojede, a sada je igrao protiv Labirinta. Zašto ga je uopće stavio na teren? No, još gore, uopće nije razumio zašto mu je ta figurica bila bitna. *Dosta, Dima me nikada nije pobijedio.* Prisilio je ruku na pokret i pomaknuo tigra naprijed.

Dima je bez razmišljanja pomaknuo Gladnog i ostao fiksiranog pogleda na ploču. *Što se dešava?* Figurice su se nastavile kretati pločom, a Sinan je osjećao kako ga hladnoća sve više steže. Bilo je kao da su zatvoreni u svome mjehuru sapunice, nitko u gostioni nije obraćao pažnju. Sinan je ubrzo risom pojeo Diminu figuricu Sjekača, ali Dima je potom uzvratio Penjačem, koji je uzeo njegova konja. Sinan je to očekivao i nastavio je voditi Dimu u željenom smjeru. Bilo mu je jasno da se Dimin stil igranja promijenio, nekako je bio odlučniji, nije bilo prigovarivanja i rastezanja, ali čak ni sada nije mu bio prijetnja. Počeo je slagati strategiju kojom bi mogao pobijediti kada je Dima neočekivano pomaknuo Tamničara.

“Tako rano?”, upitao je. Figurica Tamničara, odnosno slona, obično se micala tek u kasnijem djelu igre dok se ne bi uklonila prijetnja štakora, kojeg je Sinan još uvijek držao u igri.

“Ovaj se Tamničar ne boji tvog štakora, Sinane”, odgovorio mu je Dima i nastavio bezizražajno gledati prema ploči. Sinan je promotrio situaciju na ploči i pomalo nesigurno nastavio igrati. Uskoro je počeo osjećati hladne kapljice znoja. Kad god bi pokušao primaknuti štakora Tamničaru, Dima bi ga nekako zaštitio pomičući ostale. Također, u nekoliko trenutaka Dima mu je ozbiljno ugrozio figuricu tigra. Iako je u jednom trenutku bilo mudrije žrtvovati tigra umjesto vidre, Sinan je bez razmi-

šljanja zaštitio tigra. *Ovo više nema smisla, tigar mi postaje ranjiva točka.*

Sinan je navikao predviđati strategiju Matara četiri ili pet poteza unaprijed, ali počelo mu se doimati da nikako ne može pročitati što je Dima smjerao. Uskoro, bitka je bila izgubljena. Dima ga je prisilio da žrtvuje slona kada je najmanje očekivao. Potom su Kopač i Urlikavac krenuli u napad. Sinan je sveo svoje poteze na puku obranu bez ikakve šanse da promijeni tok bitke.

“Gotovo je Dima, stanimo ovdje”, rekao je Sinan. Iako partija nije u potpunosti završila, bilo je očigledno da više nema šanse.

“Ne Sinane, kad ti igraš s Labirintom onda igra nikad ne završava, barem dok ne izgubiš sve što ti je drago”, odgovorio je Dima hladnog glasa. “Znaš što slijedi.”

“Molim te, ostavi mi bar to”, Sinan je zacvilio. Iako neizgovoreno, obojica su jako dobro znali da je Sinan pokušavao spriječiti Dimu da mu pojede figuricu tigra. Sinan je čak bio spreman unaprijed priznati poraz, ali Dima mu to nije dopustio.

“Sinane, koliko si mi puta tupio da bih morao dovršiti sve započete partije Matara? Ako se ne varam, stalno si mi prigovarao da odmah odustajem i da je prihvaćanje poraza stvar kulture u Sarkamandu. Dakle, južnjače, hoćeš li sada pregaziti svoje riječi?”

Sinan je šutke nastavio igru. Povukao je tigra iza orla, ali to je bio puki potez očajnika. Gledao je kako crni Tamničar nijemo ždere orla i mogao je zamisliti crne pipke zvijeri kako se obavijaju oko plemenite životinje i trgaju je na dijelove. Oči su mu počele suziti.

“Molim te, već je ionako umro. Nemoj mi ga oduzeti i ovakvog”, zamolio je. Nije bio siguran zašto to govori, ali negdje u njemu imalo je smisla.

“Već si ga davno predao Labirintu, ali još uvijek se držiš tog zadnjeg komada sjećanja. Vrijeme je, Sinane”, najavio je Dima. Dva poteza kasnije, Tamničar je došao na polje tigra. Crno je

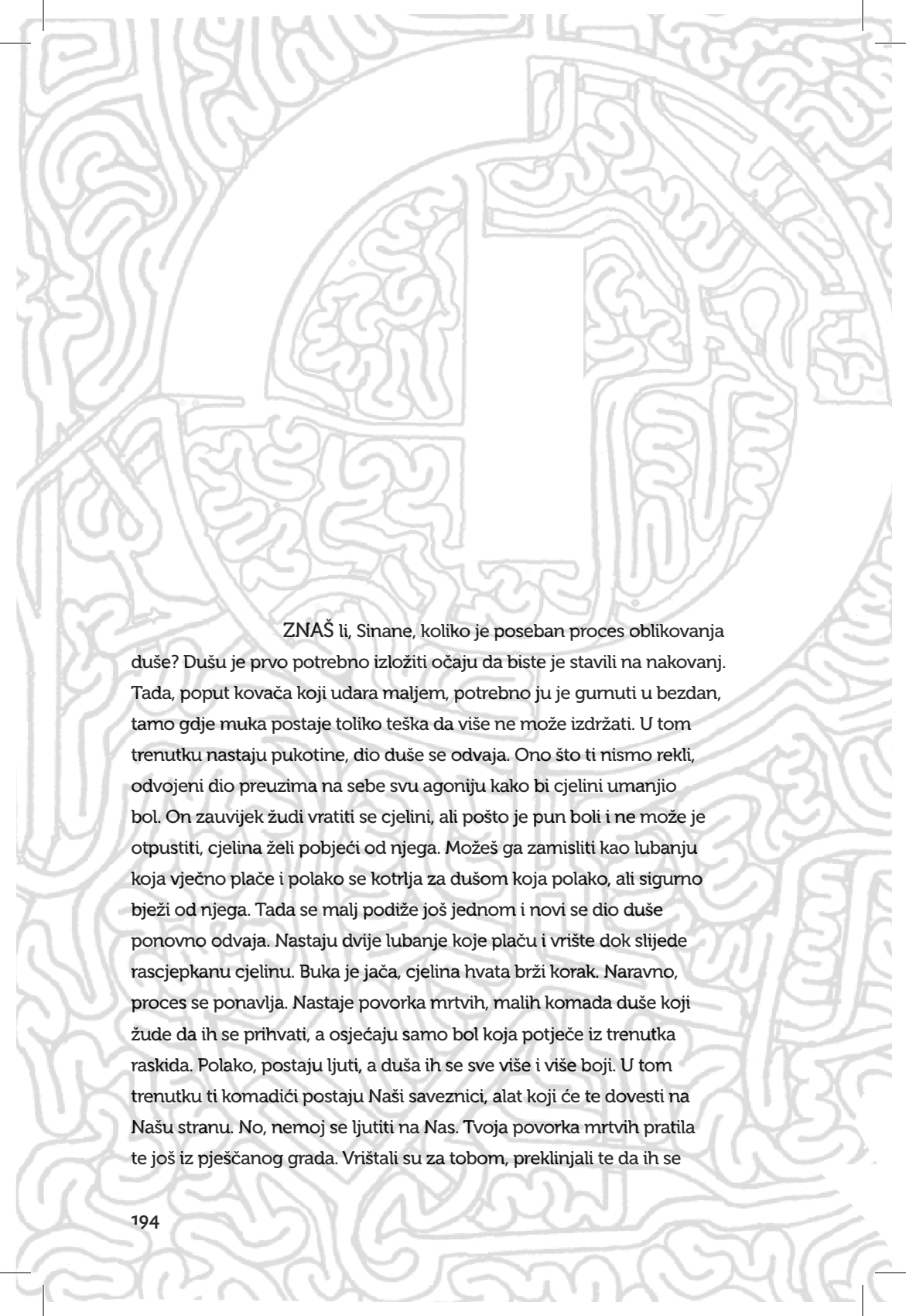
obavilo bijelo. Sinan je šutke promatrao ploču na kojoj su stajale figure. Jedva je shvatio da mu je na kraju Tamničar pojeo i posljednju figuricu štakora. Jug je izgubio partiju Matara protiv sjevera. Kako je to bilo moguće?

“Sada je gotovo, Sinane”, hladno je progovorio Dima. Sinan je držao zgrčene šake pod stolom, nije mogao vjerovati da prisustvuje tom trenutku. Izgubio je sve, ne samo partiju, već i bijelu figuricu. Primio ju je pod prstima, ali tigar je nešto izgubio, u njemu više nije bilo esencije.

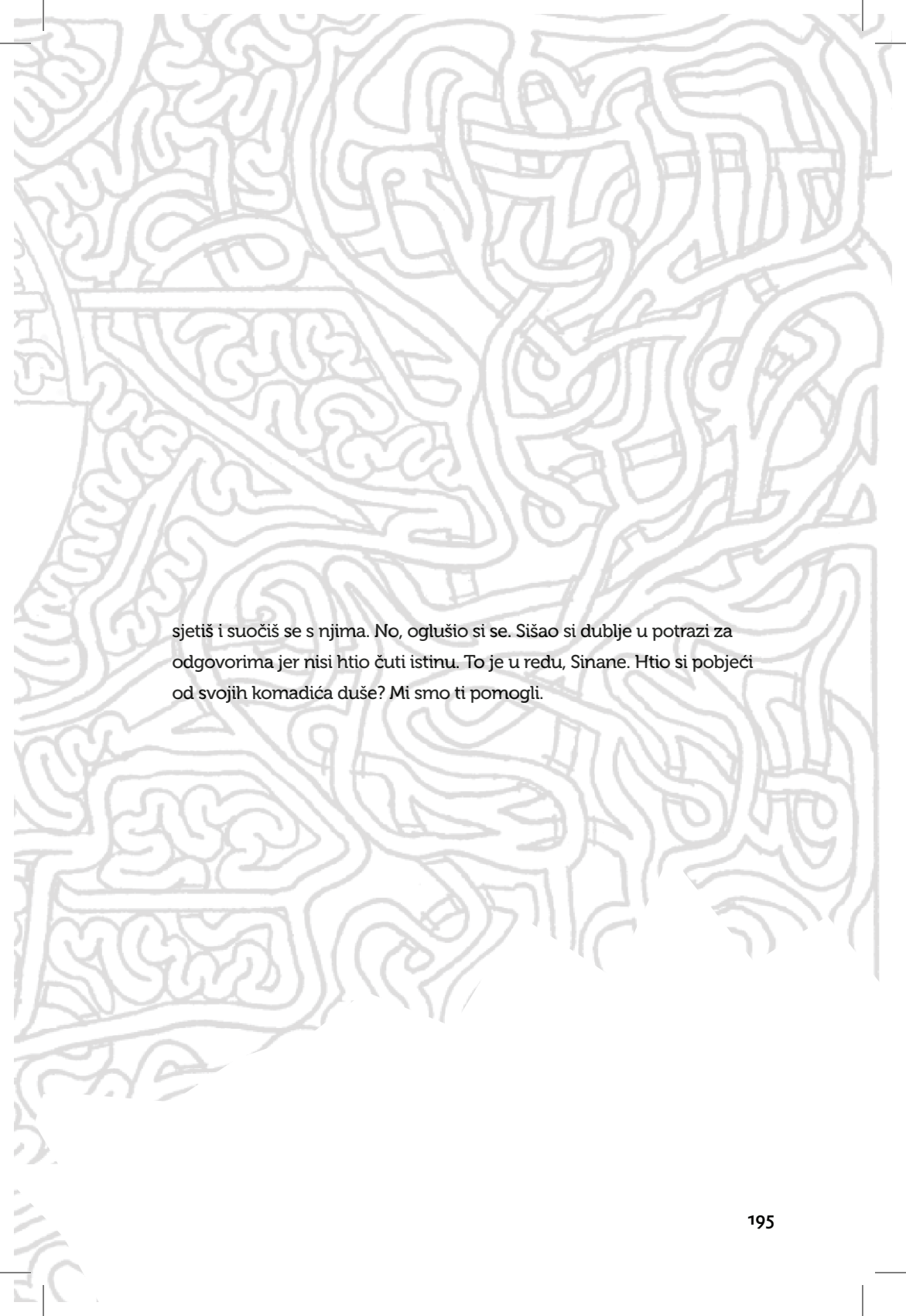
Dima je nastavio: “Ovaj potez naziva se još i Ruh’ultus, kada tvoj štakor pada od protivničkog slona. Smatra se istodobno potezom majstora, ako si izvanredno nadmudrio časnog protivnika, ili dječjom pobjedom, ako si igrao protiv početnika koje ne zna bolje. U ovome slučaju, rekao bih, ovo je bila pobjeda nad djetetom.” Ponovno si je natočio piće. “Budalo, nitko ne pobjeđuje Labirint. Idi doma.”

Sinan je šutke pustio bijelog tigra te primio figuricu štakora. Ruh’ultus. Dima je bio u pravu, tako se zvao taj potez, to ga je otac naučio. Je li mu ga ikad spomenuo? Možda čak i jest, negdje na početku poznanstva dok je Dima igrao poput djeteta. *I tko je sada dijete?* Ustao je od stola i krenuo van. Dima mu se nije ponovno obratio, a Sinan je imao potrebu pobjeći što dalje, na površinski zrak koji ga je blaženo štipao kada bi izašao iz dubokog Labirinta. S Anjom je odlučio porazgovarati, ali kasnije. Bio je izmoren, nije imao snage za još jedan sukob koji je mogao izgubiti.

Tek se vani na zraku uspio zapitati što se dogodilo. Kako je mogao dopustiti da Dima izvede svoju predstavu, a da ne skoči na njega mlateći ga sve dok mu ne prizna što izvodi? Zašto je na sam spomen Labirinta bio tako paraliziran? *Ne razumijem što se događa. Samo znam da postaje sve gore i gore.*

ZNAŠ li, Sinane, koliko je poseban proces oblikovanja duše? Dušu je prvo potrebno izložiti očaju da biste je stavili na nakovanj. Tada, poput kovača koji udara maljem, potrebno ju je gurnuti u bezdan, tamo gdje muka postaje toliko teška da više ne može izdržati. U tom trenutku nastaju pukotine, dio duše se odvaja. Ono što ti nismo rekli, odvojeni dio preuzima na sebe svu agoniju kako bi cjelini umanjio bol. On zauvijek žudi vratiti se cjelini, ali pošto je pun boli i ne može je otpustiti, cjelina želi pobjeći od njega. Možeš ga zamisliti kao lubanju koja vječno plače i polako se kotrlja za dušom koja polako, ali sigurno bježi od njega. Tada se malj podiže još jednom i novi se dio duše ponovno odvaja. Nastaju dvije lubanje koje plaču i vrište dok slijede rascjepkanu cjelinu. Buka je jača, cjelina hvata brži korak. Naravno, proces se ponavlja. Nastaje povorka mrtvih, malih komada duše koji žude da ih se prihvati, a osjećaju samo bol koja potječe iz trenutka raskida. Polako, postaju ljuti, a duša ih se sve više i više boji. U tom trenutku ti komadići postaju Naši saveznici, alat koji će te dovesti na Našu stranu. No, nemoj se ljutiti na Nas. Tvoja povorka mrtvih pratila te još iz pješčanog grada. Vrištali su za tobom, preklinjali te da ih se

sjetiš i suočiš se s njima. No, oglušio si se. Sišao si dublje u potrazi za odgovorima jer nisi htio čuti istinu. To je u redu, Sinane. Htio si pobjeći od svojih komadića duše? Mi smo ti pomogli.

Prema kući je hodao sporo dok je polako udisao svjež zrak. Iza prozora tuđih kuća mogao je vidjeti svjetlost svijeća i ognjišta. Pitao se ima li ijedna duša unutar sela koja nije upletena u noćnu moru koju je proživljavao. Možda je uistinu ludio, zamišljao stvari, ali sve je manje bio uvjeren u to. Nije znao kako je to bilo moguće, ali Labirint je uvijek bio u središtu svega. Prokleo se jer kod prvog znaka opasnosti nije sišao u Labirint provjeriti što se događa, ali duboko u sebi znao je da se ne usuđuje vratiti se. Radije se zavaravao nego suočio s istinom da se nešto u dubini ponovno probudilo. *Moram otići odavde, pobjeći što je prije moguće. Uzet ću sve napitke i nadati se najboljemu.*

Osim toga, sve se više brinuo o rupama u sjećanju koje su postale očigledne. Naizgled, nikada ne bi rekao da je postojalo nešto što je zaboravio. No, uočio je kako pod velikim pritiskom počinje osjećati i govoriti stvari koje naizgled nemaju smisla, a nekako su u tom trenutku veoma stvarne. *Bila su dva mačka. Jedan se zvao Jakeem, a drugog sam ubio.* Također, zašto je onako reagirao kada je vidio

Mašina sina da trči? Je li bio ljubomoran jer je dijete popilo bočicu vaizačkog napitka? Svakako, ljubomora je bila prisutna, ali bilo mu je jasno da je postojao još jedan dublji sloj koji nije razumio.

Nekako, sve dosadašnje nevolje mogao je povezati s Labirintom. No, nije shvaćao kakve bi veze Labirint mogao imati s manjkom sjećanja. Na njegovu žalost, iako je htio zaboraviti sve što je proživio u podzemlju, mogao se prisjetiti svega što je tamo doživio s nevjerojatnom lakoćom. Iako je prolazak kroz Labirint bio jeziv, Sinan ga je uvijek doživljavao kao borbu za puko preživljavanje, mjesto gdje je fizička sila bila osnovica opstanka. Demoni u Labirintu ugrizli su ga i ogreblili stotinu puta, ali nitko mu se nije petljao s umom. Od toga je jedino odskakao Tamničar, koji nije bio obična bezumna zvijer, ali s njim se suočio mnogo prije nego što je došao do dna Labirinta.

Na kraju, možda se radilo o napitku? Što ako je vaizački napitak imao još neke nuspojave osim ovisnosti? Sinan je sumnjao u to jer o tome nije bilo spomena u vaizačkim knjigama, ali ni tamo se nije spominjala ni ovisnost. I opet, možda sami Vaizaci nisu znali za to. Sinan je u Labirintu ispijao bočicu za bočicom te tvari, sigurno daleko najviše od bilo kojeg čovjeka koji je okusio tu crvenu esenciju. I svejedno, znao je koliko bi opet bio spreman žrtvovati za još crvenog nektara.

Dok je prilazio kući, nad njim su se nadvila brda na kojima su stajale vaizačke ruševine i ulaz u Labirint. *Tko zna što se tamo događa.* Prošli su ga ledeni trnci. Pitao se koliko je vremena prošlo otkad je zadnji put meditirao. Ta praksa nekoć mu je donosila mir i usredotočenost, mogao je provesti i po pola sata u meditativnom položaju bez da se pomakne. No, silasci u Labirint ostavili su previše štete i emocionalnih ožiljaka koji bi izranjali na površinu istog trena kada bi započeo s praksom. Nije imao snage suočiti se s prošlošću, a bilo je očigledno da ga je proganjala u svakoj sjeni koju je vidio.

No, istini za volju, najviše je izgubio poriv za meditacijom zbog duboke nelagode, osjećaja da ga odnekud promatraju poznate žute oči. Nekako je uspijevao zaboraviti na Tamničara sve dok Dima ove večeri nije izvadio prokletu figuricu stvora. Kako ga je uspio tako vjerno izraditi? Čak i da je Anja nešto izlanula, nije mogla znati kako stvor izgleda samo na osnovu njegova buncanja u snu.

Smušen, ubrzao je korak i ugledao svoju brvnaru, ali naglo se zaustavio i priljubio uz zemlju kako bi se sklonio s čistine. Vrata kuće bila su širom otvorena. Njegov privremeni dom postao je novi glasnik crne slutnje. Sinan je suspregnuo dah dok je tražio trag sumnjivih zvukova ili izdajnički pomak sjenke u mraku, ali ništa nije dopiralo do njega. Bio je apsolutno siguran da je zaključao kuću, uvijek je to činio. Ledio se od pomisli što je mogao biti uzrok. Pitao se radi li se o demonima i čekaju li ga još uvijek unutra. U ruci je imao samo bodež i nikakvu zaštitnu opremu, gotovo da je mogao ušetati nag i imati jednake šanse za umiranje. Počeo je razmišljati treba li se vratiti u selo po pomoć, možda po nekog od lovaca, Stanislav ili Anton... No, tada se sjetio Dime i shvatio da u selu više ne može vjerovati nikome. *Možda je ovo napravio netko od seljana?*

Postalo je jasno da nema druge i da mora krenuti u izvidnicu. Sklonio se sa staze i u širokom se krugu počeo šuljati prema prozoru kako bi provjerio može li se u brvnari nešto vidjeti. Osjećao je kako su mu ruke ledene i bez cirkulacije dok se nervozno ogledavao oko sebe. Posebno je provjeravao visoke borove ne bi li na vrijeme ugledao potencijalnog Penjača. Prozor mu je iz daljine djelovao mutno te se, zbunjen, oprezno prišuljao bliže. Želudac mu se zgrčio kada je razaznao kako su prozorska stakla mutna od crvene boje. *Krv ili... Napitak?*

Gotovo je ostao bez daha kada je shvatio što se moglo dogoditi. Prebrzo da bi bio nečujan, krenuo je prema ulaznim vratima.

ma. Privio se leđima uz drvene balvane i pogledom provjerio vrata. Ponovno nije bilo znaka tuđe prisutnosti. Prišao je bliže i uočio crvene tragove oko praga. Stare Kostjine riječi izbile su na površinu sjećanja kako je kuća izgledala nakon prvog pokolja: *Svježe trake ljudske kože visjele su sa stropa, a crijeva su bila omotana oko potpornih stupova. Meso i organi bili su rasparani po podu, pomiješani s blatom. S mukom se zapitao hoće li pronaći takav prizor.*

Oprezno je provirio glavom iza vratnica, a prizor koji je vidio natjerao ga je da požali što ni ovaj put netko nije zaklan. Ormar u kojemu je čuvao napitke bio je razvaljen, a crvena se tekućina razlila po policama i podu. "Ne..." izustio je nemoćno kada je zaboravio na oprez. Ušao je u oskvrnuti dom i poletio prema mokrim policama. Bočice su bile razvaljene na sve strane, krhotine stakla pomiješane s prljavim podom i iverjem drva.

"O ne", zacvilio je na rubu suza gledajući uništenje svoga rada, zadnju nadu na koju je položio sve svoje karte. Zadnje kapi pravog vaizačkog napitka plivale su u prašini pod potplatima njegovih cipela. Počeo je premetati po staklu tražeći barem komadić nečega što je mogao spasiti, ali samo se porezao na krhotinu i pomiješao svoju krv s nastalim metežom. Tijelo mu se treslo od šoka i nevjerice, a suze su bile jedino toplo što je osjećao.

Odmaknuo se od ormara. Nije mogao podnijeti taj prizor. Osvrnuo se po kući i uvjerio se da je sam te da je ostalo pokućstvo netaknuto. Onaj tko je provalio točno je znao što traži. Još uvijek ošamućen, prišao je stolu s namjerom da sjedne jer je osjetio slabost. Dohvatio je stolicu, ali nije sjeo kada mu je nešto drugo na stolu upalo u oči. U mraku se bijelio komad papira kojemu tamo nije bilo mjesto. Nije mogao razaznati slova te je oprezno upalio svijeću. Na papiru su bila velika, prstom pisana, tamno crvena slova: IZDAJICO. Osim same poruke, Sinana su prošli jezivi trnci zbog pisma kojim su slova ispisana. Pismo

je bilo vaizačko, nešto što se ovih dana moglo pronaći samo u knjigama Labirinta.

Tupo je piljio u papir, nesposoban razaznati hirove oluje koja se prelamala u njemu. S jedne strane ga je hvatao duboki strah, spoznaja sve dublje prijetnje koja se nadvila nad njime, a ne zna može li se nositi s njom. No, on se također opasno približio dnu svoga očaja, mučna ovisnost gotovo ga je gurnula preko ruba i više nije bio siguran može li razmišljati racionalno. Tko je napisao poruku? Što je trebala značiti? Ugrizao se za usnu sjetivši se da su na pragu ostali crveni tragovi. Je li uistinu imao želudac slijediti ih?

Izvukao je mač i nešto lakše opreme iz kovčega. Došlo je vrijeme za lov. Navukao je opremu, stao na prag i pomno ispitao tragove. Novopronađena odlučnost pomalo se pokolebala kada je vidio da se ne radi o ljudima, definitivno su bili demoni u pitanju. Nije bio siguran želi li ih slijediti do izvora. Umočio je prst u crvenu mrlju i kušao ga jezikom. Suprotno očekivanju, osjetio je krv. *Što se, dovraga, ovdje dogodilo? Čija je to krv?* Pogledom je zapazio kako je trava neobično uleknuta duž čitavog puta prema šumi. *Nešto su vukli.* Znatiželja ga je potaknula par koraka dalje da bi uočio nove mrlje krvi i osjetio težak miris od kojeg mu se okrenuo želudac. Još par opreznih koraka i na zemlji je uočio početak izložene iznutrice, debelo crijevo koje se protezalo prema šumi.

Opsovao je kada je shvatio što je izvor smrada. Nije bio siguran radi li se o ljudskom ili životinjskom crijevu. Promatrao je kako se nastavlja u daljini i bilo mu je jasno da je postavljeno kao konac za mačku, poziv da ga slijedi. Sve manje uvjeren u svoj bijes, nastavio je slijediti trag proklinjući noć i svoju zlu kob. Brojao je korake mjereći prijeđene metre i razmišljao o lekcijama anatomije koju je učio u Sarkamandu. *Dužina probavnog sustava ljudskog tijela nakon želuca varira oko osam metara.* Korak

za korakom, brzo je prešao osam metara, a crijevu nije bilo kraja. *Nije ljudsko... Mora biti životinja.*

Ušao je u šumu za krvavim tragom. Na desetom metru pro našao je praznu staklenku u kojoj je držao napitak. Oznaka je pokazala da je to bio njegov napitak prema receptu s četvrte razine, pomiješan s onim vaizačkim. Sve više zbunjen, nastavio je dalje. *Dvanaest, četrnaest...* Šuma je bila nijema, nije bilo ni vjetra. *Osamnaest...* Par metara dalje, ugledao je tijelo čija su crijeva bila izvučena. Bilo je ljudsko, barem oblikom. Suhoga grla, mučno se približio stežući mač. Nadvio se nad tijelom i prepoznao ga. Igor, travar kojeg je ostavio u šumi.

Lice mu je bilo gotovo plavo, izobličeno debelim crnim vena ma i napuklim izraslinama. Torzo mu je bio potpuno deformiran, desna strana višestruko masivnija, izbrazdana izraslinama s popucalom kožom. Sinana su deformacije odmah podsjetile na Kasiba, mačka kojeg je noć ranije pokopao. Igorova utroba bila je otvorena, a na lijevoj ruci nije imao šaku. Sinan se na trenutak odmaknuo zbog smrada. *Što se desilo ovdje?*

Mogao je pomisliti da je Igor provalio u njegov dom tražeći vaizačke napitke, ali znao je da bi bio idiot kad bi u to povjervao. Otel su ga, odrezali šaku koju su mu ostavili na pragu i potom... Ga natjerali da nekako odglumi odlazak u Algorod? Očigledno, Anja mu je dugovala objašnjenje. Do ove večeri Igor je bio živ, a zatim su ga odveli u Sinanovu kuću. Sinan je bio zbunjen. Poruka je imala smisla ako ju je Igor napisao, ali je li to napravio svojom voljom? Kako je Igor mogao znati vaizačko pismo? Zar su mu ga pokazali demoni?

Sinan se još više zabrinuo. Uistinu, kako je Igor znao što napisati? Sinan je znao da su demoni voljeli sadističke igre, ali nije bio navikao na toliko inteligentnu razinu. Zatim, Sinan je pretpostavio da im je Igor nakon pisanja poruke postao suvišan. Demonu su mu rasparali utrobu i započeli trag iznutrica.

Potom su jadnog čovjeka natjerali da popije Sinanov iskrivljeni vaizački napitak. Reakcija je morala biti slična kao kod Kasi-ba: tkivo se nekontrolirano umnažalo, tijelo mu se izobličilo, a crijeva... Crijeva su rasla do preko dvadeset metara. Čitavo je vrijeme bio živ i osjećao bol.

Ako ništa, sada barem znam da napitak još uvijek nije dovoljno sazrio. Sinanu se smučilo. Zar je uistinu spao na takve zaključke? Kako je toliko okorio da je izgubio temeljne ljudske reakcije? Uzdahnuo je i odmahnuo glavom. Nije bilo koristi od sažalije-vanja vlastite bešćutnosti, najprije je trebalo izvući živu glavu, a onda vidjeti što se da spasiti.

Tragovi demona također su prestajali oko leša. Pretpostavio je da se radilo o Penjačima i na tome je bio zahvalan. Nije htio krenuti za njima, pogotovo sada kada je bilo prekasno. Mučno je razmislio o tome što učiniti s tijelom. Shvatio je da je odgovor ovisio o njegovu sljedećem koraku. Izgubio je napitak. Jedina svrha ostanka u Travlastoku bio je strah od suočavanja s ovisničkom krizom i ideja da će ponovno sići u Labirint ako će trebati još pravog vaizačkog napitka. No, kako su se stvari odvijale, sve je bilo bolje od silaska u podzemlje. Ovaj je put on bio taj kojeg su lovili, ne on njih. Postalno mu je jasno da nema smisla ostati, odmah ujutro morao je krenuti kući u Sarkamand, prije nego što postane prekasno.

Svejedno, shvatio je da mora sakriti tijelo. Netko iz sela sigurno će ga pronaći, samo je bilo pitanje koliko će se daleko Sinan nalaziti u tome trenutku. Nije imao volje i vremena iskopati dovoljno duboku rupu. Pored njih prolazio je potok koji je vijugao unutar dubokih kanala. To je bio dobar zaklon, a i mogao je računati da će tijelo ostati na istom mjestu jer je tok bio preplitak da bi ga ponio nizvodno. *Što ako ga demoni opet premjeste?* Odmahnuo je glavom. Jedino je bilo bitno da ujutro ode iz Travlastoka.

Ljutit, primio je Igora za ruku koja je djelovala manje deformirano. *Ne mogu vjerovati da to radim... A nisam ga ni ubio.* Povukao je tijelo i iznenadio se njegovom težinom. Igor je uvijek bio vitak, ali umnažanje tkiva dodalo je još tjelesne mase. *Možda ga nisam ubio, ali moj napitak definitivno nije odmogao.* Nastavio je vući beživotno tijelo gledajući kako Igorova glava zapinje za trulu granu. Kako je došlo do toga da skriva ljudsko tijelo? Ne bi li on trebao biti taj koji proganja ubojice, a ne skrivati njihov zločin?

Zadihan, stao je. Povukao ga je tek dva metra, a imao ih je još dvadesetak. Teren je bio grbav, tijelo teško, a njemu je isticalo vrijeme. *Bilo bi puno lakše prenijeti ga... U dijelovima.* Gledao je u tijelo i na trenutak se poigrao s tom mišlju. "Sinane, što ti je?", promumljao je na glas, šokiran razmatranjem te mogućnosti. Odlučio ga je odvući bez obzira na sve. Tada je shvatio da za sobom povlači i gotovo dvadeset metara izloženog crijeva. Ponovno je stao i uhvatio se rukama za glavu. Koliko bi bilo lakše odustati od svega? *Hajde Sinane, još malo... Još malo i gotovo.*

VI ljudi imate smiješnu izreku: brod koji tone najprije napuštaju štakori. Riječi su besmislene jer, ako se brod nalazi usred oceana, tada se nema kamo pobjeći. Utapaš se, Sinane. Voda će ti uskoro doprijeti do grla, a nemaš kamo pobjeći jer si odavno izgubio kopno iz vidika. Imaš li hrabrosti sići pod palubu i pronaći pukotinu kroz koju curi voda? U svome snu, ponekad pokušavaš meditirati. Shvaćaš da bi trebao sići u sebe, potražiti istinu iza svojih opsjena. No, kako otvaraš unutarnje oči tama oko tebe poprima sve jasnije oblike. Ti vidiš obrise stvarnosti, ali već te i njezina slutnja zaprepasčuje i nanovo se povlačiš u svoju iluziju. To je tvoj izbor Sinane, nemoj misliti da te itko treba žaliti.

"Sinane, otvaraj vrata!" Glasno ga je lupanje naglo probudilo.

"Sinane! Jesi li tu?" Lupanje se ponovilo. Jedva je uspio odgovoriti da je budan i potom se natjerao da ustane iz kreveta. *Koje je doba dana? Negdje pred zoru?* Pokušao je shvatiti što se događa, ali umor ga je ubijao. Možda je spavao tek par sati. Jeza događaja od prošle noći nije nestala, a crna mu se slutnja probijala kroz koprenu izmorene svijesti. Tko ga je budio tako rano?

"Tko je to?", hroptavo je upitao masirajući suhe oči.

"Kostja", čuo je prepoznatljiv glas s vanjske strane. "Diži guzicu, trebam te odmah." Sinan je opsovao. Trebao je razmišljati brzo, a bio je toliko usporen. U mislima je prošao sve što je moglo biti. Jesu li našli Igora? Nešto drugo? Ogledao se po kući. Podove je oprao skupa s pometenim razbijenim staklom, ali posvuda su ležale stvari pripremljene za put, torbe i paketi knjiga. Nije htio da to Kostja vidi.

Oprezno, prešao je preko preslaganih hrpa opreme i prišao vratima. Ključanica na vratima razbijena je tijekom provale, ali

barem je imao unutarnji zasun koji je držao vrata na mjestu. Povukao ga je i blago otvorio vrata. Na trenutak se prepao kada mu je Wasim između nogu uletio unutra.

“Izgubio si mačka?”, smrknuto ga je gledao Kostja.

“Noćas mi je pobjegao van, nisam znao gdje je”, odgovorio je Sinan živčano. Mače je vjerojatno pobjeglo kada su demoni provalili u kuću. Potpuno je zaboravio na njega. “Kostja, što se događa?”

“Oblači se, imamo hitan slučaj. Ideš sa mnom do sela.” Kostjina smrknutost i nalet ledenog zraka pomogli su Sinanu da dođe k sebi. Vani se tek počelo daniti.

“Kostja, o čemu se radi?”, upitao je ozbiljno. Na muškarčevu tvrdom licu nije se moglo iščitati ništa osim zlovolje.

“Vratili su se”, odgovorio je kratko.

“Znam, Maša je to svima jučer obznanila. Nisam stekao dojam da su ljudi iznenađeni, a kamoli ljuti. Mene ostavite izvan toga”, odgovorio je ljutito.

“Ne, Sinane, ne radi se o tome. Mnogo je gore”, uzvratilo je Kostja bez promjene tona. Nije ga ni pogledao u oči, samo je promatrao obzor, odakle se pomaljao dan.

“Pozovi Jegorove prijatelje da ti pomognu”, Sinan je odvratio još ljuće i pokušao zatvoriti vrata.

“Ovo se tiče tebe”, Kostja je kratko odgovorio. “Vjeruj mi, želiš ovo vidjeti.”

Sinan je uzdahnuo. Gotovo je očekivao takvo nešto. Je li uopće bilo načina da izbjegne dolazak u selo? Za odlazak iz Travlastoka prema Algorodu trebao je konje ili barem Nikolajevu pomoć. Hoće li to kasnije biti moguće? Pretpostavio je da će Kostja i još nekoliko razumnih ljudi htjeti da ostane kako bi im pomogao, ali on više nije imao interesa u Travlastoku. Odlučio je odigrati zadnju kartu po njihovim pravilima, a potom učiniti po svome. “Dobro, pokaži mi o čemu se radi, ali ništa ne obećavam.”

Kostja mu nije ništa odgovorio. Šetnja do prvih kuća trajala je dovoljno dugo da Sinan razmotri moguće posljedice nove demonstrativne aktivnosti. Nije ga bilo briga za ljude u selu, mučilo ga je samo pitanje kako doći do Algoroda. Najveći su problem činile vaizačke knjige kojih je bilo daleko previše da bi ih nosio sam bez konja. Shvatio je da možda čak postoji mogućnost da će morati ukrasti konja. No, kako se približavao selu uočio je da postaje sve nervozniji. Ideja odlaska pala je u drugi plan, a sve je više shvaćao da dolazi vidjeti još jedno djelo Labirinta. Noćna mora još je trajala.

Na ulazu u selo vidio je žene prekrivene ogrtačima kako hodaju od kuće do kuće i muškarce koji su nosili vjedra vode. Iz jedne kuće je čuo kako dijete plače i zaziva ime Zenja. *Zenja? To je ime životinje!*? Jedan muškarac je, Nikita, ako se Sinan dobro sjećao, prošao pored njih i ljutito pljunuo na pod.

“Sinane, što je ovo? Rekao si da je gotovo, da si ih pobio sve! Vjerovao sam ti, a drugi su mi rekli da sam budala”, vikao je. Jedna je žena prišla smiriti ga, ali nije se obazirao na nju. Tada je Kostja zarežao.

“Nikita, poslušaj Anu i idi svojim poslom. Pobrinit ćemo se za ovo.” Muškarac se ljutito okrenuo i nastavio svojim putem.

“Odmah šalji Nikolaja u Algorod, neka ide pješice. Ne znam kako ćemo preživjeti zimu”, dobacio je u odlasku. Sinan je počeo dobivati sliku stvarne situacije. Pustio je da ga Kostja otprati do gostione, odakle su skrenuli prema stražnjem ulasku u staje. Sinan je zapazio krvave tragove po blatu i žutoj travi oko ulaza. Nekako je znao da ne želi vidjeti što se tamo desilo. Kostja mu je samo dao znak rukom da uđe unutra. Bilo je jasno da nije imao namjeru poštediti Sinana mučnog prizora, kao da je Sinan bio štene čiju je njušku htio zabiti u zapišani kut kuće.

Polako Sinane, govorio si je, isto je kao da ulaziš u neku od priča o Labirintu. Znaš da te unutra čeka samo još jedan prizor. Što je to naspram svega što si vidio do sad? U zraku se osjećao miris krvi.

Bojao se da će mu se želudac istog trena preokrenuti. Ako ništa, u Labirintu je obično bila sasušena, stara danima ili čak godinama. *Mogu li reći Kostji da ionako znam što ću vidjeti? Ne mogu unutra, dosta mi je svega.* Osjećao je Kostjin pogled na leđima i tužno pomislio kako je već mogao otići kući, makar pješice.

Zakoračio je prema ulazu, pomaknuo velike vratnice i ušao držeći pogled na podu. Pod je bio prepun slame koja se miješala s iznutricama i krvlju. Ponegdje je uočio iskopane oči, bijele otoke usred crvenog mora. Na hrpici desno bila su nabacana konjska kopita. *Koliko konja? Mislim da ih je Kostja imao barem pet, dio je naslijedio od Gregora prošle godine.* Podigao je pogled i požalio što je to učinio. Konjske polovice, ono što nije bilo sažvakano, visjele su sa svih strana staje. Vidjelo se toliko izloženih, okrvavljenih rebara da se doimalo kao da se nalazi u šumi kostiju. Krv je još uvijek povremeno kapala sa stropa, s razvučenih iznutrica, traka kože, konjskih glava koje su bile nabijene po stupovima oko štale. *Bilo je puno penjača, oni vole sve postaviti tako da visi.* Ponovno je spustio pogled. *Moram van.*

Kada je izašao osjetio je da će povratiti želučanu kiselinu, od razlike odvratnog vonja u štali i svježeg vanjskog zraka. Uhvatio se za obližnje drvo i naslonio se gledajući si u okrvavljene čizme. Suzdržavao se da ne povrati. *Što mi je ovo trebalo?* Čuo je kako mu se Kostja obratio.

“Jesi li vidio natpis?” Trebalo mu je par trenutaka da shvati što ga pita. *Koji natpis?* Odmahnuo je glavom.

“Oni to ne rade, to su demoni”, odgovorio je ne gledajući ga nazad. *To su zvijeri. Zvijeri ne pišu.*

“Ovi pišu. Tamo straga, moraš proći sve leševe da bi vidio na zidu. Mislim da je potrebno da odeš i pogledaš”, Kostja je hladno odgovorio. Djelovao je kao da to nije bila njegova staja i da nije izgubio pet konja. Sinan je mrzio što mu muškarac nije govorio ništa više.

“Kostja, vidio sam dovoljno”, odgovorio je ljutito. “Reci mi što piše i ostavi me na miru!”

“Ne. Za tebe je. Dovoljno je što su moji konji bili glasnici. I sve ostale životinje, kad smo kod toga. Ulazi unutra jer ću te inače baciti unutra na pod pa ćeš puzati.” Kostja se očigledno suzdržavao da ne ostvari svoju prijetnju. Bio je mnogo veći i jači od Sinana, mogao je to lako učiniti. Sinan nije imao osjećaj da bi mu se mogao suprotstaviti. *Postao sam jadan poput popišanog psa. Zar se uistinu bojim ovog muškarca nakon svega što sam prošao?*

Uspravio se i krenuo nazad u staju. U tom je trenutku vjerovao da bi mogao ubiti Kostju bez ustručavanja. *Mrzim ga.* Ponovno je prošao kroz vratnice i vratio se poznatom mirisu klanja. Morao je proći oko sedam metara, sve između lešina i iznutrica. Uhvatio je rub kaputa, pognuo se i polako krenuo prema drugom kraju staje. Čuo je kako mu cipele šljapkaju po iznutricama, nije ih bilo moguće izbjeći. U Labirintu je prošao više takvih soba, klaonica, ali ni jedna nije bila tako svježja. U dublje su razine dovlačili sve što su mogli, ljude iz sela, životinje iz šume. Demoni su voljeli svježju smrt.

Polako, uspio je doći do drugog zida i uspraviti se. Mala uljanica koju je Kostja tamo ostavio osvjetljavala je daske na kojima je bila razapeta bijela koža. *Bio je to Ljuba, Anjin zekan.* Na bijeloj dlaci stajala su crvena slova. Poruka je bila veoma jasna.

Siđi dublje.

Sinan je skrenuo pogled i suzdržao se da ne zavrišti. Demoni ne pišu, tako je barem vjerovao. Trebali su biti bezumni, divlje životinje, bez lukavosti i smicalica, razbijanja bočica, ostavljanja tragova... Samo je Tamničar mogao biti takav, jedan jedini. No, njega je ubio, a nove je tragove ostavljala masa, čopor demoni. Svejedno, taj čopor očito je bio pametniji od svega do sada. I jako su dobro znali čega se Sinan bojao najviše od svega: sići dublje.

Težina situacije sručila mu se na pleća. Nešto je nanovo počelo izbijati iz njega. Iz usta mu je počelo izlaziti nerazumljivo mumljanje, dječji cvilež. Suze su mu polako klizile niz obraze dok je tiho šaptao niječući glavom. "Ne, ne... Molim vas, samo to ne." Zaboravio je na krv te je čučnuo i zagnjurio glavu među noge. Uhvatio je rubove kaputa i pokušao se zaviti u njih. *Sidi dublje*, odzvanjalo mu je u glavi. "Ne mogu... Stvarno ne mogu", cvilio je dok su mu suze mutile vid, a izlučevine iz nosa klizile niz usne. "Samo to ne..." Ljuljao se naprijed i nazad, ali znao je gdje je, što ga okružuje. Možda nije vidio, ali smrad se osjećao.

Kaos u glavi sve mu je više divljao, a zatim se njegovo nijekanje pomiješalo sa smijehom kojeg je čuo sa svih strana. Bio je to izobličen, nerazpoznatljiv smijeh, ali znao je da ga čuje. Podigao je pogled iz krila i shvatio da smijeh nije u njegovoj glavi, da su to bile konjske glave nabijene na stupove štale. "Duuublje... Duuublje", jedna je govorila konjskim glasom dok su se druge smijale, praznih očnih duplji i trzale se na svojim kolcima.

Sinan je zavrištao od užasa. Smijeh je bio poput kandži koje su mu parale uši, a smrad ga je zgrabio za grlo i najednom je ostao bez zraka. Počeo se gušiti dok je konjska glava ponavljala: "Duubljee..." Najednom je osjetio kako mu se utroba preokrenula i počeo bljuvati. Pao je na koljena i rukama ugazio u nešto sklisko. Borio se za zrak, ali iz njega je samo izlazilo, nije stajalo. Nije bilo puno toga, ali grčevi su se nastavili kao da bljuje zrak. Grkljan mu se i dalje stezao, pokušavao je nešto izbaciti, a ništa nije izlazilo.

U iznenadnom trenutku tišine, uspravio se. Polako je izašao van bez obaziranja na lešine i oglodana rebra koja je odgurivao ramenima. Krv mu je bila posvuda: po hlačama, kaputu i rukama. Osjetio je kako mu je nešto kapnulo na glavu, ljigava hladnoća koja je nastavila kliziti niz tjemenu, ali više ga nije bilo briga. Probio se do izlaza, gdje ga je čekao Kostja, bezizražajan

kao i uvijek. "Vidio sam poruku", odgovorio je umorno. Kostja je samo kimnuo.

"Naći ćeš isto u svakoj kući. Na kozama, kravama, psima koji su preko noći ostali vani. Ništa što nije spavalo u kući pored ljudi nije preživjelo. Potpuno smo ostali bez mesa. Ljudi se ne usuđuju taknuti lešine, kamoli pokušati spasiti meso za sušenje. Tko će jesti meso koje su načeli demoni?" Sinan mu je samo kimnuo. Nije ga bilo briga za ljude, ionako su to mnogi od njih htjeli. Poruka mu je bila jasna, demoni ga nisu imali namjeru pustiti.

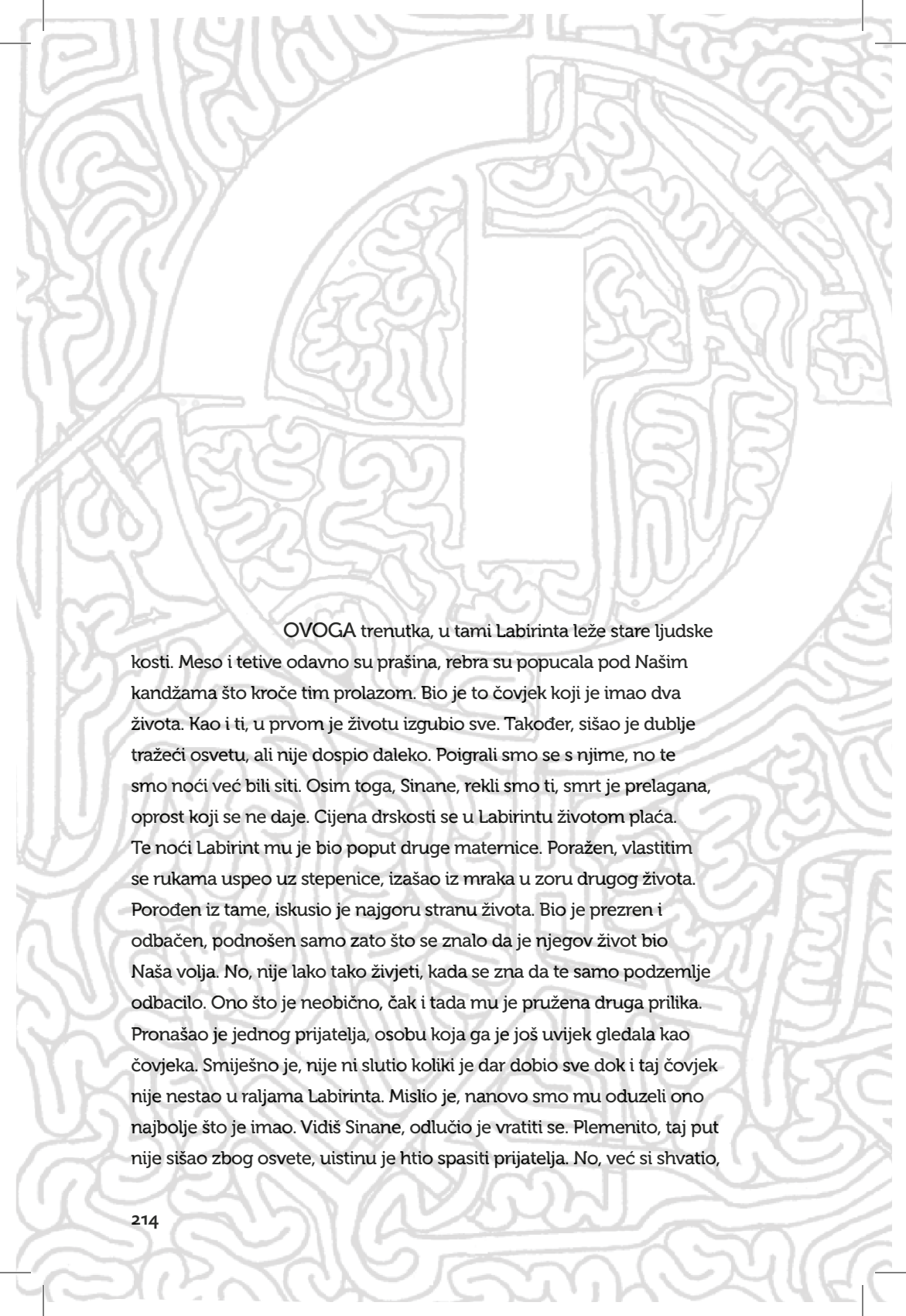
"Vratit ćemo se do tebe", nastavio je Kostja. "Dat ćeš mi svo zlato i srebro koje si pronašao u Labirintu. Šaljem Nikolaja i još petoricu u Algorod, ne znam hoće li biti dovoljno hrane za prodaju, ali moramo nekako preživjeti zimu. Trebamo nove konje, stoku, živad... Nemamo ništa."

Sinan je znao da bi se trebao buniti, ali mali tračak donedavnog bunta potpuno je nestao. Možda je Nikolaj išao u Algorod, ali sve je više shvaćao da nije imao izbora, da će ga nešto ponovno zadržati. Okrenuo se i počeo koračati kući. "I još nešto", dobacio mu je Kostja iza leđa. "Imaš sreće da te nisam ubio onog trena kada si mi otvorio vrata. Labirint nije čist, očito nikada nije niti bio. Živ si samo zato što ću te drugi put kad se vratiš i kažeš da si gotov primiti za vrat i još se jednom s tobom vratiti tamo dolje. Osobno ću provjeriti svaku rupu pored koje si prošao."

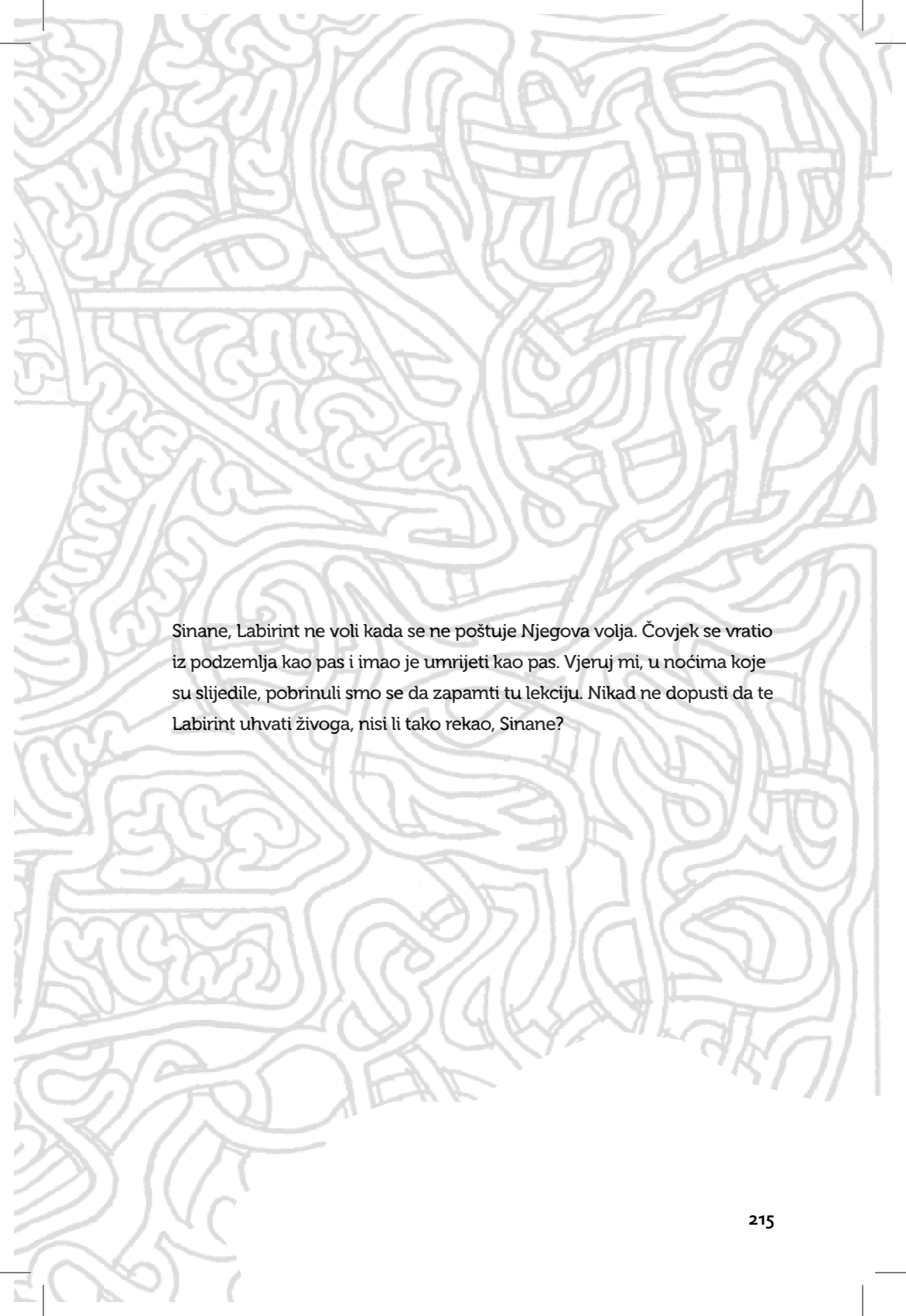
Sinan je stao i okrenuo se Kostji. Gledao je bijes na muškarčevu licu, bilo je zanimljivo vidjeti naznaku emocija ispod vječno ledene vanjštine. Kostjine su mu riječi odzvanjale glavom, a zatim se počeo smijati. Iako krvav i prljav, smijao mu se u lice kao da je upravo čuo najbolju šalu u životu. "Kostja, znaš što...", cerekao se gledajući ga. "Ti si budala. Znam ja jako dobro da me nećeš ni taknuti. A znaš zašto?" nastavio je cerekati se. "Jer

znam da ste svi vi najobičniji šupci koji se nikada nisu usudili sići. Nemate muda za to. Štujete prokleti Labirint kao da je neko božanstvo, potajno uživate u ovim prizorima jer mislite da ste posebni, da razumijete to podzemlje. A onda kad vam voda dođe do grla, onda trebate mene da obavim vaš prljavi posao.”

Vidio je kako Kostja ljutito steže debele prste u šaku. “Samo, imaš jedan problem”, nastavio je Sinan. “Ono što ni ti ni itko drugi u ovoj rupi ne shvaćate... Neće biti drugog puta. Kad si-đem tamo, više se ne vraćam.” Okrenuo se i nastavio hodati nazad prema kući. “A da mi je onda vidjeti tko će se od vas usuditi sići za mnom...”

OVOGA trenutka, u tami Labirinta leže stare ljudske kosti. Meso i tetive odavno su prašina, rebra su popucala pod Našim kandžama što kroče tim prolazom. Bio je to čovjek koji je imao dva života. Kao i ti, u prvom je životu izgubio sve. Također, sišao je dublje tražeći osvetu, ali nije dospio daleko. Poigrali smo se s njime, no te smo noći već bili siti. Osim toga, Sinane, rekli smo ti, smrt je prelagana, oprost koji se ne daje. Cijena drskosti se u Labirintu životom plaća. Te noći Labirint mu je bio poput druge maternice. Poražen, vlastitim se rukama uspeo uz stepenice, izašao iz mraka u zoru drugog života. Poroden iz tame, iskusio je najgoru stranu života. Bio je prezren i odbačen, podnošen samo zato što se znalo da je njegov život bio Naša volja. No, nije lako tako živjeti, kada se zna da te samo podzemlje odbacilo. Ono što je neobično, čak i tada mu je pružena druga prilika. Pronašao je jednog prijatelja, osobu koja ga je još uvijek gledala kao čovjeka. Smiješno je, nije ni slutio koliki je dar dobio sve dok i taj čovjek nije nestao u raljama Labirinta. Mislio je, nanovo smo mu oduzeli ono najbolje što je imao. Vidiš Sinane, odlučio je vratiti se. Plemenito, taj put nije sišao zbog osvete, uistinu je htio spasiti prijatelja. No, već si shvatio,

Sinane, Labirint ne voli kada se ne poštuje Njegova volja. Čovjek se vratio iz podzemlja kao pas i imao je umrijeti kao pas. Vjeruj mi, u noćima koje su slijedile, pobrinuli smo se da zapamti tu lekciju. Nikad ne dopusti da te Labirint uhvati živoga, nisi li tako rekao, Sinane?

Sjedio je na stolici i nije se micao. Nije imao volje skinuti prljavu odjeću sa sebe. Kostja je otišao prije više sati, kada mu je predao svo zlato. Sinanu je bilo svejedno, nije očekivao da će mu ikada više zatrebati. Postalo mu je očito da mu demoni nikada neće dopustiti da ode, Labirint je iskazao svoju volju.

Želudac mu je krulio, a unatoč tome, nije mu se ustajalo. *Trebam napitak*. Osjećao je kako ga okolnosti pritišću sa svih strana i stežu mu prsa do te mjere da je jedva mogao disati. *Trebam ga*. Sve se oko njega urušavalo, ali nije bio siguran je li to zbog svih događaja ili zbog potrebe koji je osjećao u tijelu. Nešto je u njemu režalo i grebalo. *Trebam ga...*

Ladice provaljenog ormarića ležale su na podu. Sinan se pitao jesu li provalili jer je bio na dobrom tragu. Bi li smjesa novog i starog napitka uistinu uspjela? Ako je to bila istina, onda je trebao sići u Labirint, pronaći novu bočicu i ubiti sve što se miče. No, sumnjao je da bi bilo tako. Novi su demoni bili drugačiji, majstori lukavštine. Nije vjerovao da bi mogao preživjeti borbu

s takvim sojem. S druge strane, pitao se je li Igor imao prste u provali. Jesu li demoni nekako znali da je žudio za Sinanovim napitcima te ga zato doveli do kuće i natjerali ga da ih popije? I kako su znali da je Sinan namjeravao pobjeći?

Premoren, skinuo je odjeću punu skorene krvi i oprao lice s malo vode iz vjedra. Navukao je dva sloja čiste odjeće i potom naložio vatru u kaminu da zagrije prostor. Natjerao se narezati komad šunke i sažvakati je s ostatkom suhog kruha. Primijetio je da je smršavio i izgubio snagu i to mu je smetalo. Nije znao što će učiniti niti mu se donosila ikakva odluka. Ako bi pokušao pobjeći imao bi dvije potjere za vratom: jednu demonsku i jednu ljudsku. Užasavala ga je ideja da će morati ponovo do Labirinta. Očigledno, nešto se događalo, nešto što je daleko nadilazilo njegovo iskustvo i saznanja o Labirintu. Nije dorastao tom izazovu.

Čeznutljivo je pogledao prema krevetu. Prošle noći spavao je tek par sati, tijelo mu je nosilo danak umora. Morao je učiniti nešto, to mu je bilo jasno, ali mu se ništa nije činilo dovoljno dobrim. Bi li par sati dovelo do neke promjene? Je li bilo nešto bitno poduzeti iste sekunde? Nije mogao pronaći odgovor na ta pitanja. Ponovno je odložio trenutak odluke. Predao se i dovuкао do kreveta pa se pokrio. Vani je jedva bilo podne, ali umor je učinio svoje. Utopio se u snu.

“Sinane, probudi se”, začuo je kako ga netko lagano trese. Otvorio je oči i ugledao Anju. Koliko je vremena prošlo?

“Što radiš ovdje? Kako si ušla?”, upitao je mučno. Nije ju htio pored sebe, ne nju. Htio je biti sam i nastaviti spavati, zaboraviti na sve muke.

“Molim te, digni se, bitno je.” Osjećao je kako ga pokušava podići slabim rukama.

“Pusti me!”, uzviknuo je odgurujući je. “Odlazi odavde, pusti me na miru.”

“Ne mogu”, zajecala je. “Bojim se.”

“Idi Kostji, mene ste danas dovoljno mučili”, odgovorio je ljutito. Već ga je previše razbudila i bio je bijesan.

“Ne shvaćaš, ne mogu. Kostje se i najviše bojim.” Čuo je kako briše nos. “On je to učinio...” Zadnje riječi su ga zbunile. Mrzovoljno se uspravio i pogledao Anju. Crvenilo oko očiju pokazalo mu je da je dugo plakala.

“Anja, o čemu, dovraga, govoriš?”, upitao je nestrpljivo.

“Sinane, nisu bili demoni”, rekla je gledajući ga preplašeno. “Kostja, svi ostali... Oni su ubili sve životinje. To su bili ljudi.” Sinan je ponovno osjetio kako mu srce ubrzava.

“Što? Zar si poludjela?”, upitao je. Ponovno je osjetio kako se nešto nevidljivo steže oko njega.

“Slušaj me”, započela je šaptati kao da se boji da ih netko ne čuje. “Noćas nisam mogla spavati, užasno sam loše sanjala. Čula sam kako Kostja ustaje i hoda po kući. Pretpostavila sam da je sišao nešto pojesti pa sam samo ostala u krevetu. Malo kasnije... Čula sam sve. Životinje su se čule po čitavom selu. Vrištale su dok su ih klali. Bilo je strašno!” Suze su joj se cijedile niz obraze. “Nisi se zapitao kako nitko nije čuo vrisku životinja i upozorio ostale da su demoni u selu? Zar ne shvaćaš? Nitko nije ni trebao paziti, svi su to činili čitavu noć, klali ih... Djeca, odrasli, sve su to činili ljudi.”

“Anja, to nema smisla”, odgovorio je. Dio njega htio je da to bude istina, ali to je možda bilo još gore od demona iz Labirinta.

“Istina je”, procijedila je zagnjurivši lice među dlanove. “Vidjela sam. Sišla sam niže i odškrinula sam stražnja vrata. Kostja i Stanislav bili su krvavi od glave do pete. Sinane, smijali su se! Oni su se smijali dok sam gledala kako razvlače crijeva iz Ljubbe.” Nastavila je plakati. “Nisam znala što da učinim! Vratila sam se u sobu i vidjela kroz prozor kako svi hodaju naokolo, svi krvavi od glave do pete. Sinane, zašto? Zašto bi to učinili?”

“Ja... Ne znam, Anja”, odgovorio je. Razmišljao je o svim pri-
viđenjima koje je vidio i čuo unazad par dana. Igor, demoni,
Dima... Ništa nije imalo smisla. No nekako, sve se u jednu ruku
slagalo. “Šalju mi poziv. Žele da siđem dublje, u Labirint.”

“Ali, rekao si da je Labirint čist, da više nema demona. Htjela
sam ti vjerovati, ali nakon Mašine priče i ovoga... Mislim, čak i
da su bili demoni, shvatila bih nekako. Ali ovo su ljudi! Govo-
rimo o živim ljudima koji se nikada nisu tako ponašali!”, ljutito
je procijedila. Uzdahnula je. “Oprosti, ne znam kako da ti to
kažem. Već duže vrijeme mislim da ludim, vidim i čujem stvari
koje nisu stvarne. Nisam to nikome mogla reći jer sam se bojala
da će misliti da sam luda. Ali ovo je stvarno, ovo se uistinu de-
silo. I ti si to vidio!”

Sinan je oprezno razmislio o tome što je rekla. Noćas ga je
Dima upozorio na Anju, a nije ni zaboravio kada mu je servirala
poseban doručak. Zašto su svi u selu zaklali svoje životinje, a
ona je ostala normalna? Što se dešavalo? “Anja, trebam pojaš-
njenje... Kakve stvari vidiš?”

Anja ga je pogledala zabrinuto. “Sinane, ne znam mogu li ti
vjerovati. Možda si i ti dio svega ovoga, ali svejedno sam došla
ovdje jer više nisam znala što da učinim. Jednostavno, mislim
da ludim”, zavapila je.

Prislonio joj je dlan na lice. “Slušaj me Anja, ovo mi je veoma
bitno. Reci mi sve.”

Duboko je uzdahnula. Skupila je snagu te je polako kimnula.
“Prije nego što počnem, htjela bih te nešto pitati i molim te, bez
obzira na sve, reci mi istinu.” Sinan je zbunjeno kimnuo, a ona
je nastavila. “Sjećaš se kad sam bila ovdje zadnji put? Vodili
smo ljubav, razgovarali... Nakon toga si zaspao. Ili si se pravio
da spavaš. Sjećaš li se što si mi rekao?”

Sinan ju je zbunjeno pogledao. “Nemam pojma o čemu go-
voriš.”

“Rekao si”, nastavila je bojažljivo, “da ću za pet noći gorjeti na lomači.”

“Što? Anja, kakve su to gluposti? Zašto bih ti to ikada rekao?”, ljutito je upitao. “Ja nisam kao ovi luđaci koji su te mislili spaliti prije nego što sam došao u Travlastok! Odakle ti uopće takve ideje?”

“Zato što je uistinu bilo tako!”, odvrtila je suznih očiju. Dodirнула ga je po obrazu. “Sinane, nije mi se učinilo, čula sam te i... Nisam se usudila ništa pitati. Pomisao da si i ti na njihovoj strani bila je užasna, a tek sada kada sam shvatila da su svi poludjeli...”

Jesam li govorio u snu? Sinan je bio iskreno zbunjen, ali slutio je određenu sličnost sa svojim iskustvima. “Anja, mislim da moraš početi od početka”, odvratio je oprezno. Je li njezina priča bila još jedna namještaljka ili je ipak bila istinita?

“Vjerovat ću ti, Sinane, jer si mi ti jedina šansa”, odgovorila je, a ramena su joj se vidno opustila. “Prije par tjedana počele su se događati čudne stvari. Selo, sve oko mene bi se ponekad promijenilo kao da sam u nekom drugom svijetu, noćnoj mori. Počela sam viđati i čuti stvari kojih nema, ljude koji su se čudno ponašali... Na primjer, dok sam rezala životinje u krčmi čula sam ih kako vrište. Kuhala sam ih u loncu i gledala kako se poklopac podiže dok se kokošji kljun gura van. Kruh koji sam taman ispekla izvadila bih iz pećnice potpuno pljesniv ili s tragovima iznutrica, krvi...”

Ljudi su mi prijeli, bilo je kao.... Kao da *mi svi žele smrt*. Stavila bih tanjur pred Stanislava i okrenula se, a on bi mi dobio: *Pronaći ću te u šumi, gdje god bila*. Naravno, ako bih ga pitala što je to trebalo značiti onda bi me pitao o čemu govorim, kao i ti prije par trenutaka. Stanislav nije bio jedini, Maša mi je napomenula da jedem više jer salo bolje gori. Kostja mi je jednom dobio da će mi kosa fino mirisati na paljevinu...”

Sinan je zamišljeno kimnuo. Točno je znao o čemu govori. Prožimalo ga je blago olakšanje, nije bio sam u svojoj noćnoj mori. Ipak, nešto ga je još uvijek držalo na odstojanju. "Nastavi", kratko je rekao.

"Par puta ljudi su mi govorili da će te noći doći po mene. Jednom me probudilo kucanje po vratima, ali na moj odaziv Kostja se nije javio, kucanje se samo ponovilo. Ne znam zašto, ali nisam se usudila otvoriti vrata, previše sam se bojala. Ne znam koliko je vremena prošlo, a onda sam osjetila miris dima. Izvana je dolazila svjetlost. Ustala sam i pogledala kroz prozor, a vani je na dvorištu gorjela lomača! Čak su za stup zavezali prokletu lutku", procijedila je Anja.

"Anja, zašto mi nisi rekla ništa od toga?", upitao je.

"Zato što sljedeći dan nije bilo ni traga. Nije bilo ni trunke ugljena, spaljene trave, bilo je čisto kao da se apsolutno ništa nije dogodilo. Kako da ti onda išta kažem, shvaćaš li? Mislio bi da sam luda!"

I ona je imala priviđenja. Isto ih je čula... Sve kao i ja. A ostatak sela je poklao sve životinje? Da, to je bila dobrodošla vijest, ali nešto ga je još uvijek držalo na oprezu. Htio je imati još jednu osobu uz sebe, ali kako je mogao biti siguran da govori istinu? Htio se na trenutak odmaknuti od Anje i svega što mu je ispričala, uhvatiti barem trenutak samoće da razmisli o svemu. *Trebam vremena. Trebam mir.*

"Sinane, molim te. Odvedi me odavde, nazad u Algorod, što dalje možeš." Uхватила ga je za nadlakticu. "Ne moraš me voditi u Sarkamand, znam da ne želiš, nisam glupa. Ali, molim te, moramo otići odavde. Ne razumijem što se događa. Iz ovoga ne može doći ništa dobro."

"Anja, stani, trebam vremena da razmislim." Sinan ju je pokušao nježno odgurnuti, ali ga se čvrsto držala. "Dovraga, Anja, pusti me, ne idem nikamo!", povikao je i tek je na to reagirala.

Ustao je od kreveta i napravio par koraka prema stolu. Očigledno, Anja je proživljavala slične halucinacije kao i on. Mislio je da su njegove halucinacije bile povezane s napitkom, ali što ako je sama prisutnost Labirinta mogla utjecati na stvarnost? Nekako, oduvijek je sumnjao da je Labirint na neki način svjestan, da se iza njega krije mnogo više od hodnika ispunjenih demonima. No, zašto baš Anja? Što je s ostalima u selu? Tko mu je jamčio da njezina priča nije bila još jedan sloj noćne more? Boljela ga je glava od razmišljanja. *Što bih sada dao za jednu dozu napitka...*

“Ne razumijem”, razmišljao je na glas. “Zašto baš ti? Možda ima još ljudi koji prolaze isto, a da za njih ne znamo.”

“Sinane, ne znam”, odgovorila je tiho. “Pretpostavljam jer sam i ja stranac, nisam iz njihove loze Vaizaka. Možda su me odabrali jer sam povezana s tobom, nekako sumnjam da ima ostalih.” Tada je dodala mnogo odlučnijim glasom: “Iskreno, razlog me više ne zanima. Samo želim nestati odavde.”

Sinan je tiho kimnuo. Bila je u pravu, trebao je pobjeći, pod svaku cijenu. No, što da radi s Anjom? Kako joj je mogao vjerovati? Uz to, toliko je htio pobjeći od Labirinta da je znao da bi ga čak i njezina prisutnost podsjećala na to mjesto. S druge strane, pomoć mu je bila potrebna. Što kada nastupi ovisnička kriza? Hoće li u tom trenutku moći zadržati razum? Što ako se to desi na putu do Algoroda? Ako je Anja bila iskrena, njezina bi mu pomoć bila nužna za suočavanje s tom boli. Uz to, dodatna mogla su nositi barem jednu vaizačku knjigu više. Nije se ponosio tom idejom, ali za napitak više nije bilo granice koju nije mogao preći. “Anja”, obratio joj se tiho, “znaš li put do Algoroda? Ne glavni, njega će držati na oku. Mislim na put kroz šumu i planine.”

“Stanislav i Anton znaju ga najbolje, ali mislim da se mogu snaći. U svakom slučaju bolje nego ti.” Sinan je sklopio oči. *Ima li šanse? Naš bijeg protiv dvojice najboljih lovaca u Travlastoku?*

Iza njih će biti i Kostja. Uzdahnuo je. Ubio sam stotine demoni. Ako dođe do toga... Što je jedan zao čovjek više?

“U redu”, kimnuo je, ali u sebi se još uvijek kolebao. Je li uistinu mogao ubiti čovjeka? Je li imao to u sebi? Što bi mu na to rekao Sinan od prije godinu dana? *Taj Sinan još nije prošao ono što i ja. Bezdan Labirinta mijenja ljude.* “Već se spušta noć. Pripremit ćemo stvari i krećemo.”

Anja je ustala s kreveta i zagrlila ga. Sinan je htio reći da nema smisla gubiti vrijeme i da odmah moraju krenuti s pripremama, ali ona ga je prekinula. “Hvala ti”, jednostavno je odgovorila i stisnula ga još jače. Unatoč žurbi, nekako je smogao snage smiriti se na trenutak i zagrliti je. Osjetio je miris njezine plave kose. *Bit će sve u redu*, govorio si je.

“Bolje da se počnemo spremati”, napomenuo je i odmaknuo se iz zagrljaja.

Anja je kimnula i pogledala stvari oko njih. “Moramo se dogovoriti kako ćemo dalje. Teret možemo podijeliti na dva dijela tako da se krećemo što brže. Trebat će nam sva hrana koju imaš. Možeš li mi dati neko oružje? Bodež?”

Sinan je na trenutak bio nesiguran treba li naoružati i Anju, ali tada je shvatio da nema smisla opirati se. Ako je Anja išla s njim, onda joj je morao vjerovati. “Pronaći ću nešto”, složio se i prišao svežnju oružja.

Pripreme su potrajale sve do same noći. Kretali su se između njegovih svežnjeva i birali nužno za put. Kao što je Sinan predvidio, Anja je bila protiv nošenja vaizačkih knjiga, ali to je bio uvjet i nije popustio. Za njega nije postojalo pitanje hoće li nositi vaizačke knjige, već koliko će ih ponijeti. Anja je odustala od odgovaranja kada je napomenuo da nisu imali zlato i da će knjige moći prodati za veliku vrijednost. Sinanu nije bilo ni na kraj pameti da to uistinu učini, ali time je završio raspravu na učinkovit način.

“Sinane, što je ovaj papir? Zašto na njemu piše *IZDAJICO?*”, javila mu se Anja iza leđa dok je zatvarao naprtnjaču. Polako se okrenuo i ugledao je pored stola, kamo je među vaizačke pergame bacio papir od protekle noći, Igorovu poruku.

“Zašto to čitaš?”, upitao je kratko.

“Provjeravala sam stol da vidim ima li ovdje nešto što bi nam koristilo za put kad su mi ova krvava slova zapela za oko. Izgledaju kao da su pisana prstom”, odgovorila je zbunjeno. “Previše mi je iskakalo od ostalih stvari na stolu pa sam zato pitala.”

“Anja”, Sinan joj se oprezno obratio spuštajući ruku do drške bodeža na pojasu, “kako to da mi nisi rekla da znaš čitati vaizačko pismo?”

“Što?”, zbunjeno je odvrtila i spustila pogled na papir. “Ne, čekaj... Pisalo je normalno, nisu bili ovi znakovi!”, odgovorila je zaprepášteno.

“Ne vjerujem ti”, prosiktao je ledeno. “To su čista vaizačka slova i njihov prokleti jezik! Što se događa?”, naglo se izderao. “I ti si s njima? Došla si da me navučesh u zamku onih mesara?”

“Sinane, vjeruj mi!”, zavapila je očajno, pogleda fiksiranog na bodež koji je usmjerio prema njoj. “Pisala su normalna slova! Ne znam što se dogodilo, samo sam pročitala što piše. Tek sam kada si me pitao shvatila sam da su to vaizački znakovi.” Suze su joj se zakotrljale niz obraze. “Sinane, molim te... Prvi put vidim ovakve znakove, ne znam što je to. Skloni taj bodež, vjeruj mi.”

“Kako se usuđuješ tražiti da ti vjerujem kada si mi upravo rekla da je čitavo selo puno luđaka koji me žele strpati u Labirint?!” uzvratilo je bijesno. “Shvaćaš li da sam ti htio vjerovati?! Htio sam imati barem jednu normalnu osobu pored sebe...” glas mu je pucao. Vid mu se blago zamutio zbog suza koje su mu se skupile na rubovima kapaka. Možda je imao svoje sebične razloge zbog kojih je trebao Anju, ali bol izdaje svejedno je nadirala.

“Slušaj me”, zavapila je Anja. “Ovo je još jedna iluzija! Zar ne shvaćaš? Žele nas razdvojiti. Ovo je upravo ono što su htjeli. Sinane, vjeruj mi, ne znam ništa o vaizacima. Jedva sam naučila čitati osnove, kamoli još jedno pismo! Jedino što želim jest pobjeći s tobom. Molim te...” Sinanu se paralo srce dok je gledao kako joj suze teku obrazima. Umom mu je hujala bura, više ništa nije bilo jasno.

“Trebao bih te ubiti, znaš?”, šapnuo je. Prsti nanizani na dršci bodeža gubili su boju od jačine stiska. Nije se obazreo na još jedan Anjin cvilež, znao je što mora učiniti. Možda je govorila istinu, ali nije bilo načina i vremena to provjeriti. Što mu je drugo preostalo? Ako bi je pustio, tada je riskirao da upozori ostale. Osim... “Vezat ću te. Ostaješ ovdje.”

“Ne! Molim te, samo to ne!”, nijekala je i plakala. “Ne želim da me nađu... Bojim ih se. Molim te, povedi me sa sobom. Rekla sam ti, ne moraš me voditi u Sarkamand, samo da nisam više ovdje.” Pokušala mu se primaknuti.

“Nazad!”, uzviknuo je. Pokazao je na staro uže pored kreveta. “Idi tamo.”

“Sinane, ubit će me.”

“Anja, nema rasprave!”, izderao se. Nije više mogao podnijeti njezin plačni glas. Mrzio se zbog toga što se spremio učiniti, ali nije vidio drugog načina. Natjerao ju je da se povuče prema krevetu. Pokušala ga je razuvjeriti, ali s par prijetećih zamaha bodežom pokazao je kako misli ozbiljno. U trenutku kad joj je krenuo vezati ruke i noge više se nije opirala, samo je mlitavo jecala i tiho ga molila da se predomisli. Tada su i njemu počele curiti suze.

“Anja... Zašto nisi bila barem trunku drugačija?”, zajecao je.

“Nisam te izdala, Sinane”, odgovorila je tiho, pogleda uperenog u pod.

“Nisam mislio na to”, odvratio je umorno. “Ne znam... Da si bila više... Barem malo kao žena iz Sarkamanda. Zašto se nisi

borila za sebe? Zašto nisi dohvatila neki mač i ubila me? Izborila si izlaz, spriječila me da te vežem?" Do tog trenutka već je brisao nos i suze s lica.

"Sinane", pogledala ga je u oči, "prestani očekivati od mene da budem nešto što nisam. I ja sam htjela da puno toga bude drugačije pa me nitko nije pitao koje su moje želje." Suze su joj nastavile kapati niz obraze. "Kad bih se sada opirala imao bi izliku da nisi imao izbora, da sam te prisilila da me vežeš. Ovakko, to je samo tvoja odluka, morat ćeš živjeti s njom."

Nije znao što odgovoriti. Postalo mu je jasno da se mora što prije maknuti. Ne zbog bijega, već zbog mogućnosti da se predomisli. Odmaknuo se od Anje i pokušao se usmjeriti na pripremu vlastite torbe. Tada mu je postalo jasno da će ponovno morati smanjiti broj vaizačkih knjiga koje je mislio ponijeti. Koju odabrati? Koju izbaciti? Prekapao je po stranicama i stranicama vaizačkih zapisa, a zloslutno pismo nizalo mu se pred očima. Treba li uzeti sve knjige s četvrte razine? Može li ponijeti barem dio s treće? Opet, barem bi trebao i neke teorijske zapise, ne samo recepte... Što je više razmišljao o tome, to mu se više mutilo pred očima. *Da bar imam kap plavog napitka, samo jednu kap za trenutak jasnoće...* No, plave kapi nije bilo, a vani je noć bila sve gušća. Morao je donijeti odluku, još jednu u nizu. Postojala je mogućnost da će pogriješiti kao što je možda pogriješio s Anjom. Moglo se desiti da će mu baš ta jedna knjiga nedostajati, a odgovornost te odluke je ležala samo na njemu.

"Ne mogu više! Ne mogu!", zavrištao je bijesno i zavitlao jednu od knjiga u zid. Brana bijesa popucala je u temeljima. Zgrabio je požutjele stranice druge knjige ispred sebe i počeo ih drapati. S užitkom je iskaljivao nalet mržnje na prokleti papir bez kojeg bi sve bilo drugačije, lakše i jednostavnije. "Mrzim te! Mrzim te!", ponavljao je, ali je tek rubno shvaćao koliko to govori samome sebi.

Postepeno, snaga mu je izmicala iz prstiju. Podrapano se znanje rasprostrlo oko njega, a iz nereda se polagano podigla spoznaja da si je možda uskratio šansu za preživljavanje. Još uvijek je trebao crveni napitak, bez obzira na to koliko bi mu lakše bilo odustati od svega. Šutke je uzeo nekoliko knjiga i šutnuo ih u naprtnjaču. Možda su bile krive, ali to je bila oklada koju je morao preuzeti. *Mrzim oklade*, pomislio je. Podigao je naprtnjaču na leđa. Bio je spreman.

“Nadam se da ćeš pobjeći”, javila se Anja. “Želim ti da se vratiš u pustinju i ponovno osjetiš pijesak pod prstima i ugledaš boje Sarkamanda. I... Nadam se da ćeš naći to što tražiš, iako više nisam sigurna bi li to bilo dobro za tebe.”

“Zašto mi to sada govoriš?”, upitao je. Gotovo bi mu bilo draže da ga je proklela.

Slegnula je ramenima. “Jer te volim.”

Uzdahnuo je. “Iskreno, nikad nisam znao volim li te.”

“Onda budi siguran da nikad ni nisi”, tužno je odvrtila. “Hoćeš li mi barem reći njezino ime?”

“Čije ime?”, zbunjeno je upitao.

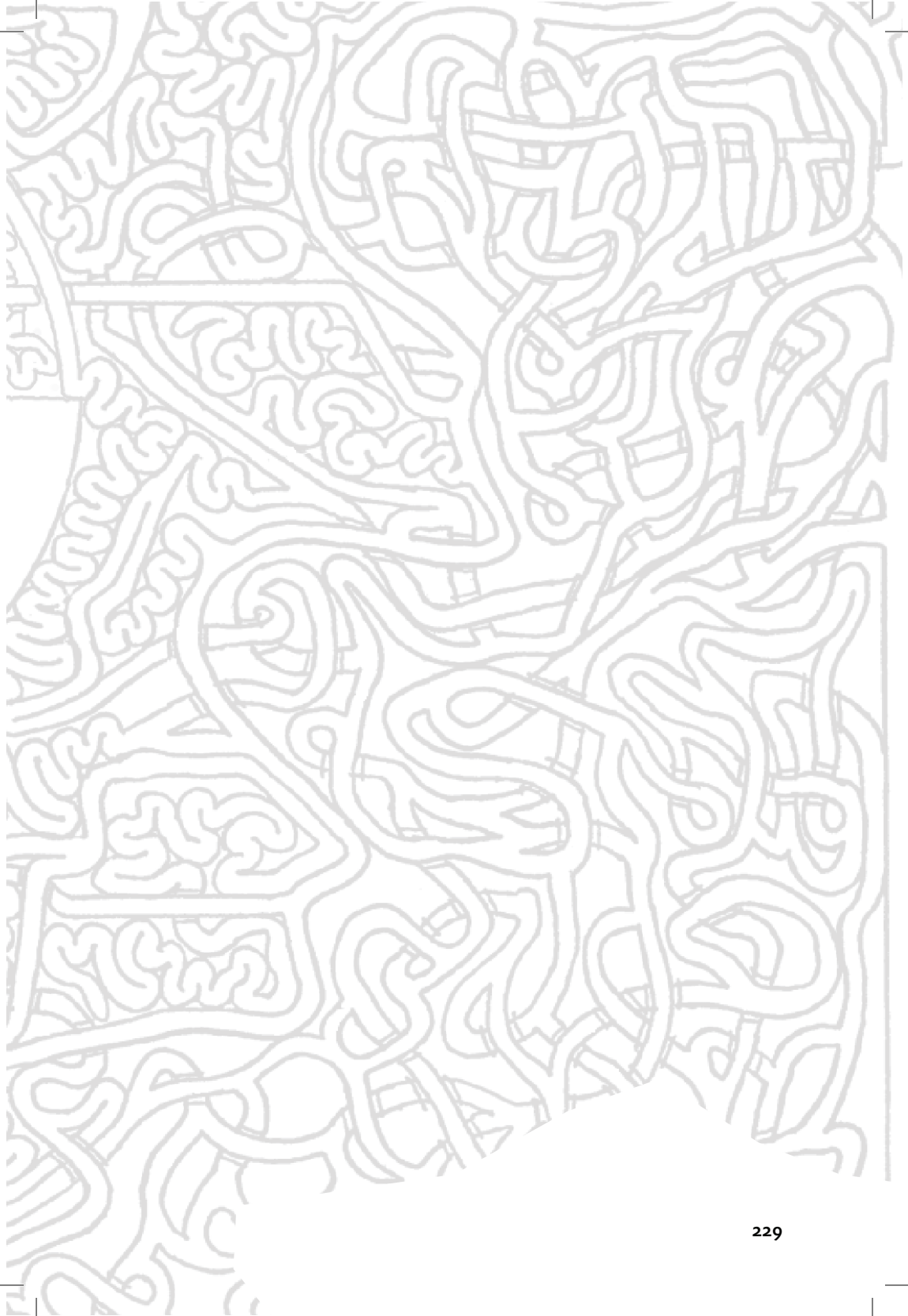
“Žene s kojom si me uspoređivao. Jasno sam to vidjela, znaš? Uvijek si htio da budem više kao ona. Osjećala sam se kao da lovim duha, iako mi je bilo jasno da je ona za mene nedostižna. Nikada je nisi spomenuo. Možda je moja greška da sam šutjela, ali sada barem želim znati kako se zvala.”

Anja, ta žena ne postoji, htio je odgovoriti, ali je zastao. Pokušao se sjetiti je li ikada imao partnericu koju je uistinu poštovao i nije se mogao sjetiti, ali ni poreći. U umu mu je bila praznina. “Ne sjećam se”, porazno je odgovorio.

“Onda si uistinu siromašan čovjek”, odvrtila je i sklonila pogled.

ŠTO misliš, Sinane, što je esencija ljudske duše? Jesu li to sjećanja? Je li to skup svih njenih osjećaja, ljubavi i mržnje, straha i patnje? Je li njezina esencija nepromjenjiva ili ju je moguće oblikovati? Reći ću ti, odgovor leži u svim ovim mogućnostima. Poput slojeva odjeće, dušu je moguće razgoliti nagu do srži, otet i joj sve što je smatrala svojim jastvom i potom je prekovati kako je potrebno. Znaš li kakva je duša? Suprotno vašim idejama, ona nije savršena, niti je izvor unutarnje mudrosti. Ona je naivna, podložna obmanama i slatkorječivosti. Osjeća bol i želi joj pobjeći. Može biti infantilna, bježati od odgovornosti. Često se uvjerava da je besmrtna, a to joj je izlika da se ne promijeni i ne poduzme ništa. Zato, maleni Sinane, patiš. Upetljao si se u igru za koju nisi bio spreman. Možda si nekoć imao šansu, ali jedna te greška koštala svega. No, to je u redu. Duša će ti preživjeti. Možda ne onako kako si očekivao, ali svakako ćeš preživjeti. Imamo velike planove za tebe.

Osvrnuo se iza sebe da bi bacio posljednji pogled prema sjeni brvnare koja mu je u posljednjih godinu dana bila dom. Mnogo toga je ostavio u toj kući: razum, ljudskost... A sada i Anju. Shvatio je koliko je zapravo mrzio to mjesto. *Svježe trake kože visjele su posvuda, a crijeva su bila...* Zatresao je glavom. *Jebite se, idem kući. Pravoj kući. Možda ne znam što se tamo desilo, ali ne može biti gore od ovoga.*

Bez oklijevanja, krenuo je na put. Ispod crvenog ogrtača nosio je verižnjaču. Mislio je da će mu dati nekakav osjećaj sigurnosti, ali samo je osjećao njezinu težinu na prsima dok je sve teže disao. Svakim korakom po vlažnom šumskom tlu razmišljao je o domu. Hoće li doći do pustinje? Sarkamanda? Bio je sam i nije mogao znati što će se desiti kada glad za napitkom potpuno podivlja. Po svemu sudeći, možda neće stići dalje od Algoroda. Hoće li ga žeđ pretvoriti u bezumnu životinju koja će se sama vratiti u Travlastok, ravno do Labirinta?

Osjećao je umor. *Da barem mogu popiti jedan napitak, tako mi treba.* Razmišljao je o putu kojim je kročio, vodio je prema vaizačkim

ruševinama. Iako je put kroz selo bio najbrži, bilo mu je jasno kako ga mora izbjegavati. Odlučio je ući dublje u šumu i potom u širokom krugu zaobići Travlastok dok se ne vrati na glavni put. Imao je ideju smjera kojim se htio kretati te je ubrzo odlučio da je vrijeme skrenuti u šumu kako se ne bi previše približio Labirintu. Nadao se da će mu noć pomoći da prođe nezapaženo i bez ikakvih susreta s ljudima.

Prije skretanja zastao je i izvadio kompas s privjeska ispod verižnjače. Otvorio je poklopac i ugledao bijelu iglu kako se umiruje dok pronalazi smjer juga. *Tamo je Sarkamand... Napokon idem doma!* Nećkao se skloniti kompas, ali shvatio je da uzaludno trati vrijeme. Zapamtio je smjer kojim se trebao kretati te ušao u šumu. Put se odmah pretvorio u probijanje kroz nisko raslinje, gaženje po kvrgavim korijenima i sasušene grančice bez lišća koje su ga šibale po licu.

Razmišljao je o ljudima i demonima. Nije htio sresti niti jednu vrstu. Također, nije bio siguran što bi bilo gore. Sjetio se noći u kojoj su demoni zaskočili Igora i svoje bespomoćne reakcije. Očigledno, nije bio sposoban suočiti se s tom sortom. No, ljudi... Protiv ljudi bi se možda mogao boriti. Za to mu nisu bili potrebni ideali, vjera u bolje sutra. Trebao je samo malo dobre, stare mržnje.

Opipao je balčak mača na pojasu. Dugo se nije služio oružjem, ali mišići su uvijek pamtili te poteze. Bio je to dobar osjećaj, napokon se kretao nekamo, nešto je poduzeo. Mnoge stvari nisu ispale kako se nadao, ali krenuo je na put. Dok je kročio crnom šumom ponovno je osjetio nervozu. U tami šume pomicala su se mnoge sjene i nije im mogao razaznati oblike. Srećom, nije bilo vjetra tako da šuma nije obilovala nepoznatim zvukovima. Sinan se trudio birati prohodniji smjer, mjesta s manje raslinja i više čistine. Iako je imao dobar osjećaj orijentacije i znao je kuda se treba kretati, nije uvijek bio siguran u svoju prosudbu. Ponekad je bio u napasti ponovno provjeriti kompas, ali se suzdržao.

Često je zastao kako bi osluhnuo noć u potrazi za ljudskim glasovima. Ponekad bi mu se učinilo da nešto razaznaje i u tim trenucima srce bi mu toliko snažno udaralo da bi na kraju čuo samo sebe. Bez obzira na to, nastavio se kretati i birati mjesta na kojima je mogao presjeći put kroz gustu šumu.

Najednom, stao je na krivo mjesto. U hipu je sunuo u zrak povučen zamkom koja mu se omotala oko desnog gležnja. Šok je bio trenutačan, a vrtoglavicu je višestruko povećala buka koja se razlila negdje u krošnji iznad njega. Zvučalo je kao da debeli bat udara o metalnu tavu, poput tornja koji poziva na molitvu. Sinan u prvi mah nije ni shvatio gdje je nebo, a gdje zemlja. Naprtnjača mu je nezgrapno visjela s leđa i mogao je čuti kako mu stvari padaju po tlu. Srećom, mač mu je bio na dohvat ruke pa se žustrim pokretom dovoljno uzdigao da dohvati uže oko gležnja i prereže ga.

Pao je nezgrapno, ali zamka ga nije podigla visoko. Ono što ga je mnogo više mučilo bio je zvuk metala koji mu je još uvijek odzvanjao umom. Osvrnuo se oko sebe i potvrdio strahovanje. Oko njega su se budile male iskre svjetlosti, baklje koje su se palile jedna za drugom. S bakljama je došla i buka. Najbliži su seljaci pozivali one u daljini udarajući malim metalnim šalicama. Drugi su pak jurili prema njemu. Jedna baklja sunula je u zrak kao i on donedavno, a uz uhvaćenog čovjeka oglasio se još jedan metalni poziv iz krošnje. Uskoro im se pridružio i lavež pasa. *Kurvini sinovi, nisu pobili baš sve životinje.*

Panično se osvrnuo oko sebe da bi potražio prostor za bijeg. *Brzo, djeluj!* Odabrao je jedan smjer koji mu se doimao prazan i sunuo je naprijed. Osjetio je kako mu je naprtnjača na pola lakša. Koliko je među izgubljenim stvarima bilo vaizačkih knjiga? Do tog trenutka šuma je bila prepuna zloslutnih žutih krijesnica koje su stezale obruč. Ispred njega palile su se nove baklje, a Sinan je sa zaprepaštenjem uočio da mnoge od njih drže žene, a ponegdje

je ugledao i djecu. Očekivao je borbu, ali nije mogao zamisliti da podiže mač i na njih. *Oni su potpuno poludjeli!* Zastao je, nesiguran ima li uistinu snage podignuti mač na druge ljude.

Shvatio je da se predaje. U trenutku dok se ljudski obruč stezao, misli su mu se obavile oko Sarkamanda i pijeska koji mu teče među prstima. Seljaci koji su jurišali na njega djelovali su daleko i nestvarno. Napola je bio svjestan njihove brojčanosti i duboko u sebi znao je da nema šanse, da ih je bilo daleko previše. Ponovno se sjetio ljubičastog vela koji mu je Hanin nudila kad je odlazio. Čiji je to bio veo? Hoće li ikada više vidjeti takvu ljubičastu boju?

Pitao se ima li smisla osvećivati se. Duboko u sebi, znao je da ga je Labirint učinio otpornim na bol. Mogao je povući puno ljudi za sobom u smrt. Svejedno, je li mogao podići mač na dijete koje je trčalo prema njemu s nožićem u ruci? Je li suhi vjetar pustinje bio vrijedan te borbe? Život pustinjaka za kojim je ponekad vapió? *Molim vas, pustite me na miru. Želim doma, umoran sam.*

Neki su se već zaustavili na desetak metara od njega i čekali ostale. Sinan je poraženo stajao na mjestu. Mač mu je ostao u toku, nije ga ni izvadio. Dok se roj zatvarao oko njega zbunjeno je primijetio da mnoge žene u rukama drže košare prekrivene krpama. *Što se ovdje događa?* Uskoro je primijetio poznata lica. Lovci Stanislav i Anton. Maša, pored koje je stajao mali Boris. Dima kojeg je Nikita nosio na leđima. I na kraju, čovjek kojeg su čekali, Kostja.

“Sinane, namjeravao si otići bez pozdrava?”, upitao ga je smiješeći se. Nosio je krvavu mesarsku pregaču. U desnoj ruci držao je debeli nož. Sinan je više puta vidio kako je Kostja s njime vješto derao životinje. Tada se ponovno sjetio starih Kostjinih riječi: *“Svježe trake kože visjele su posvuda, a...”* Oprezno ga je pogledao u oči i susreo se s prazninom. Nije bio siguran koliko se ljudskosti nalazilo u toj ljusci ljudske kože. *Kurvin sine...*

“Jesi li ti ubio starog Mirona?”, upitao je s knedlom u grlu. “Jesi li to bio ti od početka? S ovim nožem koji držiš u ruci?” Sinan

je osjećao kako mu klecaju koljena. Htio je zavrištati od nemoći. "Trake kože... Ne bi ti ih bilo teško izrezati, zar ne? Cijelo prokletost vrijeme... Svi ste znali!" Osvrnuo se oko sebe. Čitavo selo bilo je oko njega. Svi su imali iste hladne poglede i prezrivi smiješak na licu. *Jesu li... Jesu li demoni ikada uopće izašli iz Labirinta? Priviđenja i ljudi... Sve su bili samo prokleti ljudi.*

"Južnjače, toliko si zaglibio u iluziji da je postalo nemoguće iščupati te van", Kostja mu se polako obratio, ravnog glasa kao i uvijek. "Istina ti izmiče pred očima već godinama. Ti misliš da je želiš znati, ali sama naznaka istine zgazila bi te. Nekoć davno stavljen ti je povez preko očiju, a sada si se toliko navikao na sljepoću da ga niti ne želiš skinuti."

"O čemu to, dovraga, govoriš?", izderao se Sinan odgovarajući na besmislene provokacije. Više nije bilo smisla susprezati bijes. "Ti si luđak koji stoji s mesarskim nožem predi mnom. Svi ste potpuno sišli s uma! Vi ste samo bolestan produžetak Labirinta."

Kostja se na to glasno nasmijao. "Blesavi Sinane, nisu baš svi bili dio te priče. Ti si si sam uskratio jedinu pomoć koju si mogao imati. Do sada joj kosti već sigurno leže pod pougljenim gredama tvoje spaljene brvnare."

"Anja", zaprepašteno je odvratio Sinan. "Hoćeš reći da..."

"Uštedio si nam vrijeme za slaganje lomače tako da smo se mogli posvetiti ovome lovu.", Kostja je odgovorio zadovoljno. Sinan je u nevjerici gledao cerek na licu krupnoga muškarca.

"Svi vi... Svi ste redom proklete ubojice, a mene ste slali u Labirint!"

"Budalo, nemoj se praviti boljim nego što jesi", odgovorio mu je Kostja i usmjerio nož prema njemu. "Silazio si u Labirint zbog vaizačke alkemije, a ne jer si činio dobro djelo. Mislio si da si bolji od nas, mudriji, snalažljiviji... Popišam ti se na tvoju južnjačku kulturu, profinjenost i mekoću. Ovo je sjever, ovdje vrijede zakoni surovosti."

Sinan se latio mača, a dio seljana odmah je podigao napete lukove. "Briga me za vaše sjevernjačke zakone, možete si ih gurnuti u dupe! Hajde, ako ste tako pametni, recite mi tu vašu istinu! Recite mi što je vrijedno spaljivanja nevine žene i komadanja članova vlastite zajednice. Da čujem sva govna koja imate i onda me ubijte tako da već jednom završimo s time. Dosta mi je! Dosta mi je svega!" Vikao je bez suzdržavanja.

"Sinane, odakle ti pravo tražiti istinu kada nam ti lažeš od prvoga dana?" obratio mu se Dima. Bio je vezan remenjem za leđa muškarca koji ga je nosio. "Zar si uistinu mislio da ćeš se samo tako izvući?"

"Dovraga Dima, o čemu to govoriš?", izjadao se Sinan, ali više nije bio tako siguran da želi čuti muškarčev odgovor.

"Sinane, ovaj put te tvoje *istinite laži* neće nikamo dovesti. Mi znamo", odgovorio je Dima. Pogled mu je bio nemilosrdan, gotovo crn. "Idi ćeš u Labirint, imaš nedovršenog posla."

Na spomen Labirinta strah je napustio Sinana, a bijes je nanovo preuzeo vodstvo. "Idi ti, pijanico jedna! Bio si toliko jadan kada si uletio tamo da ti nisu ni grlo prerezali. I svinju bi barem zaklali! Ili se niti to nikada nije desilo? Jesi li ikada imao muda sići tamo dolje? Možda su ti tvoji prokleti seljani odrezali noge?"

"Znaš li što je smiješno, Sinane? Zapravo sam ja bio jedini koji te slijedio. Nakon što si zaglibio ovdje gdje jesi, jedini sam otišao po tebe. Znaš, sve one partije Matara, izvukle su me, dale su mi novi smisao. Htio sam ti se odužiti." Tada se nasmijao. "No, Labirint se baš i nije složio sa mnom, taj put su završili posao." Slegnuo je ramenima. "Ali čemu trošiti riječi, ionako ih ne možeš shvatiti. Poanta je, ti još uvijek imaš mnogo toga neraščišćenog s Labirintom. Idi tamo dolje, dublje."

"Neću!", odgovorio je prkosno. "Nema te sile koja će me natjerati da se vratim! Ubijte me odmah, svi ste vi prokleti amateri za njih. Nemate pojma što je pakao, nikada niste hodali kroz njega!"

Osvrnuo se oko sebe i ugledao Stanislava kako čuči sa spremnom strijelom u luku. "Stanislav, hajde! Učini to! Ubij me!", vikao je raširenih ruku.

"Sjever nema milosti za strance. Sada ideš još dublje", odvratio je Kostya ledeno. Kimnuo je seljanima sa strane. Na iznenađenog Sinana doletjele su velike mreže. Nije ih očekivao, a sljedećeg tren na osjetio kako ga nova užad steže sa svih strana. Odmah potom osjetio je ljudske ruke na sebi. Nije znao da bi mu se ljudski dodir mogao toliko gaditi. Koprcao se i pokušavao doći do mača, ali muškarci su mu ga odmah oduzeli. Trenutak kasnije bio je potpuno sputan. Koliko god vrištao i opirao se, jedina reakcija koju je čuo od muškaraca bio je jeziv šapat: "Silaziš dublje."

Omotan u niz isprepletene užadi, bespomoćno je pratio kako ga podižu i formiraju jezivu povorku. Odmah mu je bilo jasno kako kreću prema Labirintu. Htio je biti ljut na samoga sebe jer je dopustio da ga tako lako savladaju. No, postalo mu je jasno, ipak nije imao snage ubiti ljudsko biće. Da je htio, mogao je to učiniti, ali tada bi pregazio ono sitno ljudskosti što mu je preostalo. *Mogao sam ostaviti zavezanu Anju, ali se nisam mogao suprotstaviti ovim luđacima. Što to govori o meni?*

"Siđi dublje", čuo je kako netko ponovno šapuće. Sklopio je oči kako ne bi morao gledati blijeda i neuredna ljudska lica. Nosili su ga poput ulovljene životinje, a misli su mu sve više skretale prema Labirintu iznad kojeg su upravo kročili. Što će učiniti kad stignu na odredište? Srce mu je udaralo sve glasnije, a on je htio da taj trenutak dođe što kasnije.

"Siđi dublje", začuo je stariji ženski glas kako mu šapuće slijeva te je još jače stisnuo oči. Iako se pravio da ne vidi, bolno je bio svjestan da sputanih ruku ne može začepiti uši. Htio je odsjeći bolnu stvarnost od sebe, ali nije bilo načina. Uskoro mu je miris paljevine ispunio nosnice. Pretpostavio je odakle miris dolazi te se natjerao otvoriti oči. Vratili su se na put između zgarišta njegove brvnare i

ruševina. Tamo negdje niže bile su Anjine pougljene kosti.

Sablasna povorka nastavila je jezivo tiho kliziti prema Labirintu. *Čak i da sam je poveo sa sobom, bilo bi isto. Svejedno bi je spalili.* Pretpostavio je da bi se trebao mrziti zbog svoje odluke, ali nekako mu je bilo lakše kada je znao da je ostao sam. Za Anju se najgore već desilo i ona je barem imala svoj mir. Znao je da bi htjela da izradi kukoljku za nju, ali bio je bolno svjestan da će jedna kukoljka uskoro biti potrebna i za njega.

Napokon, ušli su među ruševine vaizačkog dvora. Muškarci su odložili Sinana pred stubištem, odakle se pružala crna bezdan Labirinta. Ponovno su formirali krug oko Sinana, a potom mu je prišao Anton. "Molim te, Antone", šapnuo je Sinan dok mu je Anton rezao konopce, "Ubij me. Skrati mi muke." Lovac mu je uputio prazan pogled, bez traga prijezira ili grižnje savjesti. Sinan je shvatio da je uzaludno trošiti riječi. Anton je šutke dovršio posao, a potom se vratio u krug. Sinan je protrljao bolne zglobove i ustao. Iza leđa su mu bile stepenice Labirinta, a oko njega su stajali sablasno tihi seljani. Zbunjeno je primijetio kako neki od njih drže košare prekrivene crvenim krpama. Jezivi pogledi i grobna tišina natjerali su ga da prvi prekine šutnju. Prkosno je pogledao prema Kostyi.

"Ne", odmahnuo je glavom. "Ne vraćam se tamo dolje", ponovio je, ali čitavo mu je tijelo drhtalo od napetosti. *Stepenice su iza mene.*

Kostya je kimnuo Stanislavu, koji se izdvojio iz mase i polako krenuo prema stepenicama zaobilazeći Sinana u širokom luku. U rukama je nosio Sinanov mač i štit. Sinan se osvrnuo za muškarcem koji je sišao niz par stepenica i potom snažno odbacio predmete u dubinu. Čulo se kako metal zveči dok su se predmeti kotrljali niz hladan kamen. Kad se sablasna tišina nanovo spustila nad prisutne, Stanislav se vratio u krug.

"Vrijeme je, Sinane", Kostya je iznenada progovorio. "Suoči se

s Labirintom. Siđi dublje i otkrij što te tamo čeka." Sinan je zaškrutao zubima.

"Neću. Ne možete me natjerati."

"Toliko se bojiš samoga sebe?", posprdno je odvratio Kostya. "Bez brige, Sinane, mi te poznajemo mnogo bolje no što ti misliš. Možeš li ovome reći ne?"

Sinan je stajao na mjestu i zabrinuto gledao u Kostju. Nije shvaćao o čemu govori dok žene nisu skinule krpe sa svojih košara. Trenutak kasnije, nešto mokro ga je pogodilo nasred prsa. Nije htio, ali svejedno je spustio pogled da bi podno nogu ugledao golemo životinjsko srce. Uslijedio je drugi pogodak, a u mraku se naziralo bijelo oko. *Konjsko oko... I srce?* Podigao je pogled prema ljudima i shvatio da nitko ne drži oružje u rukama. Svi su imali životinjske iznutrice. *Ne... Samo to...*

Najednom je osjetio kako su ga obasuli hladnim, krvavim iznutricama svih životinja koje su zaklali prošle noći. Udarali su ga posvuda, po tijelu i licu. Nešto mu je kliznulo niz bradu, ali nije ni stigao shvatiti što je to bilo. *Ne...* Sjetio se svih mirisa i slika koje je vidio u Labirintu, užasa koje se trudio zaboraviti. Učinio je korak unazad samo da bi osjetio kako je stao na nešto i gotovo se poskliznuo. *Ne mogu...* Zaklonio je lice rukom, ali je osjetio kako ga svi gađaju i kako se smiju.

"Dublje! Siđi dublje!", derali su se i nastavili ga gađati. "Siđi dublje!"

Smrad je bio gnjusnan i nepodnošljiv. Pokušao je dohvatiti zraka, ali se bojavao otvoriti usta da nešto ne uđe u njega. Podigao je ruke da zaštiti lice, ali samo je osjetio kako mu se nešto petlja među prstima i bojavao se da to nisu crijeva. Noge su mu se gotovo oduzele od slabosti te je shvatio kako bi mogao upasti u tu ljugavu masu.

"Dublje! Dublje! Dublje!", čuo je kako svi povikuju.

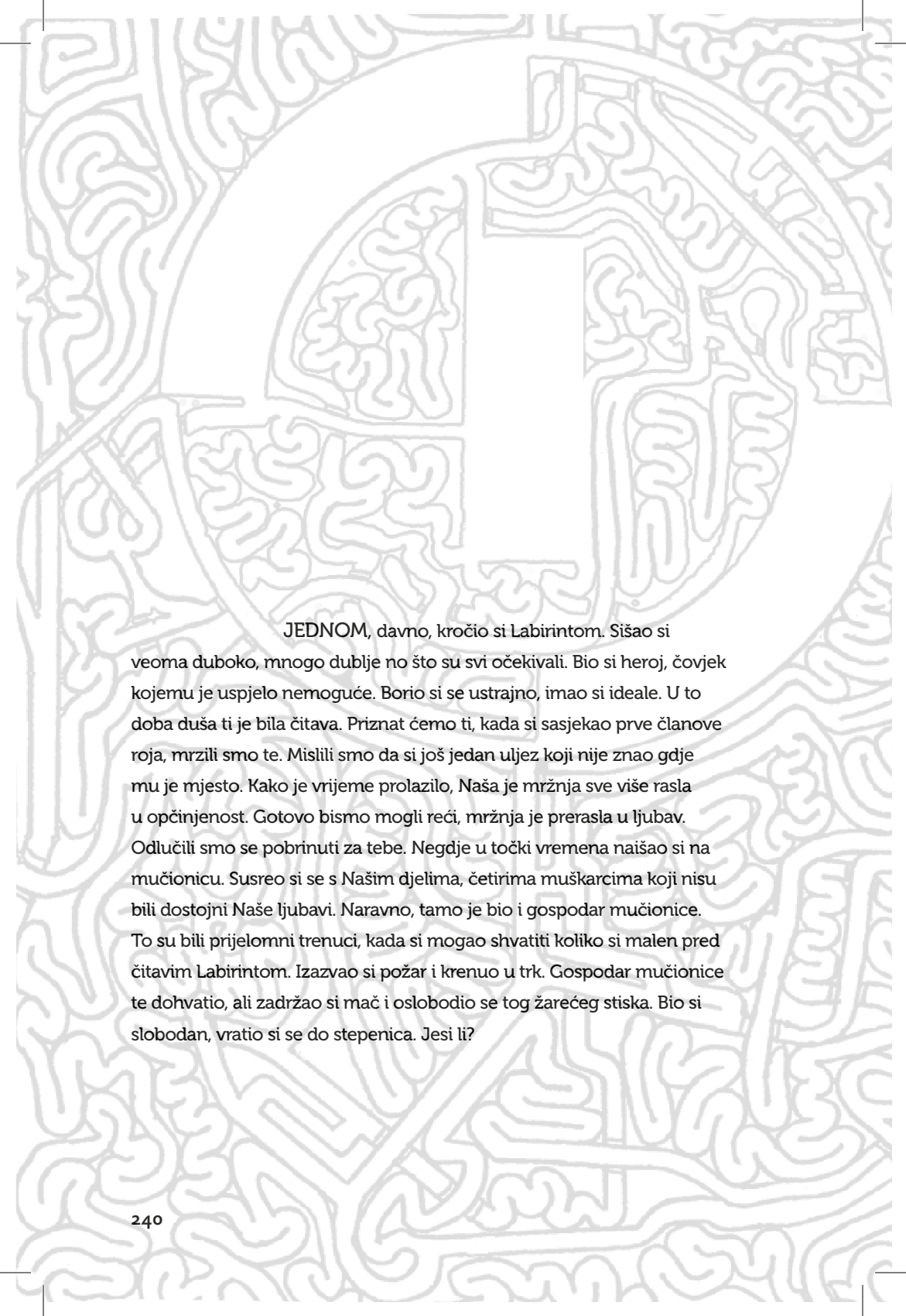
Nije uspio ni vidjeti da su suzili krug oko njega. Povukao se korak unazad, a potom još jedan. Osjetio je kako mu se odjeća na-

tapa krvlju te im instinktivno okrenuo leđa. Slušao je kaotične glasove iza sebe i učinio je jedino što je mogao, spustio se stepenicu niže. U tom trenutku dubina Labirinta bila je jedino mjesto tišine, crna maternica gdje je možda mogao biti siguran. Bez susprezanja, noge su ga odnijele u dubinu.

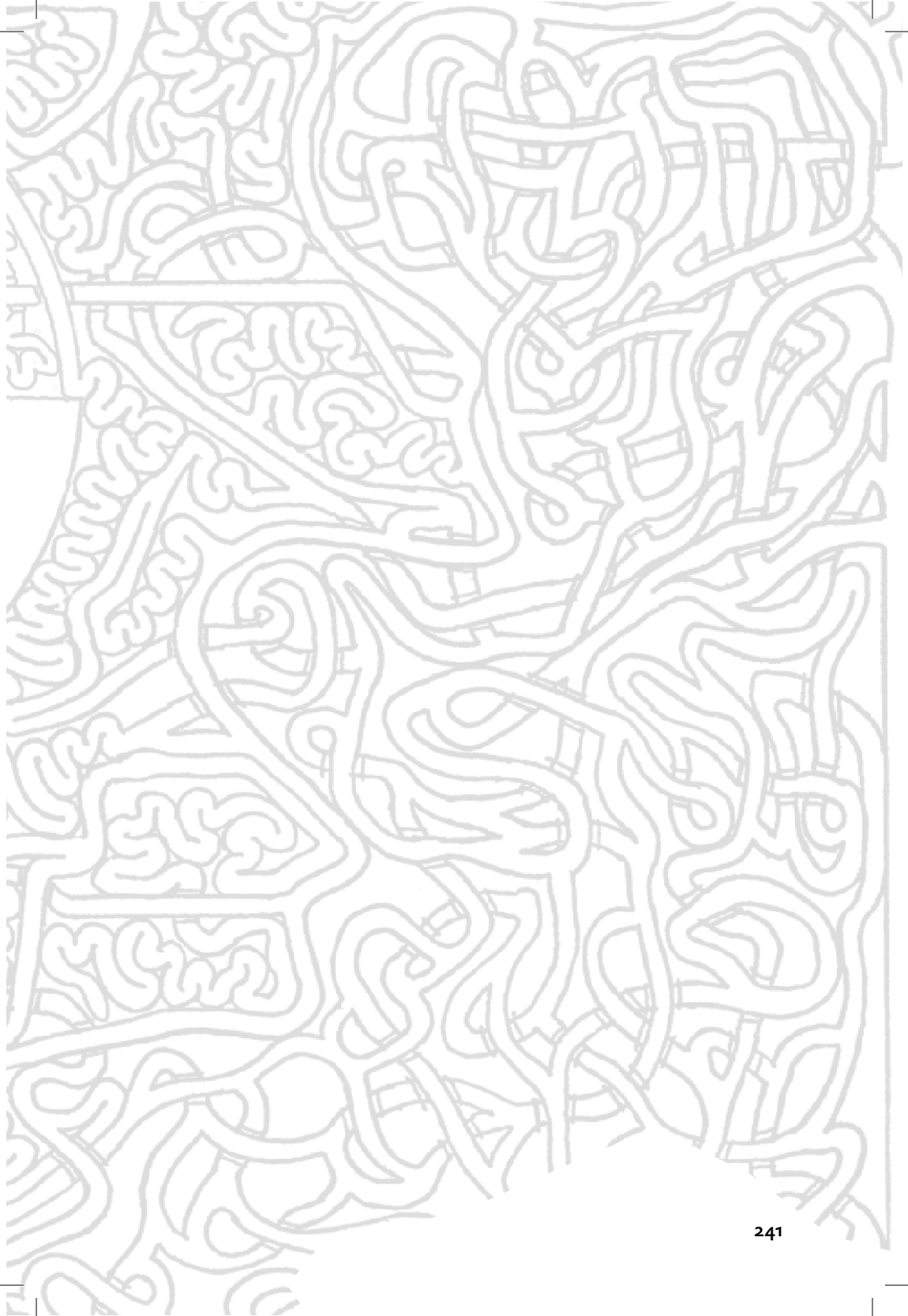
Uskoro, zvuci vanjskog svijeta su nestali. Sinan je zastao na pola puta i osvrnuo se. Nitko ga nije slijedio, a izvana se više ništa nije čulo. *Dublje, siđi dublje!* Ljudski glasovi još su mu uvijek odzvanjali mislima. Shvatio je koliko se zavaravao mislju da je napustio Labirint. Živio je noćnu moru u kojoj je mislio da ima normalan san. *Izgleda da stvarno više nikada neću osjetiti pustinjski pijesak kako mi teče niz prste.*

Htio je zaplakati, ali suze i jecaji nekako su izostali. Okrenuo se prema tmuni pred sobom i polako zakoračio u dubinu. Shvatio je da je Anja bila u pravu. Uvijek mu je bilo lakše kada je netko drugi donosio odluke za njega. Negdje u sebi znao je da će se morati vratiti, ali si to nikada nije htio priznati. Ovako više nije imao izbora. Drugi korak dublje već je bio lakši. Prihvaćajući sudbinu mogao si je lakše opravdati vlastitu slabost, razloge što se nikada nije uspio vratiti kući na jug.

Učinio je i treći korak te shvatio da pred njim leži njegov mač. Nije bio siguran zašto su seljani htjeli da ga ima, ali u tom trenutku nije mu bilo bitno. Dohvativši balčak prisjetio se da ga je nekoć držao s ponosom. Što god mislio o sebi, još uvijek je bila istina da je već jednom prošao kroz Labirint. Par koraka dublje čekao ga je i štit. Da, bila je istina da se nije mogao ponositi svojim životom. Često je bio slabić i kukavica. No, još uvijek je imao posljednji izbor... Šansu da umre kako treba, kao junak. Uputio je posljednji pogled prema površini, odakle su ga protjerali ljudi. Sada je silazio u kraljevstvo demona.

JEDNOM, davno, kročio si Labirintom. Sišao si veoma duboko, mnogo dublje no što su svi očekivali. Bio si heroj, čovjek kojemu je uspjelo nemoguće. Borio si se ustrajno, imao si ideale. U to doba duša ti je bila čitava. Priznat ćemo ti, kada si sasjekao prve članove roja, mrzili smo te. Mislili smo da si još jedan uljez koji nije znao gdje mu je mjesto. Kako je vrijeme prolazilo, Naša je mržnja sve više rasla u opčinjenost. Gotovo bismo mogli reći, mržnja je prerasla u ljubav. Odlučili smo se pobrinuti za tebe. Negdje u točki vremena naišao si na mučionicu. Susreo si se s Našim djelima, četirima muškarcima koji nisu bili dostojni Naše ljubavi. Naravno, tamo je bio i gospodar mučionice. To su bili prijelomni trenuci, kada si mogao shvatiti koliko si malen pred čitavim Labirintom. Izazvao si požar i krenuo u trk. Gospodar mučionice te dohvatio, ali zadržao si mač i oslobodio se tog žarećeg stiska. Bio si slobodan, vratio si se do stepenica. Jesi li?

S išao je sa zadnje stepenice i još čvršće stegnuo mač i štit u rukama. Sve je bilo tiho, ali nije se zavaravao, to nije značilo ništa. Ogledao se po ulaznoj prostoriji. Djelovala je kao da je vrijeme stalo. Sloj prašine se nataložio po razbacanim daskama, polomljenim stolovima i palom svijećnjaku. Isti lanac svijećnjaka još je uvijek visio sa zida, a na njemu je nepomično visio ljudski kostur prekriven tamno zelenim dronjcima rasparane odjeće.

Zdravo, Mehmete. Dugo se nismo vidjeli. Silazak u Labirint za Sinana je uvijek bio dio rituala. Napuštao je ono vanjsko da bi se suočio sa živim mrakom, silom s kojom se ljudski um nije mogao mjeriti. Upravo je iz tog razloga trebao Mehmeta, kostur koji bi ga uvijek dočekao na ulazu, prijatelj i stražar. Bio je to patetičan pokušaj davanja čovječnosti činu silaska u Labirint. Htio se barem nakratko zavarati da nije sam i da mu netko čuva leđa. *Zašto ga nikada nisam skinuo s lanca?* Nije znao odgovor, ali nekako mu je bilo drago da to nije učinio. Imao je dojam da ga je dočekao prijatelj, netko dobrodošao. Ljutito se sjetio seljana

s površine, ali odmah se prisilio vratiti u sadašnjost. Oštrina i pozornost bili su ključ preživljavanja u Labirintu.

Iz dvorane su se račvala četiri hodnika, svaki jednako mračan i neprobojan. *Eto, nakon toliko vremena... Vratio sam se.* Trudio se disati što tiše unatoč tome što nije bilo nikakvog znaka tuđe prisutnosti. Čuo se samo šum zraka koji je snažno puhao prema gornjem izlazu. *Tako je bilo i prvi put, skrivali su se dok nisam ušao dublje. Mogu biti bilo gdje i doći ni od kuda. Poznat im je svaki dio ovog labirinta, mojih ograničenja i...* Strahova. Htio je sklopiti oči i duboko disati tako da smiri otkucaje srca, ali nije se usudio zatvoriti oči ni na trenutak. *U Labirintu nisam preživio zahvaljujući sreći, nego zahvaljujući pameti. Ista pravila vrijede i danas.*

Najprije je provjerio strop. *Ništa, ne vidim rupe od Penjača.* Zatim je nešto smirenije pognuo glavu i promotrio pod. *Da vidimo što su me Stanislav i Anton naučili.* Najprije je pogledom, a zatim jagodicama prstiju, prešao preko sloja prašine oko stepeništa. *Djeluje kao da se ništa nije micalo mjesecima. Gadovi, jeste li smislili neki novi trik?* Provjerio je zidove i strop oko ulaza tražeći neobične tragove kandži, ali ponovno nije bilo znaka kretanja. *Ili možda uistinu nisu nikad izlazili van? Je li ijedan demon u šumi ikada bio stvaran?*

Zapitao se jesu li seljani bili odgovorni za sve što se dešavalo na površini. To je moglo pojasniti Mašin pronalazak napitka, ali je opet postavljalo deset dodatnih pitanja. Odakle joj napitak? Prema tragovima, seljani nisu silazili u Labirint. Namrštio se od ljutnje. Nije vjerovao da može preživjeti ponovni silazak u podzemlje, ali se nadao da će barem dobiti odgovore na sva pitanja.

Spustio se u dvoranu, gdje je odmah na početku stajala rupa u zidu. Unutra su se nazirali obrisi malih bočica koje je davno prije ostavio na ulazu. Uzeo je jednu i promotrio tekućinu sive boje. Otvorio ju je, pomirisao i zadovoljno zaključio da je smije ispiti. Efekt magije djelovao je gotovo odmah i sjene u mraku poprimile su raspoznatljive oblike. *Tako, sada ću barem nešto vi-*

djeti u ovoj tami. Ljubomorno je primijetio kako je vaizačka alchemija uvijek bila bolja od njegove. Težina štita u rukama također mu je bila dobrodošla. Srećom, štit je bio jedna od rijetkih stvari koje su mu ostale u naprtnjači nakon bijega.

Napokon je bio spreman poduzeti sljedeći korak. Ali, kuda? Od četiri hodnika, na lijevo su dva vodila prema stubištu do dublje razine. Druga dva vodila su prema radnim sobama, privatnim prostorima i knjižnici. *Trebam nalijevo, dublje. No, možda to znaju i čekaju me s desne strane da me uhvate s leđa. Ako odem udesno, možda pohrle iz nižih razina i zatvore mi izlaz.* Javio mu se poznati grč u želucu. Labirint se ponovno igrao zakulisnih igara s njegovim umom. *Sranje... Ne želim biti ovdje.* Rastuća panika ponovno mu je pritiskala prsa i sve je teže i teže disao. *Ne mogu više...* Ponovno je čuo vlastiti cvilež u glavi. Zašto mu se to događalo?

Sinane, sredi se! Nema nazad, nema izlaza. Gotovo je. Možeš samo dublje. Pokušao se usmjeriti na osjet mača u ruci. Vid mu se zamaglio od prikupljenih suza, na što je odmah zatresao glavom da se obriše. *Ako zaplačem, bit ću laka meta.* Tada mu se pojavila nova misao od koje su ga prošli trnci. *Napitak... Pravi vaizački napitak. Možda postoji neki koji sam propustio.* Jezikom je navlažio usne. Korijeni nove ideje dali su mu novi osjećaj stabilnosti, stvari su iz te perspektive djelovale drugačije. *Mogu pronaći novi napitak...*

“Mehmete”, osvrnuo se prema visećem kosturu, “krećem. Čuvaj mi leđa, može?” Znao je da djeluje smiješno, ali potreba da pozdravi prijatelja nikada nije bila veća. Razum mu je govorio da je Mehmet vjerojatno bio jedan od sjevernjačkih plemića, napuhani idiot kojeg bi mrzio da je živ. No, njegova mu je smrt pružila prijatelja koji ga je uvijek dočekao na ulazu.

Krenuo je udesno. Ideja napitka vodila ga poput nevidljive ruke koja je znala što mu je potrebno. Napokon, shvatio je da

ima razlog, potrebu da se bori za nešto. Misao da bi mogao pronaći i popiti novi napitak bila je mnogo jača od straha koji ga je mogao paralizirati. *Pronaći ću ga.* Najprije je pogledom provjerio hodnik, a zatim legao na pod i prislonio uho na kamene ploče. Potom je to isto ponovio na zidu. Nije se čulo nikakvo struganje, grebanje ili kopanje. *Stari trikovi koji su mi toliko puta spasili život.*

S određenim sustezanjem zakoračio je u hodnik i krenuo dalje. *Nisu samo demoni ti koji su se naučili kretati po Labirintu.* Mislio je da je zaboravio, ali sve su mu se skice rasporeda prostorija vratile. *Znati gdje je najbliži izlaz uvijek je bilo pitanje života ili smrti. No, sada su neke druge stvari bitne: gdje bi bio najbliži napitak? Trebam u knjižnicu.*

Krenuvši niz hodnik, s punom pozornošću na prostor ispred sebe, Sinan nije začuo zveckanje lanaca iza leđa. Dronjave zelene krpe stresle su slojeve prašine dok su se smeđe kosti borile za slobodu. Mehmet se ubrzo oslobodio sa svijećnjaka i skočio na pod. Kralješki vrata nekoliko su puta zaškripali kada se lubanja na trenutak osvrnula za Sinanom. Kostur mu je zatim okrenuo leđa i tiho krenuo ulijevo prema nižim razinama.

Sinan je prošao pored nekoliko praznih prostorija. Sve ih je redom provjerio, ali ponovno nije bilo nikakvog znaka da je itko bio u njima. Tada je naletio na prostoriju ispunjenu kosturima. Kostu su bile izobličene i neljudske. *Ovdje su me prvi put zaskočili. To su njihove kosti.* Skanjivao se ući u prostoriju, a onda je to učinio s leđima na zidu uz pažljivo osluškivanje hodnika. Kostu po kojima je hodao pripadale su Sjekačima. Sjetio se kako ih je prvi put čuo da dolaze dok je kopao po odbačenim stvarima u prostoriji. Ništa ga nije moglo pripremiti na susret s blijedim licima bez očiju, širokim ustima s golemim vlažnim jezikom i prstima dužim i oštrijim od njegova mača. Sjećao se kako su mu hlače i kaput bili mokri od njihove plave krvi, a s

ruke je skidao ljigu koju su lučili predugačkim jezicima. *Što čovjeku može pomoći zadržati razum u takvim uvjetima? Legende služe samo za novačenje naivnih. Heroji ne postoje, samo čovječne ljuštore čiji se razum nikada nije vratio iz tamnica.*

Pojeli su me mnogo prije nego što sam to shvatio. Umorno se osvrnuo preko demonskih kostiju prema razbacanim stvarima. Ovdje nema ničega, znam da sam sve pretražio. Okrenuo se nazad i krenuo prema staroj knjižnici. Odjeća mu je još uvijek bila vlažna i ljepljiva od životinjske krvi. Nećeš ništa naći. Samo odlažeš silazak dolje. Neminovno je. Osjećao je rastuću nervozu i začuo kako su mu se crijeva zgrčila od muke. Samo bivanje među uskim zidovima Labirinta bilo je dovoljno da osjeti bol. Nema tog napitka koji mi može pomoći.

Knjižnica je ostala netaknuta. Lubanja na lubanji, kosti prstiju izmiješani s kralješcima i rebra koja su virila iz hrpe poput latica mrtvoga cvijeća. *Dvorska gospoda, oni koje su zgrabili kada je dvor pao. Tko zna koje su im laži Vaizaci servirali, što su oni mislili da se događa pod zemljom nad kojom su hodali. Sinan je zaobišao hrpu kostiju dok je pogledom provjeravao viseće kosture sa stropa. Pitao se koliko su noći žrtve izdržale prije nego što su konačno izdahnule. Prolaskom kroz Labirint naučio je vrlo vrijednu lekciju. Učini bilo što, baš bilo što, samo im ne daj da te uhvate živog.*

Pored knjižnice nalazile su se radne sobe prepune alkemijske opreme. Tamo se Sinan prvi put susreo s napitkom. Sjećao se kako su na stalcima stajale male bočice raznih boja i oblika. Crvene i plave bočice miješale su se sa žutim, ljubičastim i sivim epruvetama. Koraćao je po komadićima stakla i razbijenoj opremi pomiješanoj s razderanim papirima punima krvavih mrlja. *Vaizaci su bili pometeni poput prašine na vjetru. Bez sumnje, nisu očekivali napad. Što se u biti dešavalo ovdje u podzemlju?*

Prenuo se iz razmišljanja i vratio se u sadašnjost. S razočaranjem je promotrio prazne police i razbacano smeće. Bez entu-

zijazma otvorio je nekoliko zahrđalih vratašca ormarića da bi samo pronašao još prašine. Pogledom je prešao preko razbacanog smeća da bi najednom zastao i uzeo u ruke malu staklenu bočicu. Bila je prazna, ali oblik je nesumnjivo bio pravi. Nekoć, u njoj je stajao napitak za izlječenje. Promatrajući je, prazninu koja mu se smijala, imitaciju njegove ljušture, grčevito ju je primio i zavitlao u zid. Razbila se u desetine komadića. Naprasit trenutak buke odzvanjao je Labirintom.

O ne... Najprije se čuo cvilež vrata kada su mu se vratnice zatvorile iza leđa. Odmah se trgnuo samo na vrijeme da bi čuo škljocaj kada se ključanica okrenula. Sklopio je oči i osjetio sekundu tišine kao da je mali dio vječnosti. *To je to...* Duboko iza zatvorenih vrata prolomio se vrisak. Sinan se trgnuo od straha, ali kada se vrisak ponovio shvatio je da je ljudski. Tada se začulo poznato demonsko vrištanje. *Urlikavci...* Zbunjen, stegnuo je mač i štit. Pogled je usmjerio prema jedinim vratima. Čekao je da netko provali kroz njih dok je izvana dopirala vrisaka mučenja i demonskih krikova užitka. *Što se to tamo, dovraga, događa?*

Pitao se bi li trebao uletjeti unutra, ali odmah mu je postalo jasno kako je to bilo uzaludno razmišljanje. Nije imao hrabrosti. Ako se Labirint nije igrao s njim, jedini ljudi koje su demoni mogli mučiti bili su seljani iz Travlastoka, a za njih više nije mario. *Neka crknu u najgorim mukama, prokleo ih je.* Najednom, nešto je udarilo o vrata.

“Pomoć, prosim vas!”, zazivala je žena. “Neee...” Vrisaka se nastavila dok je slušao kako Sjekači žderu svoj plijen. U daljini su se čula rika Penjača koji su vješali koprcajuća tijela. Sinan je još uvijek samo držao mač i štit te čekao. Kapljice znoja ponovno su mu vlažile leđa. Podsjećao se na nužnost discipline pod svaku cijenu. *Ne mogu van... Oprosti mi.*

Najednom, vrisaka je utihnula. U Sinanovim je ušima zjapila sablasna jeka. Trenutak kasnije, začulo se otključavanje. Sinan

se oprezno odmaknuo od ulaza, ali vrata se nisu otvarala. Više nije bilo niti zvuka, bio je sam. Držeći pogled na vratima, osjećao je kako mu srce kuca. "Kurvini sinovi, dođite već jednom!", prosiktao je. Labirint mu je uzvratio šutnjom.

Oblizao je suhe usne. *Dobro, igrat ću vašu igru.* Ne odlažući ni trenutka, posegnuo je za kvakom. Pokušao je povući vrata da bi samo začuo tešku škripu vratnica slijepljenih s podom. Jedva su se pomakla za centimetar. *Kako? Zatvorila su se bez otpora.* Potegnuo je jače i osjetio trenje dok se metalom okovano drvo teško pomicalo. Buka je bila užasna. *Ionako već svi znaju da sam ovdje.*

S druge strane vratnica ponovno se susreo s tišinom. Jedino što mu je dalo nagovještaj promjene bio je težak miris koji je prepoznao kao raspadnuto meso. Bio je to miris nekoliko dana starih leševa i izloženih iznutrica. Širom je otvorio vrata i pogledom se uvjerio da je sve ostalo isto: kosti i prašina, razbacano trulo drvo. Kleknuo je i potražio tragove onoga što ga je zaključalo, ali nije ih bilo, samo tragovi njegovih čizama kad je ušao. Vonj truleži bio je sveprisutan. *Voliš se igrati, ha?* Nije znao kome se obraća, ali je zakoračio u prostoriju. Bio je siguran da će ubrzo saznati. Stežući mač i štit, hodao je između ljudskih kostiju tražeći tajnovitog domaćina. *Bez zvuka, bez pokreta, samo smrad. Što si?*

Zaokružio je oko totema kostiju dok je napeto čekao ukazanje. Bio je nervozan. Labirint se nikada nije tako ponašao niti se igrao njegovim osjetilima. Tišina je bila ubitačna. *Demoni se ne ponašaju ovako. Puno su... Izravniji.* Pitao se o čemu se radi, ali nije mogao razmišljati od smrada. Miris je bio odvratn i disao je što je pliće mogao. Sklopio je oči i pričekao trenutak. Nekako je naslutio o čemu se radi. Kada je podigao umorne vjeđe, izvor smrada se ukazao. Oko njega više nisu bile lubanje, već razderana lica i sažvakano meso. Sa stropa su naglavačke visjeli goli muškarci okovani lancima i zaprljani smeđom sukrvicom.

Sinan je osjetio kako mu se steže grkljan dok mu je želudac prijetio povratiti. Grčio se od muke dok je među tjelesima tražio znakove kretanja bojeći se da će ga trenutak nepažnje koštati života. Što je iluzija, a što je stvarnost? Krenuo je prema izlazu ubrzanim korakom tako da je pokrio nosnice rukom u kojoj je držao mač. Dok se kretao među trulim tjelesima imao je osjećaj da je nesnosan smrad bio mnogo gori sada kada je znao odakle dolazi. *Pazi! Stopalo mu se okliznulo i gotovo je izgubio ravnotežu. S mukom je spustio pogled i ugledao sažvakanu šaku. Dalje, hodaj dalje!* Nastavio je s povlačenjem i prošao kroz izlazna vrata da bi ih odmah potom glasno zatvorio.

Naslonio se na zid i počeo duboko disati. Želudac mu se polako smirivao. *Kako ovo rade? Kako je moguće?* Osjećao se izgubljeno. Odmahnuo je glavom na pokušaj shvaćanja kada su stvari krenule krivo. Labirint se i prije znao igrati njegovim osjetilima, ali ih nikada nije iskrivio do tolike dubine. *Možda je to povezano s mojim sjećanjima? Ako nekako mogu manipulirati mojim osjetilima, možda su to mogli i sa sjećanjima?* Sinan je nelagodno uzdahnuo. Očigledno, posljedice prolaska kroz Labirint bile su mnogo gore no što je očekivao. Uz to, doseg Labirinta nije bilo samo podzemlje, mijenjao je stvari i na površini. Možda su seljaci tako pali pod utjecaj podzemlja?

Je li bilo još nekih posljedica kojih još nije bio svjestan? Tek kada je do kraja očistio Labirint, u lažnoj sigurnosti svoga doma spoznao je da najveći horor Labirinta nisu činili njegovi demoni, već neizvjesnost i čekanje da strah poprimi lice u koje može gledati. Njegove noćne more nisu bile pune demona već samo uskih hodnika i praznih soba u kojima je, možda, negdje, čekalo nepoznato. *I sada imam samo to. Bez demona, prazni hodnici ispunjeni mojim ludilom u kojemu ništa ne shvaćam.*

Sidi dublje. Sjetio se natpisa u Kostjinoj staji. Kada se to desilo? Kako su ljudi Travlastoka zamijenili stranu? Izdahnuo je. Bilo

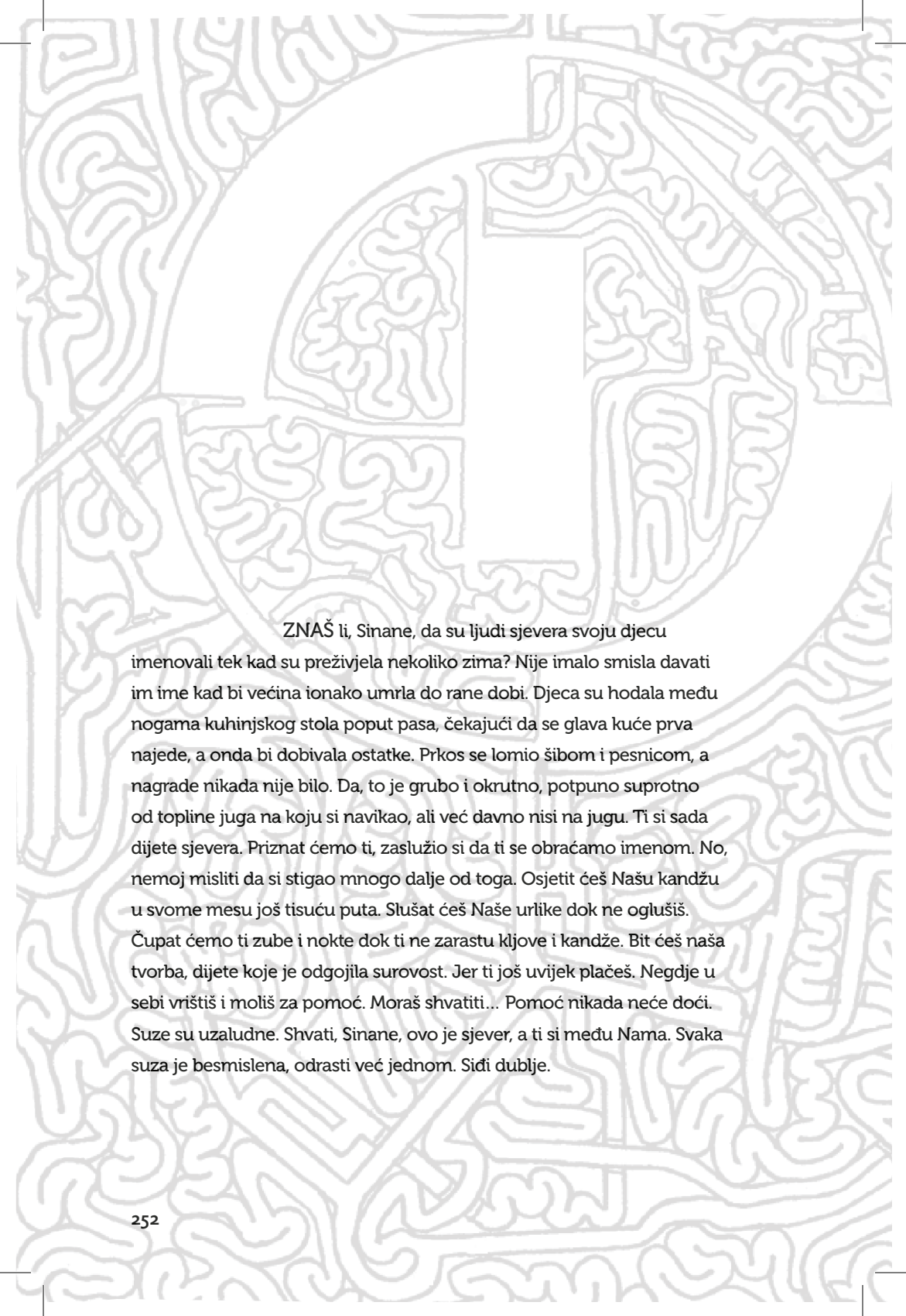
mu je mučno. Povratka više nije bilo, mogao je ići samo dublje. Prema čemu se imao spustiti? Što je ležalo na dnu? Nekako... Slutio je da se radilo o nečemu drevnom, mnogo starijem od Vaizaka i mnogo gore od izopačenog ljudskog uma.

Zakoračio je prema hodniku, kada se iza zatvorenih vrata knjižnice nanovo prolomio ženski vrisak. Stao je i zatvorio oči, a vrisak se ponovio. Zatim duboki muški krik, a potom urlik nezasitnih demona. U knjižnici se ponovno odvijalo mučenje. Sinan je, siguran u svoju odluku, samo zakoračio naprijed i ostavio urlike neka se utope u jeci uskih hodnika. *Dosta je ismijavanja.*

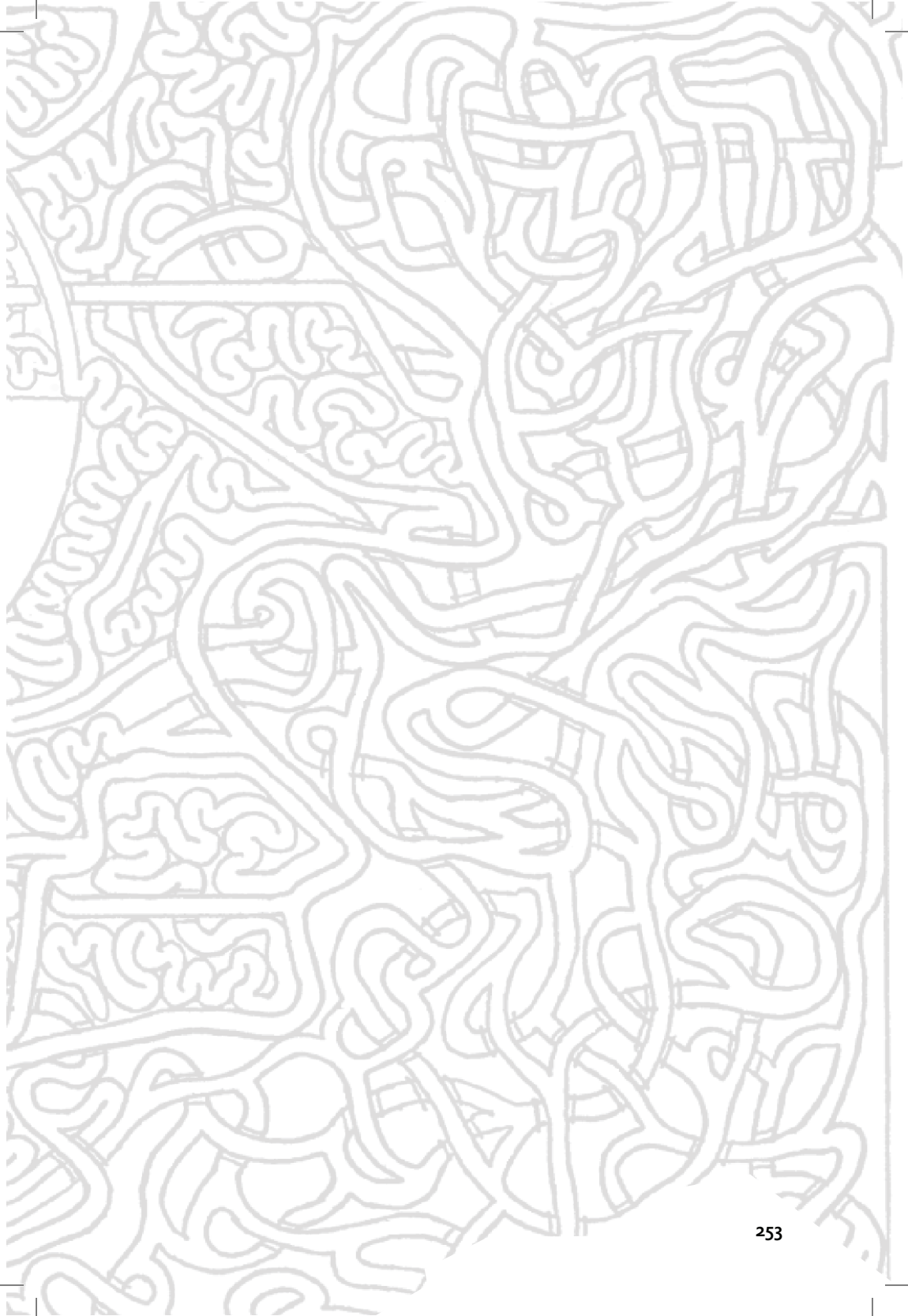
Hodajući niz hodnik, razmišljao je o leševima koje je vidio u knjižnici. *Tako je, dakle, izgledala prva noć vaizačkog dvora kada je gamad krenula iz bezdana. Pokazuju li mi ovo namjerno?* Sinan se zapitao koliko su vaizaci znali o demonima. Pretpostavio je da su morali znati mnogo toga jer su demonske siluete bile iscrtane preko svih knjiga vaizačke alkemije. Svejedno, znalo se da je dvor prije par stoljeća nestao doslovno preko noći. Jesu li vaizaci kopali preduboko i oslobodili nešto što nisu očekivali?

S naporom se prisjetio zadnjeg puta kada je popio plavi napitak i dešifrirao tekstove Vaizaka. Tada ga je kopkalo pitanje na koje nikada nije dobio odgovor. *Kamo su nestali svi Vaizaci?* Logika je nalagala da su Vaizaci prvi stradali pod hordom iz bezdana i, kao što su svi pretpostavili, završili sažvakani među demonskim zubima. No, Sinanu je mučilo to što nikada nije vidio njihove ostatke, samo plemenitaše, otete seljake i ugrabljene životinje. Prepoznatljivu ljubičastu odoru vaizačkog reda pronašao je samo u ormarima, nikada podrapane komadiće ili sažvakane dronjke s trofejnih totema leševa koje su demoni voljeli slagati. Seljaci Travlastoka bili su uvjereni da su oni potomci vaizačkih alkemičara, ali Sinanu ta teorija nikada nije držala vodu, prije su bili potomci obične posluge. *Kamo su nestali pravi Vaizaci?* Sinan je uzdahnuo i nastavio prema nižoj razini. *Kao da je više bitno.*

ZNAŠ li, Sinane, da su ljudi sjevera svoju djecu imenovali tek kad su preživjela nekoliko zima? Nije imalo smisla davati im ime kad bi većina ionako umrla do rane dobi. Djeca su hodala među nogama kuhinjskog stola poput pasa, čekajući da se glava kuće prva najede, a onda bi dobivala ostatke. Prkos se lomio šibom i pesnicom, a nagrade nikada nije bilo. Da, to je grubo i okrutno, potpuno suprotno od topline juga na koju si navikao, ali već davno nisi na jugu. Ti si sada dijete sjevera. Priznat ćemo ti, zaslužio si da ti se obraćamo imenom. No, nemoj misliti da si stigao mnogo dalje od toga. Osjetit ćeš Našu kandžu u svome mesu još tisuću puta. Slušat ćeš Naše urlike dok ne ogлуšiš. Čupat ćemo ti zube i nokte dok ti ne zarastu kljove i kandže. Bit ćeš naša tvorba, dijete koje je odgojila surovost. Jer ti još uvijek plačeš. Negdje u sebi vrištiš i moliš za pomoć. Moraš shvatiti... Pomoć nikada neće doći. Suze su uzaludne. Shvati, Sinane, ovo je sjever, a ti si među Nama. Svaka suza je besmislena, odrasti već jednom. Sidi dublje.

Sinan se oprezno spustio niz stepenice i osvrnuo po centralnoj prostoriji druge razine. Napravio je sve provjere, ali ni tamo nije naišao na trag demonske prisutnosti. Krenuo je naprijed i oprezno osluškivao zidove tražeći vibracije kopanja. Na drugoj razini prvi je put vidio Kopača, odvratnu crnu stonogu. Letimičan pogled na razrované cigle u zidu podsjetio ga je odakle su prvi put izbili i napali ga. Labirint je i ovdje djelovao potpuno prazno. To ga je sve više i više kopkalo.

Nastavio je dalje. Pitao se koliko je prije godinu dana morao biti naivan i glup da se vraćao u Labirint i svaki puta odlazio dublje i dublje. *Mislio sam... Vrijedno je. Ljudi će moći saditi polja, timariti konje... Dok sam ih čuvao od loših snova, silazio sam u stvarnu noćnu moru njihovih prokletih predaka. Mislio sam da sam heroj, a bio sam obična budala. Koliko slijepe vjere čovjek treba imati da si toliko dugo laže?*

Nekoliko križanja kasnije, zastao je s nesigurnošću. Pred njim se pružao dugačak hodnik, jedini put do treće razine. Hodnik

je sa svake strane imao po dvadeset vrata iza kojih su bile male sobice. Tamnice, Sinan je pretpostavio kada ih je prvi put prošao. *Čekaj malo... Nedavno sam ih sanjao.* Prisjetio se glasa koji mu je šaputao, podsjećao ga na sve užase koje je prošao u Labirintu. Ponovno su ga prošli trnci.

Sa strepnjom se sjećao koliko se bojao tog dijela Labirinta. Kada bi otvorio prva vrata, horda bi mu iza leđa iskočila iza drugih. U jednoj prostoriji Gladni mu je gotovo razbio glavu kada je raznio zid iz susjedne prostorije. I zečevi... Demoni su ih pobacali u jednu sobu, sjene koje je Sinan pomahnitalo pobio u mraku jer je mislio da su demoni, a bile su obične šumske životinje. Nekako, ubijanje tih običnih životinja obilježilo ga je više nego sve ostale sobe skupa. Desetinama metara ispod zemlje, među ukletim hodnicima i demonskim urlicama, bilo je kao da je ubio svoje jedine male prijatelje u paklu.

S vremenom se Sinan navikao nositi s mutnim sjećanjima. Bilo mu je lakše ne postavljati previše pitanja, slutio je da odgovori možda ne bi donijeli olakšanje. No, stojeći pred početkom hodnika, jedna mu činjenica nije dopuštala da krene dalje: sva su vrata bila zatvorena. *Majku vam... Sva ta vrata bila su otvorena. Znam, sjećam se! Ostavio sam ih tako baš zato da više ne bi bilo iznenađenja.* Stajao je i gledao u hodnik. Tko ih je zatvorio? Nije znao što učiniti. *Mrzim zatvorena vrata, a vi to jako dobro znate.*

Sidi dublje. Tako su rekli. Napravio je prvi korak, a potom, nesigurno, ponovio i drugi. Oprezno je osluškivao, a tišina i tama samo su se prelijevale jedna u drugu. Našao se u ravnini s prvim parom vrata. *Idi dalje.* Odlučio je ne otvarati ih. Nije htio proživjeti isto što i u knjižnici. Koračajući niže niz dugačak hodnik, osjećao je kako glavom ulazi pod omču. Svaki par neotvorenih vrata iza leđa bio je poput još jednih čeljusti koje su se nadvile nad njime. Korak za korakom, bio je bolno svjestan imperativa koji si je davno zadao: *nikada si ne ostavljaj neotvorena*

vrata iza leđa. Tada je morao stati. Suze su mu počele curiti niz obraz. Jako je dobro znao što su značile.

Odustao sam. Ne vjerujem da ću se vraćati... Ne ostavljam si siguran izlaz. Znao je da je lud jer stoji između neotvorenih vrata. Bio je izložen kao da je gol, ali nije mogao suspregnuti jecaj. Kako se trebao nositi sa spoznajom da je odustao od samoga sebe, tamo nasred prokletog Labirinta? Sarkamand je nestao, pijesak je otpuhao vjetar, ostala je samo crna zemlja ispod koje je bio živ pokopan.

No, što ako... Još uvijek ima nade? Stisnuo je zube i s tihom nadom posegnuo za privjeskom na prsima. Na lančiću se klatio Sinanov dragocjeni kompas, putokaz u mraku. Ovako ću znati gdje su jug i Sarkamand. Otvorio je poklopac i zaškrgutao zubima od muke. Strelica kompasa rotirala se poput vodenog vrtloga nalik ritualnoj vrtnji pustinjaških derviša. Crvena i bijela boja gotovo su se stopile od brzine vrtnje. Gdje sam?

Sinan je bio svjestan da je za takvu vrtnju moglo postojati logično objašnjenje. Možda su stijene Labirinta tvorile snažno magnetno polje, ali iskreno je sumnjao u to. Prije godinu dana često se služio kompasom u Labirintu i tada ga nikad nije iznevjerio. Uzdahnuo je još uvijek nesposoban skinuti pogled s hipnotičke vrtnje. Izgubljen sam. Zapitao se bi li trebao ostaviti kompas na licu mjesta, ali shvatio je da mu je bio previše dragocjen. Mirno ga je vratio pod verižnjaču. Možda će mi pokazati kamo ići nakon što umrem.

Ustao je i učinio prvi korak naprijed. Svejedno, nije tako jednostavno umrijeti u miru. Kad bih barem našao dozu napitka, zadnji gutljaj... Nakon par metar ugledao je crveni odsjaj na podu. Prišao je bliže i sa sigurnošću potvrdio da se radilo o krvi. Nećakajući se, prišao je i taknuo lokvu prstom. Bila je topla. Uspravio se i pogledao u zahrđale vratnice koje su iza sebe skrivale nešto nepoznato. Nesigurna mu je ruka posegnula za kvakom, ali za-

ustavio se. *Zašto? Čemu da im dajem to zadovoljstvo?* Spustio je šaku i odmaknuo se za korak. *Jebite se, to što idem dublje ne znači da vam moram ispuniti svaki hir.* Okrenuo se s namjerom da nastavi dalje.

Tup. Tup.

Skočio je poput divlje mačke i okrenuo se nazad. Srce mu je luđački udaralo. Vrata su još uvijek bila zatvorena. Nešto je pokucalo s druge strane. Postao je bolno svjestan lokve krvi ispred vrata. *Molim te, nemoj se otvoriti, ne želim znati.*

Tup. Tup.

Odmahnuo je glavom, bez razumijevanja kome se obraća. Sjetio se noći kada je prvi put čuo kucanje na vratima kuće. Tada je nešto kucalo da ga pusti unutra, a sada je nešto kucalo da ga pusti da izađe. Tada je mislio da je to bio najgori zvuk u usamljenoj noći. Očigledno, trebao ga je čuti desetinama metara ispod zemlje, nasred Labirinta, da bi uvidio svu stravu nepoznatog.

Tup. Tup. Tup. Tup.

Očigledno, ono je gubilo strpljenje. Sinan je stegnuo mač razmišljajući što da učini. Povukao se korak unazad. Zvuk se ponovio, ali tada je ponovno odjeknuo s početka hodnika, negdje među prvim vratima. *O ne...* Učinio je još jedan korak unazad i tada skočio kao da ga je nešto dohvatilo iza leđa. Vrata pored njega također su pokucala.

Tup. Pauza. Tišina. TUP. TUP. Glasni udarci s prvih vrata pored lokve. Tup. Lijevo od njega. Tup. Dublje prema trećoj razini. Tup. Tup. Desno. TUP. TUP. TUP. Ponovno soba ispred koje je lokva krvi. Udarci su počeli stizati sa svih strana: ispred, iza, pored. Na svaka vrata hodnika nešto je bijesno udaralo tražeći da spusti kvaku, da otvori ta prokleta vrata i prestane cmizdriti. Čuo je samo udarce, košmar u glavi. Zavrištao je iz sveg glasa i potrčao niže, prema stubama za treću razinu. Udarci su s vrata

odzvanjali sa svih strana kao da se nalazi usred bubnja. Trčao je brzo koliko se usudio i pokušavao se sjetiti gdje treba skrenuti do stubišta. Stigao je do kraja hodnika i skrenuo na križanju lijevo. Kako je zamaknuo iza ugla čuo je glasan cvilež i udarac vratnica o zid. Jedna su se vrata otvorila.

“O ne”, tiho je procijedio. Htio je bježati dalje, ali nešto ga je paraliziralo. Ukopao se na mjestu, nekoliko desetaka metara niže od ukletog hodnika. *Što je izašlo?* Privio se uza zid i čekao. Znoj mu je kapao niz obrvu. Ništa na svijetu nije ga moglo pripremiti na ono što je tada čuo. “Tata...” odjeknuo je slabšan dječji glas. U jeci dubokih hodnika Labirinta, glas malenog dječaka bio je poput noćne more. “Tata... Boli me”, dječak je nanovo umorio tišinu.

Sinan nije imao ni trunke snage pomaknuti se. Čitavo mu se tijelo treslo kao u groznici dok je paraliziran slušao daleki glas dječaka. Nije znao kreće li se prema njemu, niz hodnik odakle mu Sinan više nije mogao pobjeći. “Molim te... Nemoj ga ubiti”, glas se ponovio, ovaj put malo jasnije. Sinan nije razumio zašto, ali želja za bijegom bila je jača nego pri ikojem susretu s Tamničarom. Znao je, djeca ne spadaju u Labirint. *Ali... Zašto me zove tata? I to... Na jeziku Sarkamanda.*

“Tata, nemoj ubiti Sammana, molim te”, ponovno je čuo dječaka i gotovo zajecao. *Bila su dva mačka. Jedan se zvao Jakeem, a drugog sam ubio, sjetio se Sinan. Drugi mačak... Zvao se Samman.* Sinan je pokušavao doći do daha. Ime drugog mačka bilo je teško poput stijene na prsima. *Kako?* Htio je pobjeći, ali nije se micao. Znao je da mu Labirint pokazuje nešto stvarno, a upravo je težina stvarnosti bila mnogo gora od ikoje iluzije koju mu je Labirint servirao. Dječak je bio dio njegove nutrine, a čupanje tog korijena na vidjelo boljelo je do granice nepodnošljivosti. Možda je mislio da je htio znati odgovore, ali tek je sada vidio koliko cijenu u boli donosi ta spoznaja.

“Boli me glava, jako. Tata, hoće li prestati?” Sinanu su suze kapale niz obraze. *Sada će reći...* “Žedan sam tata”, dječak je dovršio Sinanovu misao. *Zašto... Zašto me zove tata? Ja ne smijem imati sina!* Iako je htio pobjeći, Sinan je napokon pomaknuo stopalo za jedan korak. *Je li moguće... Je li to on?* Nekako, nešto u njegovoj nutrini naslutilo je nadu. Kad bi dječak uistinu bio... Možda bih ga mogao vidjeti... Opet. Začula se škripa drugih vratnica.

Ne! Istog trenutka kada je krenuo u trk prema dječaku, čuo se dječji krik. “TATA”, zavapio je prodorno, a vapaj za pomoć utopio se u kriku čopora Urlikavaca. Demoni su izašli iz skrovišta. Sinan nije shvaćao kako je donedavni izvor najvećeg straha mogao najednom postati izvor brige. Svejedno, noge su ga nanovo nosile prema hodniku s desetinama vrata dok se molio da stigne na vrijeme. Par sekundi kasnije uletio je u hodnik. Vidio je kako se nekoliko vratnica zalupilo, a krikovi su nestali. Hodnik je bio prazan.

“Ne”, procijedio je. Bio je zadihan, a pogled na zatvoreni hodnik ispunio ga je očajem. “Gdje je?”, uzviknuo je i krenuo naprijed. Osvrtao se oko sebe. Toliko vrata... Tražio je neki trag, ali se nije usudio sam otvoriti neka od njih. Sjetio se da je negdje na sredini hodnika vidio lokvu tople krvi, ali sada je nestala. Uz to, bio je bolno svjestan da se negdje oko njega skrivaju Urlikavci. Svejedno, trčao je niz hodnik ne obazirući se na svoju sigurnost.

Tada je uočio ono što je tražio. Na podu je ležala figurica bijelog tigra. Primio ga je drhtavim rukama, a polomljene noge su mu otpale. Tigar je bio osakaćen. Gledajući u uništenu figuricu, Sinan je napokon shvatio. *Tigar je bio kukoljka... Za mog sina.* Zrna davno razbijenog mozaika grubo su se povezala, a Sinan je nanovo shvatio koliko je postao siromašan. *Imao sam sina, poklonio sam mu figuricu. Kada je imao tri godine, imali smo*

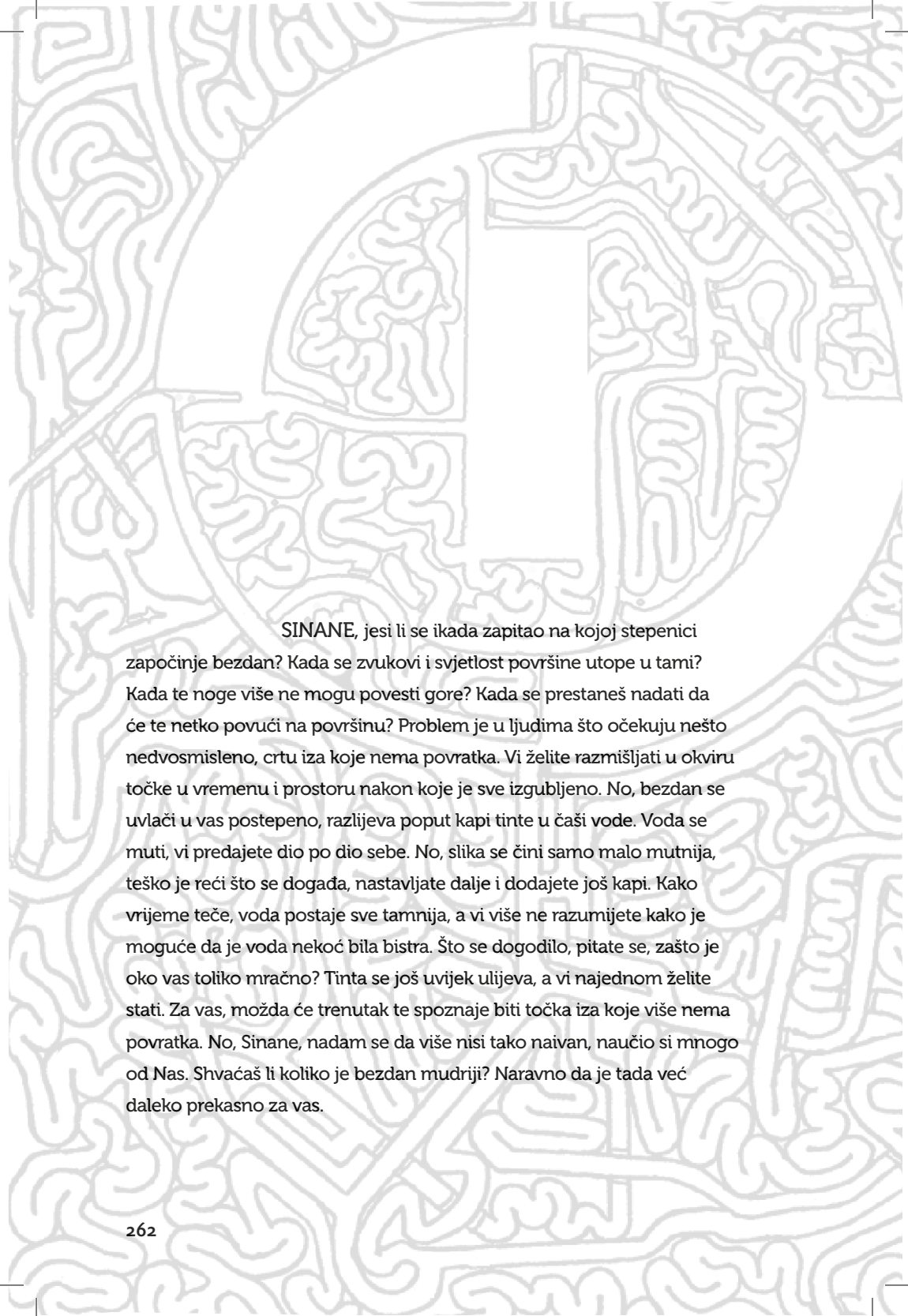
i dva mačka. Jedan se zvao Jakeem, a Sammama sam ubio... Jer mi je zarazio sina bjesnoćom. Nijeme suze klizile su Sinanu niz obraze dok je ponovno počeo shvaćati obujam svog gubitka. Alkemija nema lijeka za bjesnoću, ali moj je otac znao da ga vaizačka alkemija može spasiti. Kreirao je napitak po lažnom receptu te umro iskušavajući ga. Pokopali smo ih s dva dana razmaka.

Gledajući figuricu bijelog tigra Sinanu je postalo jasno zašto je bio toliko vezan uz nju. No, prizor slomljenih nogu tjerao ga je u očaj kada se sjetio kako mu je Dima u zadnjoj partiji Matara Tamničarom pojeo tigra. Figurica je bila poput kukoljke, a onda ju je Labirint dohvatio. *Već si ga davno predao Labirintu, ali još uvijek se držiš tog zadnjeg komada sjećanja*, sjetio se što mu je Dima rekao. Je li to bio razlog što je zaboravio? Je li pohod kroz Labirint uistinu mogao biti toliko težak da je čak mogao zaboraviti da je imao sina?

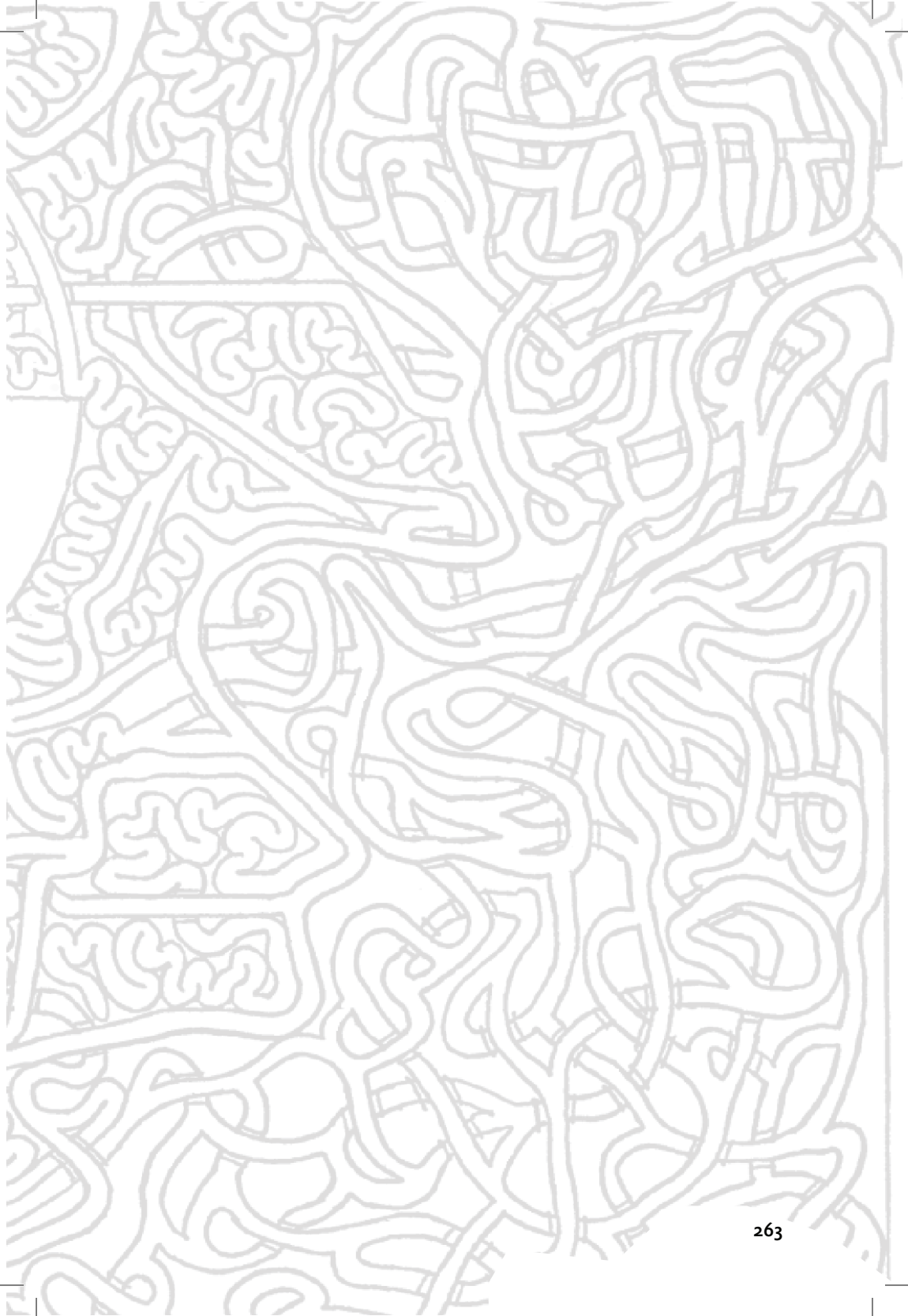
“Molim te, vrati mi ga”, zavapio je tiho. Gledao je u desetine zatvorenih vrata i pitao se gdje se nalazi... *Kako mu je ime?* Porazno je sklopio oči, a figurica mu je ispala iz ruke. Umjesto novog sjećanja, Sinanov je um zrcalio samo tminu Labirinta. Znao je da se neće moći sjetiti. Ponovno je podigao figuricu, ali to mu se činilo kao isprazan potez. Bila je slomljena, kao i njegovo sjećanje.

Okrenuo se nazad prema tmini hodnika, gdje ga je put navodio prema trećoj razini. Koračao je polako. Prošao je pored svih zatvorenih vrata znajući da je iza njih praznina, da nije bilo ni dječaka niti Urlikavaca. Zanimario je skretanje koje je vodilo prema knjižnici druge razine, samo je silazak u dublju tminu imao smisla. Napokon je dobio dio odgovora koji je tražio, ali da mu se pruži novi izbor, znao je da bi odabrao zaboraviti ga. Iako je donedavno živio u neznanju, ono je bilo mnogo bolje od spoznaje koliko je siromašan čovjek postao. Napokon, ugledao je stepenice. Nikada nije očekivao da bi mogao biti sretan što ih vidi.

SINANE, jesi li se ikada zapitao na kojoj stepenici započinje bezdan? Kada se zvukovi i svjetlost površine utope u tami? Kada te noge više ne mogu povesti gore? Kada se prestaneš nadati da će te netko povući na površinu? Problem je u ljudima što očekuju nešto nedvosmisleno, crtu iza koje nema povratka. Vi želite razmišljati u okviru točke u vremenu i prostoru nakon koje je sve izgubljeno. No, bezdan se uvlači u vas postepeno, razlijeva poput kapi tinte u čaši vode. Voda se muti, vi predajete dio po dio sebe. No, slika se čini samo malo mutnija, teško je reći što se događa, nastavljate dalje i dodajete još kapi. Kako vrijeme teče, voda postaje sve tamnija, a vi više ne razumijete kako je moguće da je voda nekoć bila bistra. Što se dogodilo, pitate se, zašto je oko vas toliko mračno? Tinta se još uvijek ulijeva, a vi najednom želite stati. Za vas, možda će trenutak te spoznaje biti točka iza koje više nema povratka. No, Sinane, nadam se da više nisi tako naivan, naučio si mnogo od Nas. Shvaćaš li koliko je bezdan mudriji? Naravno da je tada već daleko prekasno za vas.

Žurnije no što je htio, spuštao se dublje niz stepenice prema srcu Labirinta. Zadnje dvije razine Labirinta nalazile su se mnogo dublje nego prijašnje. Pravilno obloženi cigleni zidovi postepeno su počeli prelaziti u klesane stijene kroz koje je ljudska ruka utirala put. Sinanu nije trebalo dugo da shvati kako dublje razine Labirinta nisu prokopane. Vaizaci su samo otkrili podzemnu košnicu špilja i jama koje su prilagodili svojim potrebama. Često se pitao u kojem su dijelu priče došli demoni, ali nikada nije pronašao odgovor.

Napokon, duga tišina ispunjena jekom koraka stala je kada je sišao u veliku dvoranu treće razine. Osluškiavao je oko sebe i još jednom se osvrnuo iza leđa. Jedino što je osjećao bile su kapi znoja i duboka nelagoda. Polako su mu klizile niz čelo. Temperatura i vlaga u zraku povećavali su se kako se spuštao dublje. *Koliko sam duboko pod zemljom?* Zanemario je niz manjih križanja i uputio se prema srcu nove razine, mučionici. Prelazio je preko brojnih crnih demonskih kostiju koje je posijao tijekom prvog pohoda. Njihove deformirane lubanje i iskrivljene prazne duplje pratile su

ga nečujnim krikovima bijesa. *Pakao vapi za svojom osvetom, a nebo ni ne zna da sam tu.* Na mnogim se kosturima sakupilo sasušeno demonsko meso. Zapitao se kako bi izgledali da ih je objesio na lance kao što su Penjači radili s ljudskim tijelima.

Shvatio je da promatranjem demonskih ostataka odgađa daljnji silazak. Još uvijek potresen od sjećanja na svog sina, bojao se nastaviti jer nije znao što bi još mogao otkriti. Izlaz mu je bio odsječen, a poruka veoma jasna, *Sidi dublje.* Htio je biti staložen i hrabro se suočiti s utvarama Labirinta, ali nije mogao poreći sve veću strepnju u sebi.

S nešto manjim oprezom nastavio je niz hodnik čija se visina neprestano mijenjala. Često je morao savijati glavu kao da se klanja i ulazi u izopačeno svetište. Kako se približavao mučionici osjećao je rastuću žeđ u suhim ustima. *Kvragu, nemam nikakve vode.* Razmišljao je o Tamničaru. Humanoidna sjena s desetinama pipaka proizašlih iz leđa poput rasparanih vražjih krila. Za Sinana je suočavanje s Tamničarom bilo najteže iskustvo Labirinta. Ono što je Sinanu tjeralo žmarce niz leđa nije bila njegova snaga ili spretnost, već hladna, proračunata i inteligentna svijest iza ledeno žutih očiju.

Nervozan, našao se pred ulazom u mučionicu. Činilo mu se da ga je ožiljak na potkoljenici zažario. *Ovdje me gad uhvatio za nogu, gotovo se nisam izvukao taj put.* Sjećao se prvog susreta s Tamničarom kada je na trenutak pomislio da je gotov. Tog je dana pronašao Gregora i ostale muškarce u mučionici te se prepao kao nikada dotad. Zatvorio se u sobu, a Tamničar ga je čekao vani. Prilikom bijega izazvao je požar i pojurio prema izlazu, ali Tamničar ga je dohvatio i bacio na pod. Da Sinan nije imao mač kojim je udario po crnom pipku vjerojatno se nikad ne bi izvukao. *Tko zna kakva bi me sudbina zatekla da se to dogodilo...*

Stresao se od teške slutnje podsjetivši se da je u završnoj bitci on, običan čovjek, ipak izašao kao pobjednik. Istina, koristio je sve

vaizačke tajne koje je imao na raspolaganju, ali na kraju je uspio zariti mač u srce crne zvijeri. No, godinu dana kasnije, ponovno u utrobi zemlje, sjetio se Tamničarova glasa koji mu je tada odzvanjao glasom. Mentalni glas nijemog umirućeg bića nije bio bijes ili kleveta, kamoli strah. U Sinanovu umu odzvanjao je Tamničarov smijeh. Čak i sada, u praznom Labirintu, činilo mu se da ga može ponovno čuti.

Ako sam preživio Tamničara, valjda mogu i ovo... Pod uvjetom da nađem napitak. Ušao je u prostorije mučionice, gdje je prije godinu dana pronašao četiri muškarca iz Travlastoka. Tri sasušena ljudska tijela još su uvijek bila tamo. Sinan nije htio ljudima Travlastoka izložiti mučan kraj njihovih nesuđenih junaka. Tada se prisjetio svih smrdljivih iznutrica kojima su ga seljaci gađali. U njemu je kipio bijes, prijezir. *Toliko o potrebi da budem pažljiv i obziran prema njima.*

Prišao je urnama koje su odavno presušile. Tamničar ih je nekoć punio crvenim napitkom, a sada ih je vrijeme ispunilo prašinom. Nekako se nadao pronaći trag napitka, barem lokvu koju bi mogao polizati, jednu kap da je osjeti na jeziku. Sjećao se kako je prostorija bila puna litara i litara čudesne crvene tvari, sve stavljeno u službu agonije. Prešao je prstom po prašnjavom tragu urne i bolno osjetio prazninu. *Samo jedna kap...* Zapitao se odakle je Tamničar donosio napitak. Shvatio je da nikada nije dobio odgovor na to pitanje. Postojala je veza između demona i vaizačke alkemije, ali njezina je priroda ostala zasjenjena. *Vaizački napitak je proklet, iz njega se ne rađa ništa dobroga.*

S mukom u srcu, okrenuo se prema izlaznim vratima. Naglo je zastao kada je čuo čudnu vibraciju u zraku. *Tup, tup.* Bila je poput dalekog tapkanja, malih sitnih udaraca dubokog tona, pomalo kaotičnoga ritma. *Tup, tup, tup.* Osvrnuo se preko stolova za mučenje i pogledom potražio izvor zvuka među lancima koji su visjeli sa stropa. Počeo je polako koračati naprijed tako da je vrhom

mača razmicao debele lance. Zvukovi su dolazili iz osamljenog kuta prostorije, iza prašnjavog postolja gdje su stajali zahrđali noževi i mesarske sjekire. *Tup, tup*. Oprezno je podigao štit do razine očiju, *tup, tup, tup, tup* i nagnuo se preko postolja.

Tri ogoljela ljudska srca, svako u svome ritmu, kucala su na prljavome podu. Izgledala su svježije, toplo i čisto, kao da su tog trena bila iščupana iz nečijeg prsnog koša. Otkucaji su tiho odzvanjali zrakom, *tup, tup, tup*, neujednačenih trzaja, stezala su se i opuštala, *tup, tup*, kao da nečiji život ovisi o njima. Sinan je spustio štit i sklopio oči. *Molim te, neka ovo bude još jedno priviđenje. Neka nestane.*

Tup, tup. Tup, tup, tup. U mraku, snažni su otkucaji bili još gori. Potom je osjetio i svoje srce kako snažno udara u prsima. Gotovo je poželio da i ono stane, samo da se vrati malo tišine. *Mislite da je ovo zabavno!?* Obrnuo je mač u ruci kao da drži kratki bodež i susprežući dah, brzim potezom spustio mač u najsnažnije srce.

“Aaaarrggg”, prolomio se vrisak Sinanu iza leđa. Munjevito se okrenuo prema mumificiranom tijelu muškarca na stolu koje se presavinulo od bola i pružilo koščate prste prema njemu. Kao da ga je gledalo dupljama bez očiju. Tijelo se nadvilo iznad stola, a potom su isušeni mišići trbuha i vrata popucali i rasuli se u komadima po podu.

Sinan se ugrizao za usnu ne znajući što učiniti. Preostala dva srca iza njega kucala su brže i glasnije, *tup, tup, tup, tup*, kao da se boje. *Sranje, sranje!* Nije ih više mogao slušati. Okrenuo se, nabio mač u drugo srce i začuo kako drugo mrtvo tijelo obješeno na lancima vrišti od bola. Karike lanaca škripale su od trzaja. Bez razmišljanja podigao je mač da bi s gađenjem čizmom skinuo nabijeno srce s oštrice. Promijenio je zahvat na dršci i potom udario kroz zadnje srce koje je udaralo brzo kao da je ptičje.

Još se jedno okovano tijelo na drugome stolu trgnulo, ali Sinan ga nije htio ni pogledati. Podigao je štit i krenuo prema izlazu.

Prokleti gadovi, ja nisam vaša igračka. Gotovo je izašao iz mučionice kada je ponovno zastao. Trebao mu je trenutak pažnje da ustvrdi kako uistinu čuje još jedan kucaj. *Tup... Tup... Tup...* Gotovo je htio odustati, ali nešto ga je nagnalo da se ipak vrati u prostoriju. Otkucaji su bili veoma slabi i s dugim pauzama. Polako je osluškivao gdje se nalazi, a zatim oprezno krenuo u zadnji dio mučionice.

Zvuk je dolazio iz male niske u zidu. Sinan joj se približio da bi zbunjeno zastao. Na hladnom kamenu nalazio se veo. Bio je ljubičaste boje. Iako je vidio u mraku zahvaljujući vaizačkom sivom napitku i boje su bile zagasite, nije mogao pogriješiti. *Veo koji mi je Hanin nudila kada sam odlazio iz Sarkamanda.* Prišao je smotuljku ispod kojeg su se nazirali slabi otkucaji srca. Srce je bilo omotano u veo, a dio krvi s klijetki umrljao je finu tkaninu.

Sinan je s mukom gledao u veo za koji je znao da ne bi smio biti tamo, jednako kao i sinovljeva figurica koju je pronašao na gornjoj razini. *Nisam ga htio uzeti,* sjetio se slike sebe i Hanin pred Sarkamandskim zidinama. Sestra mu je plakala i molila ga da ostane, da ne bježi od života. Uhvatio se za bolnu glavu i zapitao što se to desilo prije više od godinu dana. Sjećanje na bol koju je tih dana nosio postepeno mu se počelo vraćati. Iz Sarkamanda je otišao odmah nakon sinove smrti. Gonila ga je odluka kako više nikada neće iskusiti takav gubitak i da će naći lijek za samu smrt, vaizački napitak koji mu je mogao spasiti sina. *A veo... On je pripadao mojoj ženi.* Sinan je tupo gledao u ljubičast smotuljak ispod kojeg je kucalo slabo srce. Bilo je jezivo pratiti sitne otkucaje u tmini podno tolike zemlje, a oni su postepeno postajali sve tiši.

"Ne, nastavi dalje", šapnuo je. Htio je rukom posegnuti za srcem, stisnuti ga da nastavi kucati, ali bojao se ozlijediti taj krhki organ. Poput cvijeta sasušenih latica, snaga je napuštala mali smotuljak, a Sinan se ponovno osjetio nemoćnim. *Još uvijek nemam tajnu vaizačkog napitka, ne mogu prevariti smrt.* Kao i njegova žena, shvatio je, srce se polako ugasilo. Nježno je uzeo smotuljak u ruke

i osjetio davno poznati miris svoje žene dok je u nekom drugom životu nosila taj veo. Isto se desilo i na njezinoj smrtnoj postelji tog dana kada mu je rodila sina.

Postepeno, srce u velu se smežuralo, a zatim je osjetio kako mu među prstima curi prah. Veo je počeo gubiti miris, a zatim i boju. Sivilo mu se proširilo među prstima kao da je jedina dopuštena boja u Labirintu. Sinan je kleknuo i naslonio se na zid. Znao je da se nalazi u mučionici, prostoriji ispunjenoj zahrđalim sjekirama i noževima, trulim i raspadnutim spravama za mučenje. Unatoč tome, bilo mu je jasno kako se ni jedna fizička bol ne može mjeriti s boli duše, s neimaštinom koju je osjećao. U njemu je postojala samo spoznaja da je ta žena postojala, ali nije se mogao sjetiti ničega. Mogao je pretpostaviti da su spavali na zajedničkom krevetu i da su zajedno jeli naranče iz njihova vrta. Možda su hodali pustinjom jedno do drugoga i iza sebe ostavljali tragove u pijesku. Možda.

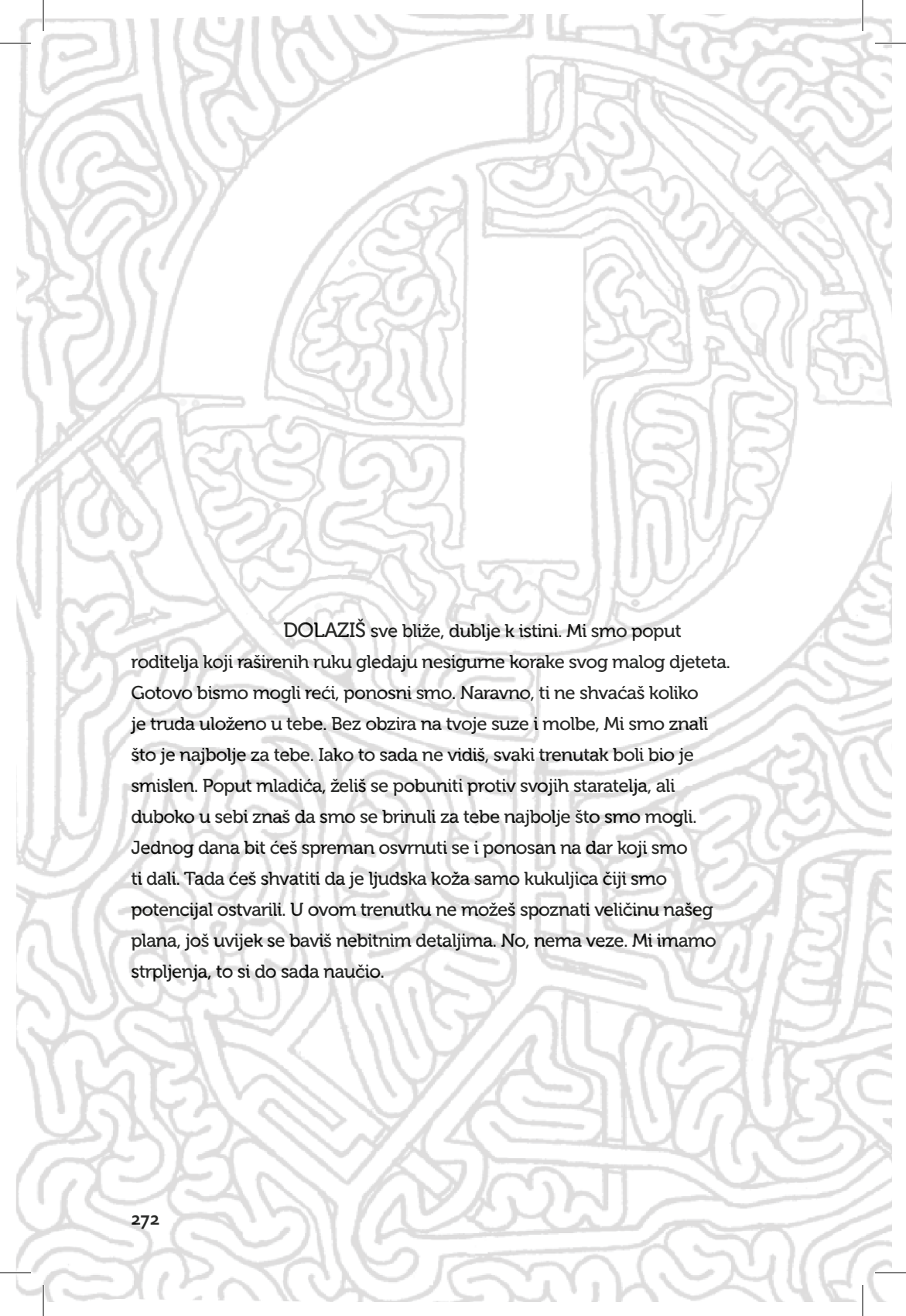
Shvatio je da Anja nikada nije mogla biti bolja od zaboravljenog ideala čija je jeka odzvanjala negdje u njegovoj nutrini. *Zašto nisi više kao sarkamandska žena*, sjetio se kako ga je to uvijek smetalo. Mogao je samo pretpostaviti da mu je žena bila snažna, glasna i svojeglava. Vjerojatno je imala tamnu kosu, smeđe oči. Svejedno, više nije imala ime, lice ili boju glasa. Bila je čista sjena, ideal čijeg je postojanja samo Anja bila svjesna.

Hanin mu je dobro rekla na odlasku iz Sarkamanda, bježao je od života i boli. Zato nije htio uzeti veo, da ga ne podsjeća na bolni gubitak. Vaizački napitak trebao mu je pružiti šansu za novi početak, šansu za život u kojemu bližnji ne umiru na rukama dok ih on bespomoćno pušta da odu. Sada ne samo da je izgubio njihove živote, također je izgubio i sjećanja na njih. Sam u dubini Labirinta, bio je poput najsiromašnijeg čovjeka na svijetu.

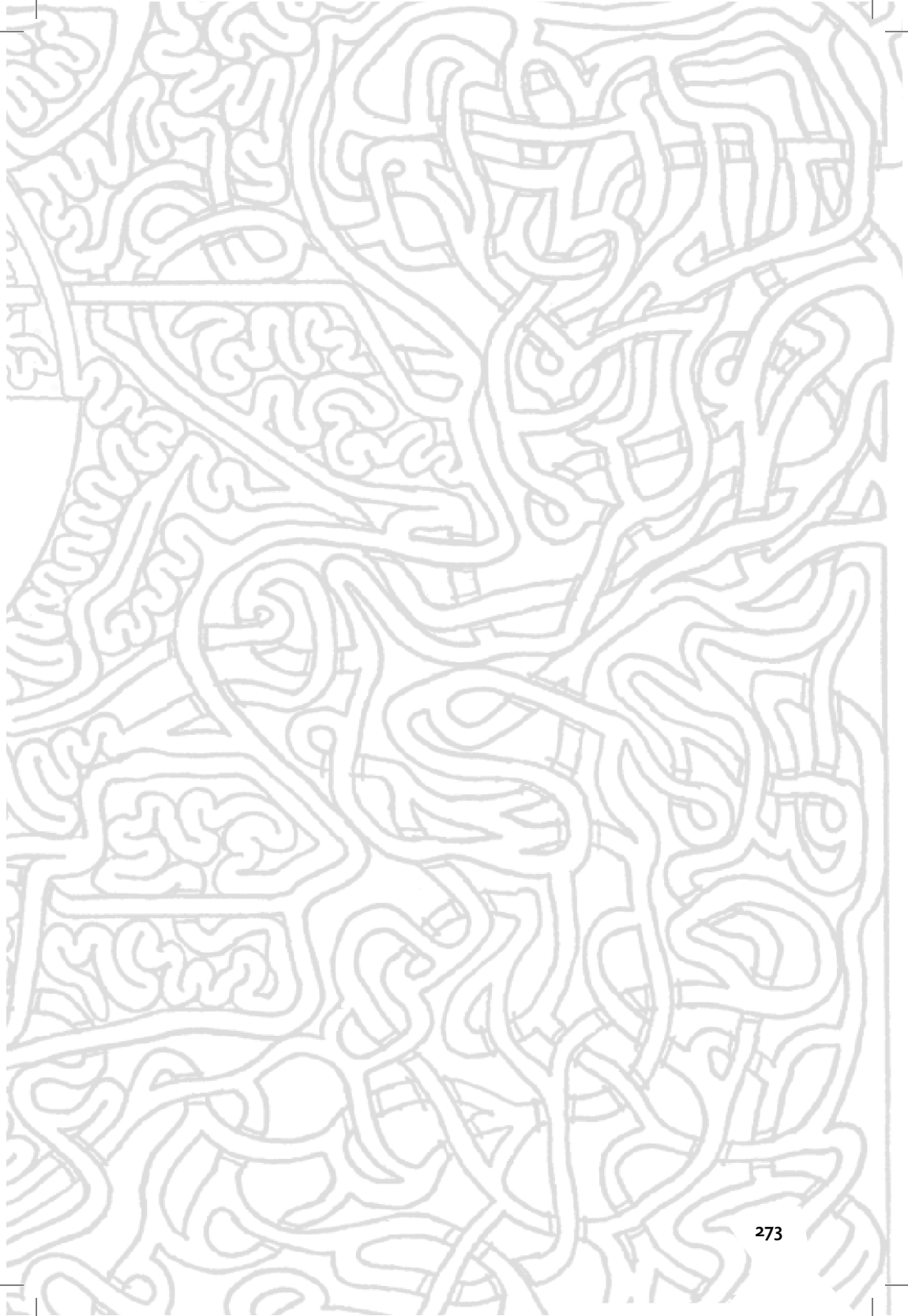
Ponovno je izvadio kompas i otvorio već izlizani poklopac. Kazaljka se i dalje izgubljeno vrtjela oko svoje osi. *Koliko dublje u sebe*

moram sići da bih dobio sve odgovore? Poželio je da su sjećanja na obitelj još jedan dio bolesne iluzije koju mu je Labirint servirao, ali duboko u nutrini znao je da je sve bila istina. Naposljetku, prisjećanje na takav gubitak bilo je mnogo gore od bilo koje iluzije. Ostavio je kompas na podu i polako napustio mučionicu. Ako ništa, čovjek koji je sve izgubio barem se nije morao bojati smrti. Krenuo je prema stepenicama za nižu razinu.

DOLAZIŠ sve bliže, dublje k istini. Mi smo poput roditelja koji raširenih ruku gledaju nesigurne korake svog malog djeteta. Gotovo bismo mogli reći, ponosni smo. Naravno, ti ne shvaćaš koliko je truda uloženo u tebe. Bez obzira na tvoje suze i molbe, Mi smo znali što je najbolje za tebe. Iako to sada ne vidiš, svaki trenutak boli bio je smislen. Poput mladića, želiš se pobuniti protiv svojih staratelja, ali duboko u sebi znaš da smo se brinuli za tebe najbolje što smo mogli. Jednog dana bit ćeš spreman osvrnuti se i ponosan na dar koji smo ti dali. Tada ćeš shvatiti da je ljudska koža samo kukuljica čiji smo potencijal ostvarili. U ovom trenutku ne možeš spoznati veličinu našeg plana, još uvijek se baviš nebitnim detaljima. No, nema veze. Mi imamo strpljenja, to si do sada naučio.

Stepenice do zadnje razine bile su mnogo dublje nego što se sjećao. Kretale su se nepravilno, u zavojima, s povremenim hodnikom nakon kojeg bi uslijedila dionica gdje su bile nepravilne visine. Bilo je očigledno da su stepenice slijedile prirodan put jame koju su Vaizaci prilagodili sebi. Ponegdje je morao pognuti glavu kada bi se visina stropa drastično spustila. Osjećao je grubu tkaninu ispod verižnjače kako mu se lijepi za tijelo jer je bila sva mokra od znoja. Otežano je disao jer nije bilo mnogo zraka.

Kako sam ovo uspio izgurati prvi put? Trebali su mi postaviti prokleti kip nasred trga. Ljutit, napokon je došao do proširenja gdje se mogao uspraviti. Pribrao se i krenuo prema prvoj dvorani četvrte razine. Evo me, gadovi, došao sam dublje. Oblizao je suhe usne, bio je žedan. Jedna misao duboko ga je mučila. Što ako su mislili na... Još dublje? Odmahnuo je glavom i nastavio dalje. Nemoguće, mora biti na ovoj razini.

U prvoj dvorani naišao je na groblje kostiju i sasušenog mesa. Sjećam ih se. Dolazili su i dolazili, jedva sam mogao podići mač od

umora. Koliko sam bočica tada potrošio? Izvitoperene kosti bile su gore od tišine i mraka, budile su mu osjećaj nelagode, kao da je i on dio nekog prošlog vremena, olupina koja je trebala ostati ležati među njima, zaboravljen od površine. Nervozno se ogleđao preko požutjelih stijena koje su bile prošarane zemljanim reljefima, crte koje nestaju daleko u mraku. Zapitao se gdje je počeo zaboravljati svoju obitelj. *Je li to bilo negdje na posljednjoj razini? Što se ovdje desilo?*

Osvrtao se oko sebe tražeći znak demonske prisutnosti. *Gdje su? Što čekaju?* Zubi su mu se počeli tresti od muke. Stisnuo ih je da se zaustavi, a zatim krenuo dalje. *Gotovo želim da me ubiju.* Kliznuo je niz hodnik tako da je držao leđa uz stijenu. Navika ga je tjerala da se šulja, iako nije znao ima li smisla. Mrak je obložio sve kamene zidove i zrcalio tjeskobu koja se obavila oko njegove nutrine i stezala mu organe. Povremeno je osjećao grčeve boli. Usprkos hladnoći nutrine, izvana se znojio, a ispucale usne žedno su tražile vodu koje nije bilo.

KLANG!

Skočio je unazad poput uhvaćenog štakora, a srce mu je divlje treperilo. Negdje, duboko u mraku, odjeknuo je sudar metala. Tišina je nestala, znao je da nije sam. *Ili je ovo još jedna iluzija? Kako mogu znati što se stvarno događa?* Nervozno je držao mač i štit u ruci dok je čekao novi znak prisustva. Srce mu je toliko bubnjalo da nije mogao jasno čuti što se ispred njega događa. Polako, tišina se ponovno sjedinila s tamom. U tom trenutku čuo je prigušeni zvuk koji mu je bio poznat iz prvih dana Labirinta – povlačenje lanaca po podu. U daljini su se, sigurnim korakom, vukli lanci vezani za nečije tijelo. Bio je to polagan i rezak zvuk, desetine hrđavih karika koje cvile kao jedno.

Kliiing, kliiing...

Sinan se dobro sjećao tog zvuka. Ako bi se sakrio u sobu ili dugo čekao na mjestu, mogao ih je čuti kako prolaze kroz hod-

nike i premještaju leševe. Iako su to bile kosti s kojih nikada nisu skidali lance, demoni su ih znali premještati s jedne na drugu hrpu, bez logike koja bi Sinanu opravdala te postupke. Jednostavno, ponekad su to radili, pomicali leševe, kosti, oruđe... Nikada nije dokučio zašto. *Što sada vučeš, gade?*

KLANG! KLANG!

Ponovno se čula reska metala čija je jeka odzvanjala podzemljem. *Što je to?* Sinan je mrzio trenutak čekanja, mrak koji je sve sjene skrivao do zadnjeg trena. Brzim pogledom provjerio je leđa i procijenio da je sam. Trenutak kasnije, sjena se otkrila. *To je... Te kosti... tamno zelene prnje... Mehmet?* Pred njim je stajao sasušeni skeleton koji ga je uvijek pozdravljao pri silasku niz Labirint, kostur kojeg je Sinan imenovao u jalovu pokušaju nemogućeg prijateljstva. Kostur je bio prekriven prnjama, a u rukama je također držao oronuli štit i hrđavu sablju. Na bijelim stopalima još su uvijek stajali okovi čije je zveckanje Sinan čuo. *Ovo je prvi put da vidim mrtvo tijelo koje je oživjelo.* Bez sustezanja Mehmet je nasrnuo zamahom sablje i udario o Sinanov štit mnogo jače nego što je Sinan očekivao.

"Mehmete, stani! Molim te", Sinan je uzviknuo braneći se. Nećkao se, nije htio uzvratiti napad, ne na jedinog čuvara kojeg je imao u Labirintu. Htio je zadržati posljednjeg prijatelja, makar je on bio samo dio njegove mašte. Svejedno, kostur je nastavio s napadima i nasrtao na Sinana bez glasa, praćen samo zveketima predugačkih lanaca. *Sinane, priberi se!* Uzvratio je napad i pritom upotrijebio vlastitu tjelesnu masu tako da je štitom odgurnuo nasrtaj skeletona. Zveket sudara odjeknuo je Labirintom dok se Sinanova ruka prisjećala svih poteza mačem koje je nekoć izvodio s lakoćom. Skeleton je spremno uzvraćao svaki Sinanov napad i ostavljao ga sve više bez daha.

Najednom, prebrzo za Sinanovo oko, Mehmet mu se primaknuo s boka i sasjekao ga po lijevom ramenu. Nasrtaj boli

podivljao je Sinanovom rukom u kojoj je držao štit, ali Sinan se u Labirintu veoma dobro naučio nositi s boli. *Kako... Što je ovo bilo?* Preplašeno je gledao skeletona i hrđavu oštricu s koje se cijedila kap njegove krvi. *Prebrzo... Nisam ga ni vidio. Kako je moguće?* Bez pojašnjenja skeleton je ponovno nasrnuo, a Sinan se mučno branio uz britku bol dok je krvario iz ramena. *Nije dobro... Trebam napitak!*

Pratio je napade kostura i psovao jer se ponašao kao da se bori protiv čovjeka, a umjesto očiju koje je pokušavao pratiti vidio je samo šuplje duplje bez ikakve namjere. Ponovno, podigao je mač da se obrani od nadolazećeg napada kada se Mehmet nekako stvorio iza njega i zarezao ga. Lijeva lopatica zabridjela je od boli, a Sinan je uz vrisak zgrčio ruku koja je odjednom postala previše bolna za držanje štita. *Čekaj... Kako?!*

Kostur mu očigledno nije htio dati odgovor, već je nasrnuo dalje, a Sinan se ozbiljno zapitao hoće li preživjeti dvoboj. Sve sporiji, branio se od Mehmetovih nasrtaja da bi ga kostur nanovo zarezao preko obraza, a zatim i po desnom bedru. Sinana je lijeva ruka toliko boljela da je, proklinjući se, ispustio štit i samo prividno osjetio olakšanje. *Gotov sam.* Skeleton je ponovno nasrnuo, bezglasni ubojica čiji su zveckajući lanci vjerno pratili ritam napada. *Trebam napitak...* Očajnički je osjećao potrebu da se zaliječi i vrati na staro.

Shvatio je da neće pobijediti bez očajničke mjere. Srećom, u Labirintu je stekao takvu vještinu. Bez straha, namjerno je izložio lijevu stranu tijela. Mehmet to nije propustio iskoristiti i Sinan je ponovno osjetio kako mu je bol zarila kandže. No, Sinan je dobro znao kako zanemariti bol i gurnuti je u stranu. Bol je bila vjesnik topline crvenoga napitka. Zato je s lakoćom iskoristio trenutak skeletonove izloženosti i bez zastoja uzvratio udarac na njegovo desno rame. Mačem je polomio stare kosti, a popucao je i niz rebara. Mehmetova desna ruka i sablja bučno su se stropoštili na

pod. Kostur je odstupio, a Sinan je iskoristio priliku da dođe do daha. *Jebi se...* Pomislio je gledajući kostura koji je odbacio i štit.

Što to radi? Skeletonova lijeva ruka posegnula je za nečim skrivenim duboko u zelenim dronjcima. Sinanu je srce stalo istoga trena. Skeleton je držao ono što je tražio čitavo vrijeme – napitak za izlječenje.

“Ne, stani!”, zavapio je i uspravio se unatoč boli. Zakoračio je prema skeletonu, ali prekasno. Bočica je bila otvorena i skeleton je nagnuo glavu sipajući sadržaj niz šuplju vilicu. Dragocjena crvena tekućina razlijevala se u prazno sasuvši se niz prljavu žuta rebra prema praznome kuku, sve do prašnjavog poda koji je pohlepno upio izgubljene kapi.

“Neeeee!!!”, Sinan je zavrištao bespomoćno dok je gledao kako se napitak gubi i nepovratno nestaje pred njegovim očima. Usprkos boli nasrnuo je na skeletona mačem i jednim potezom razbio lubanju da bi se prosula po podu. Nepoznata sila koja je držala kosti na okupu nestala je. Uz glasan tresak, sve su se kosti sasule po podu skupa s praznom staklenom bočicom.

“Ne! Ne može biti”, cvilio je Sinan dok je drhtavim prstima premetao po starim kostima. “Treba mi”, uzviknuo je kada je dohvatio rebro na čijim se sasušenim ostacima mesa držala mala kap napitka. Pohlepno je nasrnuo na žutu kost i oblizao je jezikom. Nije ni pomislio koliko je spao na očajnika. Na vrhu jezika osjetio je tek peckanje, tračak izgubljenog raja.

“Gdje je? Gdje ih je još, gade jedan!?” , vrištao je premećući kosti sve dok nije zagrebao po pločicama grubog poda gdje su bili samo vlažni tragovi razlivene tekućine. Shvatio je koliko je uzaludno to što čini tek kad se zagrebao do krvi. Promatrao je crvene tragove koji su se mjestimice razlili. Shvatio je da je većina toga njegova krv. Snažno je krvario.

Stisnuo je zube od boli. Navikao je na nju, ali ne za stalno, ne kao trajnu posljedicu. Bol je trebala nestati. Trebala je biti

zamijenjena toplinom, iscjeljenjem. No, ono što je osjećao ustrajalo je, vrištalo u otvorenim ranama, žarilo. *Ovo nije prava bol... Ovo je laž... Prava bol nestaje.* Svjestan koliko je izvrnuo poimanje svijeta, zacvilio je od nemoći. *Ovo nije prava bol*, ponavljao je uzaludno čekajući da nestane.

Nije znao koliko je vremena potratio čekajući spas koji se izgubio među hodnicima Labirinta. Izmoren i gladan, ustao je s poda i s teškom mukom nastavio dalje. Mlitavu lijevu ruku pridržao je desnicom kao da drži slomljeno ptičje krilo. Bol ga je pratila svakim korakom. U glavi je imao samo jedan cilj: doći do kraja Labirinta. *Moram znati...* Odustao je od provjere drugih soba i ogranaka špilja u koje se Labirint postepeno pretvarao. *Moram vidjeti...*

Nastavio je dublje niz Labirint, gdje ga je gutala tama. Gotovo bezumno, hroptao je od boli i posrtao na nogama. Ostavljao je krvave tragove. U mraku, više ga nije bilo moguće razlikovati od samih demona koji su hodali istim hodnicima godinama unedogled. Tjerajući izmorene noge korak za korakom, dospio je do izvora svoga srama, mjesta kojeg se sam natjerao zauvijek zaboraviti. Ispustio je mač i pao na koljena.

Pred njim se nalazila još jedna jama, mjesto gdje je trag vazičkih ruku nestajao, a priroda nastavljala dalje, još dublje od bezdana Labirinta. Bio je to ulaz u srce mraka, mjesto odakle su svi demoni izbili na površinu i započeli svoju vladavinu terora. Iz tame se širila vrelina, miris sumpora i truleži, mjesto gdje ni jedna ljudska noga ne bi smjela kročiti. Ulazak dublje ne bi bio pothvat heroja, već korak iskrivljenog uma, bića koje je izgubilo ljudsko srce i razum.

“Nisam mogao”, procijedio je tiho. Sjetio se ljudi Travlastoka koji su ga gledali kao heroja dok se borio protiv demona Labirinta. Razdirao ga je sram. “Stvarno nisam mogao”, izgovorio je naglas opravdavajući ono što je učinio, što je propustio učiniti. Sjetio se kako su mu žene govorile da mole za njega, dječaka

koji su vitlali drvenim mačevima i govorili da će biti kao on kad odrastu. Je li ih mogao sve spasiti? Je li on bio odgovoran jer su se promijenili? "O – oprostite mi..." zamolio je i spustio glavu dok su mu posljednje suze tekle niz obraze.

Prije godinu dana našao se pred jamom i, bilo mu je jasno, morao je sići dublje, nastaviti pohod. No, pred njegovim očima Labirint se pružao u bezdan, možda još miljama dublje sve do srca samoga pakla. Daljnji silazak značio je prelazak iz nekadašnjeg kraljevstva ljudi u vladavinu demona, njihov dom. Pritisnut tom spoznajom, pao je na koljena uvjeren da Labirintu nema kraja, da teror možda nikad neće završiti. Prolio je toliko krvi, vidio neslućenu tamu i izgubio previše dijelova duše. Postao je olupina, nesposoban doliti još tinte na svoju dušu.

Na svoju sramotu, učinio je najbolje što je smogao. Prikupio je sve eksplozivne vaizačke napitke i vezao ih oko stalaktita pećine i duž pukotina u stijeni. Učinio je to kako treba, vođen magijom plavog vaizačkog napitka, s razumijevanjem gdje ih treba postaviti. Kratka iskra pokrenula je vatrenu stihiju, koja se proširila poput gladnog demona i nizom eksplozija razrušila stijene zatvarajući prolaz. Vaizački Labirint bio je zatvoren, a nepoznato zlo s druge strane ostalo je duboko u tami.

Sinan je rekao da je uspio, da je očistio Labirint. U neku je ruku vjerovao u to, u svoju prvu istinitu laž. Postao je heroj koji je spasio sve osim samoga sebe. Dio njega također je ostao zatrpan pod stijenama, čovjek koji je možda imao snage sići dublje i privesti pohod kraju. No, na površini je ostala sjenka nekoć plemenitog čovjeka, ovisna o napitku koji je proizašao iz podzemnog pakla. Skršen i ovisan, odabrao je ostati u Travlastoku. Nikad nije znao koliko se primorao na to zbog svoje ovisnosti, a koliko zbog krivnje.

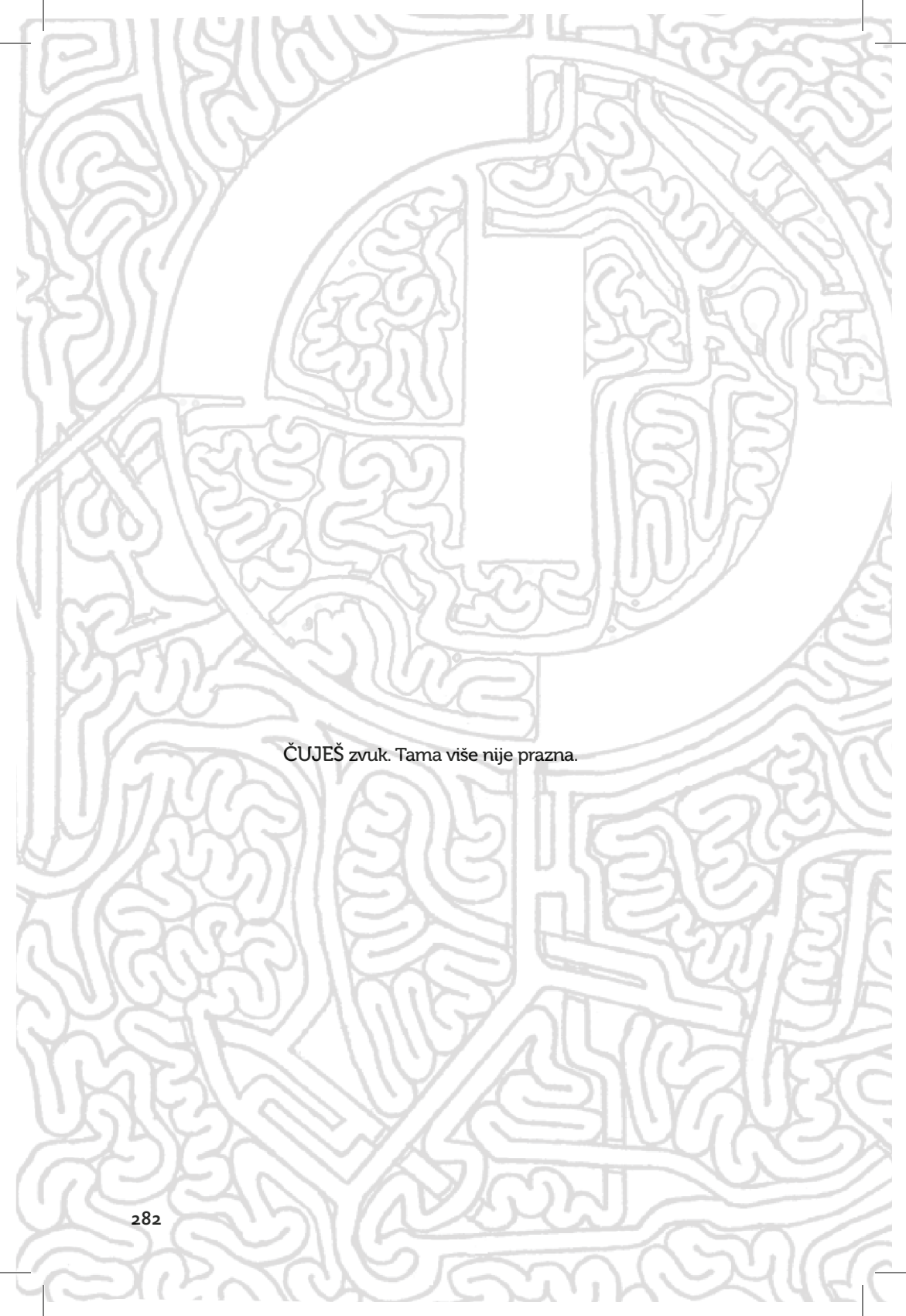
Kada se nanovo vratio na isto mjesto, postalo mu je jasno koliko je pogriješio. Jama je zjapila pred njim, prazna i tamna, a

isti mirisi sumpora, truleži i vrelina širili su se iz ponora bezdana. Razlomljene stijene bile su maknute u stranu, a na najvećem komadu ravne stijene pred ulazom stajao je natpis ispisan nepravilnim tamno crvenim velikim vaizačkim slovima, gotovo dječjim rukopisom.

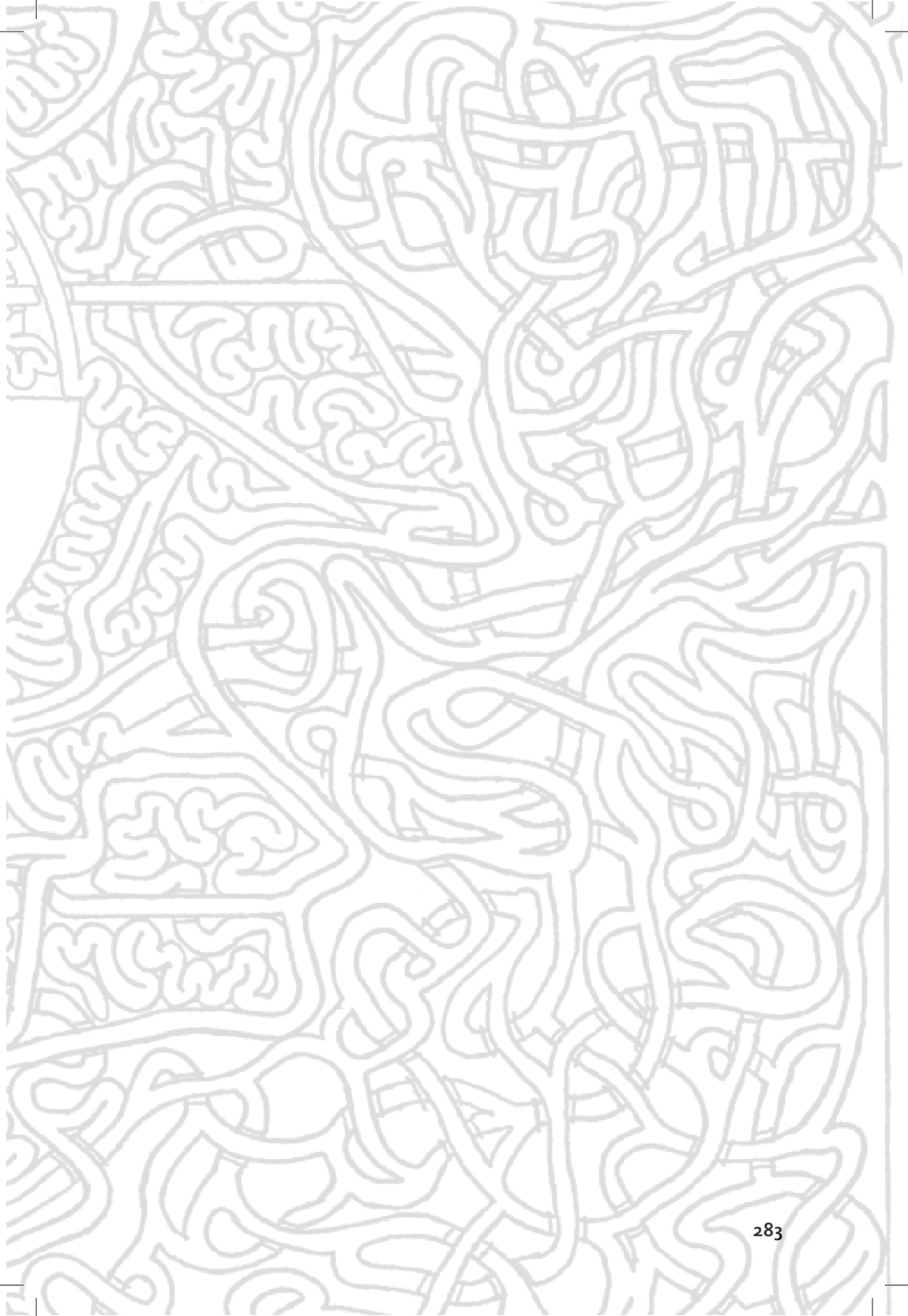
Siđi dublje.

Uza sve što je prošao, Sinan se nikada do tada nije osjećao manjim od zrnca prašine, kao beznačajan pijun u igri sile čiju veličinu nije mogao pojmiti. Sići dublje... Nije bilo moguće. Sve što mu je trebalo za to, srce i dušu, davno je izgubio. Čak je izgubio i obitelj, sjećanje na posljednja ljudska bića koja je uistinu volio. Još uvijek nije razumio kako se to desilo, ali razlozi su postali gotovo bespotrebni, ionako bi ih vjerojatno opet zaboravio.

Prelomio se. Zavrištao je od ludila koje mu je razdiralo um i grebalo ga demonskim prstima. Vrištao je iz petnih žila pokušavajući istjerati iz glave stvarnost koja ga je pokopala duboko pod zemlju i satrla na djeliće. Počeo se divljački grepsti noktima po koži i osjećao kako mu sav teror zbilje kola žilama, kao da je dio njegova mesa i krvi, sve do kostiju. Morao je skinuti sve tamne naslage, iščupati svo kužno meso noćne more u koju je bio uronjen do zadnje misli. Znao je da je za njega gotovo, da je postao sam bezdan i da je izgubio zadnji dio sebe.

ČUJEŠ zvuk. Tama više nije prazna.

Kvrc, kvrc... Kvrc, kvrc... Kvrc, kvrc.
Sinane, zvuk se ponavlja, Uporan je. Kvrc... Kvrc... Kliktaj za kliktajem, čuješ tihi poziv. Budiš se.

Još nisam mrtav? Nesvjestan gdje je i što se događa, Sinan je shvatio da mora podići glavu. S mukom je otvorio oči i u mraku potražio izvor zvuka. Tamo u tami, iza stijene s natpisom, duboko niz jamu, vidio je svjetlost. Ne... Nemoguće. Gledao je u daleku, malenu svjetlost crvene boje.

Da Sinane, ispravno čuješ... Kvrc, kvrc... To su blagi, ali uporni udarci stakla o stijenu. Vidiš tu crvenu boju i znaš, to je napitak za iscjeljenje. Gledaš tu bočicu i znaš da ti tijelo vapi za njome.

Meni... Treba mi. Trebam to. "D-daj mi", jedva je izgovorio sasušenih usana. Ležeći na podu, umorno je pružio okrvavljenu ruku s poda. Crvena bočica samo se ljuljala lijevo – desno, bez namjere da mu priđe.

Bočicu drži sjena, ali previše je nejasna. Poziva te. Udarac za udarcem, strpljivo te čeka. Ti znaš da sjena uvijek ima strpljenja. No, ona nije bitna. Jedino što ti gledaš mala je crvena bočica. U njoj vidiš iscjeljenje, toplinu.

“Daj mi”, ponovio je Sinan i pokušao ustati, ali tijelo mi je bilo slabo. Ponovno se strovalio u prašinu. *Trebam te... Molim te.* Zadnjim snagama zagrebao je noktima prljavima od vlastite krvi i kože po podu i s mukom se rukama odgurnuo prema napitku. Pokrenuo je desnu nogu, a koljeno ga je boljelo dok ga je grubo vukao. *Ovo je preteško... Trebam pomoć, trebam napitak.*

Očajan si, umireš. Bol je već predugo prisutna, znaš da te samo napitak može spasiti. Puziš prema maloj crvenoj svjetlosti, pleše ti daleko pred očima. Lakat po lakat, vučeš svoje ranjeno tijelo. Nisi ni svjestan, a već si prešao kamen s Našim natpisom – Sidi dublje. Tvoje oči vide samo...

Predmet opsesije, napitak koji će sve učiniti u redu, koji će mu vratiti toplinu. *Trebam ga... Stani, čekaj me...* Bočica koju je slijedio, polako poput crva, pomicala se sve dalje, dublje i dublje. *Trebam te...* Nekoliko dugih trenutaka kasnije Sinan je otpuzao u tamu bezdana.

Epilog

O sjeća mučninu, duboku i sveprožimajuću. Ošamućenost i teška glavobolja poput jezera su u koje je u potpunosti uronjen. Ništa drugo ne postoji. Neprekidna težina, vrtoglavica i slabost. Negdje, nekako, nešto ga dira. Zabacuje mu glavu, ali to mu samo donosi novi val mučnine. Gubi osjećaj tijela, ne zna gdje su mu ruke.

Odjednom, val topline širi mu se tijelom, težina nestaje. Mije nja ih ugoda i lakoća. Osjet mu se vraća u tijelo, počinje shvaćati što su mu ruke i gdje su mu noge. Glad nestaje, ali tijelo mu je još uvijek slabo. Negdje krajičkom uma shvaća da je popio napitak, ali glava ga još uvijek toliko boli da ne može o tome razmišljati. Umorno, pokušava otvoriti oči i susreće se sa žutim, hladnim očima. *Tamničar ga gleda.*

Trese se. Strah ga prožima dok mu Tamničarova kandža pri drži bradu, a biće ga promatra. Jedna ga kandža miluje po obrazu, a stvor bez usta smiješi mu se u umu. Sinan želi zavrištati, ali nema snage. To je biće pored njega i on je potpuno bespomoćan. Kako je to moguće? Gdje je pogriješio?

Čuje lom stakla pod nogama. Izbjegava Tamničarov pogled i spušta glavu. Oko njega je gomila razbijenog stakla. Shvaća da su mu ruke i noge okovane, visi sa stijene. Najednom, pipak ga hvata za kosu (*imam kosu!?*) i tjera mu glavu unazad. Vidi kako mu Tamničar prinosi drugu bočicu, plave boje. Čuje u mislima njegov smijeh, ali sve se miješa s glavoboljom i mučninom. Pije. Tekućina ga prožima. Energija napitka nasrće mu u um i počinje ga čistiti. Bistri mu misli, tjera umor i izgubljenost. Misli mu se preslaguju, dolaze mu stara sjećanja... Raste posvemašnja strava.

Oštar lom stakla ponovno razbija tišinu, a Sinan gleda u pod. Nijeme suze klize mu niz lice. Ne želi pogledati oko sebe jer zna što će vidjeti. Prizor koji je već vidio prije, barem nekoliko... *Desetaka... Stotina puta?* Nanovo čuje Tamničara kako se smije jer stvor zna što mu je u umu.

Kandža ga ponovno prisiljava da podigne glavu i dobro upije ono što je oko njega. Iza Tamničara nalazi se široka pećina izbrazdana stalagmitima. Posvuda hoda na stotine larvi ljubičastih i zlatnih boja, šire slabu fluorescentnu svjetlost te Sinan gleda po dvorani. *Vaizaci...* Za stalagmite su, poput njega, vezana tijela. Izgledaju kao pruće, sasušena tijela od kosti i kože, duge sijede kose, ljubičastih prnja koje su nekoć bile odore.

Sinan nijemo plače dok se ponovno prisjeća. Promatra oronula tijela i shvaća da su nekoć svi Vaizaci bili uhvaćeni i zarobljeni u podzemlju, pakao je imao posebno mjesto za njih. Stoljećima kasnije, negdje u dubini Labirinta, bili su još uvijek živi... U Sinanu raste jeza. *Koliko sam ja već dugo ovdje?* Tamničar mu ponovno uzvraća pogled i smije se. Sinan počinje jecati od očaja. *Koliko dugo... Sam ovdje?* Nije siguran da želi znati odgovor.

Crna humanoidna figura ponovno uzima čašu tamnog napitka. Gipkim pipkom s leđa hvata ljubičastu larvu s poda i prino-

si je čaši. Sinan promatra kako pipak gnječi larvu koja se migolji i potom cijedi njezine tekućine u čašu. Krv u doticaju s tamnim napitkom prožima tekućinu plavom svjetlošću i napitak postaje ono što Sinan prepoznaje. *Vaizaci su koristili demonsku krv za napitke, a moj ih je pohod previše ugrozio. Zato nas kažnjavaju.* Tamničar mu ne daje više vremena, već mu usipava novu tekućinu u usta tjerajući ga da se prisjeti više, da shvati sve.

Sinan guta, nema izbora dok ga pipak drži, preslab je za ikakav otpor. Shvaća koliko su mu ruke tanke, kako je bolesno mršav, oronuo i ispijen. Novi napitak šiba njegovim tijelom, ovaj mu put vadi sva sjećanja, daje mu odgovore... Sinan shvaća sve. Jedva podiže glavu prema Tamničaru, a duboki smijeh sadista prožima mu um. *Ja mu nikada nisam ni pobjegao.*

Šokirano iznova shvaća kako je nekoć, životima prije, bježao iz Labirinta, iz mučionice gdje je prvi put sreo Tamničara. Pao je. Tamničar ga je dohvatio za nogu i snažno povukao nazad. Sinan je izgubio mač, a pipci su ga odmah obavili sa svih strana. Tamo na trećoj razini, ostao je bez svega: bez oružja, nade... Života. Tamničar ga je odveo u dubinu, daleko ispod Labirinta, tamo gdje su čuvali one posebno drske, one poput Vaizaka, koji su mislili koristiti demonsku krv za izradu svojih smiješnih napitaka. *Nikad nisam ni ubio Tamničara. Nije bilo ožiljka iznad gležnja, to je sve bila iluzija.*

Tamničar zna što je istinska bol, što je mučenje duše. Tjelesna bol kratkog je vijeka, dječja igra. Um i duša... To je kamenje koje on oblikuje poput majstorskog kipara. Kada ga je prvi put, onaj stvarni put, prikovao za stijenu na kojoj je i sada, pogledao ga je u oči i natjerao u san, san stvaran koliko i život, ali mučan koliko i najgora noćna mora. Sinan je pomislio da je taj prvi put na trećoj razini imao mač u rukama, da je udario u pipak i natjerao Tamničara da ga pusti. Mislio je da je pobjegao na površinu... *Sve je bila iluzija. Moja sloboda, zvukovi, priviđenja, ljudi,*

priče, izdaja sela... Sve su to bila priviđenja, dijelovi noćne more koju sam prošao... Koliko stotina puta?

I svaki put kada bi ga Tamničar natjerao u san, davao mu je izbor.

“Ne, ne!”, Sinan viče, grlo ga užasno boli. Koliko je godina proveo na dnu? Koliko je vremena prošlo? “Ne! Molim te, nemoj!” cvili jer shvaća što se događa. Tamničar uzima novu čašu, ovaj put zlatnu larvu i sipa je u tekućinu koja postaje crvena, one prave žive boje. Tamničar mu sipa napitak u usta, zna da mu mora ojačati tijelo prije nego što ga ponovno pošalje u san. Sinanu napitak hrani tijelo i vraća mu snagu, ali taj je blagoslov nešto najgore što može zamisliti.

To si htio, u mislima čuje poznati glas crnog stvorenja, *moć da prevariš smrt*. Staklo mu se ponovno lomi pod nogama, shvaća da oko sebe ima groblje larvi i staklenih krhotina. “Ne! Ne ovako”, Sinan odgovara dok se s novom snagom opire karikama, ali tijelo mu je previše krhko. Shvaća da ne može ništa i obuzima ga strava jer zna što slijedi. Tamničar ponovno podiže kandžu do njegova obraza i miluje ga. Dodir crnog stvora hladan je i gadljiv.

“Jebi se”, Sinan uzvikuje u očaju. “Ja nisam vaše jebeno dijete. Neću!”

Iako se opire, Sinan zna kako mu Tamničar čita misli i naslađuje se njegovim očajem. *Koliko još imam vremena... Prije nego što me slomi?* Sinan drhti od slutnje na Tamničarov plan. *Žele me pretvoriti u biće Labirinta i... Uspijevaju.* Sinan podiže pogled i susreće se sa žutim očima. Kao i uvijek, biće mu prije sna daje ponudu. Želi li ponovno proživjeti bol sinove smrti? U zamjenu za posljednji dio sina, bijelu tigrovu figuricu, dat će mu san s manje boli, melem za njegovu dušu punu pukotina. *Zamisli*, govori mu, *san bez te boli...*

Sinan plače, zna da će pokleknuti i mrzi se zbog svoje slabo-

sti. Sjećanja su ono što ga čini čovjekom, ali su i Tamničar alat torture, izvor Sinanove najveće patnje. Nakon tolikih krugova patnje, Sinan se polako počeo predavati, samo da si malo olakša bol Tamničarovih iluzija.

“Mrzim te”, progovara iz ljutnje. Zna da je tako zaboravio nju, a sada će izgubiti i sina. Sklopio je pogodbu već stotinu puta, prodavao je dio po dio sebe kako bi si ublažio bol. Bio je to spor proces, ali, kao što je naučio, Labirint je imao strpljenja. Tako će prodati i Sarkamand, Travlastok, čitavu površinu... Sve dok ne ostane samo sjećanje na Labirint i ne postane biće sazdan od čiste patnje.

Kako... Kako da ovo zaustavim? Molećivo gleda Tamničara, a umom mu odzvanja smijeh crnog bića. Sinan pomišlja na samoubojstvo i zna da je bespomoćan. Što god da si pokuša učiniti, Tamničar će mu samo dati napitak. Mora biti neki način, pomišlja očajno i pokušava se oduprijeti, miče rukama kako bi se oslobodio okova, pokušava se oduprijeti nogama. Lanci koji ga drže uza stijenu daleko su jači, ali noge imaju malo prostora. Bosa stopala razgrću Sinanove stare prnje na podu i Sinan spušta pogled. Na vrhu otpale zahrđale verižnjače, mali je medaljon. To je... Moj kompas!

Sinanov stari privjesak leži pred njim, a otpao je prije mnogo godina sa Sinanova vrata. Strelice se jedva pomiču, ali uznemirena od Sinanova micanja, bijela strelica polako ponovno uspostavlja balans. Pokazuje na jug. *Strelice se ne vrte kao u snu, ovo je pravi jug.* Na trenutak, Sinan je zatečen ovom spoznajom. *Pravi jug nalazi se iza mene. Sarkamand je još uvijek tamo negdje.*

Tamničarov smijeh je stao. Sinan podiže pogled i zna da negdje iza crnog bića postoji prolaz koji vodi prema površini. Tamo negdje postoji stvaran svijet, ljudi koji nisu iluzija. *Možda... Što ako netko ponovno siđe? Netko tko bi bio hrabriji od mene, tko bi me pronašao i... Spasio.* Tamničar bijesno prilazi i gazi nogom Sina-

nov kompas. No, Sinan ga gleda i nakon toliko krugova sna ponovno shvaća da Tamničar nije njegov gospodar. Biće je bijesno i Sinan zna da će novi san biti bolan, ali zna da ima i nade. *Moram izdržati još malo, samo još malo.* Tamničar ga ponovno hvata za kosu i tjera ga da ga pogleda u žute oči.

Da, ti upravljaš svime što ja vidim, čujem i mirišem, ali ja još uvijek imam dušu. Možda je puna pukotina, ali svejedno je još uvijek tu. Jednoga dana netko će doći i slomit će tebe, a dio mene još će uvijek biti tu da to vidi.

Sinan je zastao pred ruševnim stepenicama. *Dakle, tu je ulaz.* Bilo ga je lako naći, baš kao što su mu seljani objasnili. Svi su ga upozorili da ne silazi, da se nikad neće vratiti, ali nije doputovao iz Sarkamanda samo zato da bi se vratio praznih ruku. Ogledao se oko ruševina vazičkog dvora. Prošao ga je neobičan osjećaj jeze. *Nitko ne zna zašto je dvor pao. Možda... Možda je odgovor ovdje dublje.* Pogledao je niz ruševne stepenice koje su vodile u Labirint. Tama je bila neprobojna. *Kažu da ovdje žive demoni.* Odjednom, osjetio je neobičan osjećaj, slutnju, kao da se već našao pred tim stepenicama, da je već mnogo puta sišao dolje. Stresao je glavom pribavši se. *Gluposti.* Uzeo je mač i štit u ruke te, kao pravi junak, sišao dublje.

Sinane, kopali smo ti duboko po umu, po svim tvojim sjećanjima. Daleko na jugu imate mudrace, ljude koji se vrte oko svoje osi, dervise koji plešu na pustinjskom vjetru. Tvoj narod ih cijeni, kažete da su spoznali tajne našega svijeta.

Ovdje gdje si s Nama njihova pravila ne vrijede, ovdje vladamo Mi.

Ali, sviđa Nam se ono što kažu, da je čovjek jedna duša koja prolazi ciklus mnogih života, odlazi i vraća se, zaboravlja i iskušava svijet, ponovno i iznova. Kažu ti vaši mudraci da se na tom putovanju vaše duše neprestano susreću, ponavljate odnose, samo mijenjate tijela...

Vidiš, Sinane, pronalazim mnogo istine u njihovim riječima. Jer Mi ćemo ponavljati tvoju noćnu moru još mnogo puta. Ponavljat ćemo je sve dok se Labirint ne utka u svaku poru tvoje duše, sve dok više neće postojati ni trunka tebe koju možemo razbiti. Neka se derviši vrte oko svoje osi, ti si taj koji će se još dugo spuštati niz Naše stepenice, sve dublje i dublje. Za tebe nema nade.

Uzeli ste mi ženu i sina. Možete mi uzeti Sarkamand i sve što mi je preostalo s površine. No, bijelu strelicu u srcu Labirinta nikad vam neću dati.

Knjiga je objavljena uz potporu
Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

NAKLADNIK
Hangar 7, Zagreb

ZA NAKLADNIKA
Ivana Vukelić

GLAVNI UREDNIK
Davorin Horak

GRAFIČKI UREDNIK
Davorin Horak

LEKTORICA
Vanja Jajić

DIZAJN I GRAFIČKA PRIPREMA
Hangar 7 DTP Studio

AUTOR GRAFIKE UZ POGLAVLJA
Andrew Bernhardt

TISAK
WEB2TISAK

NAKLADA
500 primjeraka

Tiskanje završeno u ožujku 2015. u Zagrebu

- Hangar 7, Čalogovićeve 1, Zagreb
sf.hangar7.hr | info@hangar7.hr
F: +385 (0)1 7890 661
M: +385 91 9874 375